

K 7/2020 vp

Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus 2019

Helsinki 2020

Kustantaja: Kela, Helsinki

Kannen valokuva: Kela

ISSN 0355-4996

Painopaikka: PunaMusta Oy, Helsinki, 2020

Eduskunnalle

Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 5 §:n 7 kohdan mukaisesti Kansaneläkelaitoksen valtuutetut lähettävät oheisena eduskunnalle toimintakertomuksensa vuodelta 2019.

Helsingissä 19. toukokuuta 2020

Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen puolesta

Riikka Slunga-Poutsalo

valtuutettujen puheenjohtaja

Leena Uikkanen

valtuutettujen sihteeri

Sisällysluettelo

Kelan valtuutetut kertomusvuonna	3
Yleistä valtuutettujen toiminnasta vuonna 2019	3
Keskeiset asiat, joita valtuutetut käsittelivät vuonna 2019	4
Kela vuonna 2019	4
Asiakaspalvelu	5
Asiakaskokemus	9
Palveluverkko	10
Hakemusten läpimenoajat	13
Tulorekisteri	13
Kelan hankintatoimi	14
Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelu	15
Kelan korvaamat taksimatkat	17
Kelan hankintojen kehittäminen	17
Perustoimeentulotuki	19
Riskienhallinta	21
Kelan pääjohtajan valinta	23
Tilintarkastajat	23
Tilinpäätös ja vastuuvapaus	24
Liite 1: Luettelo valtuutetuista ja varavaltuutetuista	26
Liite 2: Tilintarkastuskertomus	28
Liite 3: Kansaneläkelaitoksen toimintakertomus ja tilinpäätös 2019	31
Liite 4: Kelan vastuullisuusraportti 2019	148
Liite 5: Kelan tutkimustyön keskeisiä tuloksia ja havaintoja vuonna 2019	164

Kelan valtuutetut kertomusvuonna

Kelan valtuutettuina toimivat 1.1. – 17.6.2019 Outi Alanko-Kahiluoto, Ritva Elomaa, Hannakaisa Heikkinen, Niilo Keränen (varapuheenjohtaja), Anneli Kiljunen, Jaana Laitinen-Pesola, Anne Louhelainen, Leena Meri, Kristiina Salonen, Sari Sarkomaa (puheenjohtaja), Eero Suutari ja Martti Talja.

Valtuutettujen työvaliokuntaan kuuluivat 17.6.2019 asti puheenjohtaja Sari Sarkomaa ja varapuheenjohtaja Niilo Keränen sekä valtuutetut Outi Alanko-Kahiluoto, Ritva Elomaa, Anneli Kiljunen ja Anne Louhelainen.

Kertomusvuonna huhtikuussa toimitettujen eduskuntavaalien jälkeen eduskunta toimitti uusien valtuutettujen ja heidän varamiestensä vaalin 18.6.2019. Valituksi tulivat seuraavat kansanedustajat: Ritva Elomaa, Tarja Filatov, Bella Forsgrén, Antti Häkkänen, Anna Kontula, Markus Lohi, Hanna-Leena Mattila, Mika Niikko, Ilmari Nurminen, Kristiina Salonen, Sari Sarkomaa ja Riikka Slunga-Poutsalo.

Järjestäytymiskokouksessaan 23.8.2019 valtuutetut valitsivat puheenjohtajakseen Riikka Slunga-Poutsalon ja varapuheenjohtajakseen Ilmari Nurmisen.

Uusi valtuutettujen työvaliokunta asetettiin yleiskokouksessa 23.8.2019. Työvaliokuntaan kuuluivat puheenjohtaja Riikka Slunga-Poutsalo ja varapuheenjohtaja Ilmari Nurminen sekä valtuutetut Bella Forsgrén, Anna Kontula, Markus Lohi ja Sari Sarkomaa.

Valtuutettujen sihteerinä on toiminut lakiasianpäällikkö Leena Uikkanen.

Yleistä valtuutettujen toiminnasta vuonna 2019

Vuoden 2019 aikana valtuutetut kokoontuivat 9 kertaa ja valtuutettujen työvaliokunta kokoontui 13 kertaa. Lisäksi työvaliokunta piti yhden sähköpostikokouksen.

Jokaisessa yleiskokouksessa käydään läpi valtuutettujen käsiteltäväksi pyytämiä asioita, minkä lisäksi pääjohtaja esittää kattavan katsauksen Kelan toiminnasta. Sen yhteydessä käydään säännönmukaisesti läpi muun muassa Kelan ja eri etuusjärjestelmien rahoitustilanne, toimintakulujen kehitys, etuushakemusten läpimenoajat, työyhteisöä ja henkilöstöä kuvaavat tunnusluvut sekä ajankohtaisia aiheita. Myös johtajat ovat läsnä yleiskokouksissa ja selostavat tarvittaessa toimialojensa asioita.

Pääjohtaja ja johtajat osallistuvat yleensä myös valtuutettujen työvaliokunnan kokouksiin. Työvaliokunnan tehtävänä on valmistella valtuutettujen yleiskokouksessa käsiteltäviä asioita.

Valvontatilintarkastaja esittelee valtuutetuille raporttinsa neljännesvuosittain. Valtuutetuille esitellään myös Kela-barometrin tulokset samoin kuin keskeiset tulokset muista selvityksistä, jotka koskevat Kelan asiakaspalvelua ja toimivuutta.

Keskeiset asiat, joita valtuutetut käsittelivät vuonna 2019

Valtuutetut saavat kokouksissaan selvityksen pyytämistään asioista ja pääjohtajan ajankohtaiskatsauksen. KHT-tilintarkastajan neljännesvuosikatsausten lisäksi valtuutetut ovat vuoden 2019 aikana käsitelleet muun muassa seuraavia asioita:

- etuuskien läpimenoaikatavoitteiden saavuttaminen
- Kelan eri palvelukanavien volyymit
- tulorekisteri
- Kelan hankinnat
- ulkopuolinen arvio Kelan terapiapalveluiden hankinnasta
- Kelan hankintojen uudistamista koskeva selvitys
- Kelan mainonta
- Kelan hallituksen johtamisjärjestelmän kehittämistä koskeva hanke
- perustoimeentulotuki ja kuntayhteistyö
- toimeentulotuen takaisinperintä
- palvelupisteiden uusi palvelukonsepti
- vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelun hankinta
- riskienhallinta
- Kelan taksimatkojen suorakorvausmenettely ja markkinaoikeuden päätökset
- Kelan toimintakulut
- muutoksenhaku- ja perintätilastot
- Kelan pääjohtajalle ja johtajille maksettava palkka ja muut etuudet
- esitys tasavallan presidentille Kelan pääjohtajan nimityksestä
- Kelan hallituksen jäsenten ja heidän palkkionsa määrääminen vuosille 2020–2022.

Kelan hallituksen puheenjohtaja Terttu Savolainen kävi kertomassa keskeisimmistä hallituksen käsittelemistä asioista maaliskuun yleiskokouksessa.

Valtuutetut saivat eduskunnan istuntokaudella Kelan ajankohtaiskatsaukset sähköpostiin viikoittain.

Uusille valtuutetuille järjestettiin perehdytystä 8.11.2019.

Valtuutettujen yleiskokousten asialistat ja pöytäkirjat julkaistaan Kelan verkkosivuilla.

Kela vuonna 2019

Kelan hoitaman sosiaaliturvan etuusmenot olivat vuonna 2019 yhteensä 14,9 mrd. euroa. Kasvua vuoteen 2018 verrattuna oli 0,1 prosenttia. Eläkevakuutusetuuskien menot pienenevät 0,7

prosenttia. Sairausvakuutusetuuksien menot suurenivat 3,8 prosenttia. Sosiaaliturvan yleisrahaston etuusmenot pienenivät 1,9 prosenttia.

Toimintakulut olivat 518 milj. euroa. Toimintakulujen osuus etuusrahastojen kokonaiskuluista oli 3 prosenttia. Etuusrahastojen tuotot olivat 15,3 mrd. euroa, ja kasvoivat edellisvuodesta 0,6 prosenttia. Tuotoista valtion osuus oli 77 prosenttia, sairausvakuutusmaksujen 16 prosenttia ja kuntien 5 prosenttia.

Etuusmenojen suhde bruttokansantuotteeseen oli arviolta 6,2 %.

Saajamäärältään suurin etuus oli sairaanhoitokorvaukset, joita sai vuonna 2019 yhteensä 3 762 919 henkilöä. Vuoden 2019 lopussa Kelasta sai eläke-etuuksia 618 421 henkilöä ja takuueläkettä 109 476 henkilöä. Vuoden aikana maksettiin lapsilisiä kaikkiaan 1 044 249 lapsesta. Työmarkkinatukea Kelasta sai vuoden 2019 aikana 282 228 henkilöä.

Vuonna 2019 Kelan henkilöstömäärän kasvu taittui. Vuoden lopussa henkilöstömäärä oli 7 651, mikä on 81 henkilöä pienempi kuin vuotta aiemmin. Henkilötyövuosina Kelan työpanos kuitenkin kasvoi ja vuonna 2019 se oli 7 422 henkilötyövuotta. Organisaatiomuutokset vaikuttivat henkilöstön sijoittumiseen tulosityksikoissa. Määräaikaisten osuus on pienentynyt ja se oli vuoden lopussa 9 %. Osa-aikaisten määrä pysyi samalla tasolla.

Uusia vakinaisia toimihenkilöitä aloitti vuoden aikana 548 ja vakinaisten tulovaihtuvuus oli 7,8 %. Vakinaisten lähtövaihtuvuus oli puolestaan 5,3 % ja 373 henkilöä. Eläkkeelle siirtyi 159 toimihenkilöä, mistä 16 työkyvyttömyyseläkkeelle. Eläkkeelle siirtyneiden keski-ikä oli 63,8 vuotta.

Koko henkilöstön keski-ikä ja keskimääräinen palveluaika kasvoivat hieman. Keski-ikä oli vuoden lopussa 43,6. Miesten osuus puolestaan pieneni hieman ja oli vuoden lopussa 17,8 %.

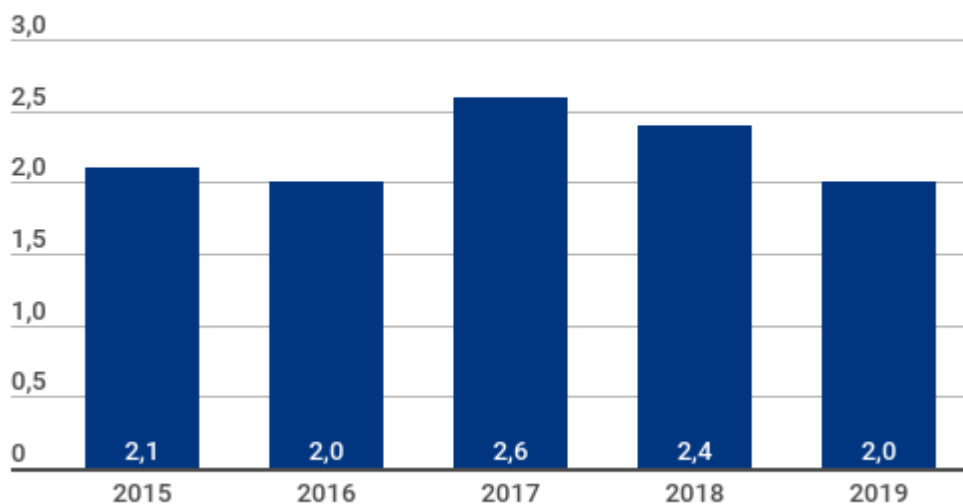
Kelalaiset kokevat työyhteisönsä toimivaksi ja Kelan hyväksi työpaikaksi. Useat työhyvinvoinnin tunnusluvut ovat korkealla tasolla. Valtaosa toimihenkilöistä pitää työtään mielenkiintoisena, haastavana, motivoivana ja innostavana. Henkilöstökyselyn mukaan 81 % henkilöstöstä on melko tai erittäin tyytyväinen työhönsä. Työn sovittamisen yhteen yksityiselämän kanssa koki mahdolliseksi 88 %. Kyselyn mukaan Kelassa koetaan aiempaa vahvemmin, että omaan työhön voi vaikuttaa. Kyselyn tulosten perusteella henkilöstövoimavarojen tulevia kehittämiskohteita ovat työn kuormitus ja työkykyjohtamisen tehostaminen. Kouluarvosana Kelalle työnantajana on 8+.

Asiakaspalvelu

Vuonna 2019 asiointimäärät etenkin palvelupisteissä pienenivät edellisestä vuodesta. Vuoden alku oli sekä palvelupisteissä että puhelinpalvelussa ruuhkainen, mutta puhelinpalvelussa

ruuhkaa oli läpi vuoden. Puhelinpalvelua ruuhkauttivat erityisesti tiedustelut toimeentulotukihakemusten käsittelyajoista.

Toimistoasioinnit, miljoonaa

Palvelupisteasiointien määrä Kelassa pieneni vuonna 2019 edelliseen vuoteen verrattuna. Kysyntä laski 2,4 miljoonasta (vuonna 2018) 2,0 miljoonaan asiointiin. Palvelupisteiden asiakkaista 7,3 % asioi vuonna 2019 ajanvarauksella, kun vastaava lukema vuotta aiemmin oli 4,8 %.

Tammikuu oli vilkkain kuukausi: sen aikana asiointeja kertyi 200 000. Sen jälkeen asiointimäärät tasaantuivat hieman alle 170 000 asiointikertaan kuukaudessa. Marras- ja joulukuussa Kelan palvelupisteissä asioitiin alle 150 000 kertaa kuukaudessa.

Vuonna 2019 useissa palvelupisteissä otettiin käyttöön uudenlainen palvelutapa, jota on kehitetty asiakkaiden toiveiden pohjalta. Palvelutapa otettiin käyttöön useissa isoissa palvelupisteissä ympäri Suomen ja kaikissa pääkaupunkiseudun palvelupisteissä. Perustoimeentulotuki toi mukanaan uusia asiakkaita ja uudenlaisia tarpeita, mikä johti Kelan palvelupisteiden ruuhkaantumiseen. Syntyi ajatus konseptista, jossa kaikki asiakkaat kohdataan heti ovella heidän saapuessaan palvelupisteelle ja jossa asiakkaat ohjataan heille parhaiten sopivaan palveluun. Vuoronumeroita ei tarvita, vaan asiakkaan kanssa keskustellaan heti. Häntä autetaan hakemaan etuutta itse verkossa tai hänelle varataan tarvittaessa aika tarkempaa selvittelyä varten.

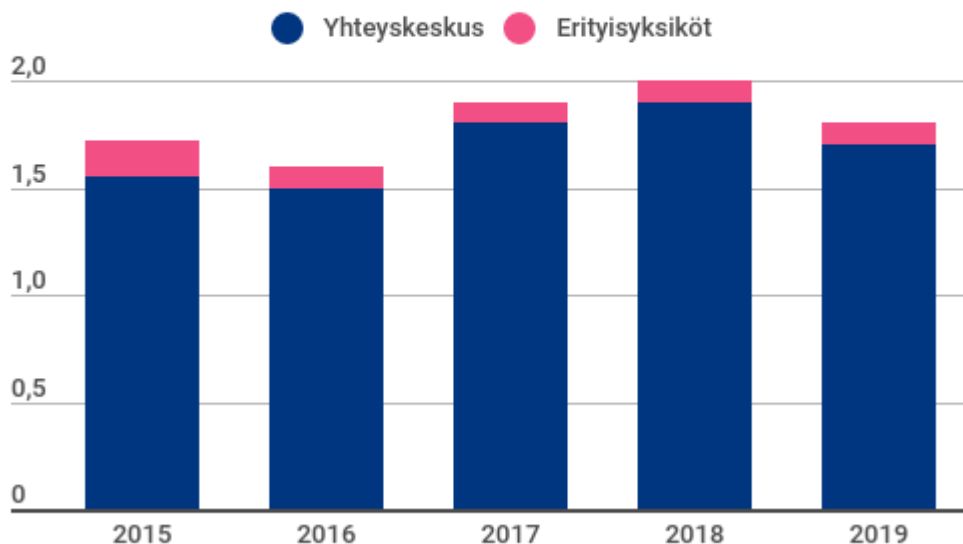
Uuden palvelutavan ansiosta vältytään muun muassa jonottamiselta ja asiakkaat saavat asiansa hoidettua nopeammin ja paremmin. Asiakkaat ovat kokeneet palvelutavan muutoksen hyvänä, ja palveluun pääseminen on nopeutunut. Valtuutetuille esiteltiin uutta palvelutapaa lokakuun

yleiskokouksessa. Osa valtuutetuista kävi tutustumassa Tampereen tai Kampin palvelupisteessä tähän uuteen palvelukonseptiin.

Vuoden 2019 aikana korvattiin 14 palvelupistettä muilla palveluilla niiden kriteerien perusteella, jotka Kelan hallitus antoi joulukuussa 2017. Korvaavina palveluina on perustettu asiointipisteitä kuntiin, Kelan etäpalvelupisteitä asiointipisteisiin ja lähitoreille sekä Kelan pop up -palvelua esimerkiksi sosiaalitoimen yhteyteen. Lisäksi asiakkaalla on aina mahdollisuus puhelinjärjestelmän varaukseen. Vuoden lopussa palvelupisteitä oli 146. Lisäksi Kelan palvelua sai vuoden lopussa 147 asiointipisteestä. Käyntiasiointien määrä asiointipisteissä laski hieman vuoden 2018 tasosta ollen 99 400 asiointikertaa.

Vastatut puhelut (sisältää takaisinsoitot), miljoonaa

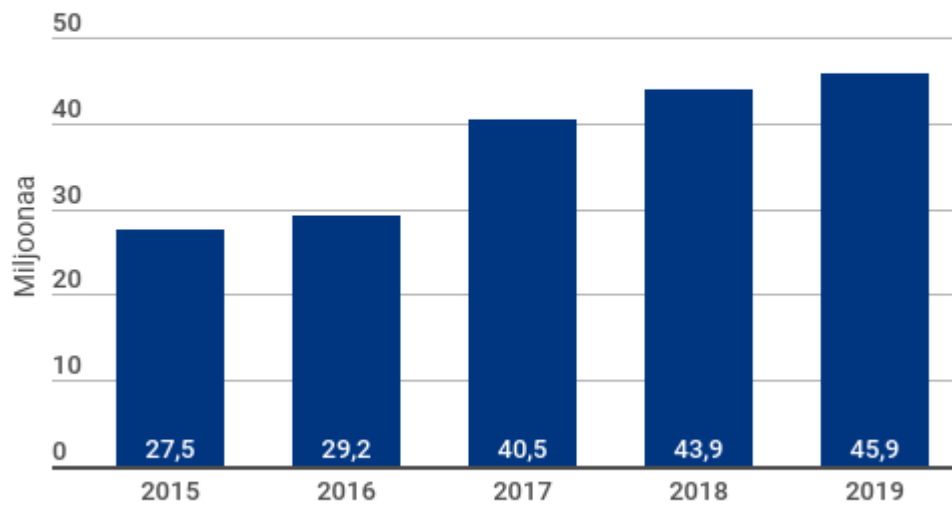

Kelaan saapuneiden puheluiden määrä pieneni hieman edellisvuoden 3,9 miljoonasta 3,7 miljoonaan. Eniten puheluita saapui helmikuussa, yli 400 000. Vastattujen puheluiden lukumäärä laski 2,0 miljoonasta 1,9 miljoonaan (luvuissa mukana sekä yhteyskeskuksen että erityisyksiköiden vastatut puhelut, sisältäen takaisinsoitot). Keskimääräinen jonotusaika puhelinpalveluun oli noin 8 minuuttia. Puhelinpalvelua kuormittivat erityisesti viiveet toimeentulotukihakemusten käsittelyssä.

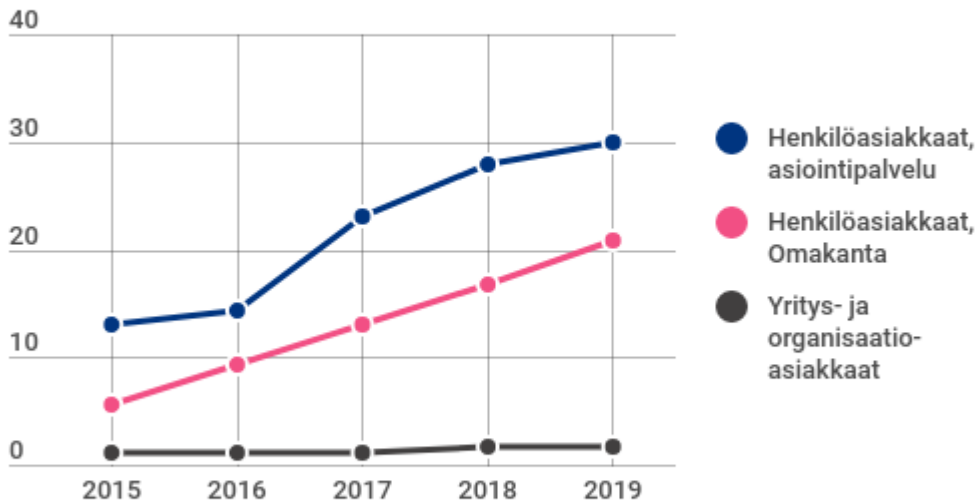
Kävijämäärät avoimessa kela.fi-verkkopalvelussa jatkoivat kasvamistaan vuonna 2019. Kelan verkkosivustolla vierailtiin vuoden aikana kaikkiaan hieman alle 46 miljoonaa kertaa (istuntojen kokonaismäärä), kun vastaava lukema vuonna 2018 oli noin 44 miljoonaa käyntikertaa.

Henkilöasiakkaiden kela.fi-sivuilla eniten kävijöitä on lapsiperheiden, opiskelijoiden ja sairastamisen osioissa. Toimeentulotuen kela.fi-sivujen käyntimäärä on melko pieni verrattuna hakemusten ja yhteydenottojen määrään.

Kävijämäärät Kela.fi-verkkosivustolla

Verkkoasiointit*, miljoonaa

*Verkkopalveluihin tehtyjen tunnistettujen kirjautumisten lukumäärä.

Henkilöasiakkaiden tunnistettujen verkkoasiointien määrä Kelan asiointipalvelussa kasvoi vuoden 2018 noin 46 miljoonasta asiointista kaikkiaan yli 52 miljoonaan. Näistä valtaosa, noin 30 miljoonaa, oli henkilöasiakkaiden suoria asiointeja Kelan asiointipalvelussa. Edellisten lisäksi Omakannan kautta tulleita henkilöasiakkaiden verkkoasiointeja oli noin 21 miljoonaa sekä yritys- ja organisaatioasiakkaiden asiointeja noin 1,7 miljoonaa.

Kaikista Kelaan vuonna 2019 saapuneista yli 15 miljoonasta hakemuksesta 72,4 % tehtiin verkossa, 27,5 % paperilla ja 0,8 % suullisesti. Vuonna 2018 verkkohakemusten osuus kaikista hakemuksista oli noin 69 %. Toimeentulotukiasiakkaiden verkkohakemusten määrä jatkoi kasvuaan 68,7 prosentista 74,5 prosenttiin.

Asiakaskokemus

Maaliskuussa 2019 toteutettiin viimeinen asiakastyytyväisyyden indeksikysely, johon vastasi noin 500 Kelan asiakasta. Asiakkaat olivat asioineet Kelan kanssa eri tavoin. Henkilöasiakkaiden asiakastyytyväisyysindeksi asteikolla 0–10 koko vuoden osalta oli 7,1, joka on hieman heikompi tulos kuin vuonna 2018 samana ajankohtana toteutetussa kyselyssä. Tulokset olivat samansuuntaiset kuin edellisissä kyselyissä; asiakkaat olivat melko tyytyväisiä Kelan kykyyn vastata heidän palvelutarpeisiinsa ja Kelan palveluihin yleensä. Heikoimmiksi osa-alueiksi arvioitiin Kelan kanssa asioimisen helppous ja vaivattomuus sekä tiedonsaannin riittävyys ja selkeys asiakkaille kuuluvista etuuksista ja palveluista.

Mobiilikyselyiden avulla selvitettiin asiakkaiden kokemusta Kelan asiakaspalvelusta kokonaisuutena. Kysely toteutettiin siten, että asiakkaille lähetettiin asiakastyytyväisyyskyselyitä tekstiviestitse heti heidän asiointinsa jälkeen. Kyselyillä kartoitettiin muun muassa asiakkaan asian hoitumista ja hänen tyytyväisyyttään saamaansa palveluun. Vuoden aikana mobiilikyselyitä tehtiin neljänä ajankohtana asiakkaille, jotka olivat asioineet Kelan palvelupisteissä tai puhelinpalvelussa. Palvelupisteiden asiakkailta saatiin vuoden aikana kaikkiaan vajaat 8 200 vastausta. He arvioivat saamansa palvelun keskimäärin 8,8:n arvoiseksi asteikolla 0–10 (vuoden kaikkien kyselykierrosten keskiarvotulos). Puhelinpalvelussa asioineiden vajaan 7 300 vastaajan arvosana palvelulle oli pienempi: keskiarvo oli 8,5. Palvelupisteiden asiakaspalvelun arvosana oli sama kuin vuonna 2018, mutta puhelinpalvelun arvosana nousi 0,1 yksikköä. Avovastauksissa asiakkaat kritisoivat eniten saavutettavuutta, etenkin puhelinpalvelussa.

Vuonna 2019 mitattiin myös asiakkaiden tyytyväisyyttä Kelan verkkoasiointipalveluihin kokonaisuutena sekä kela.fi-sivuihin kokonaisuutena. Kyselyt toteutettiin samaan aikaan kuin mobiilikyselyt ja kyselyt tehtiin verkkoasiointipalveluita koskien kaikkina neljänä ajankohtana ja kela.fi-sivuja koskien kolmena ajankohtana. Verkkoasiointia käsitteleviin kyselyihin saatiin kaikkiaan 22 500 vastausta ja keskiarvo palveluille oli 6,7. Kela.fi-sivustoa käsitteleviin kyselyihin vastauksia tuli 2 400 kappaletta ja keskiarvo oli 6,4.

Palvelupisteissä mitattiin myös palvelun onnistumista HappyOrNot-laitteiden avulla. Laitteita oli käytössä yksi jokaisessa asiakaspalveluyksikössä, ja laitteiden sijaintia vaihdettiin ajoittain eri palvelupisteisiin. Vastauksia annettiin vuodessa yli 41 000 kertaa, ja Happy index oli 83.

Asiakasraadit ovat yksi tapa saada tietoa asiakkaiden näkemyksistä ja tarpeista. Ne mahdollistavat asiakkaiden aktiivisen osallistumisen palveluiden kehittämiseen. Kela järjestää asiakasraateja henkilöasiakkaille, työnantaja-asiakkaille ja kumppaneille. Lisäksi on niin kutsuttuja asiantuntijaraateja sidosryhmille, kumppaneille ja Kelan toimihenkilöille. Asiakasraadeissa on aina mukana vuorovaikutteinen keskustelu, ja raateja järjestetään vuosittain vahvistettavien teemojen ympärille.

Vuonna 2019 Kela järjesti henkilöasiakkaille asiakasraadit Suomeen muuttaneille sekä nuorille kaksi digiraatia ja yhden pelillisen digiraadin. Työnantajille järjestettiin asiakasraati tulorekisteri- ja päiväraha-asioista sekä erikseen asiakasraati yksinyrittäjille ja maatalousyrittäjille. Kumppaneille järjestettiin maahanmuuttajien digitukea koskeva asiakasraati sekä kaksi nuorten kumppaniraatia.

Palveluverkko

Kelan palveluverkkoon kuului vuoden päättyessä 146 palvelupistettä. Palveluverkkoa korvasivat ja tukivat viranomaisen yhteistyönä perustamat asiointipisteet, joilla palvelut voidaan turvata siten, että asiointimatka on kohtuullinen. Asiointipisteessä asiakas saa ohjausta Kelan asi-

ointipalvelujen käyttöön ja yleistä neuvontaa. Lisäksi hän voi asiointipisteessä saada etuusasi-ansa vireille jättämällä hakemuslomakkeen. Kelan kanssa sopimuksen tehneitä asiointipisteitä oli vuoden lopussa yhteensä 147. Asiakkaiden käytössä oli 67 asiointipisteessä etäpalvelulaitteet, joiden avulla heillä oli mahdollisuus saada kuvayhteyden avulla palvelua Kelan palvelu-neuvojilta. Lisäksi esimerkiksi ohjaamoiden ja ikäihmisten lähitorien yhteydessä on noin 30 etäpalvelupistettä.

Pohjois-Suomessa Kelaan saa etäpalveluyhteyden myös 20 Virtu-palvelupisteen kautta. Virtu-palvelupiste on kuntalaisen sähköisen asioinnin paikka, jossa kuntalainen voi käyttää kuvapuhelinpalveluita ja muita internet-palveluita. Virtu.fi on portaali, joka tarjoaa sosiaali- ja terveys-palveluita verkossa asiakkaan hyvinvoinnin tueksi. Palvelut voivat olla oman kunnan, valtion, järjestöjen tai yksityisten tuottamia. Palveluportaalia ylläpitää Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus.

Palveluverkkoa täydentävänä palveluna on perustettu pop up -palvelupisteitä, usein yhteistyössä kuntien sosiaalitoimen kanssa. Näissä pop up -palvelupisteissä asioitiin vuonna 2019 yhteensä 12 500 kertaa. Pop up -palvelupisteistä saadut kokemukset ja palaute ovat olleet erinomaisia.

Vuoden 2019 aikana Kela lisäsi asiakaspalvelua verkossa. Kysy Kelasta -palstan rinnalle avattiin palvelu Instagramissa ja laajennettiin chattirobotin tarjoamia neuvontapalveluja. Kela.fi-sivuston Kysy Kelasta -palstalla oli kävijöitä vuonna 2019 yhteensä 1,3 miljoonaa ja uusia kysymyksiä tuli 29 000. Digitaalisten palvelukanavien kehittäminen on antanut mahdollisuuksia henkilökohtaisen asiakaspalvelun vahvistamiseen, kun rutiiniasioita on saatu siirrettyä verkkopalveluihin.

Kelan palveluverkko kattaa koko Suomen

Palvelupisteet 146 kpl
avoinna joka arkipäivä 31 kpl
avoinna 1–4 päivää viikossa 115 kpl

Puhelinpalvelu
arkisin klo 9–16

Verkkoasiointi 24/7 www.kela.fi/asiointi

Palveluyhteistyö muiden viranomaisten kanssa
Asiointipisteet 147 kpl
International House Helsinki 1 kpl

Etäpalvelu
67 kunnan asiointipisteestä saa kuva-yhteyden Kelan palveluneuvojaan.

Palveluverkko 31.12.2019

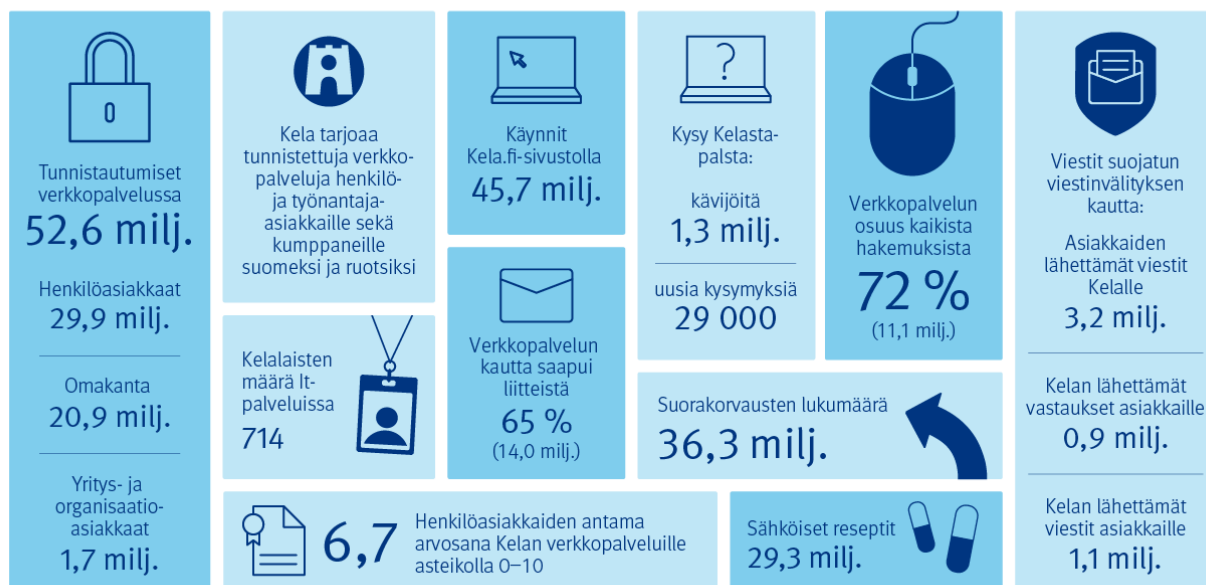
- Palvelupiste
- Asiointipiste
- Yhteyskeskus
- International House Helsinki

Kela

Kelan verkkopalvelut numeroina vuonna 2019

Kela

Hakemusten läpimenoajat

Valtuutetut ovat kokouksissaan saaneet selvityksen Kelan eri etuushakemusten keskimääräisistä läpimenoajoista. Kela ylläpitää niistä ajantasaista tilastoa, josta ilmenevät läpimenoajat vakuutuspiireittäin ja valtakunnallisesti. Läpimenoaikojen seurannan tarkoituksena on varmistua etuuskien toimeenpanoprosessien toimivuudesta. Läpimenoajat toimivat myös yhtenä työnjohdon välineenä. Hakemuksia voidaan siirtää tarpeen mukaan vakuutuspiirien välillä sähköisesti ja näin tasata läpimenoaikojen vaihtelua vakuutuspiirien välillä.

Kelaan saapuville hakemuksille on asetettu läpimenoaikatavoitteet eli tavoiteajat, joissa hakemukset tulee keskimäärin ratkaista. Tavoitteet on asetettu etuuskohtaisesti. Perustoimeentulotuessa, yleisessä asumistuessa ja työttömyysturvassa läpimenoaikatavoitteet ovat lakisääteisiä, muissa etuuksissa Kelan itsensä asettamia tai palveluntuottajien kanssa tehtyihin sopimuksiin perustuvia. Etuushakemusten ratkaisuun kuuluvien läpimenoaikojen keskiarvon laskenta perustuu kalenteripäiviin muissa kuin perustoimeentulotuessa, jossa laskenta perustuu arkipäiviin. Läpimenoajat sisältävät myös puutteellisten hakemusten ja lisäselvitysten täydentämiseen kuluvan ajan kaikissa etuuksissa paitsi perustoimeentulotuessa. Perustoimeentulotuessa läpimenoaikojen keskiarvo lasketaan hakemuksista, joissa on tarpeelliset tiedot ratkaisua varten eli niin sanotuista ratkaisunvalmiista hakemuksista. Ratkaisunvalmiin hakemuksen läpimenoaika onkin yleensä tavoiteaikaa lyhyempi ja vastaavasti täydennettävän hakemuksen läpimenoaika tavoiteaikaa pidempi.

Tavoitteiden toteutumista seurataan tarkastelemalla läpimenoaikojen keskiarvoja, tavoiteajan ylittäneiden ratkaisujen osuutta sekä läpimenoaikojen hajontaa. Etuuskien läpimenoaikatavoitteet saavutettiin Kelassa vuonna 2019 hyvin.

Tulorekisteri

1.1.2019 alkaen otettiin käyttöön kansallinen tulorekisteri, jonne ilmoitetaan tiedot palkoista ja ansiotuloista. Tulorekisteri sisältää kattavat yksilötason palkkatiedot reaaliaikaisesti, maksukohtaisesti ja yhteisesti hyväksytyjen, vakioitujen standardien mukaisesti. Vuodesta 2021 alkaen tulorekisteriin ilmoitetaan myös eläke- ja etuustiedot.

Rekisteri on reaaliaikainen tietovaranto, johon tiedot ilmoitetaan maksukohtaisesti. Tulorekisteri vähentää työnantajien hallinnollista taakkaa yksinkertaistamalla palkan maksamiseen liittyviä ilmoittamis- ja raportointivelvoitteita. Lisäksi työnantajille on toteutettu mahdollisuus hakea Kelan etuuksia tulorekisterin kautta.

Laki tulotietojärjestelmästä määrittelee, mitä tietoa kukin tiedon käyttäjä saa nähdä tai käyttää. Kun rekisteristä saa reaaliaikaisen kokonaiskuvan tulonsaajan palkkatiedoista, pystyvät tiedon käyttäjät kehittämään omia prosessejaan entistä asiakaslähtöisemmiksi.

Kelassa tulorekisteritietojen käyttäminen mahdollistaa asiakaskokemuksen parantamisen siten, että asiakkaan – tai työnantajan, hänen toimiessaan asiakkaan asiassa, – ei tarvitse toimittaa etuushakemuksen ratkaisemiseksi tarvittavia tulotietoja koskevia liitteitä, vaan tiedot ovat heti Kelan käytettävissä. Tämä tarjoaa mahdollisuuden tehostaa asiointi- ja etuusprosesseja sekä etuuksien tukiprosesseja. Tulotietojen saaminen digitaalisessa muodossa paitsi parantaa palvelun laatua, myös mahdollistaa etuuksien entistä tehokkaamman toimeenpanon sekä manuaalikäsittelyssä että automatisaatiota lisäämällä.

Näkyvimmin tulorekisterin käyttöönotto vaikutti skannattujen tuloksetyöasiakirjojen määrään, joka vuoden 2019 osalta oli 32 % vähemmän kuin vuonna 2018. Vuoden 2019 osalta suurimmat tietoja hyödyntävät etuudet olivat yleinen asumistuki, työttömyysturva ja perustulo. Etuuksien läpimenoajoissa ei havaittu vuoden 2019 osalta tulorekisterin vaikutusta.

Tiedon käyttämisen ohessa Kela toimii myös tietojen ilmoittajana 1.1.2019 alkaen. Kela ilmoittaa päivittäin maksamansa yksityisen hoidon tuen maksut ja kuntoutusmaksut palveluntuottajille palkkatietoina tulorekisteriin.

Koska kyse on yhteiskunnallisesti ja Kelan kannalta merkittävästä hankkeesta, esiteltiin sitä valtuutetuille pääjohtajan katsauksen yhteydessä helmikuun yleiskokouksessa.

Kelan hankintatoimi

Kelan hankintoihin on kohdistunut viime vuosien aikana kritiikkiä ja hankinta-asiat ovat olleet säännöllisesti esillä valtuutettujen kokouksessa. Valtuutetut saivat helmikuun yleiskokouksessa esityksen Kelan hankintaprosessista.

Kela on julkinen ostaja eli niin kutsuttu hankintayksikkö, jonka tulee noudattaa hankinnoissaan hankintalainsäädäntöä. Sen tavoitteena on tehostaa julkisten varojen käyttöä ja edistää laadukaiden, innovatiivisten ja kestävien hankintojen tekemistä. Tavoitteena on myös turvata yritysten ja muiden yhteisöjen tasapuoliset mahdollisuudet tarjota tavaroita, palveluja ja rakennusurakoita julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa.

Hankinnat on toteutettava tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina. Hankintayksikön on järjestettävä oma hankintatoimintansa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti. Olemassa olevat kilpailuolosuhteet on käytettävä hyväksi, ja ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat tulee ottaa huomioon. Hankintayksikön on kohdeltava hankintamenettelyn osallistujia tasapuolisesti ja syrjimättömästi sekä toimitettava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen.

Kelan hankintastrategia määrittelee periaatteet, joiden mukaan hankintatoimintaa ohjataan ja kehitetään. Strategiassa otetaan huomioon myös toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset.

Hankintojen päätöksentekoa ohjaa Kelan hallituksen päätös toimivallasta hallinnollisissa asioissa. Toimivaltapäätöksessä on määritelty, kenellä on toimivalta tehdä tarvittavat päätökset ja sopimukset, kun hankitaan tavaroita ja palveluja tai teetetään urakoita. Toimivaltaa on mahdollista myös delegoida.

Kelassa hankintaosaaminen on keskitetty yhteisten palvelujen tulosityksikön hankintapalveluryhmälle, jossa työskenteli vuonna 2019 yhteensä 15 julkisten hankintojen ammattilaista. Hankintapalvelu vastaa keskitetysti koko Kelan osalta hankintojen kilpailuttamisesta. Tilaajataho antaa toimeksiannon ja määrittelee siten hankinnan sisällön. Lisäksi hankintapalveluryhmän vastuulle kuuluu hankintojen yleinen ohjaus ja neuvonta.

Kelan hankintatoiminnassa hankintojen keskittämisen malli tarkoittaa sitä, että hankintojen kilpailuttaminen on keskitetty hankintapalveluryhmälle ja tuotteiden sekä palvelujen tilaaminen on hajautettu koko Kelan organisaatioon.

Hankintapalveluryhmässä tehtiin 170 hankintapäätöstä vuonna 2019. Viime toimintavuosi oli Kelan hankintapalveluryhmän osalta voimakkaasti oman toiminnan kehittämiseen suuntautuva. Hankintapalveluryhmä perusti oman työryhmän pohtimaan Kelan hankintojen vastuullisuutta ja teki työstään raportin nimeltään ”Vastuullisuuden eri näkökulmien huomioiminen Kelan kilpailutuksissa”. Hankintapalveluryhmässä valmisteltiin ja kuvattiin uudelleen hankintapalveluryhmän ja tilaajien yhteistyötä kuvaava prosessikuvaus. Kelan hankintatoimen edustajat valittiin mukaan kestäviä ja innovatiivisia julkisia hankintoja edistävän KEINO-osaamiskeskuksen KEINO-akatemiaksi kutsuttuun ohjelmaan, jossa kehitetään hankintojen vaikuttavuutta. Kelasta ohjelmassa on mukana neljä henkilöä.

Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelu

Kela järjestää tulkkauspalvelua kuulovammaisille, kuulonäkövammaisille ja puhevammaisille henkilöille, jotka tarvitsevat vammansa vuoksi tulkkausta muun muassa työssä käymiseen, opiskeluun, asiointiin ja harrastuksiin. Kela hankkii asiakkaiden tarvitseman tulkkauspalvelun ulkopuolisilta palveluntuottajilta.

Viimeisin kilpailutus järjestettiin vuonna 2017. Kilpailutuksen tuloksena Kela solmi 120:n tulkkausalan yrityksen kanssa sopimuksen tulkkauspalvelun tuottamisesta sopimuskaudelle 1.11.2017–31.12.2019. Toukokuussa 2019 Kela ilmoitti käyttävänsä sopimukseen sisältyvän option vuodelle 2020.

Tulkkauspalvelu oli jo vuonna 2017 säännöllisesti esillä valtuutettujen kokouksissa, koska valtuutetut saivat sen kilpailutukseen liittyen paljon palautetta sekä tulkeilta että palvelun käyttäjiltä.

Koska hankintaan kohdistui paljon kritiikkiä, Kelan valvontatilintarkastusyhteisö BDO Auditor Oy otti hankinnan tarkastuksen kohteeksi osana valvontatilintarkastusta. Tarkastuksen tulokset esiteltiin valtuutetuille helmikuun 2018 yleiskokouksessa.

Tarkastuksen tavoitteena oli varmistua, että hankinnassa oli noudatettu lakia julkisista hankinnoista sekä Kelan omaa hankintaohjeistusta. BDO Auditor Oy:n tarkastajat eivät havainneet kilpailuttamisprosessissa huomautettavaa. Hankinta oli tehty hankintalain mukaisesti.

Valtuutettujen valvonta kohdistuu laillisuusvalvonnan lisäksi myös palvelujen laatuun ja saatavuuteen. Valtuutetut totesivat BDO Auditor Oy:n selvityksen saatuaan, että vaikka kilpailuttamisprosessi on hoidettu lain mukaan ja näyttää paperilla hyvältä, lopputulos voi olla yksittäisen asiakkaan näkökulmasta huono. Tämän vuoksi valtuutetut päättivät seurata jatkossakin tulkkauspalvelujen toteutumista.

Seuraavan hankinnan valmistelutyön Kela käynnisti markkinavuoropuhelulla syksyllä 2019. Valtuutetuille haluttiin antaa uudesta hankinnasta hyvissä ajoin tietoa ja asiaa esiteltiin heille 26.11.2019 pidetyssä yleiskokouksessa.

Markkinavuoropuhelun tavoitteena oli kuulla sidosryhmiä aikaisempaa varhaisemmassa vaiheessa ja tiiviimmin. Markkinavuoropuhelua käytiin useammassa eri vaiheessa ja eri tavoin. Syksyn aikana markkinavuoropuheluun osallistujille lähetettiin muun muassa kysymyksiä tulkkauspalvelun hankintaan ja palvelun kehittämiseen liittyen sekä lähetettiin kommentoinneille tarjousasiakirjaluonnoksia, muun muassa palvelukuvaus. Markkinavuoropuhelun kirjallisten kommentointikierrosten lisäksi on järjestetty tiedotus- ja keskustelutilaisuus Kelan päätalossa ja Skype-yhteydellä. Markkinavuoropuhelun lisäksi hankinnan valmisteluun liittyviä kysymyksiä on käsitelty useissa yhteistyötapaamisissa asiakasjärjestöjen, alan oppilaitosten, tulkkien ammattijärjestöjen sekä tulkkauksen palveluntuottajayhdistysten kanssa. Tulkkauspalvelun asiakkaille suunnattu asiakaskysely tulkkauspalvelun toimivuudesta toteutettiin myös syksyn 2019 aikana. Kyselyyn saatiin yli 660 vastausta.

Hankinnan tavoitteena on vahvistaa entisestään asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia vammaisten tulkkauspalvelussa ja lisätä palvelun joustavuutta asiakkaiden tarpeiden mukaan.

Tulkkauspalveluun oli vuonna 2019 oikeutettu yhteensä 5 900 henkilöä. Heistä 3 400 käytti palvelua. Palvelun käyttäjistä suurin osa, 2 300 asiakasta, oli kuulovammaisia. Puhevammaisia käyttäjiä oli 800 ja kuulonäkövammaisia 280. Kuulovammaisten käyttäjien määrä pysyi ennallaan, kun taas kuulonäkövammaisten ja puhevammaisten käyttäjien määrä laski hieman. Asiakas lasketaan tulkkauspalvelun käyttäjäksi, jos hän käyttää palvelua vähintään 1:n tunnin vuodessa. Vuonna 2019 vammaisten henkilöiden tulkkauspalveluun tehtiin 174 000 tilausta, joka on 6 % enemmän kuin vuonna 2018. Tulkki löytyi 95 %:iin kaikista tilauksista. Tulkin löytymiseen vaikuttaa esimerkiksi se, miten ajoissa asiakas on tehnyt tilauksen, mihin viikonpäivään tulkkaus ajoittuu ja miten tulkit ovat ilmoittaneet olevansa käytettävissä.

Kelan korvaamat taksimatkat

Kela kilpailutti 1.7.2018 alkaen taksimatkojen suorakorvausmenettelyn koko maahan. Kilpailutuksen taustalla oli lainsäädännössä tapahtuneet muutokset. Kilpailutus tehtiin maakunnittain siten, että jokaiseen maakuntaan haettiin palveluntuottaja, joka vastaa kokonaisvaltaisesti taksimatkojen tuottamisesta.

Palvelujen käynnistymisvaiheesta alkaen Kelaan ja valtuutetuille saapui runsaasti palveluja koskevaa kriittistä palautetta koko maasta mm. palvelujen käyttäjiltä ja terveydenhuollon toimijoilta. Tämän vuoksi valtuutetut käsittelivät vuonna 2018 useissa kokouksissaan taksimatkoja ja niihin liittyviä Kelan toteuttamia hankintoja. Valtuutetuille annettiin yleiskokouksissa raportit palvelujen toteutumisesta. Lisäksi tilanteesta raportoitii valtuutetuille viikoittain sähköpostitse.

Elokuusta 2018 alkaen palautemäärät pienenevät ja keskittyivät niille maakunta-alueille, joissa oli esiintynyt tunnistettuja ongelmia. Palvelutaso parani syksyn 2018 aikana kaikilla maakunta-alueilla täysin tai lähes sopimuksen mukaiseksi lukuun ottamatta Uudenmaan maakuntaa. Tämän vuoksi Uudenmaan alue jouduttiin kilpailuttamaan loppuvuodesta 2018 uudelleen ja uuden palveluntuottajan palvelu käynnistyi 1.4.2019.

Keskustelu taksipalveluiden saatavuudesta jatkui vielä vuoden 2019 puolella valtuutettujen yleiskokouksissa. Valtuutetut saivat tietoa tilanteen kehityksestä edelleen myös sähköpostitse.

Kelan taksimatkojen korvaukset laskivat tarkastelujaksolla 1.7.2018–30.6.2019 koko maassa 6,1 %. Asiakkaiden lukumäärä väheni 6,6 % ja matkojen lukumäärä vastaavasti 7,2 %.

Kelan kilpailutuksista valitettiin 3:n maakunta-alueen kohdalla. Markkinaoikeus kumosi hankintapäätökset, koska katsoi, että hankinnassa oli käytetty väärää ilmoitustyyppiä. Markkinaoikeuden mukaan kilpailutus olisi tullut ilmoittaa käyttöoikeussopimusta koskevana hankintana. Kela oli määritellyt hankinnan palveluhankinnaksi. Uuden kilpailutuksen valmistelu on aloitettu.

Kelan hankintojen kehittäminen

Kela on valtakunnallisestikin suuri hankintayksikkö. Erityisesti tämä korostuu tulkkauspalveluissa ja kuntoutuspalveluissa. Myös taksimarkkinoilla Kela vaikuttaa merkittävästi omilla kilpailutuksillaan.

Kelan pääjohtaja Elli Aaltonen päätti lokakuussa 2018, että Kelassa tehdään selvitys kuntoutuksen ja hankintojen kehittämisestä ja mahdollisista lainsäädännön muutostarpeista. Selvityksen keskeisenä tavoitteena oli varmistaa, että Kelan hankinnat ovat kokonaistaloudellisesti edullisia, vastaavat mahdollisimman hyvin asiakkaiden tarpeita ja tuottavat korkealaatuisia ja vaikuttavia palveluita.

Samanaikaisesti BDO Audiator Oy teki Kelan valtuutettujen toimeksiannosta selvityksen Kelan avoterapiapalvelujen kilpailutuksesta. Loppuraportti luovutettiin valtuutetuille maaliskuun yleiskokouksessa.

Raportissa suositeltiin muun muassa:

- riskianalyysin ja riskienhallintasuunnitelman tekemistä palvelun ja hankinnan muutoksista sekä riittävän ajan ja resurssien varaamista riskienhallintaan
- kattavampaa keskustelua palveluntuottajien ja terapialiittojen kanssa palvelukuvausten ja tarjouspyyntöjen suunnitteluvaiheessa, erityisesti suunniteltujen muutosten osalta, ja palautteen keräämistä
- riittävän tiedotuksen varmistamista palveluntuottajille kilpailutusvaiheessa
- riittävien valvonta- ja auditointiresurssien ja -prosessien suunnittelua sekä varmentamista palvelujen laadun seuraamiseksi
- suorahankinnan periaatteiden selventämistä
- suurempien kilpailutusten vaiheistamista tai osiin jakamista
- hankintakokonaisuuksien vastuiden ja työnjaon selkeää kuvausta.

Saatuaan raportin valtuutetut edellyttivät, että Kelan hallitus käy läpi siinä esitetyt suoritukset ja ryhtyy toimenpiteisiin niiden pohjalta. Valtuutetut julkaisivat asiaa koskevan tiedotteen 6.3.2019.

Kelassa tehdyssä selvityksessä kuultiin laajasti Kelan hankintojen asiantuntijoita ja lisäksi Kelan ulkopuolelta muun muassa asiantuntijoita sekä asiakkaiden ja palveluntuottajien edustajia. Selvityksen perusteella Kelalla on paljon vahvuuksia. Tarjouspyyntöjä pidettiin yleisesti selkeinä, ja sähköisen kilpailutusjärjestelmän käyttö sai hyvää palautetta. Lisäksi Kelan auditointi on valtakunnallisestikin arvioituna erittäin korkealla tasolla. Selvityksessä esille nousseet kehittämiskohteet vaihtelivat hankinnoittain. Selkein tunnistettu kehittämiskohte on yhteistyö varsinkin asiakasjärjestöjen ja palveluntuottajien kanssa hankinnan kohteen ja laadun määrittelyssä sekä ongelmien ratkaisussa.

Selvityksessä suositeltiin

1. Kelan hankintastrategian, hankintaohjeiden ja hankintatoimen uudistamista
2. Asiakasnäkökulman varmistamista ja asiakastarpeen ymmärtämistä paremmin
3. Hyvien hankinta- ja kilpailutusikäytäntöjen säännönmukaista toteuttamista
4. Markkinavaikutusten riittävää huomioon ottamista
5. Vastuullisuuteen panostamista aikaisempaa enemmän
6. Riskienhallintaan panostamista jokaisessa hankinnassa
7. Auditointitiedon tehokkaampaa hyödyntämistä osana palvelujen kehittämistä
8. Uusien hankintamenettelyjen, kuten rekisteröintimenettelyn, rohkeaa kokeilua.

Kelan hallitus käsitteli molemmat selvitykset ja piti suosituksia hyvinä. Valtuutetut saivat toukokuun yleiskokouksessa selvityksen, mihin toimenpiteisiin Kelassa ryhdytään suositusten pohjalta. Valtuutetut pitivät hyvänä, että työn alle on otettu riskienhallinnan vahvistaminen, koska riskienhallinta on johdon tärkeä työväline ja Kelassa on vielä paljon tehtävää riskienhallinnan parantamiseksi.

Hankintatoimen uudistamiseksi Kelan johtoryhmä on linjannut hankintojen uudistamisen yleiset periaatteet. Periaatteiden mukaan keskeistä on, että uudistaminen tukee Kelan strategian toteuttamista. Keskeistä on myös, että uudistaminen auttaa vastaamaan nykyistä paremmin toimintaympäristön muutoksiin ja muun muassa hallitusohjelman kirjauksiin. Johtoryhmä edellytti Kelan hankinnoille suunnitelmaa ja tilannekuvausta. Suunnitelmassa tulee ottaa huomioon strateginen ulottuvuus, riskienhallinnan näkökulma sekä taloudelliset vaikutukset. Lisäksi johtoryhmä linjasi, että selvitetään tarvittavat hankintojen osaamistarpeet. Johtoryhmän linjausten perusteella hankintatoimen uudistamisen tueksi on tilattu Hanselilta selvitys hankintojen nykytilasta ja osaamisen kartoituksesta.

Hankintojen kehittämiseksi Kelassa tehtiin paljon työtä vuonna 2019. Yhteistyötä on lisätty sekä palveluntuottajien että asiakasjärjestöjen kanssa muun muassa kuntoutuksen ja tulkkauspalvelujen hankinnoissa. Rekisteröintimenettelyn valmistelua on jatkettu. Vastuullisuuteen on panostettu entistä enemmän. Riskienhallinta on otettu osaksi kaikkia hankintoja. Ostopalvelujen auditointia on kehitetty erillisessä projektissa, jossa keskeisinä tavoitteina oli kehittää etuusasiakkaiden ostopalvelujen auditoinnin vaikuttavuutta ja auditointimenetelmiä. IT-palvelut on panostanut hankintatoimen kehittämiseen esimerkiksi perustamalla hankintaryhmän ja muuttamalla IT-hankintatoimen toimintatapoja ja prosesseja. Kelan hankintaosaamista on lisätty muun muassa osallistumalla KEINO-akatemiaan ja Kela on ollut mukana Hankinta-Suomityössä valmistelemassa Suomen ensimmäistä kansallista julkisten hankintojen strategiaa. Etuushankintojen ja sopimushallinnan osaamista on päätetty vahvistaa. Hankintojen kehittäminen on pitkäjänteistä työtä, ja työ jatkuu vuonna 2020 johdon linjausten pohjalta.

Perustoimeentulotuki

Perustoimeentulotuen myöntäminen ja maksaminen siirtyivät Kelan hoidettavaksi vuoden 2017 alusta. Kun perustoimeentulotukihakemusten käsittely ruuhkautui, valtuutetut seurasiivat aktiivisesti hakemusten käsittelyaikojen kehitystä. Valtuutetut edellyttivät tuolloin, että Kelassa ryhdytään kaikkiin tarvittaviin toimiin, joilla lainmukaiseen tilanteeseen päästään viipymättä. Valtuutetut julkaisivat asiasta myös kannanoton, jossa he totesivat, että Kelalle on turvattava riittävät resurssit, tarvittaessa lisätalousarvion kautta, jotta lakisääteiseen käsittelyaikaan päästään.

Valtuutettujen toimeksiannosta Kelan sisäinen tarkastus teki keväällä 2017 arvion perustoimeentulotuen siirron suunnittelun ja toteutuksen onnistumisesta. Valtuutetut saivat raportin

kesäkuussa 2017. Vaikka valtuutetut pitivät raporttia kattavana, asian merkityksellisyyden vuoksi he päättivät vielä pyytää asiasta ulkoisen raportin BDO Audiator Oy:ltä.

BDO Audiator Oy:n tarkastajat esittelivät raporttinsa valtuutetuille 17.10.2017 yleiskokouksessa. Valtuutetut totesivat, että raportissa nousi esille asioita, joita ei ollut sisäisessä raportissa. Merkittävimmät niistä olivat puutteet riskienhallinnassa, projektin johtamisessa ja raportoinnissa. Valtuutetut totesivat, että virheistä on otettava oppia seuraavissa hankkeissa ja toimeenpanolle on varattava riittävästi aikaa erityisesti suurissa hankkeissa. On tärkeää, että yhteistyö eri tahojen välillä toimii ja tieto niiden välillä kulkee.

Valtuutetut edellyttivät kannanotossaan, että Kelan hallitus perehtyy toimeentulotuen ulkoiseen arviointiin ja tekee valtuutetuille esityksen toimenpiteistä, jotka pitää käynnistää raportin kehitysehdotusten pohjalta. Kelan hallituksen puheenjohtaja esitteli hallituksen päättämät toimenpiteet valtuutettujen kokouksessa 20.2.2018.

Keskustelu perustoimeentulotuesta on jatkunut edelleen valtuutettujen yleiskokouksissa vuonna 2019. Esillä on ollut muun muassa toimeentulotuen asiakasohjauksen kehittämiseen liittyvät yhteistyömuodot Kelan ja kuntien välillä, perustoimeentulotukihakemusten ja hylkäyspäätösten määrän kasvu ja syyt siihen sekä takaisinperintä.

Perustoimeentulotukea maksettiin vuonna 2019 yhteensä 274 408 kotitaloudelle. Yhden henkilön kotitalouksia oli 75 %, lapsettomia pareja 5,5 %, kahden huoltajan perheitä 7 % sekä yksinhuoltajaperheitä 12,5 % tuen saajista. Perustoimeentulotukiratkaisuja tehtiin yhteensä 1,9 miljoonaa, jonka lisäksi perustoimeentulotukeen liittyviä laskuja käsiteltiin 2,5 miljoonaa kappaletta. Perustoimeentulotuen nettomenot olivat 698,4 milj. euroa.

Keskimääräinen käsittelyaika on pysynyt alle lakisääteisen käsittelyajan, joka on 7 arkipäivää. Ratkaisutyössä ruuhkia purettiin tasaamalla työmäärää vakuutuspiirien välillä. Myös muiden ratkaisukeskusten käsittelijät, jotka käsittelevät toisena etuutenaan toimeentulotukea, osallistuivat hakemusten käsittelyyn, kun työmäärä oli poikkeuksellisen suuri. Perustoimeentulotuen asiakkaille pyrittiin antamaan pidempiä – keskimäärin 2–3 kuukauden pituisia – päätöksiä tilanteissa, joissa asiakkaan tulot ja menot ovat säännölliset eikä asiakkaan olosuhteissa ole tapahtumassa muutoksia.

Toimeentulotuen etuusprosessin ja siihen liittyvien alaprosessien kehittämistä jatkettiin käsittelyn sujuvoittamiseksi. Lisäksi etuusohjetta, kela.fi-henkilöasiointisivustoa ja Kelan sisäisiä ohjeita on päivitetty ja täydennetty. Lakiyksikön osaamiskeskus on kouluttanut etuuskäsittelijöitä ja palveluasiantuntijoita säännöllisesti etuus- ja asiakaspalveluosaamisen vahvistamiseksi.

Kela tekee kuntien kanssa jatkuvaa yhteistyötä tehdäkseen asiakkaiden asioiden hoitamisesta sujuvampaa. Säännöllisiä yhteistyöpalavereja pidetään kuntien sosiaalialan ammattilaisten

kanssa. Lisäksi Kela on tehnyt yhteistyössä kuntien kanssa erilaisia kokeiluja yhteisten toimintamallien kehittämiseksi. Myös muiden sidosryhmien kanssa yhteistyötä on tehty säännöllisesti. Keväällä 2019 vakuutuspiirit järjestivät paikallisesti yhteistyöpalaverit oman alueensa kaikille kunnille. Tilaisuuksia pidettiin useita jokaisessa vakuutuspiirissä. Toukokuussa Kelassa järjestettiin valtakunnallinen kumppanipäivä, jossa oli mukana 20:n suurimman kunnan edustajat sekä edustajat sosiaali- ja terveysministeriöstä, THL:stä, kuntaliitosta sekä valtiovarainministeriöstä. Kumppanipäivän aiheina olivat esimerkiksi asuminen, toimeentulotukena maksettavat lääkkeet sekä kuntien ja Kelan välinen yhteistyö. Elokuussa järjestettiin Pro Sos -hankkeen päätösseminaari Kelassa. Seminaarissa käytiin läpi hankkeen lopputuloksia lähinnä aikuissosiaalityön näkökulmasta.

Toimeentulotuen käsittelyjärjestelmää kehitettiin edelleen vuonna 2019, jotta ratkaisujen tekeminen järjestelmässä olisi sujuvampaa. Tiedon siirtoa Kelasta kuntiin (eTotu) kehitettiin yhteistyössä kuntien kanssa. Lisäksi aloitettiin suunnittelutyö tiedon kaksisuuntaisesta siirrosta kunnista Kelaan.

Oikaisuvaatimuskeskuksessa toteutettiin vuoden 2019 alussa organisaatiomuutos: oikaisuvaatimuskeskukseen perustettiin kolme tiimiä, joihin esittelijätyö organisoitiin. Samalla oikaisuvaatimuskeskus sai ryhmäpäällikön lisäksi kolme tiimipäällikköä, jotka toimivat esittelijöiden lähiesimiehinä. Edelleen huhtikuun alussa otettiin käyttöön uusi työjonomalli, jonka seurauksena mm. varapuheenjohtajien työlle saatiin yhteiset työjonot.

Keväällä 2019 sisäinen tarkastus perehtyi oikaisuvaatimuskeskuksen toimintaan. Sisäisen tarkastuksen raportissa kuvattuja kehittämissuunnitelmia on toteutettu viime vuoden aikana muun muassa osaamiskeskuksen sisäistä yhteistyötä lisäämällä ja kehittämällä toiminnan laatu- ja tuloksellisuusmittareita. Lisäksi oikaisuvaatimuskeskuksessa on huolehdittu laadun varmistamisesta laatimalla uusi perehdytysuunnitelma, oma oikaisuvaatimustyön malli ja toteuttamalla kolme havainnointia. Vuoden aikana uudistettiin myös kaikki oikaisuvaatimuspäätösten fraasit ja saatiin käyttöön omat viestimallipohjat. Loppuvuodesta käynnistettiin työt ASKI-projektin toteuttamiseksi oikaisuvaatimuspäätösten osalta.

Vuonna 2019 oikaisuvaatimuskeskukseen saapui 22 971 oikaisuvaatimusta ja niitä ratkaistiin 21 566 kappaletta. Keskimääräinen kuukausitason käsittelyaika vaihteli 36 päivän ja 49 päivän välillä. Avoimien oikaisuvaatimustöiden määrä vaihteli kuukausitasolla noin 2 100 ja 3 800 työn välillä.

Riskienhallinta

Kelan riskienhallinta on ollut vuodesta 2017 alkaen säännöllisesti esillä valtuutettujen yleiskokouksissa. Taustana tälle olivat riskienhallinnan kehittämistä koskevat suositukset, jotka nostettiin esille perustoimeentulotuen siirtoa ja toimeenpanoa koskeneessa sisäisessä sekä ulkoisessa arvioissa.

Riskienhallinta on kiinteä osa kelan päivittäistä toimintaa ja johtamista. Riskienhallinnan avulla varmistetaan tavoitteiden toteutuminen, toiminnan jatkuvuus ja henkilöstön hyvinvointi. Riskienhallinnalla varmistetaan myös hyvän hallintotavan toteutuminen.

Vuoden 2017 syksyllä on käynnistetty Kelan riskienhallintakykyä vahvistavat toimenpiteet. Kelan johdon tukiyksikköön luotiin uusi toimenkuva, ja johtava riskienhallinnan asiantuntija aloitti 1.4.2019. Kelan valvontatilintarkastusyhteisö BDO oli tehnyt valvontatilintarkastuksen, jonka 2018 Q3 raportissa ajalta 1.1.–30.9.2018 käsiteltiin myös riskienhallintaa. Raportti oli esillä Kelan valtuutettujen kokouksessa 5.2.2019.

Raportissa esitettyjä suosituksia olivat muun muassa:

- Kela- ja tulosityksikkötason toimenpide-ehdotusten tulisi olla riittävän yksityiskohtaisia, jotta ne ohjaisivat paremmin jäännösriskien arviointia ja toimenpiteiden toteutusta. Tällöin voitaisiin keskittyä vain kaikkein kriittisimpiin riskeihin.
- Riskienhallinnan tulisi tarjota prosessi ja työkalut, joilla voidaan tehdä rationaalisia päätöksiä. Esimerkiksi ohjeistusta riskien suuruuden arvioimisesta suhteessa Kela-tasoon toivottiin tarkennettavan, ja rahallisen vaikutuksen laskemiseen toivottiin laadittavan ohjeistus.
- Yhteyshenkilö- ja esimiestasolla tulisi pyrkiä varaamaan riittävästi ja säännöllisesti aikaa riskienhallinnalle.
- Jos riskit säilyvät vuodesta toiseen samoina, tulisi pohtia, ovatko nämä 1) toteutuneita riskejä, jotka tiedetään varmoiksi; toisin sanoen ne eivät ole enää riskejä, ja ne tulisi huomioida osana päivittäistä normaalia työtä, 2) riskejä, joiden riskitasot hyväksytään osana toimintaympäristöä, eikä niille tehdä erillisiä hallintatoimenpiteitä vai 3) riskejä, joiden riskitasoa ei voida hyväksyä, mutta joiden jäännösriskiä ei ole saatu hyväksyttävälle tasolle, jolloin tarvitaan tehokkaampia hallintatoimenpiteitä.
- Kaikkien tulosityksiköiden tulisi käyttää kvartaaliraportoinnissa Kelan yleistä, viimeisintä riskienhallinnan Excel-pohjaa.
- Riskienhallinnan Excel-pohjassa tulee kuvata ne syyt, joiden vuoksi riskit ovat kasvamassa tai joiden vuoksi jäännösriskiin ei päästä.
- Kyber- ja tietoturvariskeistä tulee kommunikoida myös Kelan sisällä. Näin lisätään näkyvyyttä ja tietoisuutta tietoturvasta.
- Tulee selvittää, voisiko projektinhallintajärjestelmä Clarityä kehittää niin, että siitä näkee riskihistorian, jäännösriskin, hallintatoimien tilanteen ja raportin ohjausryhmälle. Mikäli Clarityä ei pysty kehittämään, olisi suositeltavaa kehittää ohjausryhmätyöskentelyä varten pohja, josta näkee vastaavat tiedot.

Valtuutettujen yleiskokouksessa 1.10.2019 esiteltiin Kelan riskienhallinnan tilannetta. Esityksessä käytiin läpi, mitä riskienhallinnassa on tehty ja kehitetty 1.4.2019 jälkeen. Lisäksi käytiin läpi, miten riskienhallintaa ja riskienhallintasuunnitelmaa on tarkoitus kehittää tulevaisuudessa.

Valtuutetut halusivat erikseen selvityksen toimenpiteistä niiden suositusten osalta, jotka oli esitetty valvontatilintarkastusyhteisö BDO:n raportissa. Valtuutettujen marraskuun yleiskokoukseen toimitettiin erillinen selvitys näistä toimenpiteistä.

Kelan pääjohtajan valinta

Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 9 §:n 1 momentin mukaan Kelan pääjohtajan ja johtajat nimittää tasavallan presidentti valtuutettujen esityksestä. Pääjohtaja Elli Aaltonen ilmoitti kesällä 2019 jättävänsä pääjohtajan tehtävän 1.1.2020 alkaen.

Kelan uudet valtuutetut käynnistivät pääjohtajan viran hakuprosessin järjestäytymiskokouksessaan elokuussa. Yleiskokous valtuutti työvaliokunnan valmistelemaan esitystä valittavasta pääjohtajasta.

Valtuutettujen yleiskokous päätti 5.11.2019 äänestyksen jälkeen esittää pääjohtajan virkaan varatuomari Outi Antilaa. Tasavallan presidentti nimitti hänet 29.11.2019 pääjohtajan virkaan 1.1.2020 lukien.

Tilintarkastajat

Tilintarkastajat toimivat valtuutettujen apuna valvonta- ja tarkastustoiminnassa. Tilintarkastajat pitivät vuositilintarkastuksen lisäksi neljä tarkastuskokousta. KHT-tilintarkastaja teki jatkuvaa valvontatilintarkastusta. KHT-tilintarkastaja antoi neljännesvuosittain valvontatilintarkastuskertomuksen valtuutetuille ja tilintarkastajille.

Valtuutettujen valitsemina tilintarkastajina ovat toimineet puheenjohtaja KHT, JHT Piia-Tuulia Rauhala (varalla tarkastusneuvos, JHT, HT Mikko Helkiö), varapuheenjohtaja kansanedustaja (16.4.2019 asti) Eeva-Maria Maijala (kansanedustaja, 16.4.2019 asti, Olavi Ala-Nissilä), kansanedustaja Toimi Kankaanniemi (kansanedustaja, 16.4.2019 asti, Kimmo Kivelä), kansanedustaja Antti Kurvinen (kansanedustaja Heli Järvinen), kansanedustaja Suna Kymäläinen (kansanedustaja Ville Skinnari 22.8.2019 asti, kansanedustaja Aki Lindén 5.11.2019 alkaen), kansanedustaja Mia Laiho (kansanedustaja Sari Multala), kansanedustaja (16.4.2019 asti) Matti Torvinen (kansanedustaja Wille Rydman) sekä KHT, JHT Ulla-Maija Tuomela (KHT, JHT Ari Lehto). Tilintarkastajien sihteerinä on toiminut lakiasiainpäällikkö Leena Uikkanen.

Tilinpäätös ja vastuuvapaus

Valtuutetut vahvistivat 19.5.2020 vuoden 2019 tilinpäätöksen ja myönsivät Kelan hallitukselle vastuuvapauden vuodelta 2019. Valtuutettujen yleiskokousten pöytäkirjat on saatettu tilintarkastajien ja hallituksen tietoon.

Liitteet

Liitteinä ovat luettelot valtuutetuista ja varavaltuutetuista (*liite 1*), tilintarkastuskertomus (*liite 2*), Kansaneläkelaitoksen toimintakertomus ja tilinpäätös (*liite 3*) Kelan vastuullisuusraportti 2019 (*liite 4*) sekä katsaus Kelan tutkimustyön keskeisistä tuloksista ja havainnoista vuonna 2019 (*liite 5*).

Liitteenä 3 oleva Kansaneläkelaitoksen toimintakertomus ja tilinpäätös sisältää tarkemmat tiedot Kelan hallinnosta, toiminnasta ja taloudesta vuodelta 2019.

Helsingissä 19. toukokuuta 2020

Riikka Slunga-Poutsalo
Ritva Elomaa
Bella Forsgrén
Antti Häkkänen
Anna Kontula
Markus Lohi
Hanna-Leena Mattila
Matias Mäkynen
Mika Niikko
Ilmari Nurminen
Kristiina Salonen
Sari Sarkomaa

Liite 1: Luettelo valtuutetuista ja varavaltuutetuista

Valtuutetut 1.1.–17.6.2019

Sarkomaa, Sari, kansanedustaja (puheenjohtaja)
varajäsen: Lehti, Eero, kansanedustaja

Keränen, Niilo, kansanedustaja (varapuheenjohtaja)
Rantakangas, Antti, kansanedustaja

Alanko-Kahiluoto, Outi, kansanedustaja
Yanar, Ozan, kansanedustaja

Elomaa, Ritva, kansanedustaja
Niikko, Mika, kansanedustaja

Heikkinen, Hannakaisa, kansanedustaja
Hakanen, Pertti, kansanedustaja

Kiljunen, Anneli, kansanedustaja
Nurminen, Ilmari, kansanedustaja

Laitinen-Pesola, Jaana, kansanedustaja
Raassina, Sari, kansanedustaja

Louhelainen, Anne, kansanedustaja
Saarakkala, Vesa-Matti, kansanedustaja

Meri, Leena, kansanedustaja
Mäkelä, Jani, kansanedustaja

Salonen, Kristiina, kansanedustaja
Taavitsainen, Satu, kansanedustaja

Suutari, Eero, kansanedustaja
Talvitie, Mari-Leena, kansanedustaja

Talja, Martti, kansanedustaja
Tölli Tapani, kansanedustaja

Valtuutetut 18.6. – 31.12.2019

Slunga-Poutsalo, Riikka, kansanedustaja (puheenjohtaja)
varajäsen: Kotiaho, Jouni, kansanedustaja

Nurminen, Ilmari, kansanedustaja (varapuheenjohtaja)
Berg, Kim, kansanedustaja

Elomaa, Ritva, kansanedustaja
Lundén, Mikko, kansanedustaja

Filatov, Tarja, kansanedustaja
Eloranta, Eeva-Johanna, kansanedustaja

Forsgrén, Bella, kansanedustaja
Virta, Sofia, kansanedustaja

Häkkänen, Antti, kansanedustaja

Ikonen, Anna-Kaisa, kansanedustaja

Kontula, Anna, kansanedustaja

Hänninen, Katja, kansanedustaja

Lohi, Markus, kansanedustaja

Aittakumpu, Pekka, kansanedustaja

Mattila, Hanna-Leena, kansanedustaja

Honkonen, Petri, kansanedustaja

Niikko, Mika, kansanedustaja

Juuso, Kaisa, kansanedustaja

Salonen, Kristiina, kansanedustaja

Werning, Paula, kansanedustaja

Sarkomaa, Sari, kansanedustaja

Koulumies, Terhi, kansanedustaja

Liite 2: Tilintarkastuskertomus

Tilintarkastuskertomus

Kansaneläkelaitoksen valtuutetuille

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Kansaneläkelaitoksen (y-tunnus 0246246-0) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2019. Tilinpäätös sisältää Kansaneläkelaitoksen taseen, tuloslaskelman ja liitetiedot sekä omakatteisina rahastoina käsiteltyjen Eläkevastuurahaston ja Palvelurahaston taseen ja tuloslaskelman.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan yhteisön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa. Olemme riippumattomia yhteisöstä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme. Käsittelemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Kansaneläkelaitoksen valvontatilintarkastuksesta on huolehtinut tilintarkastusyhteisö BDO Audiator Oy vastuullisena tilintarkastajanaan allekirjoittanut Ulla-Maija Tuomela, KHT, JHT.

Tietyn seikan painottaminen - koronaepidemia

Haluamme kiinnittää huomiota siihen, että koronaepidemiolla saattaa erityisesti pitkittyessään olla merkittäviä vaikutuksia Kansaneläkelaitoksen toimintaan ja talouteen. Lausuntoamme ei ole mukautettu tämän seikan osalta.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen velvollisuudet

Hallitus vastaa tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus vastaa myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus on tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan yhteisön kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos yhteisö aiotaan purkaa tai sen toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon yhteisön sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä yhteisön kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei yhteisö pysty jatkamaan toimintaansa.

- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnittelusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus vastaa muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomuksessa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Helsingissä 23. huhtikuuta 2020

Piia-Tuulia Rauhala
KHT,

Eeva-Maria Maijala
JHT,

Antti Kurvinen
puheenjohtaja

Toimi Kankaanniemi

Matti Torvinen

Mia Laiho

Suna Kymäläinen

Ulla-Maija Tuomela
KHT, JHT

Liite 3: Kansaneläkelaitoksen toimintakertomus ja tilinpäätös 2019

Uusia alkuja

Vuoden 2020 alussa Kelassa aloitti uusi hallitus ja uusi hallituksen puheenjohtaja. Kelan valtuutetuilla alkoi ensimmäinen kokonainen kalenterivuosi tärkeässä työssään. Myös allekirjoittanut aloitti tehtävässään vuoden alussa. Tähän tilanteeseen sopii erittäin hyvin se, että Kelassa on myös otettu käyttöön uusi strategia.

Uusi strategia valmisteltiin tiiviissä yhteistyössä Kelan ja keskeisten sidosryhmien kanssa palvelumuotoilun menetelmiä hyödyntäen. Strategiakiertue kiersi kaikki vakuutuspiirit. Palvelumuotoilijat haastattelivat lukuisia asiantuntijoita ja sidosryhmiin kuuluvia ja fasilitoivat kymmeniä työpajoja. Näin osallistujat pääsivät todella tekemään uutta strategiaa, eikä vain kertoamaan näkemyksiään siitä, mitä siinä pitäisi lukea. Ne, jotka eivät ehtineet tai halunneet osallistua työpajoihin, saivat vastata avoimeen verkkokyselyyn. Prosessia pystyi seuraamaan avoimen työyhteisöviestinnän ansiosta.

Meillä on nyt strategia, joka todella on yhdessä tehty.

Strategisiksi tavoitteiksi Kelan hallitus vahvisti nämä asiat:

- luottamus ja yhteistyön vahvistaminen
- asiakaskokemuksen kehittäminen
- tiedon liikkuvuus ja hyödyntäminen.

Tavoitteet limittyvät toisiinsa ja niiden keskipisteenä on asiakas.

Strategiaan voi tutustua tarkemmin Kelan verkkosivuilla www.kela.fi/strategia. Siellä myös työhön osallistuneet kelalaiset esittelevät strategiaa.

Strategian onnistumisen edellytyksiksi on tunnistettu neljä osa-aluetta, joita kehitämme pitkäjänteisesti. Osastrategiat ovat asiakaskokemus, henkilöstökokemus, tieto ja tietotekniikka. Kelan johtoryhmä seuraa näitä tiiviisti.

Strategiaa on lähdetty kuljettamaan johdonmukaisesti arkeen. Tavoitteet on otettu mukaan vuoden 2020 suunnitteluun ja kehitys- ja palkkauskeskusteluihin. Kelalaisten käyttöön on tuotu välineitä, jolla strategiaa pystytään käsittelemään kaikissa organisaation osissa. Strategiakirjassa on johdanto, sekä ideoita strategiakeskusteluihin ja työpajoihin. Yhteinen keskustelu strategiasta on välttämätöntä, jotta saamme aikaan jaetun ymmärryksen siitä, miten oma toimintamme voi viedä meitä strategian tavoitteiden suuntaan.

Strategiaprosessiin kuului muun muassa

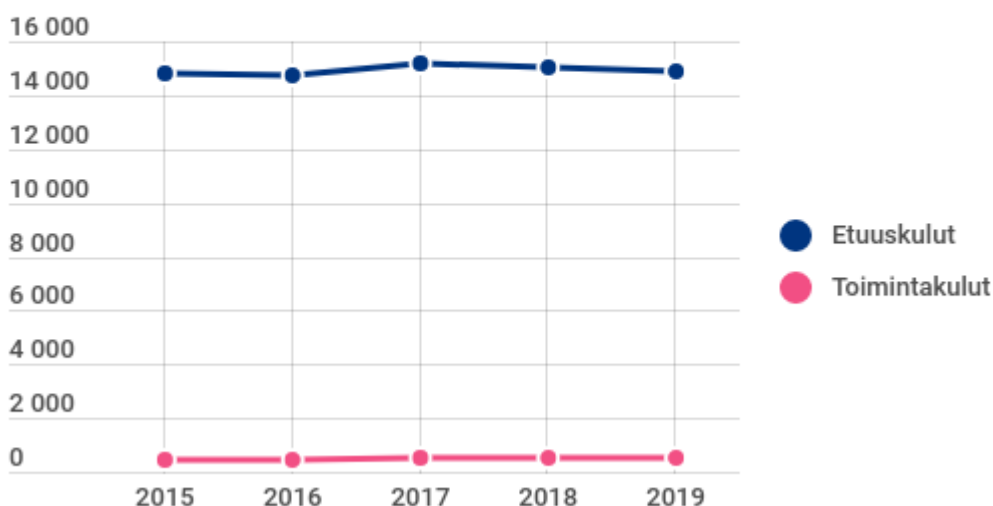
- 25 työpajaa

- 450 osallistujaa
- 1300 kyselyyn vastannutta
- 12 sidosryhmähaastattelua
- 24 tuntia asiakaspalvelun havainnointia.

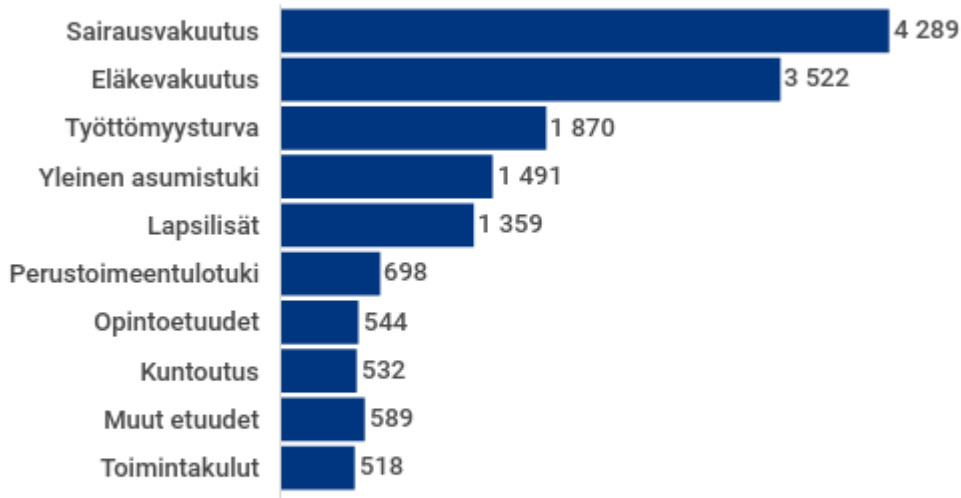
Kelassa kehitetään koko ajan enemmän palveluita yhdessä asiakkaan kanssa. Kelan sisäiseen palvelumuotoilukoulutukseen on osallistunut 65 henkilöä, jotka ovat tehneet kehittämissprojektin työpareina. Asiakkuus- ja etuuspalveluissa on käytetty jo pitkään asiakasraateja ja erilaisia asiakaskyselyitä. Yhdessä tekemistä on lisätty myös hankintojen ja palveluiden, kuten vammaisten tulkkauspalveluiden, suunnittelussa. Kela haluaa kuulla asiakkaidensa toiveet ja tarpeet, ja myös tuoda asiakkaiden äänen päättäjien tietoon, esimerkiksi sosiaaliturvan kokonaisuudistuksen valmistelussa.

Kelan toiminnassa kulkevat rinnakkain asiakkaan palvelu eri kanavissa sekä oikein ja nopeasti tehdyt etuuspäätökset. Automatisaatio on yksi toimintaa vauhdittavista työvälineistä. Onkin tärkeää, että myös automaatioon liittyvä lainsäädäntö saatetaan ajan tasalle. Kela antoi loppuvuodesta oikeuskanslerille selvityksen etuustoiminnassa käytetystä automatisaatiosta. Kela käyttää automatisaatiota sellaisissa etuuspäätöksissä, joihin ei liity tapauskohtaista harkintaa. Ilman minkäänlaista automatisaatiota Kela joutuisi palkkaamaan 2 000 ihmistä hoitamaan niitä asioita, jotka hoituvat it-järjestelmien avulla. Digitalisaation kehitys on nopeaa, ja se täytyy ottaa lainsäädännössä huomioon.

Kelan etuudet ja toimintakulut 2015–2019, milj.euroa (vuoden 2019 rahana)

Kelan kulujen jakautuminen 2019, milj. euroa

Kelan kulut yhteensä 15 410,7 milj. euroa.

Kelan toimintakulut ovat kokonaismenoista noin 3 %.

Kela lyhyesti

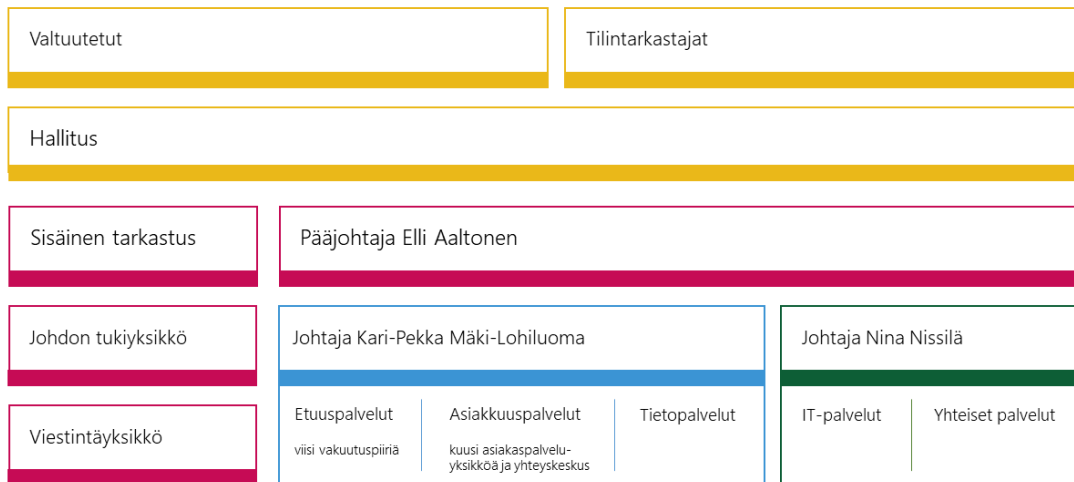
Elämässä mukana – muutoksissa tukena

Kansaneläkelaitos (Kela) huolehtii Suomessa asuvien ja monien ulkomailla asuvien suomalaisten sosiaaliturvasta eri elämäntilanteissa. Kelan hoitamaan sosiaaliturvaan kuuluvat esimerkiksi lapsiperheiden tuet, sairausvakuutus, kuntoutus, työttömän perusturva, asumistuki, perustoimeentulotuki, opintotuki, vammaisetuudet ja vähimmäiseläkkeet.

Kela haluaa palvella. Vuosittain asiakkaamme palvellaan palvelupisteissämme 2 milj. kertaa ja puhelinpalvelussa 1,9 milj. kertaa. Neuvomme asiakkaitamme myös sosiaalisessa mediassa. Etuushakemusten ratkaiseminen on hajautettu vakuutuspiireissä toimiviin ratkaisukeskuksiin.

Kela toimii eduskunnan valvonnassa. Sen hallintoa ja toimintaa valvovat eduskunnan valitsemat 12 valtuutettua ja heidän valitsemansa 8 tilintarkastajaa. Laitoksen toimintaa johtaa ja kehittää 10-jäseninen hallitus. Kelan toiminta-ajatus on se, että Kela turvaa väestön toimeentuloa, edistää terveyttä ja tukee itsenäistä selviytymistä.

Kelan arvot ovat ihmistä arvostava, osaava, yhteistyökykyinen ja uudistuva.

Otteita Kelan vuodesta 2019

Keskeisiä muutoksia organisaatiossa viime vuonna olivat

- **tammikuussa**, kun YTM Nina Nissilä valittiin Kelan johtajaksi johtaja Mikael Forssin jäätyä eläkkeelle. Tasavallan presidentti vahvisti nimityksen 18.1.2019.
- **huhtikuussa**, kun Kelan organisaatioon muodostettiin uusi tulosityksikkö. Tietopalvelutyksikkö aloitti toimintansa 1.4. Tietopalveluiden tehtävänä on mahdollistaa tietoon perustuva päätöksenteko. Yksikköä johtaa VTM Marina Lindgren.
- **toukokuussa**, kun IT-palveluiden johtajana aloitti FM, EMBA Jukka Melanen.
- **syyskuussa**, kun kehittämispalveluiden tulosityksikön johtaja Esko Karjala jäi eläkkeelle 1.9.2019.
- **lokakuussa**, kun Janne Leinonen aloitti Kelan johtavana ylilääkärinä 1.10. Leinonen on lääketieteen tohtori ja neurologian erikoislääkäri.
- **joulukuussa**, kun pääjohtaja Elli Aaltonen jäi kuun lopussa eläkkeelle. Kelan valtuutetut esittivät uudeksi pääjohtajaksi OTK, ylijohdaja Outi Antilaa, jonka presidentti nimitti tehtävään.
-

Neuvottelukuntatyöskentelyä uudistetaan

Kela päätti uudistaa neuvottelukuntatyötä vuorovaikutteisempaan, osallistavampaan ja strategisempaan suuntaan. Neuvottelukuntiin on tavoitteena tuoda käsiteltäviksi entistä enemmän valmisteluvaiheessa olevia asioita ja osallistaa jäseniä aiempaa tavoitteellisemmin. Kelan tutkimus on jatkossa tiiviisti mukana neuvottelukunta- ja foorumityössä.

Lakisääteiset

Kelan neuvottelukunta
sairausvakuutusasiain neuvottelukunta ja
sosiaalilääketieteellinen neuvottelukunta säilyvät ennallaan.

Muut neuvottelukunnat Kela korvaa vuorovaikutteisilla foorumeilla, joihin kutsutaan edustus keskeisistä sidosryhmistä. Foorumit toimivat aiempaa joustavammin, sillä niitä asetetaan tarpeen mukaan, esimerkiksi vastaamaan Kelan havaitsemiin yhteiskunnallisiin muutoksiin. Kelan ylin johto asettaa foorumit.

Kansallinen tulorekisteri

Vuoden alussa otettiin myös Kelassa käyttöön Kansallinen tulorekisteri. Tulorekisterin käyttöönotto on sujuvoittanut erityisesti työttömyysturvan, perustoimeentulotuen ja yleisen asumistuen käsittelyä. Se on myös vähentänyt huomattavasti Kelaan saapuvien liitteiden määrää.

Tammi-lokakuun 2018 aikana Kelaan saapui sähköisesti tai paperiversiona hieman yli 600 000 työttömyysturvaa koskevaa tulospelvitystä. Vuoden 2019 vastaavana ajanjaksona sähköisten tai paperisten tulospelvitysten määrä oli vain noin 335 000. Tulorekisterin kautta tulospelvitysasiakirjoja tuli lähes 330 000 kappaletta. Vuoden 2020 aikana liitteiden määrä todennäköisesti vähenee entisestään, kun asiakkaat tottuvat siihen, ettei palkkalaskelmia enää tarvitse toimittaa Kelaan itse.

Yhteistyö palveluiden kehittämisessä syvenee

Kela jatkoi palveluiden ja toiminnan kehittämistä yhdessä asiakkaiden, kumppaneiden ja sidosryhmien kanssa. Paikallinen yhteistyö muun muassa sosiaalitoimen, TE-toimistojen ja Ohjaamoiden kanssa on säännöllistä.

Organisaation eri tasoilla on haluttu voimakkaasti lisätä vuoropuhelua ja vuorovaikutusta eri teemoista. Alkuvuonna käytiin esimerkiksi kuntoutuksen hankintojen uudistamiseen liittyvää keskustelua palveluntuottajien, järjestöjen ja asiantuntijoiden kanssa.

Vammaisten tulkkauspalvelun hankintaa suunniteltiin yhdessä asiakkaiden toiveita, palveluntuottajien ehdotuksia ja Kelan omia havaintoja hyödyntäen. Syksyllä toteutettiin myös asiakaskysely, johon vastasi yli 660 asiakasta. Syksyn aikana Kela on lisäksi tavannut asiakasjärjestöjen edustajia ja muita sidosryhmiä. Tulkkauspalvelun hankinnan valmistelu jatkuu yhdessä kumppaneiden kanssa.

Lainsäädännön kehitystyö jatkui

Kelan aktiivinen ote sosiaaliturvaan liittyvässä lainsäädännössä jatkui tänä vuonna. Ministeriöiden ja päättäjien kanssa käytiin keskusteluja etenkin digitalisaatioon sekä byrokratia- ja kannustinloukkujen purkamiseen liittyvistä lainmuutoksista. Osa näistä ehdotuksista päätyi myös hallitusohjelmaan.

Kehitämme ketterästi

Kelan it-kehittämistoimintaa tehdään kaikki tulosityksiköt ja toiminnalliset yksiköt läpileikkävällä otteella. Kehittämisen malliksi on valittu ketterä kehittäminen, jossa paras lopputulos haetaan yhdessä joustavasti toimien, ja jossa kehittämistoimintakin kehittyy työn edetessä. Kehittämisen tavoitteena on vahvistaa muutoskyvykkyyttä, asiakaslähtöisyyttä ja kokonaisuuden optimointia. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että priorisoimme ja ohjaamme työpanosta eniten sinne, missä näistä on eniten hyötyä esimerkiksi asiakkaille.

Kokonaisvaltaisuutta ja moniammatillisuutta etuustyöhön

Kelan kivijalka, etuuskäsittelytyö, on kehittynyt vuoden aikana määrätietoisin askelin. Kokeiluna on koottu kokonaisvaltaisen palvelun tiimejä, mihin voi kuulua esimerkiksi kuntoutuksen asiantuntija, sairauspäivärahan etuuskäsittelijä, työkyvyttömyyseläkkeiden käsittelijä ja asiantuntijalääkäri. Näin asiakas saa kerralla arvion kaikista työkykyetuuksista. Kokonaisvaltaisessa etuustyössä huomioidaan asiakkaan kokonaistilanne ja tarjotaan kerralla kaikki ne etuudet, mitä hän Kelasta voi saada. Moniammatillista palvelua on kohdennettu erityisen tuen tarpeessa oleville asiakkaille, joiden asiakkuutta on hoidettu Kelan eri ammattilaisten ja kumppanien voimin.

Lääkäreille palautetta lääkemääräyksistä

Kela on lähettänyt lääkäreille palautetta lääkemääräyksistä vuodesta 1997. Keväällä 2019 Kela lähetti palautekirjeen niille lääkäreille ja hammaslääkäreille, jotka olivat 2018 aikana määränneet vahvoihin opioideihin kuuluvia oksikodonia tai fentanyyliä muille kuin syöpää sairastaville potilaille, jotka ovat ostaneet kyseisiä lääkkeitä vähintään kolmeksi kuukaudeksi. Palautteen tarkoitus on saada lääkärit ja hammaslääkärit määrittämään vahvoja opioideja vain harkitusti, muistuttaa niiden pitkäaikaisen käytön ongelmista ja edistää rationaalisen lääkehoidon toteutumista.

Perustulokokeilun alustavat tulokset julkaistiin

Perustulokokeilu oli poikkeuksellinen yhteiskuntakokeilu Suomessa ja myös maailmanlaajuisesti ajatellen, sillä se perustui valtakunnalliseen, satunnaistettuun kenttäkoeasetelmaan. Ko-

keilussa 2 000 satunnaisesti valittua työtöntä henkilöä sai verotonta perustuloa 560 euroa kuukaudessa riippumatta muista tuloistaan tai esimerkiksi siitä, hakivatko he aktiivisesti töitä. Kokeilu alkoi 1.1.2017 ja päättyi 31.12.2018.

Alustavien tulosten mukaan perustulokokeilu ei lisännyt ensimmäisen kokeiluvuoden aikana osallistujien työllisyyttä. Perustuloa saaneet kokivat kuitenkin hyvinvointinsa kokeilun päättyessä paremmaksi kuin vertailuryhmään kuuluneet. Tulokset ovat osin alustavia, eikä lopullisia johtopäätöksiä perustulokokeilun vaikutuksista voida vielä tehdä. Perustulokokeilun tulokset valmistuvat keväällä 2020. Kokeilun toteutti pääministeri Juha Sipilän hallitus. Tavoitteena oli selvittää, miten Suomen sosiaaliturvaa voitaisiin muuttaa vastaamaan paremmin työelämän muutoksia. Kela vastasi kokeilun toimeenpanosta. Perustulokokeilu ilmoitettiin myös Innovations in Politics -kilpailuun.

Nuorille tarjotusta NUOTTI-valmennuksesta tuli hitti

Yli 2400 nuorta sai apua Kelan uudesta palvelusta, johon voi hakea suullisesti ja ilman lääkärinlausuntoa. NUOTTI-valmennus tarjoaa apua arjen järjestämiseen ja opiskelun tai työn suunnitteluun. Valmennus on suunnattu 16–29-vuotiaille nuorille, joilla ei ole opiskelu- tai työpaikkaa. Palvelussa nuori saa oman henkilökohtaisen valmentajan, joka tapaa nuorta säännöllisesti tämän omassa arkiympäristössä.

Vuoden alussa voimaan tullut lakimuutos helpotti nuorten pääsyä ammatilliseen kuntoutukseen. Muutoksen tueksi Kela kehitti nuorten tarpeista lähtevän NUOTTI-valmennuksen, johon voi hakeutua matalalla kynnyksellä. NUOTTI-valmennukseen hakeutuvien nuorten määrä on ollut myönteinen yllätys niin nuorten parissa työskenteleville kuin kuntoutusta järjestäville tahollekin. Vuoden 2020 alussa käynnistettiin kilpailutus NUOTTI-valmentajien määrän lisäämiseksi vastaamaan tarvetta.

Koko Kelassa mutta erityisesti kuntoutuksessa on jatkettu hankintojen kehittämistä. Yhtenä kehittämistoimenpiteenä on rekisteröitymismenettelyn kokeileminen kahdessa eri kuntoutuspalvelussa, neurologista kuntoutusta nuorille tarjoavassa Oma väylä -hankkeissa ja aikuisten sydänkurssien hankinnassa, vuonna 2020.

Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestämisvastuu Kelalle

Kelalle tulee uusia tehtäviä korkeakouluopiskelijoiden terveydenhuollossa. Uuden lain tavoitteena on turvata hyvin toimivat ja yhdenvertaiset opiskeluterveydenhuollon palvelut sekä yliopisto- että ammattikorkeakouluopiskelijoille. Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestämisvastuu ja terveydenhoitomaksun kerääminen siirtyvät Kelalle 1.1.2021. Palvelut tuottaa jatkossakin Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö YTHS. Muutokseen valmistautuminen oli hyvässä vauhdissa vuoden 2019 lopussa.

Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki täytti 40 vuotta. Ateriatuen ansiosta korkeakouluopiskelijat syövät edullisesti terveellistä ja monipuolista ruokaa. Suomessa on noin 320 ravintolaa, joissa korkeakouluopiskelija saa tuetun lounaan opiskelijakorttia näyttämällä.

Viestintää palkittiin

Kelan asiakasmedia elämässä.fi:ssä rikottiin miljoonan kävijän raja ensimmäistä kertaa.

Kela pokkasi pokaalin kolmannesta sijasta, kun BearingPoint tutki julkisen sektorin kykyä hyödyntää digitaalisia kanavia ja palveluita Digimenestyjät 2020 -kisassa. Siinä kisasivat 42 yhteiskunnallisesti merkittävää organisaatiota, joiden palveluilla on yhteiskunnallisesti laaja merkitys elämässä.

Kela.fi sijoittui digitaalisuuden jokaisella osa-alueella vähintään 10 parhaan joukkoon. Kela kunnostautui kisan ainoana organisaationa, jolla on käytössä asiakaspalvelupalsta.

Kela juhlisti selkeän kielen päivää 15.10. julkaisemalla selkokielist kela.fi-sivut. Selkokieline sivusto kertoo Kelan etuuksista ja palveluista selkeästi ja lyhyesti. Selkokeskuksen arvion mukaan selkokieltä tarvitsee Suomessa 650 000–750 000 henkilöä eli 11–14 % väestöstä.

Kela uudisti myös pohjoissaamenkielist verkkosivut. Sivulla kerrotaan aiempaa laajemmin Kelan etuuksista ja saamenkielistä palveluista. Seuraavaksi uudistetaan inarin- ja koltansaamenkielist verkkosivut.

Kela sai kunniamaininnan kansainvälisen sosiaaliturvan kattojärjestön ISSAn Good Practice Europe 2019 -kilpailussa. Kelan asiakasviestinnän Kela-tärpit – tiiviit, sosiaalisessa mediassa jaettavat tietoisut – sai Certificate of Merit with Special Mention -huomionosoituksen.

Kanta.fi-palvelu sijoittui toiseksi Finnish Web awards -kilpailussa, jossa palkitaan Suomen parhaat verkkosivustot. Kanta.fi on yltenyt kärkikolmikkoon jo usean vuoden ajan myös Taloustutkimuksen verkkobrändikyselyssä. Käyttäjätyytyväisyys kasvoi viime vuoteen verrattuna.

Osakesäästötilit vaikuttavat etuuksiin

Kelassa valmistauduttiin siihen, että vuoden 2020 alussa käyttöön tulevat osakesäästötilit vaikuttavat myös asiakkaille myönnettyihin etuuksiin. Osakkeet, tilillä olevat varat ja osinkotuotot otetaan huomioon samoin kuin muussakin osakesijoittamisessa. Asiakkaille on viestitty siitä, että osakesäästötilille maksettavat osinkotulot huomioidaan tulona eläkkeensaajan asumistuksessa, kotihoidon tuen ja yksityisen hoidon tuen hoitolisässä, leskeneläkkeen täydennysmäärässä, perustoimeentulotuessa, työmarkkinatuessa ja yleisessä asumistuessa.

Muita vuoden tapahtumia

Vuoden loppupuoleen vaikutti Postin työntekijöiden lakko. Kelan tavoitteena oli järjestää postia käyttävien asiakkaiden asiointi mahdollisimman sujuvasti myös lakon aikana. Tästä selvitettiin suurelta osin Kelan henkilökunnan joustavuuden ansiosta. Käyttöön otetut väliaikaiset työkalut ja ratkaisut, kuten suojatut sähköpostiosoitteet ja hakemusten ottaminen vastaan puhelimessa, teettivät henkilökunnalle selvittelytyötä, mutta postinkulun katkosta selvitettiin ilman suurempia ruuhkia ja ilman, että asiakkaiden asiat viivästyivät kohtuuttomasti. Postilakosta saadut kokemukset on otettu käyttöön varautumissuunnitelman tekemisessä.

Mukana sote-työssä

Kela oli sitoutuneesti mukana Sipilän hallituskaudella työstetyssä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa, sotessa. Kelassa rakennettiin valinnanvapauslakiin kuuluvaa laajaa tiedonhallintapalvelujen kokonaisuutta. Myös Kanta-palveluihin tehtiin muutoksia tätä silmällä pitäen. Kelan rooli sote-valmistelussa painottui erityisesti maakuntien potilas- ja asiakastietojen käytön edellyttämiin muutoksiin sekä valinnanvapauden tiedonhallintapalveluihin.

Valinnanvapauden tiedonhallintapalvelut saatiin puolentoista vuoden aikana rakennettua lähes valmiiksi pilotointeja varten.

Kelan vuosina 2017–2019 tekemä työ kustansi noin 14,7 miljoonaa euroa. Rahoitus tuotiin Kanta-palvelujen rahoituksen kautta. Lisäksi sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön kautta tuli erillinen rahoitus valinnanvapauden tiedonhallintapalveluihin.

Työ ei mennyt hukkaan. Esimerkiksi tiedonhallintapalvelutyössä rakennettu chattirobotti on otettu käyttöön Kanta-palveluissa. Valinnanvapauden kokonaisuus olisi hyödynnettävissä esimerkiksi nykyisissä ja tulevaisissa seteli- ja ostopalveluissa. Kaikki mukana olleet toimijat kokivat tiedonhallinnan kehittämisen tärkeänä. Kela on jo avannut keskusteluja siitä, mikä sen rooli voisi olla tulevaisuudessa osana sote-keskusten palvelukokonaisuutta.

Toimintaympäristön muutokset vaikuttavat yhä nopeammin Kelan palveluihin

Megatrendeistä erityisesti väestörakenteen ja työelämän muutos, monikulttuurisuuden lisääntyminen ja teknologinen kehitys ovat mukana Kelan arjessa koko ajan. Erityisesti julkisen talouden ja työllisyyden kehitys vaikuttavat oleellisesti sosiaaliturvamenoihin ja Kelan toimintaan.

Muutokset yhteiskunnassa heijastuvat suoraan Kelaan

Suomen valtion talous on ollut pitkään alijäämäinen, mutta vuosikymmenen vaihteessa julkinen talous lähestyy tasapainoa. Työttömyyden kasvu taittui jo vuonna 2016. Myös pitkäaikais-työttömyys kääntyi laskuun vuonna 2018.

Julkinen talous alkaa kuitenkin vähitellen heikentyä jälleen 2020-luvun alkuvuosina. Kuntataloudessa alijäämä on jatkunut vuosikausia ja kehitysnäkymät pysyvät edelleen heikkoina. Vuonna 2019 Suomen talous kasvoi edelleen, ja kasvun on ennustettu jatkuvan myös lähivuosina, mutta heikompana. Talouskasvun ei odoteta enää parantavan työllisyyttä samalla tavalla kuin edellisinä vuosina.

Keskipitkällä aikavälillä sosiaaliturvan suurimmat haasteet liittyvät erityisesti talous- ja työllisyyskehitykseen sekä siitä johtuvaan paineeseen pienentää julkisia menoja. Maan hallitus tavoittelee kuluvan vaalikauden aikana 75 prosentin työllisyysastetta. Hallitus pyrkii tekemään uusia työllisyyttä kohentavia päätöksiä siten, että työllisiä on 60 000 enemmän kuin aikaisemmin. Korkea työllisyysaste on tärkeässä roolissa julkisen talouden tasapainottamisessa. Jos työllisyys ei parane, on riskinä julkisen talouden alijäämän kasvaminen. Jos alijäämä kasvaa, paine leikata Kelan hoitamaa sosiaaliturvaa lisääntyy.

Pidemmällä aikavälillä vanhusväestön määrä kasvaa, työikäisen väestön osuus pienenee ja syntyvyys pysyy alhaisena. Tarvittaisiin enemmän työllisiä ja vähemmän työttömiä, jotta julkinen talous olisi tasapainossa. Maahanmuutto on Suomessa viime vuosina lisääntynyt, mutta on ollut perinteisesti vähäisempää kuin esimerkiksi muissa Pohjoismaissa. Naisten työllisyysaste on myös matalampi kuin muissa Pohjoismaissa. Lyhyellä aikavälillä alhainen syntyvyys pienentää vanhempainpäivärahakuluja ja sitä kautta alentaa sairausvakuutusmaksujen tasoa. Syntyvien ikäluokkien pieneneminen vähentää myös muiden lapsiperhe-etuuksien kuluja tulevina vuosina. Pidemmän aikavälin tarkasteluissa alhainen syntyvyys vaikuttaa laajasti yhteiskunnan eri osa-alueilla.

Vuodesta 2017 lähtien, perustoimeentulotuen siirron jälkeen, Kela on vastannut kaikkien merkittävien perusturvaetuuksien hoidosta. Viime vuosina etuusjärjestelmissä on tehty muutamia uudistuksia kuten perhevapaakorvaus ja aktiivimallin muutokset, mutta painopiste 2010-luvun jälkimmäisellä puoliskolla on ollut selvästi säästö- ja sopeuttamistoimissa. Keskeinen sopeuttamistoimi oli kansaneläkeindeksin jäädytys vuosina 2017–2019. Edellisen hallituksen valmisteleman Sote-uudistuksen ja sen valinnanvapausmallin kynnyksellä yksityishammaslääkärikäyntien korvaukset puolitettiin ja myös yksityislääkärin, tutkimuksen ja hoidon, lääkkeiden ja matkojen korvauksiin tehtiin mittavavia leikkauksia ja uudistuksia, jotka nostivat potilaan omavastuusuutta.

Vuonna 2020 Kelan hoitaman sosiaaliturvan muutosten pohjavire kuitenkin muuttuu. Vuosi 2020 toi korotuksia muun muassa pieniin eläkkeisiin, perusturvaetuuksiin, lapsilisään 4. lapsesta alkaen ja yksinhuoltajakorotukseen sekä ja opintorahaan. Työtulovakuutuksen uusi tulo-käsite ja rahoitusmuutokset ovat myös tulleet voimaan vuonna 2020. Perusturvan korotukset vähentävät toimeentulotuen tarvetta. Hallitusohjelman mukaiset Kelan etuuksien korotukset painottuvat hallituskauden alkuun.

Sosiaaliturvaa kehitetään kokeiluilla

Edellinen hallitus toteutti perustulokokeilun, joka ajoittui vuosille 2017 ja 2018. Kokeilu rahoitettiin valtion talousarvion kärkihankemomentilta. Kela vastasi kokeilun toimeenpanosta ja koordinoi tällä hetkellä sen arviointia. Rekisteritutkimuksen ensimmäiset tulokset vuodelta 2017 eivät osoittaneet eroa työllisyydessä perustuloa saaneiden ja verrokkiryhmän välillä, mutta perustuloa saaneet kokivat sekä terveytensä, sosiaalisen hyvinvointinsa että taloudellisen hyvinvointinsa paremmaksi kuin verrokkit. Perustulokokeilun arviointi valmistuu kevään 2020 aikana ja sen tulokset ovat sosiaaliturvauudistusta valmistelevan komitean käytössä.

Vuosina 2018–2019 voimassa ollut aktiivimallia voitaneen myös luonnehtia työvoimapolitiiseksi kokeiluksi, johon sisältyi aiempaa enemmän velvoitteita työttömyysturvan saajille. Aktiivimallin työllisyysvaikutukset jäivät vähäisiksi ja epäselviksi, koska vaikutusten arvioinnin kannalta luotettavaa vertailuryhmää ei ollut. Aktiivimalli otettiin käyttöön samaan aikaan kuin työllisyyskehitys parani talouskasvun myötä. Toisaalta aktiivimallin käytössä havaittiin monia muita vaikutuksia, esimerkiksi työllistymistä edistäviin palveluihin osallistuminen kasvoi sekä Kelan etuuksia, että ansiopäivärahaa saavien työttömien joukossa. Työkyvyttömyyseläkkeelle hakeuduttiin – ja myös päästiin – enemmän kuin ennen aktiivimallin aikaa, sillä mallin ehtoja ei sovellettu silloin, kun hakemus oli vireillä. Nykyinen hallitus lopetti aktiivimallin vuoden 2020 alusta.

Hallitusohjelmassa on useita tavoitteita kehittää toimeentuloturvaa. Tämä voi tarkoittaa myös uusia kokeiluja. Useamman hallituskauden kestävä sosiaaliturvan kokonaisuudistus käynnistyy vuonna 2020. Asumistukea ja toimeentulotukilakia aiotaan uudistaa. Myös negatiivista tuloveroa aiotaan mahdollisesti kokeilla.

Lähivuosien suuri sosiaalipoliittinen kysymys on se, missä määrin eri etuuksia on mahdollista yhdistää vähemmän byrokraattiseksi ja tiiviimmäksi perusturvaverkoksi, joka samalla myös kannustaisi työn vastaanottamiseen enemmän kuin nykyinen järjestelmä.

Miten sosiaaliturva uudistuu 2020-luvulla?

Edellisen hallituksen aloittamia Kelaa koskevia merkittäviä uudistuksia on toteutumassa hallituskauden alkupuolella. Työterveyshuollon korvausjärjestelmä on uudistunut vuoden 2020 alusta. Sairaanhoidon sijasta korvausjärjestelmä kannustaa ennaltaehkäisevään toimintaan. Kela on vuodesta 2021 lähtien vastuussa opiskelijaterveydenhuollon järjestämisestä korkeakouluopiskelijoille. Samalla opiskelijaterveydenhuolto laajenee ammattikorkeakoululaisiin. Hallitus valmistele parhaillaan perhevapaaudistusta, jonka on tarkoitus tulla voimaan vuonna 2021. Perhevapaaudistuksen tavoitteena on naisten ja miesten välisen tasa-arvon lisääminen etuuksien käytössä.

Perustoimeentulotuen siirto Kelaan lisäsi ihmisten yhdenvertaisuutta ja mahdollistaa erilaisien perusturvaetuuksien yhdenmukaistamisen. Toimeentulotukijärjestelmään liittyy edelleen merkittäviä haasteita sekä Kelalle että kunnille. Kunta voi harkintansa mukaan myöntää täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea. Kelan ja kuntien sosiaalityön välistä yhteistyötä kehitetään jatkuvasti, kuten myös muuten moniammatillista yhteistyötä. Käytännön kokemusten kautta on havaittu monia tarpeellisia uudistuksia toimeentulotukilakiin. Toimeentulotuen käytöstä on tutkimus- ja tilastotietoa enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Kelan tutkimus julkaisee vuoden 2020 aikana toimeentulotukea koskevan teemakirjan.

Perusturvaa, ansioturvaa, toimeentulotukea sekä niiden välistä yhteyttä ja rahoitusta kehitetään monivuotisessa parlamentaarisessa sosiaaliturvan kokonaisuudistushankkeessa. Lyhyellä aikavälillä on mahdollista, että esimerkiksi uudistustyö etenee pienemmillä askeleilla ja keinoilla etuuksien perhe- ja tulokäsitteitä sekä maksupäiviä uudistamalla ja yhtenäistämällä. Komiteatyöskentelyä varten Kelassa on tehty selvitystä perhe- ja tulokäsitteistä. Kela osallistuu uudistustyössä tarvittavien laskelmien tekemiseen.

Asiakkaille tarjottavaa palvelua voidaan myös kehittää etuuksien hakemista yksinkertaistamalla. Kelassa on käynnistynyt myös kieliohjelma, jonka tavoitteena on tehdä ratkaisusta entistä ymmärrettävämpiä asiakkaalle.

Kaikki uudistushankkeet vaikuttavat Kelan etuuksien toimeenpanoon. Kela vastaa haasteeseen hyödyntämällä digitalisaatiota, automatiikkaa ja tulorekisteriä sekä moniammatillista yhteistyötä ja uusia asiakaspalvelumalleja kehittämällä. Pienimuotoisia kokeiluja tekoälyn hyödyntämisestä on myös aloitettu.

Jos sote-uudistus toteutuu

Jos sote-uudistus tulee voimaan, Kela voi valtakunnallisena toimijana yhteistyössä kuntien, maakuntien tai muiden alueiden kanssa osallistua uudistuksen edistämiseen tietopalvelujen avulla, mutta myös toimeenpanijan roolissa. Kelan valtakunnallisia tietojärjestelmiä on järkevää edelleen hyödyntää, jotta päästään kustannustehokkaaseen lopputulokseen. Esimerkkinä tästä on automaattisesti toimiva lääkekorvausjärjestelmä, jossa korvaus maksetaan suoraan oston yhteydessä ja alkuomavastuun sekä maksukaton seuranta tapahtuu reaaliaikaisesti.

Kelan vahvuutena on Kanta-palveluiden toimivuuden lisäksi valtakunnallinen ja kansainvälinen tiedonhallinta terveysperusteisissa etuuksissa ja palveluissa. Kustannus- ja toimintatiedot ovat saatavissa kaikista etuuksista hyvin nopeasti. Myös tulorekisteri auttaa tässä.

Toteutuakseen sote-uudistus tarvitsee rahoitusjärjestelmän. Hallitusohjelmassa luvataan selvittää myös monikanavarahoituksen purkamisen. Miten sairausvakuutus uudistuu sote-uudistuksen myötä, selvinnee lähivuosina. Säilyvätkö Kelan nykyiset sairausvakuutusetuudet kuten korvaukset lääkekustannusten kattamiseksi Kelan etuuksina, vaikka etuuden maksaja vaihtuisi maakunnaksi?

Työelämä vaatii kuntoutuksen kehittämistä ja osallisuuden edistämistä

Työelämän vaatimusten koventuminen ja varhaisten eläkereittien sulkeminen asettavat vaatimuksia kuntoutusjärjestelmälle. Kela on merkittävä kuntoutuksen järjestäjä sekä kuntoutuksen kehittäjä ja tutkija.

Kuntoutusjärjestelmän monimuotoisuus ja palvelujärjestelmien hajanaisuus vaikeuttavat oikean kuntoutustahon ja toimenpiteen löytymistä. Kuntoutuksen onnistumisessa tarvitaan julkisen terveydenhuollon, työterveyshuollon, Kelan, työeläkejärjestelmän sekä sosiaali- ja työvoimahallinnon parempaa yhteistyötä.

Hallitusohjelmassa on useita kuntoutusta ja kuntoutusjärjestelmää koskevia tavoitteita. Keskeisin näistä on kansalaisten työmarkkinaosallisuuden kasvattaminen, mikä sisältää työllistymisen ja erityisesti osatyökykyisten, vaikeasti työllistyvien ja maahanmuuttajien osallistumisen lisäämiseen työmarkkinoilla. Myös sote-uudistukseen liittyvässä maakuntien valmistelutyön suunnittelussa on kiinnitetty huomioita siihen, että valmistelussa tulee nykyistä paremmin huomioida työikäisten työ- ja toimintakyky. Kuntoutuksen uudistamistyö etenee todennäköisesti edellisen hallituksen kuntoutuskomitean suosituksen mukaisesti.

Syrjäytymisen torjumiseen tarvitaan uusia keinoja

Huono-osaisuuden on todettu kasautuvan: terveyteen, talouteen ja työhön liittyvät ongelmat pakkautuvat yhä useammin samoille henkilöille. Esimerkiksi työmarkkinatuen saajista valtaosa kokee taloudellisen tilanteensa vaikeaksi, ja melkein joka toisella heistä on pysyvä vamma tai sairaus.

Asumisen tukeminen on haasteista suurimpia. Asuntomarkkinat ovat hyvin erilaista eri alueilla. Asumistukien lisäksi vajaa puolet toimeentulotukimenoista liittyy asumiseen. Pääkaupunkiseudulla pula pienistä huokeista asunnoista on krooninen. Sosiaaliturvaa uudistettaessa ymmärrys kotitalouksien tukien ja vuokra-asuntomarkkinoiden toiminnasta on olennaista.

Erityisesti syrjäytymisriskissä olevien nuorten määrä ja työelämästä syrjään jääminen opiskelu- ja työkykyyn liittyvien ongelmien vuoksi ovat herättäneet viime vuosina laajasti huolta ja keskustelua. Nuorten tukemiseksi on madallettu lainsäädännöllä kynnyistä päästä Kelan ammatilliseen kuntoutukseen. Nuorten sairausperusteisten toimeentulotukietuuksien käyttö on viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana kaksinkertaistunut ja työkyvyttömyyseläkettä saavien nuorten osuus jatkaa kasvuaan. Kasvun taustalla ovat mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt.

Kelassa on kehitetty nuorten syrjäytymisriskin tunnistamista data-analytiikkaa ja koneoppimismalleja hyödyntämällä. Kuntoutuksen kehittämisen painopisteessä ovat olleet nuoret ja useita onnistuneita hankkeita on viety maaliin.

Toimintaympäristön muutoksia analysoidaan ilmiöinä

Ilmiöpohjainen tarkastelu on tulevaisuutta myös sosiaaliturvan kehittämistä palvelevassa tutkimuksessa. Kelan tietoja hyödynnetään yhä nopeammalla tahdilla ja uusien palvelujen avulla. Käytössämme on yhä monipuolisemmat aineistot ja datamassat, joista eri ilmiöiden analysointi tapahtuu jatkossa nopeammin. Kelan tutkimusohjelmassa painoalueina ja ilmiöpohjaisessa tarkastelussa ovat seuraavan kolmen vuoden aikana toimeentulo, vaikuttavat palvelut, työ- ja toimintakyky, perheiden arki ja lasten ja nuorten hyvinvointi sekä yhdenvertaisuus ja kohtaamiset.

Erilaisille ennustemalleille Kelan asiakasrakenteesta niin valtakunnallisesti kuin alueellisesti on tarvetta. Tiedon parempi hyödyntäminen on jatkossa avain Kelan toiminnan ja asiakaspalvelujen laadukkaalle kehittämiselle.

Asiakaspalvelu keskittyi erityisen tuen tarvitsijoihin

Yksi Kelan strategisista tavoitteista on erinomainen asiakaskokemus. Asiakaskokemus muodostuu muun muassa etuuspäätöksistä, neuvonnasta ja asiakaspalvelusta.

Asiakaspalvelua kehitettiin vastaamaan entistä paremmin asiakkaiden tarpeisiin. Asiakkaiden ääntä kuultiin muun muassa asiakasraadeissa, joihin kutsuttiin eri aihepiirien kokemusasiantuntijoita. Vuoden teemana olivat esimerkiksi erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden palvelutarpeen selvittäminen sekä digipalvelut. Raateja järjestettiin muun muassa nuorille, Suomeen muuttaneille ja erityisryhmien kanssa työskenteleville yhteistyökumppaneille.

Tietoa moniammatillisen palvelun ja asiakkuusvastaavapalvelun kehittämiseksi kerättiin haastatteleamalla nuoria asiakkaita heidän palvelutarpeistaan ja kokemuksista Kelan palveluista.

Vuoden 2019 aikana lisäsimme asiakaspalvelua sosiaalisessa mediassa. Kysy Kelasta -palstojen rinnalle avattiin palvelu Instagramissa ja laajennettiin chattibotti-neuvontapalveluja. Facebookissa palvelu on jo varsin vakiintunutta. Digitaalisten palvelukanavien kehittäminen on antanut mahdollisuuden vahvistaa henkilökohtaista asiakaspalvelua, kun rutiiniasioita on saatu siirrettyä verkkopalveluihin.

Asiakaspalvelutyö muuttuu nopeasti

Asiakkuusvastaavapalvelu käynnistyi vuoden alussa kokeiluna kaikissa palveluyksiköissä. Kokeilun päätyttyä kesäkuussa 2019 palvelua päätettiin jatkaa ja asteittain laajentaa koskemaan kaikkia niitä asiakasryhmiä, jotka tarvitsevat tukea.

Asiakkuusvastaavapalvelussa tarjotaan tukea asiointiin. Sama asiakkuusvastaava hoitaa asiakkaan asioita, kunnes tilanne on selvitetty ja asiakas pääsee siinä eteenpäin. Tavoitteena on, että avun ja neuvonnan jälkeen asiakas pystyisi asioimaan esimerkiksi verkossa.

Kelan pääkaupunkiseudun palvelupisteissä ja useissa isoissa palvelupisteissä on käytössä palvelutapa, joka kehitettiin asiakkaiden toiveiden perusteella. Asiakas kohdataan heti ovella ja ohjataan hänelle parhaiten sopivaan palveluun. Häntä autetaan hakemaan etuutta itse verkossa tai tarvittaessa varataan aika tarkempaa selvittelyä varten. Tämä on vähentänyt ruuhkia ja jonnottamista palvelupisteissä.

Palvelutavasta on nyt kokemuksia yli vuoden ajalta. Esimerkiksi Leppävaaran palvelupisteen palautelaitteissa positiivisten palautteiden osuus kasvoi 10 prosenttiyksikköä palvelutavan muutoksen jälkeen.

Asiakaskohtaamisen uudet periaatteet sekä palvelupolku valmistuivat keväällä. Asiakaskohtaamisen periaatteiden ja palvelupolun rakentamisen myötä vastuuta ja valtaa on annettu enemmän palveluasiantuntijalle. Palveluasiantuntijan ja asiakkaan kohtaamisesta halutaan tehdä vuorovaikutustilanne, jossa myös asiakaspalvelija uskaltaa tuoda esille omaa persoonaansa. Yksilöllisemmän palvelun lisäksi tällä tavoitellaan parempaa työntekijäkokemusta.

Asiakkaiden osallistamisesta palvelun kehittämiseen on tullut yhä tärkeämpi osa Kelan toiminnan suunnittelua. Henkilöstölle on järjestetty palvelumuotoilukoulutusta, ja Kelaan on myös palkattu palvelumuotoilijoita.

Verkkopalvelut kehittyvät edelleen

Kela korvasi viime vuonna 14 palvelupistettä muilla palveluilla. Muutoksen tarkoituksena oli kohdentaa resursseja uusiin palvelukanaviin ja tuoda henkilökohtaista neuvontapalvelua sitä tarvitseville asiakkaille. Tämä näkyy muun muassa ajanvarauksien kasvavana määränä: viime vuonna asiakkaita palveltiin ajanvarauksella 25 prosenttia enemmän kuin vuonna 2018.

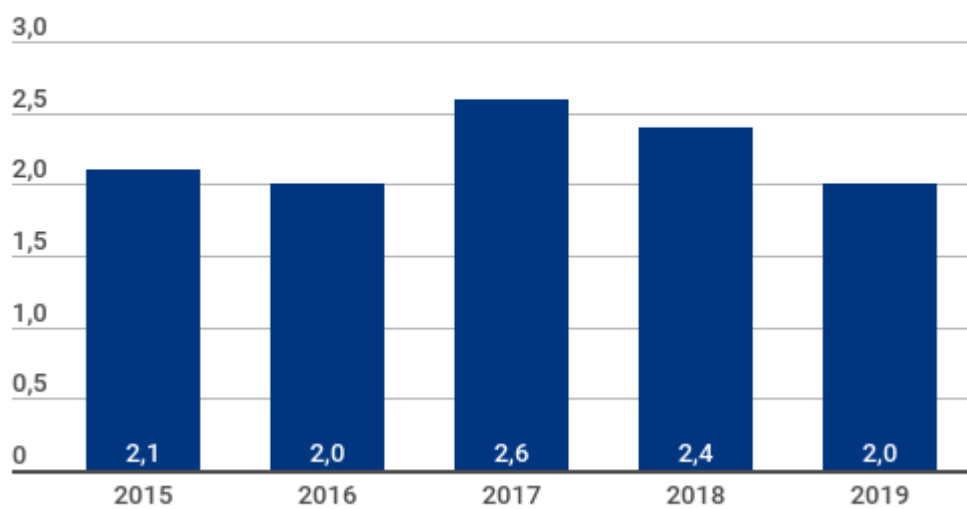
Palvelupisteissä asioitiin edellisvuoteen verrattuna vähemmän: 2 miljoonaa kertaa vuoden 2018 2,4 miljoonaan verrattuna. Puhelinpalveluun soitettiin hieman vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Verkkoasioinnin määrä lisääntyi edelleen. Toimeentulotuen hakemuksista tehtiin verkossa vuoden loppuun mennessä jo 74,5 % (edellisenä vuonna 69%). Kela.fi-verkkosivut ovat yhä suosituimmat: vuoden aikana kävijöitä oli 45,7 milj.

Asiakaspalvelua laajennettiin sosiaalisessa mediassa. Instagramista saatujen hyvin kokemusten myötä palvelua jatketaan vuonna 2020. Chattirobotti ryhtyi vanhempainpäivärahojen lisäksi vastaamaan lapsilisää, äitiysavustusta ja elatustukea koskeviin kysymyksiin.

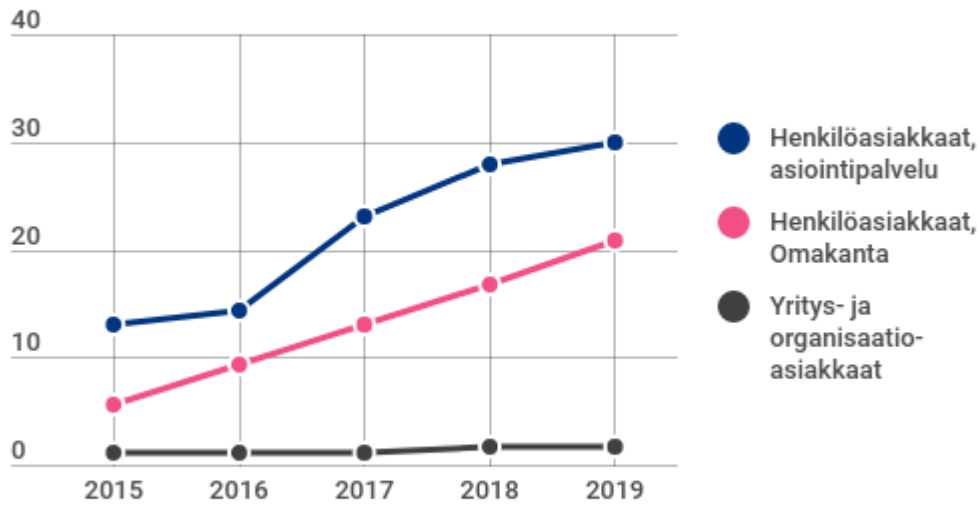
Kelan asiakkaiden tyytyväisyys palveluihin pysyi samalla tasolla kuin edellisvuonna. Palvelupisteiden ja puhelinpalvelun mobiilikyselyiden keskiarvo oli 8,6 (asteikko 0–10). Kelan verkkopalvelut saivat heikomman arvosanan: 6,7.

Toimistoasioinnit, miljoonaa

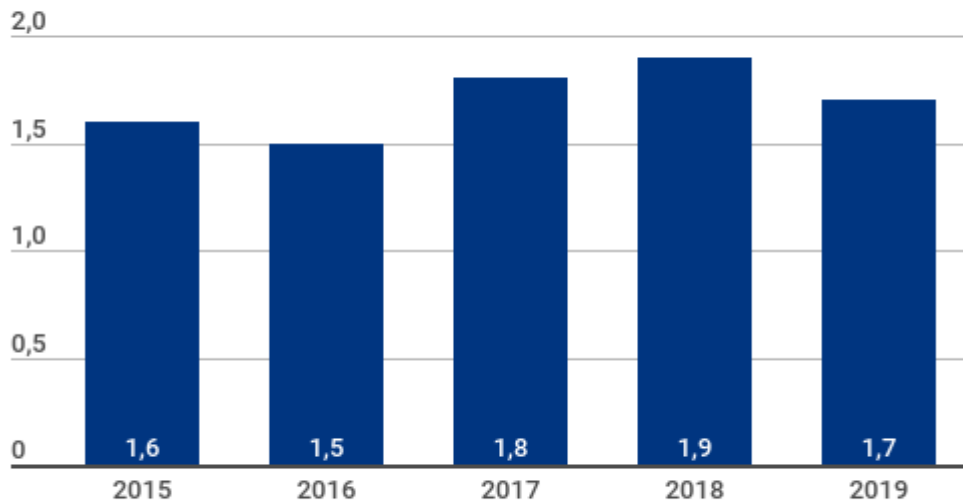

Verkkoasiointit*, miljoonaa

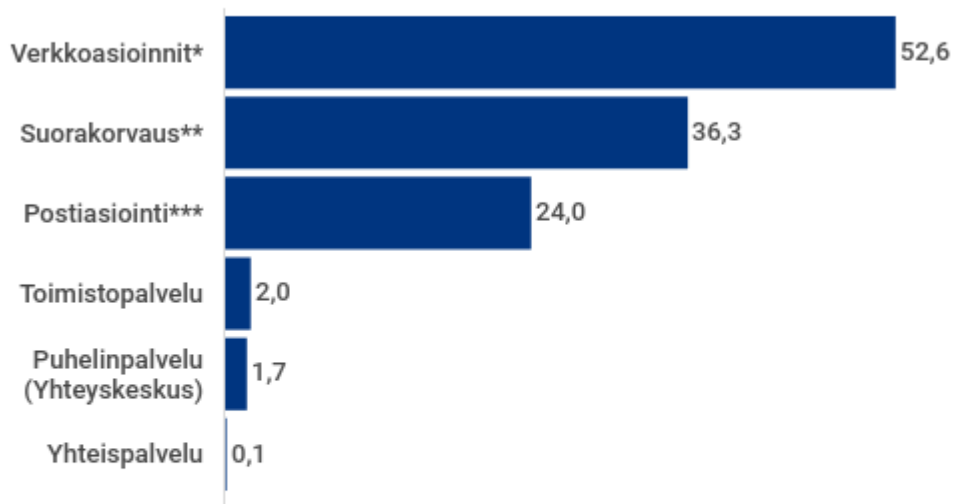
*Verkkopalveluihin tehtyjen tunnistettujen kirjautumisten lukumäärä.

Vastatut puhelut*, miljoonaa

*Yhteyskeskukseen tulleet puhelut. Lisäksi puheluja tulee muihin Kelan yksiköihin.

Eri palvelukanavien käyttö vuonna 2019, miljoonaa

*Tunnistautumiset: henkilöasiakkaat, asiointipalvelu (29,9 milj.), henkilöasiakkaat, Omakanta (20,9 milj.) ja yritys- ja organisaatioasiakkaat (1,7 milj.).

**Asiakkaan saama korvaus suoraan palveluntuottajalla asioidessaan. Työpaikkakassat ja Kelan toimistot.

***Postiasiointi: Kelan lähettämät kirjeet (15,2 milj.) ja Kelaan saapuneet skannatut hakemukset ja muut asiakirjat (8,8 milj.).

Erityistä tukea tarvitsevia asiakkaita autetaan yhteistyössä

Sidosryhmäyhteistyön ja kumppanuustyön keskeisinä tavoitteina olivat erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden asiointin ja asiakasohjauksen kehittäminen sekä toimeentulotukeen liittyvän yhteistyön syventäminen.

Kelan ja kuntien välistä yhteistyötä on lisätty aktiivisesti. Kokeiluilla ja yhteisellä kehitystyöllä on ollut merkittävä rooli, kun paikallista yhteistyötä on kehitetty. Vantaan kaupungin kanssa keskityttiin erityistä tukea tarvitseviin nuoriin. Kymenlaakson sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen kanssa kehitettiin yhteisiä käytäntöjä asiakkaiden asioiden hoitamiseksi. Kelan keskisessä vakuutuspiirissä toteutettiin moniammatillinen yhteistyökokeilu Nokian lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelujen sekä Tampereen lapsiperheiden sosiaalipalvelujen kanssa (perhekeskus-toimintamalli).

Pro Sos -hankkeessa kehitettiin Kela-kunta-yhteistyömalli sekä huolen tunnistamisen malli. Tarkoitus on, että erityistä tukea tarvitsevat asiakkaat tunnistetaan sekä asiakaspalvelussa että ratkaisutyössä.

Asiakkuuspalvelut ja etuuspalvelut kehittivät palveluita yhteistyössä esimerkiksi työpajoissa.

Digituessa tehdään yhteistyötä sekä valtakunnallisesti että paikallisesti. Kela on mukana Väestötietokeskuksen (1.1.2020 alkaen Digi- ja väestötietovirasto) ja valtiovarainministeriön digitukihankkeessa, jonka tavoitteena on kehittää valtakunnallinen digituen toimintamalli. Suurin osa maakunnista on lähtenyt mukaan hankkeeseen, ja Kela on ollut mukana alueellisissa yhteistyöverkostoissa. Kelassa tiivistettiin yhteistyötä digitukeen liittyvissä asioissa myös kirjastojen kanssa.

Kelan etuudet

Kelan etuuskulut olivat yhteensä 14,9 mrd. euroa. Ne suurenvat edellisvuodesta 0,1 %.

Kelan maksamat etuudet

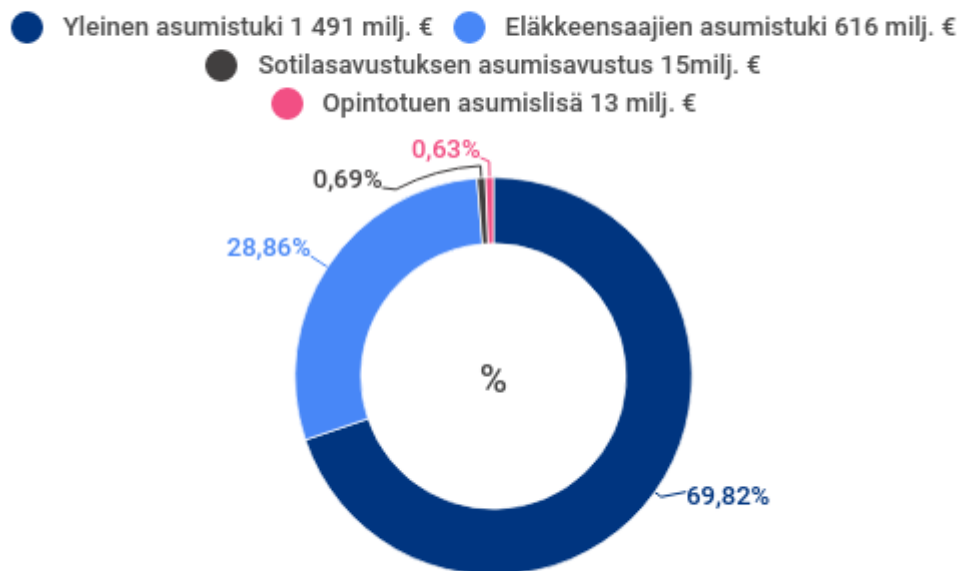
	2019, milj. euroa	2018, milj. euroa	Muutos, %
Eläke-etuudet	2 324,3	2 357,2	-1,4
Vammaisetuudet	551,4	557,4	-1,1
Sairausvakuutusetuudet	4 288,8	4 163,4	3,0
Kuntoutus	531,7	482,4	10,2
Työttömyysturvaetuudet	1 870,4	1 965,2	-4,8
Lapsiperheiden etuudet 1)	1 883,3	1 918,3	-1,8
Opintoetuudet	543,7	519,0	4,8
Eläkkeensaajan asumistuki	616,2	600,1	2,7
Yleinen asumistuki	1 491,0	1 489,0	0,1
Perustoimeentulotuki	698,4	716,0	-2,4
Muut etuudet	93,6	103,9	-9,9
Etuusmenot yhteensä	14 893,1	14 871,7	0,1

¹⁾ Vanhempainpäivärahat sisältyvät sairausvakuutusetuuksiin.

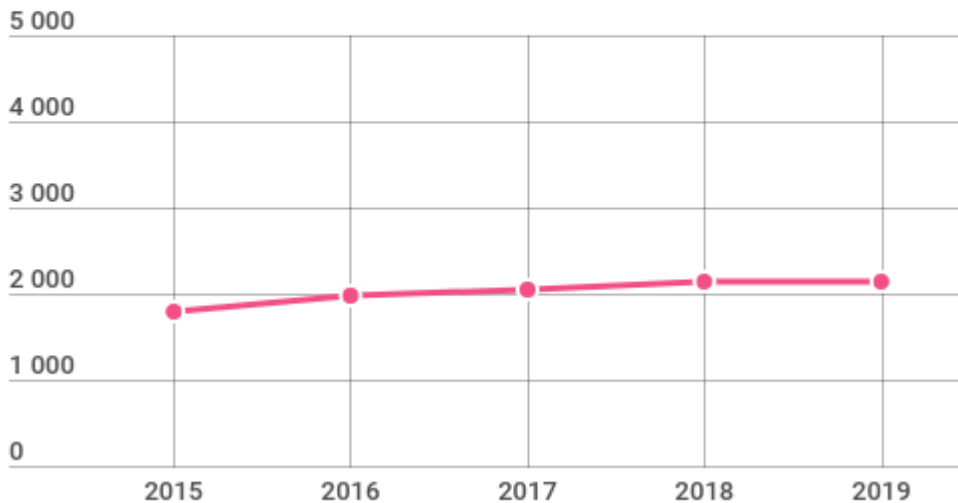
Asumisen tuet

Kelan asumistukimenot ja asumistukien saajien määrä pysyi vuonna 2019 samalla tasolla kuin edellisenä vuonna. Kela maksoi vuonna 2019 asumistukia yhteensä 2 135 milj. euroa. Asumistukimenot kasvoivat 1,1 % edellisvuodesta. Rahanarvon muutos huomioiden menot kasvoivat 0,1 %. Yleisen asumistuen menot olivat 1 491 milj. euroa. Kasvua edellisvuoteen oli 0,1 %. Eläkkeensaajan asumistukimenot kasvoivat 2,7 %, ja ne olivat 616 milj. euroa. Kaikkiaan Kelan asumistukien piirissä oli vuoden 2019 lopussa 848 953 henkilöä, joka on 15 % väestöstä. Määrä oli 0,1 % pienempi kuin vuoden 2018 lopussa.

Maksetut asumistuet 2019, %

Maksetut asumistuet 2015–2019, milj. euroa (vuoden 2019 rahana)

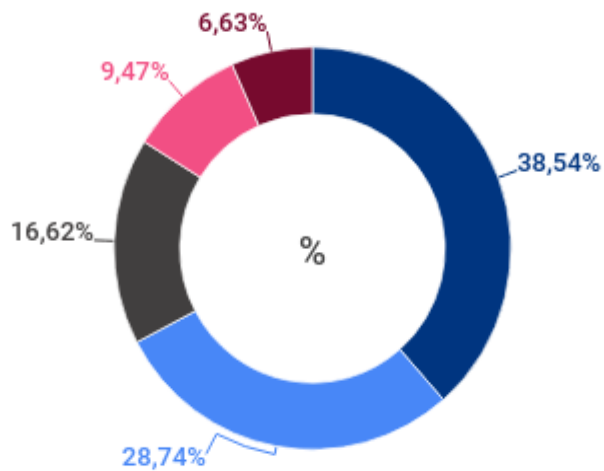

Kuntoutusetuudet

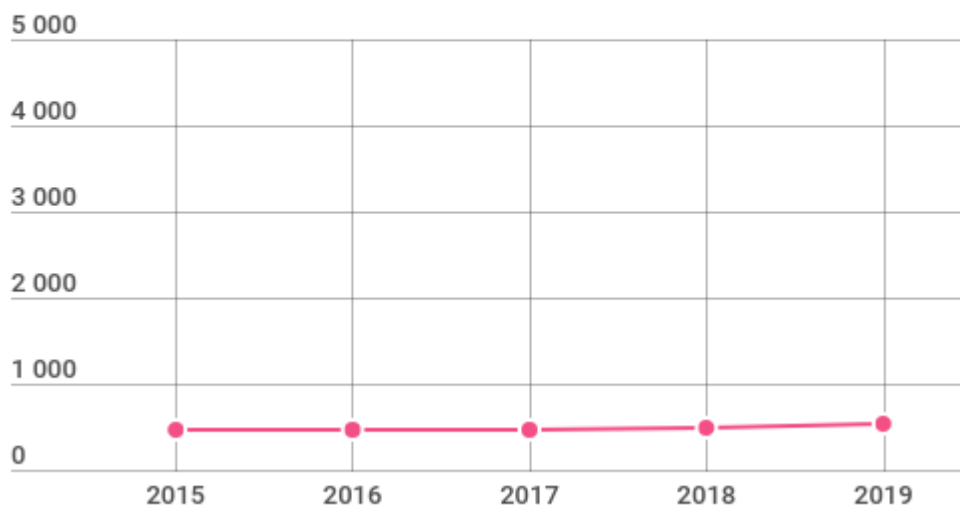
Kelan maksamat kuntoutuskulut olivat yhteensä 531,7 milj. euroa vuonna 2019, mikä oli 10,2 % enemmän kuin vuonna 2018. Kuntoutusetuuksia saaneiden henkilöiden lukumäärä (145 226) kasvoi 10,7 %. Kuntoutusrahamenot kasvoivat 151,7 milj. euroon, ja vuoden 2019 rahassa tarkasteltuna tämä oli 21,0 % enemmän edellisvuoteen verrattuna. Ammatillisen kuntoutuksen menot kasvoivat 34,9 milj. euroon. Tämä oli vuoden 2019 rahassa 24,6 % enemmän kuin vuonna 2018. Vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen menot olivat 202,6 milj. euroa.

Maksetut kuntoutusetuudet 2019, %

- Vaativa lääkinällinen kuntoutus 203 milj. €
- Kuntoutusraha 151 milj. €
- Kuntoutuspsykoterapia 87 milj. €
- Harkinnanvarainen kuntoutus 50 milj. €
- Ammatillinen kuntoutus 35 milj. €

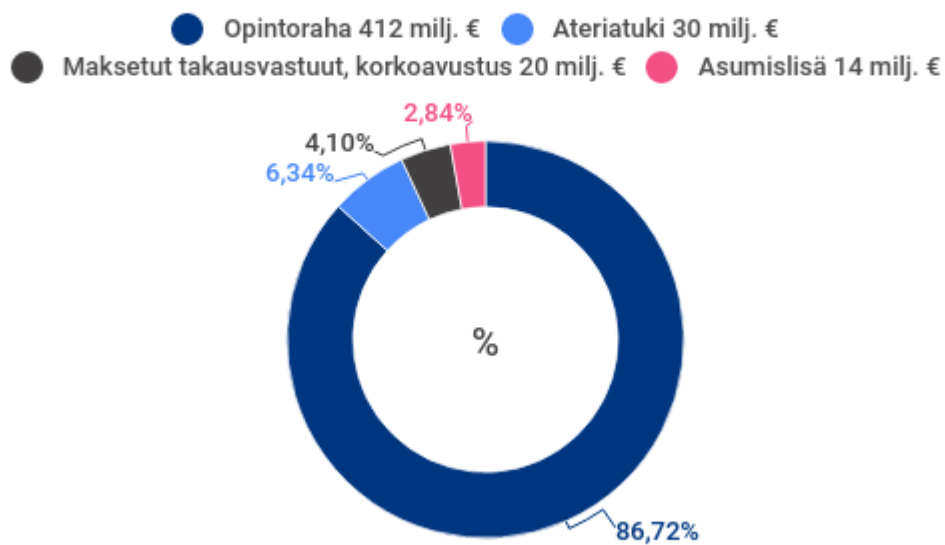
Maksetut kuntoutusetuudet 2015–2019, milj. euroa (vuoden 2019 rahana)

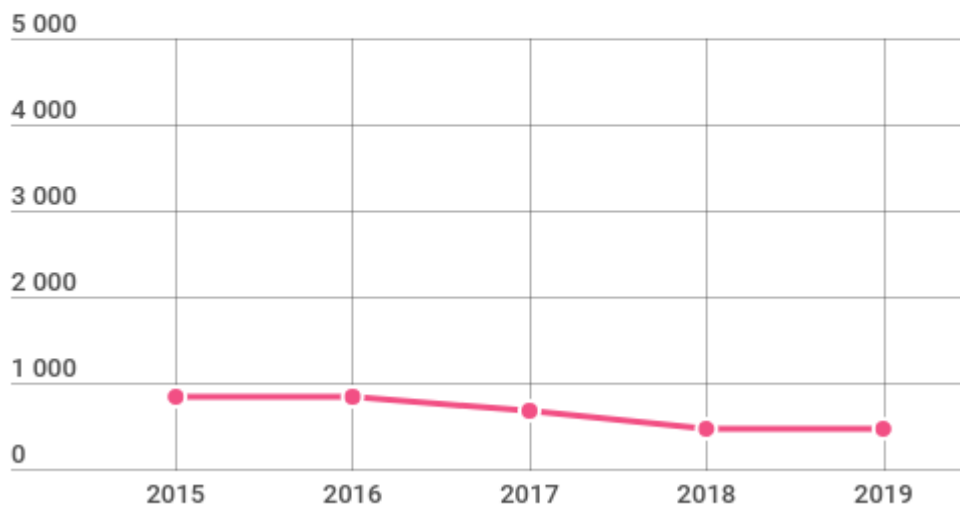
Opintoetuudet

Vuonna 2019 opiskelijoille maksettiin opintorahaa 412 milj. euroa ja asumislisää 13 milj. euroa. Opintorahamenot kasvoivat 1 % ja asumislisämenot 46 % vuodesta 2018. Opintolainahyvitystä maksettiin 44 milj. euroa, korkeakouluopiskelijoiden ateriatukea 30 milj. euroa ja koulumatkatukea 43 milj. euroa.

Maksetut opintotuet 2019, %

Maksetut opintotuet 2015–2019, milj. euroa (vuoden 2019 rahana)

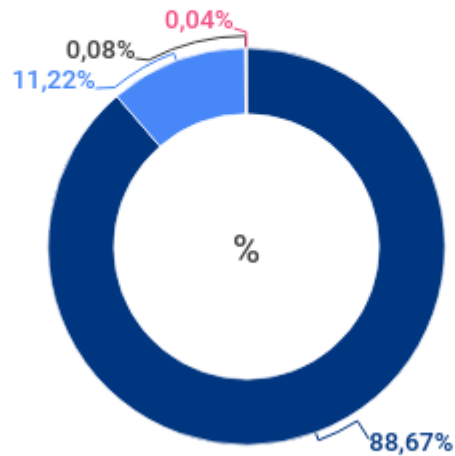
Työttömyysturva

Kelan työttömyysturvamenojen ja saajien määrä pieneni vuonna 2019 kolmatta vuotta peräkkäin. Kela maksoi työttömyysturvaa 1 870 milj. euroa, mikä on 5 % vähemmän kuin edellisvuonna. Etuuskien saajia oli 331 633. Ansioturvan menot laskivat 11 %.

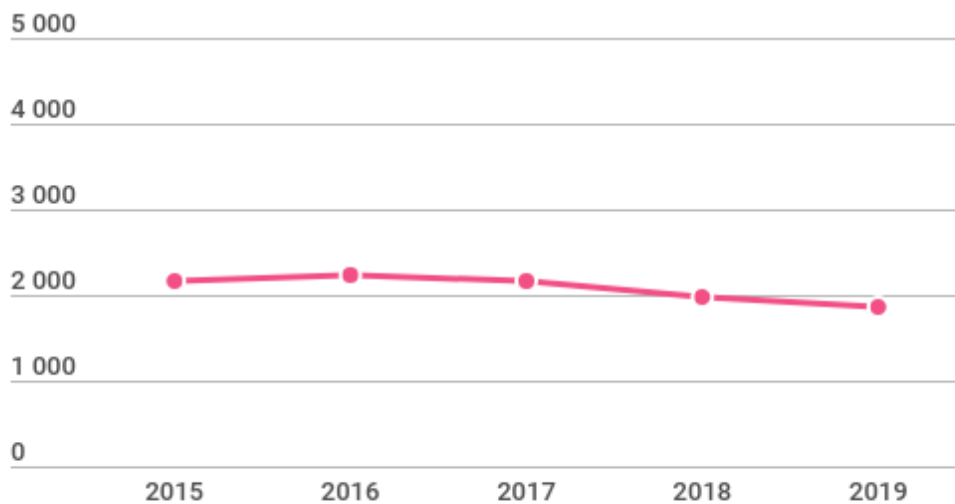

Maksetut työttömyysturvaetuudet 2019, %

- Työmarkkinatuki 1 659 milj. €
- Peruspäivärahat 210 milj. €
- Liikkuvuusavustus 1 milj. €
- Vuorottelukorvaus 1 milj. €

Maksetut työttömyysturvaetuudet 2015–2019, milj. euroa (vuoden 2019 rahana)

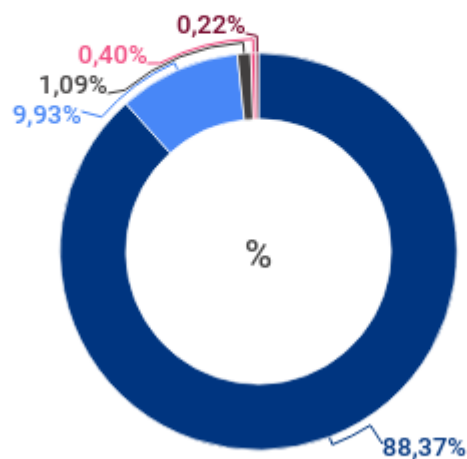
Vammaisetuudet

	2019, euroa	2018, euroa	Muutos, %
Maksetut etuudet			
Yhteensä	551 353 539	557 443 330	-1,1
Alle 16-vuotiaan vammaistuki	77 015 110	77 307 427	-0,4
16 vuotta täyttäneen vammaistuki	36 423 894	36 631 310	-0,6
Eläkettä saavan hoitotuki	437 916 714	443 505 345	-1,3

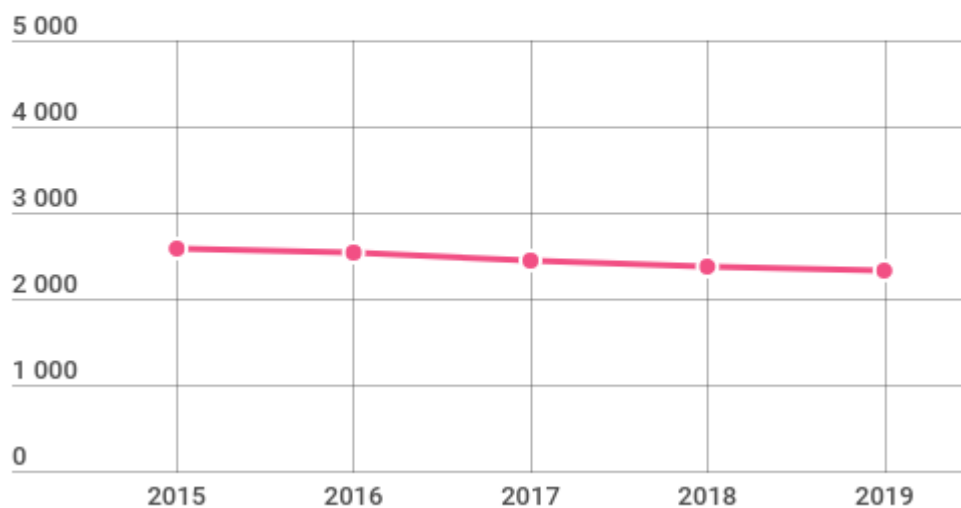
Etuudensaajien määrä	31.12.2019	31.12.2018	
Kaikki etuudet	264 714	267 364	-1,0
Alle 16-vuotiaan vammaistuki	36 595	36 206	1,1
16 vuotta täyttäneen vammaistuki	13 911	13 693	1,6
Eläkettä saavan hoitotuki	214 246	217 515	-1,5

Maksetut eläke-etuudet 2019, %

- Kansaneläkkeet 2 054 milj. €
- Takuueläke 231 milj. €
- Perhe-eläkkeet 25 milj. €
- Rintamalisät 9 milj. €
- Lapsikorotus 5 milj. €

Maksetut eläke-etuudet 2015–2019, milj. euroa (vuoden 2019 rahana)

Eläke-etuudet

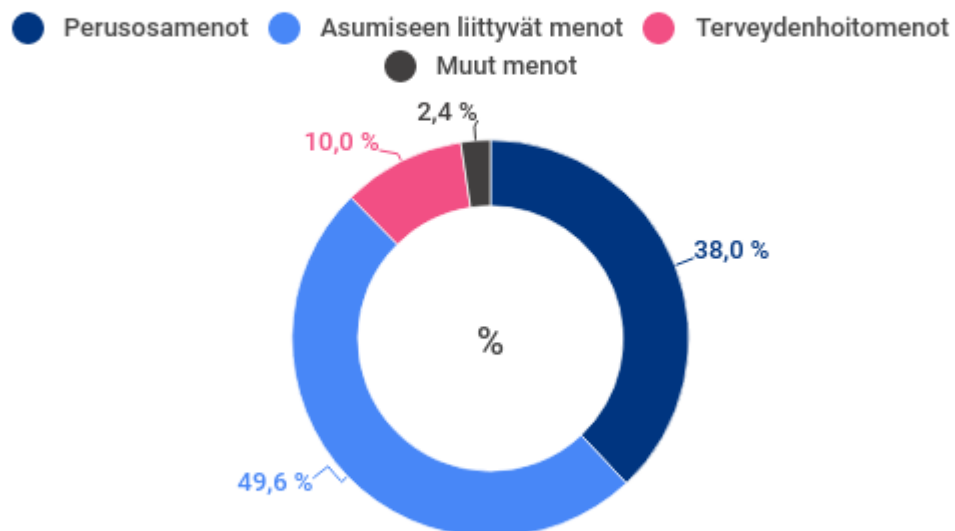
	2019 milj. €	2018 milj. €	Muutos, %
Maksetut etuudet			
Yhteensä	2 324,3	2 357,2	-1,4
– Kansaneläkkeet	2 054,0	2 099,5	-2,2
– Takuueläkkeet	230,8	214,1	7,8
– Perhe-eläkkeet	25,3	26,5	-4,5
– Lapsikorotukset	5,0	5,1	-2,5
– Rintamalisät	5,5	7,1	-22,8
– Ylimääräiset rintamalisät	3,7	4,8	-24,0
Etuudensaajien määrä	31.12.2019	31.12.2018	
Kaikki etuudet	618 421	630 538	-1,9
– Kansaneläkkeensaajia	586 733	596 986	-1,7
– Takuueläkkeensaajia	109 476	103 122	6,2
– Perhe-eläkkeensaajia	19 853	20 520	-3,3
– Lapsikorotuksensaajia	10 900	11 228	-2,9
– Rintamalisänsaajia	8 047	10 582	-24,0

Perustoimeentulotuki

Kela maksoi perustoimeentulotukea 698 milj. euroa vuonna 2019. Summa on 2,4 % pienempi kuin vuonna 2018. Tukea sai vuoden aikana 274 408 kotitaloutta, joissa oli 396 636 henkilöä. Perustoimeentulotukea saavien kotitalouksien määrä väheni 2,5 % ja perustoimeentulotukea saavien henkilöiden määrä 2,8 %.

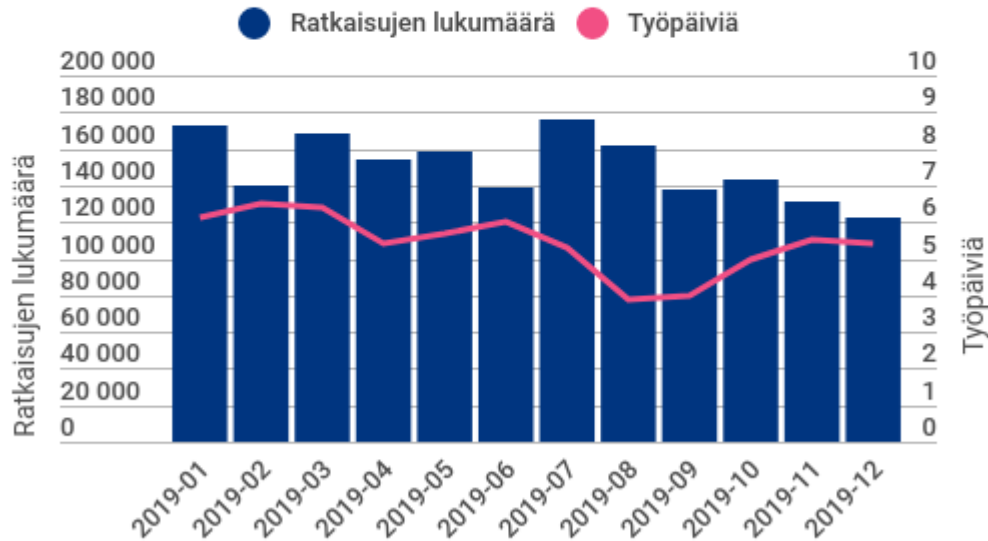
Perustoimeentulotukea sai 7,2 % väestöstä. Tuen saaminen on yleisintä 18–24-vuotiaiden ikäryhmässä, josta 16,8 % sai perustoimeentulotukea.

Perustoimeentulotuen menot vuonna 2019 ja tuen kohdentuminen eri menolajeihin

Perustoimeentulotuen menot yhteensä 698,4 milj. €.

Perustoimeentulotuen ratkaisujen määrä ja keskimääräinen käsittelyaika työpäivinä, kun hakemukseen ei pyydetty lisäselvityksiä

Sairausvakuutusetuudet

Sairausvakuutusetuuksia maksettiin vuonna 2019 yhteensä 4 288,9 milj. euroa, mikä on 3 % enemmän kuin edellisvuonna. Etuuksien saajia oli 3 864 790.

Sairaanhoitokorvauksia maksettiin 1 978,5 milj. euroa, joista 1 551,0 milj. euroa kului lääkekorvauksiin. Lääkekorvausmenot kasvoivat 6,2 % edellisvuodesta. Sairausvakuutuksen päivärahoja maksettiin yhteensä 1 851,7 milj. euroa.

Sairausvakuutuskorvausten saajat

	2019	2018	Muutos, %
Kaikki	3 864 790	3 870 736	-0,2
Sairauspäiväraha 1)	304 146	294 633	3,2
Osasairauspäiväraha 1)	23 538	20 876	12,8
YEL-sairauspäiväraha 1)	17 979	17 302	3,9
Vanhempainpäivärahat	138 476	144 027	-3,9
Sairaanhoitokorvaukset	3 762 919	3 768 224	-0,1
- Lääkkeet	3 042 434	3 034 776	0,3
-- Peruskorvatut lääkkeet	2 934 104	2 925 818	0,3
-- Erityiskorvatut lääkkeet	1 237 364	1 223 764	1,1
--- Alempi korvaus	975 518	962 071	1,4
--- Ylempi korvaus	495 035	489 952	1,0
-- Lääkkeiden lisäkorvaukset	259 013	253 892	2,0
- Yksityislääkärin palvelut	1 507 391	1 526 144	-1,2
Yksityiset hammashoitopalvelut 2)	966 313	974 390	-0,8
- Yksityinen tutkimus ja hoito	1 151 615	1 162 843	-1,0
- Matkat ja sairaankuljetus	567 033	575 884	-1,5

1) Sama henkilö voi saada yhtä tai useampaa erilaista sairauspäivärahaa.

2) Sisältää suuhygienistien palkkioista korvausta saaneiden määrän.

Sairausvakuutuskorvaukset

	2019, milj. euroa	2018, milj. euroa	Muutos,%
Kaikki 1)	4 288,9	4 163,4	3,0
Sairausvakuutuksen päivärahat 2)	1 851,7	1 833,1	1,0
– Sairauspäiväraha	819,9	786,7	4,2
– Osasairauspäiväraha	46,4	40,8	13,9
– YEL-sairauspäiväraha	8,8	8,0	9,0
– Vanhempainpäivärahat 3)	976,2	997,3	-2,1
Sairaanhoitokorvaukset	1 978,5	1 889,0	4,7
– Lääkkeet 4)	1 551,0	1 460,1	6,2
– – Peruskorvatut lääkkeet	316,4	307,1	3,0
– – Erityiskorvatut lääkkeet	1 029,4	978,7	5,2
– – – Alempi korvaus	376,2	352,2	6,8
– – – Ylempi korvaus	653,2	626,4	4,3
– – Lääkkeiden lisäkorvaukset	205,0	174,2	17,7
– Yksityislääkärin palvelut	54,8	55,8	-1,8
– Yksityiset hammashoitopalvelut 5)	48,3	49,3	-2,1
– Yksityinen tutkimus ja hoito	39,5	39,8	-0,8
– Matkat ja sairaankuljetus 6)	284,9	283,9	0,3
Muut etuudet (mm. työterveyshuollon ja opiskelijoiden terveydenhuollon)	449,6	432,4	4,0

¹⁾Sisältää sairauspäivärahasuoritukset Melalle 3,98 milj. euroa vuonna 2019.

²⁾Sisältää myös tartuntatautipäivärahan sekä elimen tai kudoksen luovuttajalle maksetun luovutuspäivärahan.

³⁾Sisältää myös erityishoitorahat, perhevapaakorvaukset ja vuosilomakustannusten korvaukset työnantajalle.

⁴⁾Sisältää myös korvaukset annosjakelupalkkiosta.

⁵⁾Sisältää suuhygienistien palkkioista maksetut korvaukset.

⁶⁾Sisältää matkojen lisäkorvaukset.

Muiden etuuksien saajat

	2019	2018	Muutos, %
Kuntoutujat	145 226	131 174	10,7
Työttömyysturvaetuudet	331 633	345 838	-4,1
Äitiysavustus ja adoptiotuki (perheet)	44 351	45 223	-1,9
Lapsilisä			
– Perheet (31.12.)	541 065	545 163	-0,8
– Lapset (31.12.)	985 832	996 358	-1,1
Lastenhoidon tuet			
– Perheet	127 060	133 481	-4,8
– Lapset	161 598	175 453	-7,9
Elatustuki			
– Perheet (31.12.)	71 303	72 369	-1,5
– Lapset (31.12.)	103 764	105 829	-2,0
Eläkkeensaajan asumistuki (henkilöt 31.12.)	212 192	209 617	1,2
Eläketuki (31.12.)	4 445	2 679	65,9
Yleinen asumistuki (ruokakunnat 31.12.)	379 667	376 529	0,8
Perustoimeentulotuki (vuoden aikana)			
– Saajakotitaloudet	274 408	281 448	-2,5
– Henkilöt	402 564	408 393	-1,4
Opintoetuudet			
– Opintotuki	273 582*	276 264**	-1,0
– Koulumatkatuki	48 987*	49 926**	-1,9
Sotilasavustus (taloudet)	8 830	8 743	1,0
Vammaisten tulkkauspalvelut (31.12.)	5 915	6 103	-3,1

* Lukuvuonna 2018/2019

** Lukuvuonna 2017/2018

Etuuksien hakemukset ja ratkaisut

	2019		2018	
	Ratkaisut	Läpimenoajan keskiarvo 1)	Ratkaisut	Läpimenoajan keskiarvo 1)
Elatustuki ja elatusavun maksuvapautus	55 815	18,3	60 176	19,8
Eläkkeet (ml. eläketuki ja takuueläke)	151 692	74,1	139 680	59,8
Eläkkeensaajan asumistuki	200 095	32,3	190 543	28,3
Erityishoitoraha	9 744	19,5	9 636	16,1
Hoito-oikeus	15 581	20,9	20 141	9,6
Koulumatkatuki	72 302	12,3	72 785	11,6
Kuntoutus	215 362	28,0	182 940	32,5
Kuntoutusraha	86 124	14,6	71 375	15,0
Lapsilisät	84 319	25,7	87 390	27,2
Lastenhoidon tuet	200 538	12,8	214 860	12,2
Lääkkeiden korvausoikeudet	313 494	17,8	272 266	17,7
Lääkkeiden lisäkorvaukset	157 245	20,8	150 072	20,8
Opintoetuedet (opintotukietuedet, opintolainavähennys ja -hyvitys)	354 989	14,4	355 349	15,5
Sairaanhoido-korvaukset	11 476 662	9,3	11 417 081	7,1
Sairauspäivärahat	667 784	22,9	644 050	23,3
Sotilasavustus	27 633	13,3	25 822	11,7
Työterveyshuolto, työnantajat	57 898	108,3	57 950	116,4
Työterveyshuolto, yrittäjät	52 706	19,1	56 761	19,9
Työttömyysturva	1 914 763	6,4	1 882 283	7,0
Vakuuttamisasiat	98 309	32,4	113 713	34,6
Vammaisetuedet	114 714	29,9	119 980	29,6
Vanhempainpäivärahat (ml. Vuosiloma-kustannuskorvaus ja perhevapaakorvaus)	182 255	27,3	188 588	24,6
Yleinen asumistuki	842 980	18,9	826 177	17,3
Äitiysavustus	45 507	9,2	46 553	10,4

1) Taulukon tiedoissa läpimenoaika on laskettu kalenteripäivinä hakemuksen saapumisesta ratkaisupäivään ja siihen sisältyy myös mahdollinen lisäselvitysprosessiin kulunut aika.

Muut etuudet

	2019, milj. euroa	2018, milj. euroa	Muutos, %
Kuntoutusetuudet	531,7	482,4	10,2
Työttömyysturvaetuudet	1 870,4	1 965,2	-4,8
Äitiysavustus ja adoptiotuki	9,8	9,3	5,0
Lapsilisä	1 359,0	1 369,3	-0,8
Lastenhoidon tuet	364,9	393,3	-7,2
Elatustuki	208,8	207,6	0,6
Eläkkeensaajan asumistuki	616,2	600,1	2,7
Eläketuki	27,1	27,6	-1,7
Yleinen asumistuki	1 491,0	1 489,0	0,1
Perustoimeentulotuki	698,4	716,0	-2,4
Opintoetuudet	543,7	519,0	4,8
Sotilasavustus	15,6	14,9	4,4
Vammaisten tulkkauspalvelut	48,1	44,7	7,8
Rintamaveteraanien matkakorvaukset	0,2	0,3	-20,5

Takaisinperintä

Takaisin perittävien etuuksien yhteismäärä (ml. opintotuen tulovalvonnan perusteella käynnistyneet perinnät) oli vuoden päättyessä 129,5 milj. euroa. Määrä kasvoi 8,8 % vuoteen 2018 verrattuna. Opintolainojen takausvastuusaatavia oli perinnässä vuoden lopussa 113 milj. euroa. Määrä pieneni 2 % vuoteen 2018 verrattuna.

Kela on kansainvälinen

Kansainvälisyys vaikuttaa Kelan toimintaan monella eri tavalla. Kelan asiakkaina on Suomessa asuvia ja työskenteleviä henkilöitä, mutta tietyissä tilanteissa myös ulkomailla olevilla henkilöillä on oikeus Kelan etuuksiin.

EU-lainsäädäntö, maiden väliset sosiaaliturvasopimukset ja kansallinen lainsäädäntö määrittävät, minkä maan sosiaaliturvaan henkilö kuuluu ja mistä hän saa etuuksia, kun hän liikkuu maiden välillä. Sosiaaliturvaa koskevan EU-lainsäädännön tarkoituksena on sovittaa yhteen eri

maiden sosiaaliturvajärjestelmät. Pääsääntö on se, että henkilö saa sosiaaliturvan sen maan lainsäädännön mukaisesti, missä hän työskentelee, vaikka asuisi vakinaisesti jossain muualla.

Useissa EU-maissa asunut tai työskennellyt henkilö saa kuitenkin eläkkeen niistä maista, joissa hän on ollut vakuutettuna. Näissä tilanteissa eläkehakemuksen voi jättää asuinmaahan, josta hakemus välitetään muiden EU-maiden eläkelaitoksille.

EU:n alueella liikkuvat henkilöt voivat käyttää eurooppalaista sairaanhoitokorttia. Kortilla saa tilapäisen oleskelun aikana lääketieteellisesti välttämättömän hoidon samoilla ehdoilla ja hinnalla kuin kyseisessä maassa vakuutetut saavat. Tämän jälkeen hoidon antaja laskuttaa muut hoidosta aiheutuneet kustannukset kortin myöntäneeltä maalta. Suomessa Kela hoitaa tätä valtioiden välistä sairaanhoitokustannusten hallinnointia.

Kela tekee tiiviisti yhteistyötä muiden EU-maiden ja Pohjoismaiden sosiaaliturvalaitosten kanssa. Yhteistyön tavoitteena on ennen kaikkea prosessien sujuvoittaminen silloin, kun käsitellään eri valtioissa oleskelevien henkilöiden sosiaaliturva-asioita. Kela on mukana myös, kun EU-tasolla kehitetään esimerkiksi digitaalisuutta.

Viro ja Pohjoismaat yhteislaitosneuvotteluissa

Vuonna 2019 yhteistyötä tehtiin erityisesti Viron ja Pohjoismaiden kanssa. Niiden kanssa käytiin niin sanottuja yhteislaitosneuvotteluita eri etuuksiin ja sähköiseen tiedonvaihtoon liittyvistä asioista. Helsingissä järjestettiin syyskuussa 2019 MoveS-verkoston kansainvälinen seminaari, joka koski niin sanottua vilpittömän yhteistyön periaatetta. Kelalaisia oli mukana seminaarin esiintyjissä ja osallistujissa. Lisäksi Kela osallistui muun muassa EU:n komission järjestämiin tapaamisiin sekä muuhun EU-tason yhteistyöhön, joka vuonna 2019 oli entistä tiiviimpää Suomen EU-puheenjohtajuuskauden vuoksi. Kela järjesti myös kansainvälisen seminaarin EU-puheenjohtajuuskauden sivutapahtumana.

Yhteistyö ministeriöiden kanssa on aktiivista kansainvälisiä ulottuvuuksia sisältävän lainsäädännön valmistelussa. EU:n sosiaaliturvan yhteensovittamisasetuksen muutosten työstämisen lisäksi vuonna 2019 on ensin valmisteltu ja 1.4.2019 lukien toimeenpantu uutta lakia asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa. Lain perusteella määräytyy oikeus asumisperusteisiin etuuksiin Suomessa asumisen tai työskentelyn perusteella, sekä ulkomailla oleskeltaessa.

Kela ylläpitää Suomen osalta eurooppalaista sosiaaliturvatietojen sähköistä vaihtojärjestelmää EESSIä (Electronic Exchange of Social Security Information). EESSI otettiin käyttöön Suomessa ensimmäisen laitoksen osalta joulukuussa 2019 ja se on otettu Kelassa käyttöön helmikuussa 2020. Järjestelmän avulla EU-maiden sosiaaliturvaviranomaiset vaihtavat tietoja tehokkaasti, nopeasti ja turvallisesti. Tietojenvaihtoa tarvitaan EU-maiden sosiaaliturvan yhteensovittamiseen.

Kelan kansainvälisten etuushakemusten käsittely ja Suomen sosiaaliturvan piiriin kuulumisen ratkaiseminen on keskitetty Kansainvälisten asioiden keskuskeskseen, jossa myös hoidetaan valtakunnallinen kansainvälisten asioiden puhelinpalvelu ja palvelupisteissä tai vastaavissa asioiden taustatuki. Keskittäminen on osoittautunut perustelluksi mm. erityisosaamisen vaatimusten kannalta. Helmikuussa 2019 avattiin Kysy Kelasta -neuvontapalvelusta kansainvälisten tilanteiden palvelun laajentamiseksi. Palvelun avaaminen tuki myös viestintää asumiseen perustuvan sosiaaliturvan lainsäädännön huhtikuuisesta muutoksesta.

Etuuksien, opintolainojen takaussaatavien, ulkomailta tulevien EU-asetuksen mukaisten perintäpyyntöjen ja elatusapuvelan perintä ulkomailta on keskitetty Kelassa perintäkeskukseen. Perintäkeskus huolehtii perintäasioiden puhelinpalvelusta ja sähköpostiasioinnista. Kela osallistuu kansainvälisen elatusasioiden käsittelyyn tarkoitetun iSupport-järjestelmän kehittämiseen. Perintäasioissa yhteistyötä tehdään eri maiden keskusviranomaisten ja perintäviranomaisten kanssa.

Palvelua useilla kielillä

Suomessa Kela on mukana International House Helsinki -palvelussa (IHH), joka sai uudet toimitilat Uudenmaan maistraatin muuton yhteydessä keväällä 2019. IHH tarjoaa suurimman osan maahanmuuttajien tarvitsemista alkuvaiheen palveluista ja palvelu on suunnattu kaikille hiljattain pääkaupunkiseudulle tulleille maahanmuuttajille. IHH palvelee myös yrityksiä ja työnantajia ulkomaiseen työvoimaan ja sen rekrytointiin liittyvissä kysymyksissä. Palveluun osallistuvat Helsingin kaupungin maahanmuuttajaneuvonnan lisäksi Uudenmaan maistraatti, Verohallinto, Kelan Pääkaupunkiseudun asiakaspalveluyksikkö, Uudenmaan TE-asiakaspalvelu, Eläketurvakeskus ja Helsingin seudun kauppakamari sekä kevästä 2019 alkaen myös Espoon kaupunki ja Maahanmuuttovirasto. Maahanmuutto ja turvapaikan saaneiden määrän lisääntyminen näkyvät kaiken kaikkiaan Kelan asiakaspalvelussa. Tämän vuoksi Kelassa asiakaspalvelua tarjottiin yhä enemmän myös muilla kielillä kuin suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi.

Kela on pitänyt kaksi maahanmuuttajille suunnattua asiakasraatia vuonna 2019. Toinen raateista tulkattiin arabiaksi.

Jokaisessa EU-maassa toimii rajat ylittävän terveydenhuollon yhteyspiste, joka antaa tietoa terveyspalveluiden käyttämisestä kansainvälisissä tilanteissa. Suomen yhteyspiste on sijoitettu Kelaan. Yhteyspisteen ylläpitämä Hoitopaikanvalinta.fi-verkkopalvelu muutti joulukuussa 2019 nimekseen EU-terveydenhoito.fi. Verkkopalvelusta asiakas saa tietoa muun muassa terveyspalvelujen käytöstä Suomessa ja ulkomailla, potilaan oikeuksista sekä hoitokustannusten korvauksista. Vuonna 2019 yhteyspiste on jatkanut tietosisältöjen kehittämistä ja uudistanut visuaalisen ilmeen. Yhteyspiste osallistui vuonna 2019 ensimmäistä kertaa SuomiAreenalle sekä lukuisiin tapahtumiin ja seminaareihin. Yhteyspiste viesti aktiivisesti sosiaalisessa mediassa.

Kelan asiantuntijat ovat tiiviisti mukana maailmanlaajuisessa sosiaaliturvajärjestö ISSAssa (International Social Security Association). ISSA on maailman sosiaaliturvalaitosten yhteistyöjärjestö, johon kuuluu noin 320 sosiaaliturvalaitosta yli 150 maasta. Vuonna 2019 Kelan asiantuntijat kertoivat eri tilaisuuksissa esimerkiksi työn murroksen tuomista haasteista sosiaaliturvalle, digitalisaation hyödyntämisestä Kelassa ja Kanta-palveluista.

Kela on vuoden 2019 alusta liittynyt jäseneksi eurooppalaiseen sosiaalivakuutusalan etujärjestö ESIPiin (European Social Insurance Platform).

Tietoja henkilöstöstä

Vuonna 2019 Kelan henkilöstömäärän kasvu taittui. Vuoden lopussa henkilöstömäärä oli 7 651, mikä on 81 henkilöä pienempi kuin vuotta aiemmin. Henkilötyövuosina eli laskennallisesti Kelan työpanos oli vuonna 2019 kuitenkin edeltäviä vuosia suurempi.

Organisaatiomuutokset vaikuttivat henkilöstön kohdistumiseen tulosityksiköissä. Määräaikaisten osuus on pienentynyt ja se oli vuoden lopussa 9 %.

Ylitöiden osuus pieneni edellisen vuoden 1,3 %:sta 1,0 %:iin. Ylitöitä tehtiin erityisesti ratkaisutyössä ja tietojärjestelmien kehittämistehtävissä.

Työhyvinvointi

Koko henkilöstön keski-ikä ja keskimääräinen palveluaika kasvoivat hieman. Miesten osuus puolestaan pieneni hieman.

Kelalaiset kokevat työyhteisön toimivaksi ja Kelan hyväksi työpaikaksi. Useat työhyvinvoinnin tunnusluvut ovat korkealla tasolla. Valtaosa toimihenkilöistä pitää työtänsä mielenkiintoisena, haastavana, motivoivana ja innostavana. Henkilöstökyselyn mukaan 81 % henkilöstöstä on melko tai erittäin tyytyväinen työhönsä. Työn sovittamisen yhteen yksityiselämän kanssa koki mahdolliseksi 88 %. Kyselyn mukaan Kelassa koetaan aiempaa vahvemmin, että omaan työhön voi vaikuttaa. Kyselyn tulosten perusteella henkilöstövoimavarojen tulevia kehittämiskohteita ovat työn kuormitustekijät ja työkykyjohtamisen tehostaminen.

Kouluarvosana Kelalle työnantajana on 8+.

Kelassa tehdään myös erillinen henkilöstötilinpäätös.

Vakinainen henkilöstö

	2019	2018	2017
Keski-ikä	44,6	44,7	45,4
Sairauspoissaoloprosentti	5,0	4,8	4,8
Kelasta lähteneet toimihenkilöt	373	339	289
Kelaan tulleet toimihenkilöt	548	887	488
Eläkkeelle siirtymisikä	63,8	63,3	64,4
Vanhuuseläkkeelle siirtyneet	143	129	135
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet	16	19	8

Henkilöstömäärät 2017–2019

	2019	2018	2017
Koko henkilöstö	7 651	7 732	7 226
– kokopäiväinen	6 722	6 810	6 320
– osa-aikainen	929	922	906
– määräaikainen	670	950	984
Vakinainen henkilöstö	6 981	6 782	6 242
– kokopäiväinen	6 218	6 033	5 462
– osa-aikainen	763	749	780

Tilastointi, laskelmat ja tutkimus

Kelan verkkosivuilla olevalla, vapaasti käytettävällä tilastotietokanta Kelastolla oli keskimäärin 1 200 käyttäjää kuukaudessa. Raportteja ladattiin noin 7 000 kuukaudessa. Verkkosivuilla julkaistiin kahdeksan etuuskohtaista Kelan vuositilastoa. Kelan kokoomajulkaisut (Kelan tilastollinen vuosikirja ja taskutilasto) toteutettiin edelleen myös painotuotteina. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimean kanssa tuotettu Suomen lääketilasto ja Eläketurvakeskuksen

kanssa tuotettu Tilasto Suomen eläkkeensaajista sekä Finanssivalvonnan kanssa tuotettu Tilasto Suomen työttömyysturvasta julkaistiin tänä vuonna ainoastaan verkossa. Teemakohtaisia tilastokatsauksia julkaistiin 11.

Sosiaaliturvan kehittämistä ja toimeenpanoa varten tuotettiin laskelmia, ennusteita ja selvityksiä. Taloustilanteen kehittymistä seurattiin aktiivisesti. Ministeriöille laadittiin Kelan hoitamaa sosiaaliturvaa koskevat budjettilaskelmat ja julkisen talouden suunnitelmaan liittyvät laskelmat. Maan hallituksen hallitusohjelman valmistelua tuettiin tekemällä laskelmia pyydetyistä esityksistä. Hallitusohjelman toteutukseen ja muihin uudistuksiin liittyviä kustannusarvioita tuotettiin lähes kaikista Kelan hoitamista etuuksista. Lisäksi laadittiin hallituksen esityksiä varten laskelmia muutosten taloudellisista vaikutuksista. Kelan tulossopimusprosessia tuettiin tekemällä seuraavan suunnittelukauden suorite-ennusteet.

Kelan tutkimustyön keskeisiä teemoja vuonna 2018 olivat perustoimeentulotuki, asumisen tuet, työttömyysturvan aktiivimalli, opiskelun ja työelämän ulkopuolella olevat nuoret, sairausvakuutuskorvausten (erityisesti lääkekorvausten ja sairauspäivärahojen kohdentuminen), Kelan järjestämä kuntoutus, työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen sekä alueelliset hyvinvointi- ja terveysterot. Kela teki sosiaali- ja terveysministeriön kanssa sopimuksen vuosina 2017–2018 toteutetun perustulokokeilun arvioinnista. Ensimmäiset tulokset perustulokokeilun vaikutuksista julkaistiin helmikuussa 2019.

Vuonna 2019 Kelan julkaisusarjoissa julkaistiin yhdeksän tutkimusta sekä verkossa että painettuna kirjana ja 19 tutkimusta tai selvitystä yksinomaan verkkoversiona. Lisäksi ilmestyi viisi julkaisua uudessa Kuntoutusta kehittämässä -sarjassa. Kelan julkaisusarjojen tutkimukset ovat ladattavissa verkosta ilmaiseksi. Omien julkaisusarjojen lisäksi tutkimustuloksia julkaistiin laajasti kotimaisissa ja ulkomaisissa julkaisuissa.

Riskienhallinta

Riskienhallinta on kiinteä osa Kelan päivittäistä toimintaa ja johtamista. Sillä varmistetaan tavoitteiden toteutuminen, toiminnan jatkuvuus ja henkilöstön hyvinvointi. Riskienhallinta varmistaa myös hyvän hallintotavan toteutumisen.

Kokonaisvastuu Kelan riskienhallinnasta on pääjohtajalla. Muut johtajat vastaavat riskienhallinnasta vastuutoimialoillaan. Kaikki tulosyksiköt ja niiden esimiehet vastaavat oman vastuualueensa riskienhallinnasta ja raportoinnista. Lisäksi jokainen toimihenkilö huolehtii riskienhallinnasta omassa tehtävässään. Sisäinen tarkastus vastaa riskienhallinnan toimivuuden ja laadun arvioinnista.

Kela seuraa riskienhallinnan tilannetta säännöllisesti ja raportoi siitä vähintään neljännesvuosittain.

Keskeiset riskit

Vuonna 2019 suurimmat tunnistetut riskit olivat:

- tietojärjestelmät ja tietovarastot eivät vastaa tarpeita
- rahoituksen epävarmuus toimintakuluissa
- joustamattomuus henkilöstöressurssien kohdentamisessa.

Kelan asiakaspalvelu ja ratkaisutoiminta perustuu käytössä olevien tietojärjestelmien mahdollisimman hyvään ja nopeaan toimintaan sekä tietovarastojen joustavaan, laajaan ja oikeaan käyttöön. Tietojärjestelmien erilaiset käyttökatkokset, hidastelu sekä jotkut järjestelmistä johtuvat viiveet aiheuttavat hitautta ja katkoksia asiakkaiden palveluissa sekä asiakkaille annettavien päätösten valmistelussa. Tästä seuraa myös etuusratkaisujen käsittelyaikojen pidentymistä. Kelassa on käytettävissä suuri määrä tietoa Kelan asiakkaista. Asioiden ja hakemusten käsittelyn sujuvoittamiseksi on jatkuvasti tarvetta eri tietovarastojen entistä parempaan ja sujuvampaan hyödyntämiseen.

Toimintakulujen rahoituksen varmistamiseksi Kela on tiivistänyt yhteistyötä STM:n kanssa. Kelan neuvoteltua ministeriön kanssa toimintakuluihin saatiin lisärahoitusta. Lisäksi toimintakulujen riittävyyden varmistamiseksi Kelassa suunniteltiin ja toteutettiin useita säästötoimenpiteitä.

Kela on noin 8 000 toimihenkilön työpaikka. Työntekijöiden joustava liikuttaminen eri tulosyksiköiden välillä helpottaisi tilannetta erilaisissa ruuhkatilanteissa. Lisäksi Kelassa on useanlaisia erityisosaamista vaativia tehtäviä, järjestelmiä ja ohjelmia. Näiden vaatima erityisosaaminen vaikeuttaa myös henkilöstöressurssin joustavaa käyttöä.

Vuoden 2019 tunnistetuista kahdestatoista strategisesta riskistä, oli neljää riksiä onnistuttu alentamaan vuoden kolmen ensimmäisen kvartaalin aikana. Näitä olivat lainsäädännön toimeenpanossa epäonnistuminen, puutteellinen toimintaympäristön muutosten ennakointikyky, toimintakulujen rahoituksen epävarmuus sekä Kelan tulevien tehtävien epävarmuus.

Kuvaus palvelupisteiden uhkista: turvallisuus

Palvelupisteiden – sekä asiakkaiden että henkilökunnan – turvallisuuteen kiinnitetään Kelassa erityistä huomiota. Vuonna 2019 raportoitiin 1 365 uhka- ja vaaratilannetta, kun vuonna 2018 raportoitiin 1 454 uhka- ja vaaratilannetta. Uhka- ja vaaratilanteissa oli siis pientä laskua viime vuonna. Luku oli kuitenkin edelleen korkeampi kuin vuonna 2017, jolloin uhka- ja vaarailmoituksia oli 1 148.

Vähennystä vuodesta 2018 on ollut 57 kappaletta, joten merkittävää muutosta parempaan ei vuonna 2019 ollut. Uudet palveluopastuksen mallit lyhentävät jonotusaikoja. Kela on myös siirtynyt useissa paikoissa palvelutorille palvelemaan yhdessä usean muun alan toimijan kanssa. Näiden uskotaan edelleen vähentävän vaara- ja uhkatilanteita.

Vuoden 2019 uhka- ja vaaratilanteista 607 oli tapauksia, joissa asiakas käyttäytyi uhkaavasti tai etuili. Joka kuudennessa tapauksessa uhkailtiin Kelaa tai Kelan toimihenkilöä, kuten palveluneuvojaa tai etuuskäsittelijää. Kolmanneksi yleisimpiä olivat uhka- ja vaaratilanteet, joissa asiakas uhkasi omaa tai perheenjäsenensä henkeä tai terveyttä. Näin tapahtui vuonna 2019 kaikkiaan 225 tapauksessa. Määrä on samaa suuruusluokkaa kuin vuonna 2018.

Vastuullisuus

Vastuullisuus on osa Kelan perustehtävää ja strategiaa. Kela edistää asiakkaidensa, henkilöstönsä ja ympäristön hyvinvoinnista sekä toimintansa taloudellisesta kestävydestä.

Kela vastuullisuussuunnitelma sisältää vastuullisuustavoitteet ja toimintatavat, joilla Kela edistää kestävästä kehitystä osana päivittäistä toimintaansa. Suunnitelmaa on täydennetty erillisellä toimintasuunnitelmalla.

Vuonna 2019 Kela oli aktiivisesti mukana kansallisessa kestävästä kehityksen yhteistyössä. Kela on esimerkiksi Suomen kestävästä kehityksen toimikunnan jäsen. Toimikunnan tehtävänä on edistää ja seurata, miten Suomen kestävästä kehityksen yhteiskuntasitoumus toteutuu osana YK:n asettamia maailmanlaajuisia tavoitteita.

Vastuullinen toiminta edistää kestävästä kehitystä. Kela arvioi kestävästä kehityksen edistymistä erilaisilla mittareilla. Esimerkiksi hiilijalanjälki lasketaan vuosittain. Muita mittareita ovat muun muassa verkkoasioinnin määrän kasvu ja henkilöstön arviointit vastuullisuuden eri osa-alueiden toteutumisesta sekä tyytyväisyys Kelaan työnantajana.

Kela osallistuu vuosittain vastuullisuustapahtumiin. Yksi keskeinen kansainvälinen tapahtuma on Euroopan kestävästä kehityksen viikko, johon Kela osallistui myös vuonna 2019. Kela toimi vuoden 2019 Priden virallisena yhteistyökumppanina.

Kelan vastuullisuustyöstä on kerrottu tarkemmin toimintakertomuksen liitteenä olevassa vastuullisuusraportissa.

Kanta-palvelut ovat vakiinnuttaneet paikkansa

Kanta-palvelut muodostavat sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisen digitaalisen palvelukokonaisuuden. Kanta-palveluiden käyttäjiä ovat kansalaiset, julkinen ja yksityinen tervey-

denhuolto ja apteekit. Viime vuosina Kanta-palvelut ovat vakiinnuttaneet paikkansa kansalaisten ja terveydenhuollon ammattilaisten arjessa. Myös sosiaalihuollon liittyminen Kanta-palveluihin on käynnissä ja eteni vuonna 2019 suunnitelmallisesti.

Kanta-palveluja kehitetään Kelan, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteistyöllä. Vuoden loppupuolella valmisteltiin Kanta-palvelujen uutta kansallista työnjakoa ja toimintamallia, joka otettiin käyttöön 1.1.2020. Kehittämistä tehdään tiiviissä yhteistyössä asiakasorganisaatioiden kanssa.

Sote-uudistuksen valmistelu vaikutti erityisesti Kanta-palvelujen työssä. Sote-valmistelu päättyi maaliskuussa 2019. Tämän jälkeen on varauduttu uuden hallituksen sote-uudistuksen vaikutuksiin.

Kanta on kasvanut olennaiseksi osaksi suomalaista sote-tiedonhallintaa. Kanta-palveluiden tulevaisuuteen ja kehittämiseen vaikuttaa merkittävästi valmisteilla oleva lainsäädäntö, erityisesti uusi asiakastietolaki.

Vuonna 2019 Kanta-palvelujen kokonaissaatavuus parani, ja käyttövarmuus oli hyvällä tasolla. Kanta-palvelujen häiriötilanteet vähenivät aiempiin vuosiin verrattuna. Potilastiedon arkiston saatavuus oli koko vuonna 99,87 %. Resepti-palvelun vastaava luku on 99,98 % ja Omakanta-palvelun 99,78 %.

Kanta.fi on tunnettu ja arvostettu verkkobrändi

Taloustutkimuksen julkaiseman selvityksen mukaan kanta.fi-verkkopalvelu oli kolmanneksi arvostetuin suomalainen verkkobrändi vuonna 2019. Sijoitus pysyi samana kuin edellisvuonna.

Tutkimuksen mukaan Kanta.fi-sivustolla vierailee ainakin silloin tällöin yli puolet (54 %) internetiä viikoittain käyttävistä suomalaisista. Käyttäjien määrä lisääntyi selvästi edellisvuodesta. Yli 70 % kanta.fin tuntevista antoi palvelulle vähintään hyvän arvosanan. Myös tunnettuus parani selvästi edellisvuodesta.

Suuri osa suomalaisista käyttää Omakantaa

Omakannasta kansalainen näkee ammattilaisten kirjaamat hoitotiedot ja lääkemääräykset sekä hyvinvointisovelluksella tallentamansa hyvinvointitiedot. Siellä voi jättää myös reseptin uusimispyyntön sekä tallentaa elinluovutus- ja hoitotahdon.

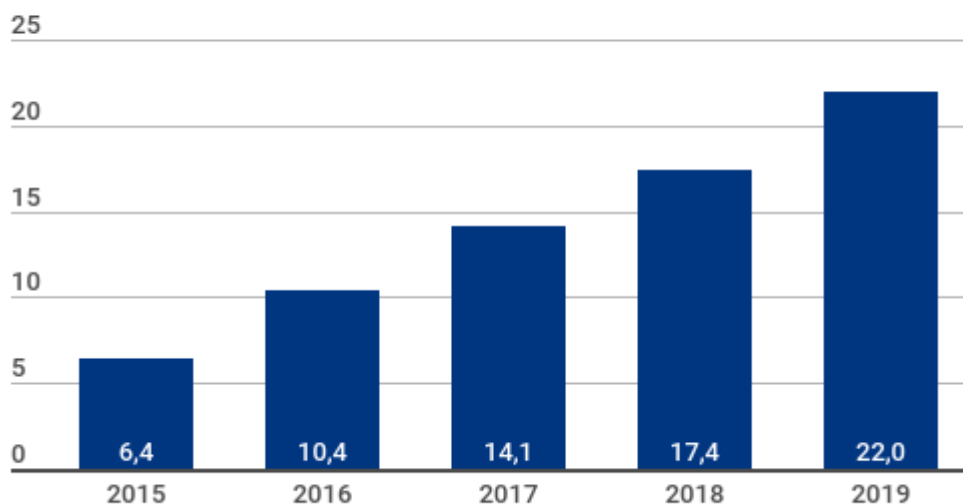
Omakannan käyttö on kasvanut voimakkaasti jo useita vuosia. Vuonna 2019 kasvua oli jälleen lähes 25 % edelliseen vuoteen verrattuna. Palvelua käytti vuoden aikana yli 2,3 miljoonaa henkilöä. Palveluun kirjaututtiin yli 20,9 miljoonaa kertaa vuoden aikana eli keskimäärin 1,7 miljoonaa kertaa kuukaudessa.

Kanta-palvelujen tuki ja neuvonta kansalaisille hoidetaan Kelan asiakaspalvelussa. Uutena neuvontakanavana pilotoitiin chattirobottia, joka vastaa ja neuvoo yleisimmissä Kanta-kysymyksissä.

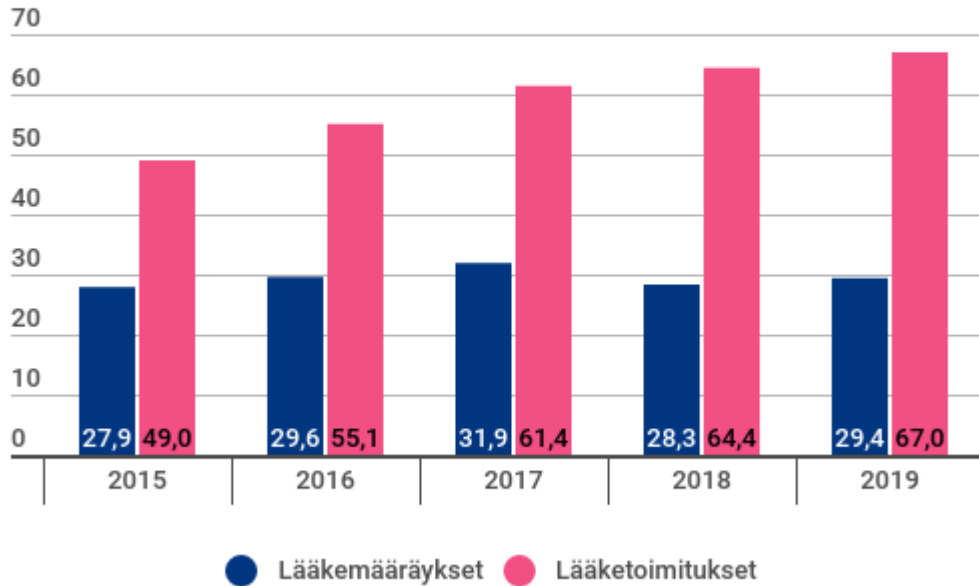
Neljännes resepteistä uusitaan Omakannan kautta

Vuonna 2019 noin 26 % kaikista reseptien uusimispyynnöistä tehtiin Omakannan kautta. Yhteensä reseptin uusimista pyydettiin Omakannassa yli 2,7 miljoonaa kertaa.

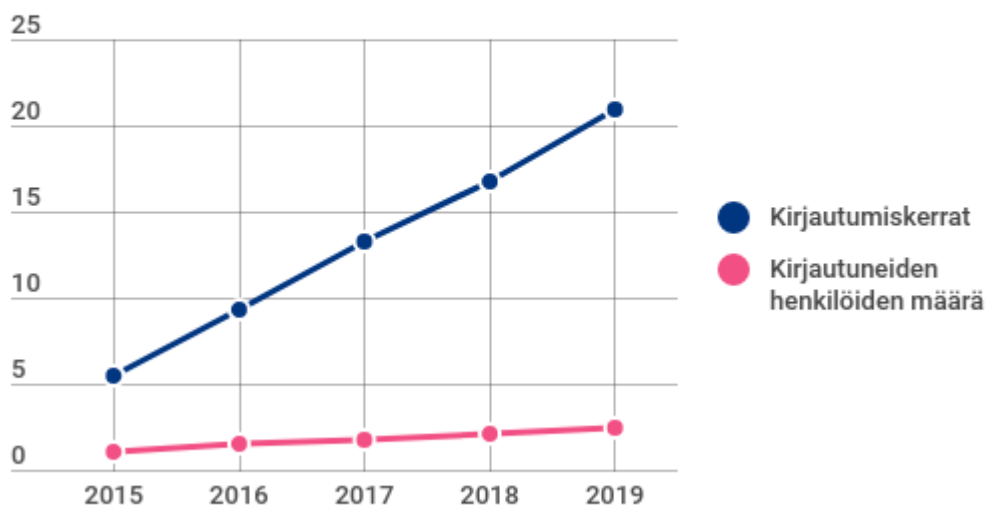
Kanta.fi kävijät 2015–2019, miljoonaa

Lääkemääräykset ja toimitukset 2015–2019, miljoonaa

Omakannan kirjautumiset ja kirjautuneiden määrä 2015–2019, miljoonaa

Suomalaisella reseptillä lääkkeitä ulkomailta

Vuoden 2019 aikana Kanta-palveluissa on kehitetty rajat ylittävän reseptin toimintaa. Suomalainen resepti alkoi toimia Virossa tammikuussa 2019 ja Kroatiassa kesäkuussa 2019. Suomalaisen sähköisen reseptin käyttö on laajentumassa muihin Euroopan maihin. Suostumuksen reseptitietojen luovuttamiseen toiselle Euroopan maalle voi antaa Omakannassa.

Vuoden 2019 aikana Virossa on tehty lähes 7 000 lääketoimitusta suomalaisella reseptillä. Palvelua on käytetty noin 200 virolaisessa apteekissa. Myös Kroatiassa on tehty yksittäisiä toimituksia. Rajat ylittävän sähköisen reseptipalvelun valmistelut ovat pitkällä myös Portugalin kanssa.

Potilastiedon arkisto mahdollistaa tietojen sujuvan liikkumisen

Potilastiedon arkisto on Kanta-palveluihin kuuluva valtakunnallinen tietojärjestelmäpalvelu, jonka avulla potilastiedot arkistoidaan sähköisesti kaikkien terveydenhuollon toimijoiden hyödynnettäviksi ja Omakannan kautta kansalaisten nähtäväksi. Sen avulla tietoja voidaan hallitusti luovuttaa terveydenhuollon ulkopuolisille toimijoille.

Potilastiedon arkistoa käytti vuonna 2019 suuri osa terveydenhuollon toimijoista. Kaiken kaikkiaan Potilastiedon arkistoa käyttää noin 10 000 rekisterinpitäjää, joista julkisen sektorin yksiköitä oli noin 160. Vuoden 2019 vuoden loppuun mennessä Potilastiedon arkistoon (sis. Vanhojen potilastietojen arkisto) oli arkistoitu noin 2,1 miljardia asiakirjaa (6,1 miljoonan eri ihmisen tietoja).

Uusina tietoina Potilastiedon arkistoon tulivat vuonna 2019 mukaan optometrian eli silmäterveyden potilastiedot. Lisäksi terveydenhuollon toimijat ovat alkaneet ottaa käyttöön valtakunnallista ostopalvelutoiminnallisuutta. Sähköisten todistusten ja lausuntojen arkistointi sekä hyödyntäminen Kanta-palvelujen avulla on laajentunut. Potilastiedon arkiston kehitys- ja toteutustyössä on vuoden 2019 aikana valmistauduttu mm. alaikäisen puolesta asioinnin ja Tiedonhallintapalveluun koostettujen keskeisten terveystietojen (riskit, diagnoosit, toimenpiteet, rokotukset, kuvantamistutkimukset, laboratoriotutkimukset ja fysiologiset mittaukset) käyttöönottoon.

Sosiaalihuollon tiedot laajemmin mukaan

Kanta-palvelujen Sosiaalihuollon asiakastiedon arkiston kehittäminen ja käyttöönotto on edistynyt hyvää vauhtia. Tähän mennessä yli 40 alan organisaatiota on tallentanut asiakastietonsa arkistoon. Vuoden 2019 loppuun mennessä arkistoon oli tallennettu lähes 400 000 sosiaalihuollossa käsiteltyä asiaa. Yli 40 prosenttia Suomen kunnista on ottanut arkiston käyttöönsä tai valmistelee käyttöönottoa.

Uutena ominaisuutena rakennettiin muun muassa tietojen saatavuus rekisterinkäyttöoikeudella sosiaalipalvelujen järjestäjän ja tuottajan välillä.

Kansalaisen omat hyvinvointitiedot osaksi Kanta

Omatietovaranto on uusi kansallinen tietovaranto, jonne kansalainen voi tallentaa omia hyvinvointitietojaan. Vuonna 2019 Omatietoa esiteltiin hyvinvointisovellusten toimittajille eri tilaisuuksissa. Palvelun kehitystiimi keskittyi vahvistamaan uuden palvelun perustaa tulevia käyttäjämääriä varten. Myös uusia tietosisältöjä kehitettiin yhteistyössä sovellustoimittajien kanssa. Vuoden 2020 alkupuolella Sotedigi Oy:n kansallinen Omaolo-palvelu liitetään Omatietovarantoon.

Kuva-aineistot mukana Kanta-palveluissa

Kuva-aineistojen arkisto on Kanta-palveluihin kuuluva uusi palvelu, johon arkistoidaan potilaille tehdyt kuvantamistutkimusten kuva-aineistot, kuten röntgen- ja magneettikuvat sekä kuviin liittyvät pyynnöt, tutkimusmerkinnät ja -lausunnot.

Vuonna 2019 kuva-aineistojen arkiston ottivat käyttöönsä Länsi-Pohjan sairaanhoitopiiri, Lapin sairaanhoitopiiri ja Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri. Vuosi kului vahvasti laajenevan asiakaskunnan ja heidän järjestelmätoimittajiensa käyttöönottojen tukemisessa.

Yhteistestatut tietojärjestelmät perustana Kanta-palveluille

Jotta sosiaali- ja terveydenhuollon toimijat ja apteekit voivat ottaa eri Kanta-palveluiden toiminnallisuksia käyttöön, niiden tulee olla ensin toteutettu ja yhteistestattu tietojärjestelmiin. Yhteistestauksessa varmistetaan, että tietojärjestelmä on toteutettu kansallisten määrittelyjen mukaisesti. Kela koordinoi yhteistestauksen.

Vuonna 2019 toteutettiin muun muassa Potilastiedon arkiston määrittelyversion tasonnoston yhteistestaus sekä lausuntojen, ostopalveluvaltuutuksen, sosiaalihuollon asiakastiedon arkiston yhteistestauksia. Lisäksi suoritettiin ensimmäinen optometrian yhteistestaus. Kuva-aineistojen arkistossa aloitettiin yhteistestaus kahden tietojärjestelmän kanssa.

Kanta näkyy myös kansainvälisillä foorumeilla

Kanta-palvelut kiinnostavat myös ulkomaista yleisöä ja asiantuntijoita. Vuonna 2019 Kanta-palvelut olivat esillä useissa tilaisuuksissa kotimaassa ja ulkomailla, esimerkiksi HIMSS- ja EHMA-tapahtumissa kesäkuussa. Syksyllä järjestettiin englanninkielinen webinaari Kanta-palveluista osana Suomen EU-puheenjohtajuuden ohjelmaa. Kanta kiinnosti myös Kelassa vierailleita ulkomaisia delegaatioita sekä Euroopan komission edustajia. Erityisesti keväällä hyväksytty laki sote-tietojen toisiokäytöstä herätti paljon huomiota, ja sen soveltamisesta Kanta-palveluihin tuli paljon kysymyksiä.

Kanta-palveluissa tehdään kansainvälistä yhteistyötä muiden EU-maiden kanssa. Yhtenä konkreettisenä esimerkkinä on joulukuussa 2019 käynnistynyt Unicom-hanke, jonka tavoitteena on ottaa käyttöön lääkkeiden yksilöintiin tarkoitettu ISO IDMP -standardi noin 20 eri maan kansallisissa tai alueellisissa eHealth-infrastruktuureissa. Suomessa standardi on tarkoitus ottaa käyttöön Kelan ylläpitämässä Lääketietokannassa ja Rajat ylittävissä reseptissä sekä luoda edellytykset standardin käyttöönotolle sähköisessä reseptissä (lääkityslistassa). Myös Fimea on mukana hankkeessa.

Hallituksen toiminta

Vuosi 2019 oli Kelan hallituksen kolmivuotiskauden viimeinen toimintavuosi. Vuoden alussa hallitus käynnisti uuden strategian valmistelun. Strategia valmisteltiin palvelumuotoilun keinoin. Hallitus teki seminaarimatkan Kööpenhaminaan, jossa se käsitteli strategiseen kehittämiseen ja digitalisaatioon liittyviä asioita. Hallitus piti vuoden aikana 10 kokousta.

Hallitus asetti vuosien 2020–2023 toiminta- ja taloussuunnitelman kehystavoitteet. Loppuvuodesta hallitus hyväksyi vuosien 2020–2023 toiminta- ja taloussuunnitelman ja strategian sekä teki pääjohtajan kanssa tulossopimuksen vuodelle 2020. Hallitus merkitsi tiedoksi strategiset ja vaikuttavuusmittarit.

Hallituksen asettama tarkastustoimikunta piti viisi kokousta, joista yksi sähköpostimenettelynä. Toimikunnassa käytiin läpi sisäisen tarkastuksen raportteja ja keskeisiä havaintoja Kelan toiminnasta. Tarkastustoimikunnan puheenjohtajana oli hallituksen puheenjohtaja sekä jäsenenä hallituksen varapuheenjohtaja, kaksi hallituksen jäsentä, pääjohtaja ja valvontatilintarkastusta hoitava tilintarkastaja.

Pääjohtaja esitti hallituksen kokouksissa Kelan toiminnasta ajankohtaiskatsauksen. Katsaukseen sisältyi toiminta- ja taloussuunnitelman 2019–2022 sekä sijoitussuunnitelman seuranta. Hallitus seurasi säännöllisesti etuuskien käsittelyaikoja ja palvelutilannetta. Erityisesti hallitus seurasi lisäksi perustoimeentulotuen käsittelyn tilannetta sekä taloustilannetta.

Hallitus laati vuoden 2018 toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen valtuutetuille. Hallitus valmisteli ja luovutti Kelan valtuutetuille tiedoksi ohjausjärjestelmän uudistamisen sisällöt sekä näkymän Kelan roolista valtakunnallisessa tiedonhallinnassa. Hallitus päätti Kelan uudesta strategiasta, jonka keskiössä on hyvinvoiva kansalainen. Strategia valmisteltiin laajassa yhteistyössä Kelan henkilöstön ja sidosryhmien kanssa.

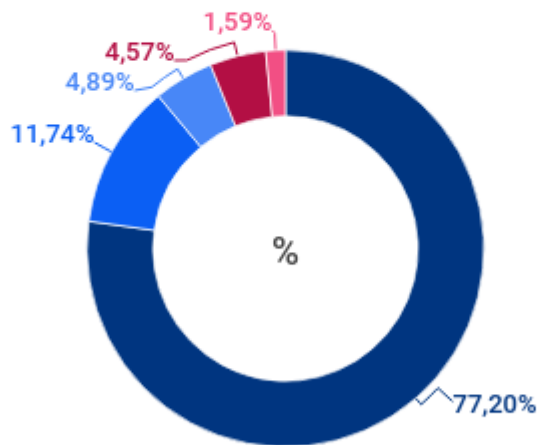
Hallitus hyväksyi sijoitussuunnitelman yleiset perusteet ja vuoden 2020 sijoitussuunnitelman. Vuoden aikana saatiin säännöllisesti raportit Kelan sijoitustoiminnasta.

Lisäksi hallitus piti yhteistapaamisen Kelan valtuutettujen kanssa, missä käsitteli muun muassa johtamisjärjestelmän kehittämistä.

Kelan etuuksien ja toimintakulujen rahoitus vuonna 2019

- Valtion ennakot etuuksiin ja toimintakuluihin, 11 815 milj. €
- Vakuutettujen päiväraha- ja sairaanhoitomaksu, 1 797 milj. €
- Kuntien suoritukset, 749 milj. €
- Työnantajien sairausvakuutusmaksu, 700 milj. €
- Työttömyysvakuutusmaksu ja muut tuotot, 243 milj. €

Rahoitus yhteensä 15 304 milj. €.

Rahoitus

Etuusrahastojen rahoitus

Kelan hoitaman sosiaaliturvan rahoitus perustuu jakoperiaatteelle, jonka mukaan kunkin vuoden kulut rahoitetaan samana vuonna kertyneillä tuotoilla. Etuuksien rahoituksen hoitamista varten Kelassa on kansaneläkerahasto, sairausvakuutusrahasto sekä sosiaaliturvan yleisrahasto, josta rahoitetaan ne etuudet, jotka eivät kuulu eläke- tai sairausvakuutukseen.

Kelan etuusrahastojen kokonaiskulut olivat 15 411 miljoonaa euroa vuonna 2019. Etuuskulujen osuus kokonaiskuluista oli 97 % (14 893 milj. euroa) ja toimintakulujen 3 % (518 milj. euroa). Valtion osuus tuotoista oli 77 %, vakuutettujen ja työnantajien lakisääteiset maksut muodostivat 16 %, kuntien suoritukset 5 % tuotoista ja muut tuotot muodostivat 2 % tuotoista.

Kansaneläkerahasto

Kansaneläkerahastosta maksetaan mm. eläke- ja vammaisetuudet, eläkkeensaajien asumistuet sekä rintamalisät. Vuonna 2019 etuuksia maksettiin 3 522 milj. euroa ja rahaston toimintakulut olivat 64 milj. euroa.

Valtio rahoittaa kansaneläkevakuutuksen kulut. Vuositason maksuvalmiuden turvaaminen edellyttää kansaneläkerahastolta määrättyä vähimmäistasoa. Vuodesta 2010 kansaneläkerahaston vieraalla pääomalla vähennetyn rahoitusomaisuuden määrä on ollut 3,5 % kansaneläkkeiden ja toimintakulujen vuotuisesta yhteismäärästä.

Sairausvakuutusrahasto

Sairausvakuutuksen rahoitus jakautuu työtulovakuutuksen ja sairaanhoitovakuutuksen rahoitukseen. Vuonna 2019 etuuksien yhteismäärä oli 4 821 milj. euroa ja rahaston toimintakulut olivat 202 milj. euroa.

Työtulovakuutus sisältää sairauspäivärahat, vanhempainpäivärahat ja kuntoutusrahat sekä työnantajille maksettavat perhevapaakorvaukset sekä korvaukset työterveyshuollon järjestämisestä ja vanhempainpäiväraha-ajan vuosilomakustannuksista. Työtulovakuutuksen etuuksia maksettiin 2 373 milj. euroa vuonna 2019.

Työtulovakuutuksen pääasialliset rahoittajat ovat palkansaajat ja yrittäjät (sairausvakuutuksen päivärahamaksu) sekä työnantajat (työnantajan sairausvakuutusmaksu). Valtio rahoittaa kokonaan vähimmäismääräiset päivärahat ja 3,4 % muista kuin vähimmäismääräisistä vanhempainpäivärahoista sekä osan yrittäjien työterveyshuollosta. Työnantajien sairausvakuutusmaksu maksetaan palkkojen perusteella, ja sen suuruus oli 0,77 % vuonna 2019. Sairausvakuutuksen päivärahamaksun pohjana ovat palkansaajilla veronalaiset palkkatulot ja yrittäjillä työtulot. Vuonna 2019 maksu oli palkansaajilla ja MYEL-vakuutetuilla yrittäjillä 1,54 % ja YEL-vakuutetuilla yrittäjillä 1,77 % tuloista. Päivärahamaksu on verotuksessa vähennyskelpoinen. Työnantajien sairausvakuutusmaksuja kertyi 700 milj. euroa (osuus tuotoista noin 30 %), palkansaajien sekä yrittäjien päivärahamaksua 1 358 milj. euroa (osuus tuotoista noin 59 %) ja lisäksi valtio rahoitti vastuullaan olevia etuuksia 248 milj. eurolla (osuus tuotoista noin 11 %) vuonna 2019. Yhteensä työtulovakuutuksen tuotot olivat 2 305 milj. euroa.

Sairaanhoitovakuutus sisältää Kelan maksamat lääkekorvaukset, korvaukset lääkärin- ja hammaslääkärinpalkkioista, korvaukset tutkimuksesta ja hoidosta, matkakorvaukset, kuntoutusmenot (lukuun ottamatta kuntoutusrahoja), maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen perusturvaan kuuluvat sairaanhoitokorvaukset, korvaukset Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle sekä EU-korvaukset sairaanhoidon kustannuksista. Sairaanhoitovakuutuksen etuuksia maksettiin 2 447 milj. euroa.

Vakuutetut ja valtio rahoittavat sairaanhoitovakuutuksen kulut siten, että vakuutettujen osuus on 55,1 % ja valtion 44,9 %. Kilpailukyky sopimuksesta johtuen rahoitusosuudet kuitenkin vaihtelevat vuosina 2017–2020. Vuonna 2019 valtio osuus sairaanhoitovakuutuksen tuotoista oli noin 82 % ja vakuutettujen osuus puolestaan oli noin 17 %. Sairaanhoitovakuutuksen EU-korvaukset valtio ja ulkomaan laitokset rahoittavat kuitenkin kokonaan. Sairaanhoitovakuutuksen rahoitusta varten kaikilta vakuutetuilta eli palkansaajilta, yrittäjiltä sekä eläkkeen- ja etuudensaajilta peritään sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu kunnallisverotuksessa verotettavan ansiotulon perusteella. Vuonna 2019 maksu oli palkansaajilla ja yrittäjillä 0,00 % ja eläkkeen- ja etuudensaajilla 1,61 % ansiotulosta. Palkansaajilta, yrittäjiltä ja etuudensaajilta perittävää sairaanhoitomaksua kertyi 440 milj. euroa. Valtion suoritukset sairaanhoitovakuutuksen etuuksiin ja toimintakuluihin oli 2 155 milj. euroa. Yhteensä sairaanhoitovakuutuksen tuotot olivat 2 616 milj. euroa.

Sairausvakuutuksen rahoitusomaisuuden, josta on vähennetty vieras pääoma ja varaukset, on oltava 8–12 % sairausvakuutuksen vuotuisista kokonaismenoista. Työnantajien ja vakuutettujen vakuutusmaksuperusteet sekä valtion osuus sairaanhoitovakuutuksesta määräytyvät niin, että tämä ehto täyttyy.

Vakuutetun ja työnantajan sairausvakuutusmaksuperusteet

	2018	2019	2020
Sairaanhoitomaksu 1)			
– eläkkeen- ja etuudensaajat	1,53	1,61	1,65
– palkansaajat ja yrittäjät	0,00	0,00	0,68
Päivärahamaksu 2)			
– YEL-vakuutetut yrittäjät 3)	1,70	1,77	1,33
– palkansaajat ja muut yrittäjät 3)	1,53	1,54	1,18
Työnantajan sairausvakuutusmaksu 4)	0,86	0,77	1,34

1) prosenttia kunnallisverotuksessa verotettavasta ansiotulosta, yrittäjillä prosenttia nettotyötulosta.

2) prosenttia veronalaisesta palkkatulosta ja yrittäjien työtulosta.

3) päivärahamaksu 0,00, jos palkka- ja yrittäjätulo yhteensä alle 14 574 euroa.

4) prosenttia palkoista.

Sosiaaliturvan yleisrahasto

Rahastosta maksettavien etuuksien yhteismäärä oli 6 551 milj. euroa ja rahaston toimintakulut olivat 252 milj. euroa vuonna 2019.

Valtio rahoittaa kokonaan toimeentulotuen, lapsilisät, yleisen asumistuen, opintoetuudet, äitiysavustukset ja adoptiotuet, sotilasavustukset, rintamaveteraanien kuntoutusmatkakustannukset sekä vammaisten tulkkauspalvelun kulut. Valtio rahoittaa myös valtaosan työttömyysetuuksista ja elatustuen siltä osin kuin maksettuja elatustukia ei saada perityksi elatusvelvollisilta. Kunnat rahoittavat lastenhoidon tuet lukuun ottamatta ulkomaille maksettavia tukia, jotka valtio rahoittaa. Kunnat rahoittavat myös osan työmarkkinatuista. Työttömyysturvan peruspäivärahojen rahoitukseen ohjataan palkansaajien työttömyysvakuutusmaksuista määrä, joka keskimäärin vastaa työttömyyskassoihin kuulumattomien työntekijöiden maksujen määrää. Valtio rahoitti etuuksia sekä toimintakuluja yhteensä 5 835 milj. eurolla, kunnat rahoittivat lastenhoidon tukea sekä työmarkkinatukea yhteensä 749 milj. eurolla ja rahastoon tilitettiin palkansaajien työttömyysvakuutusmaksua 207 milj. euroa työttömyysturvan rahoittamista varten vuonna 2019.

Toimintakulut

Toimintakulujen yhteismäärä vuonna 2019 oli 517,6 milj. euroa, joka oli 3,4 % etuusrahastojen kokonaiskuluista. Toimintakulut kasvoivat edellisvuodesta 0,2 %. Vuonna 2019 ei tehty osakesiirtoja eläkevastuurahastoon.

Toimintakulut, ilman osakesiirtoja eläkevastuurahastoon, kohdennetaan etuusrahastoille prosenttiosuuksien mukaan. Kansaneläkerahaston osuus oli 12,34 %, sairausvakuutusrahaston 39,02 % ja sosiaaliturvan yleisrahaston 48,64 %.

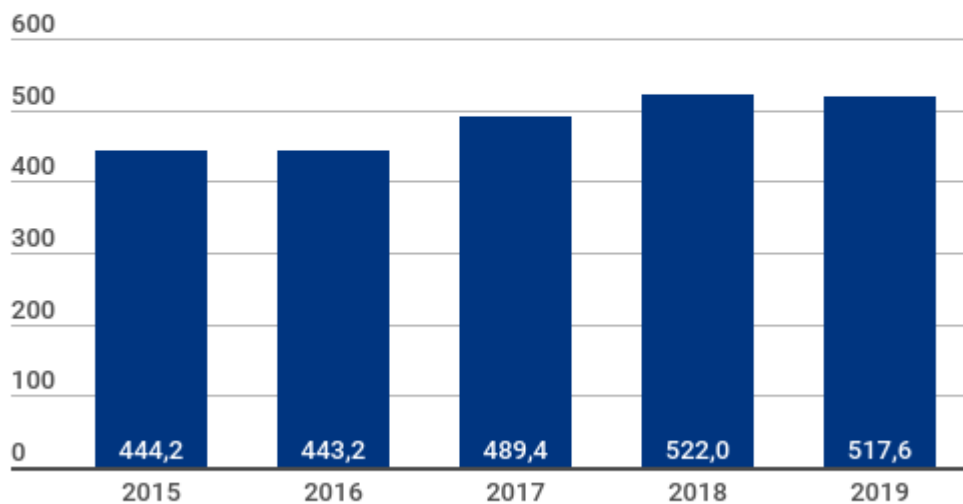
Palkka- ja palkkiokulut olivat 274,2 milj. euroa. Henkilösivukulut olivat yhteensä 83,2 milj. euroa.

Muiden toimintakulujen ja tuottojen yhteismäärä oli 104,3 milj. euroa. Muista toimintakuluista IT-käyttökuluja oli 33,2 milj. euroa. Käyttöomaisuuden poistoja oli 13,4 milj. euroa. Toimintakuluja vähentäviä tuottoja oli 9,9 milj. euroa.

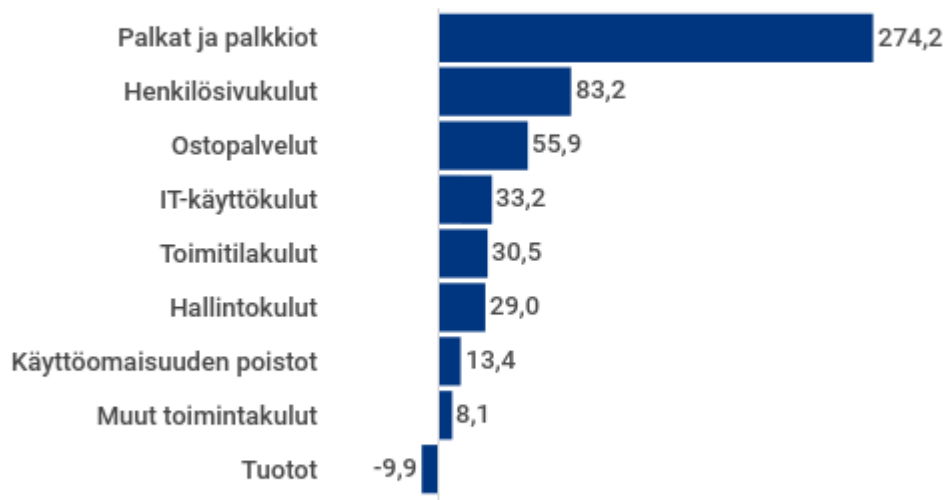
Ostopalveluiden yhteismäärä oli 55,9 milj. euroa. Verohallinnolle maksettavat verotuskustannukset olivat 24,5 milj. euroa. Muut ostopalvelut olivat yhteensä 31,4 milj. euroa.

Valtio rahoittaa vuosittain valtion talousarviossa vahvistettavalla määrällä kustannukset, jotka Kelalle aiheutuvat Kelassa toimivan Rajat ylittävän terveydenhuollon (RAJA) yhteyspisteen toiminnasta. Vuonna 2019 yhteyspisteen kustannukset olivat 0,5 milj. euroa.

Kelan toimintakulut 2015–2019, milj. euroa (vuoden 2019 rahana)

Toimintakulujen jakautuminen vuonna 2019, milj. euroa

Toimintakulut yhteensä **517,6 milj. euroa**

Palvelurahasto

Kelaan perustetun palvelurahaston avulla huolehditaan Kelan vastuulla olevista rahoituksen, kirjanpidon ja rahaliikenteen tehtävistä Kanta-palvelujen toteuttamisessa ja ylläpitämisessä. Ne määritellään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetussa laissa (159/2007) ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetussa laissa (61/2007).

Vuonna 2019 valtio rahoitti valtiovarainministeriön ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kautta Kanta-palvelujen rakentamis- ja kehittämiskustannukset. Kanta-palvelujen ylläpito rahoitettiin palvelujen käyttäjiltä perittävillä käyttömaksuilla. Palvelurahaston kokonaiskustannukset vuonna 2019 olivat 28,6 milj. euroa, josta investointeja oli 3,5 milj. euroa. Valtio rahoitti kustannuksista 13,2 milj. euroa. Käyttömaksuilla ja muilla myyntituotoilla rahoitettiin kustannuksia 15,4 milj. eurolla.

Vuonna 2019 sähköisen lääkemääräyksen ylläpitokustannuksista apteekit rahoittivat 50 %, julkinen terveydenhuolto 35 % ja yksityinen terveydenhuolto 15 %. Potilastiedon arkiston ylläpitokustannuksista 80 % rahoitettiin julkisen terveydenhuollon ja 20 % yksityisen terveydenhuollon käyttömaksuilla.

Eläkevastuurahasto

Kelan toimihenkilöiden vakuutustekninen täysi eläkevastuu oli vuoden lopussa 2 043,3 milj. euroa, josta jo alkaneiden eläkkeiden osuus oli 1 172,2 milj. euroa. Täysi eläkevastuu kasvoi kertomusvuonna 43,9 milj. euroa, kasvusta vajaa kolmannes aiheutui eläkkeellä jo olevien ja eläkkeelle vuoden aikana siirtyneiden eläkevastuun kasvusta, suurimmaksi osaksi kasvu johtui työssä olevien aiheuttamasta eläkevastuusta.

Lain 754/2016 mukaan Kelan täydestä eläkevastuusta vähintään katettava osuus pienenee puoli prosenttiyksikköä vuosittain vuoteen 2038 asti, vuonna 2019 katetaan 39,5 % täydestä eläkevastuusta. Katettava eläkevastuu vuoden 2019 lopussa oli yhteensä 827,7 milj. euroa. Eläkevastuurahastossa oli varoja yhteensä noin 1 691,8 milj. euroa. Vähimmäiskate ylittyi siis 864,1 milj. eurolla.

Eläkevastuurahastoon maksettiin työnantajan kannatusmaksuna 51,4 milj. euroa. Lisäksi rahastoon suoritettiin työntekijän eläkemaksua 21,1 milj. euroa, josta 10,7 milj. euroa rahastotiin.

Toimisuhte-eläkkeitä Kela maksoi kaikkiaan 108,0 milj. euroa, jossa oli kasvua edellisvuodesta 2,9 %.

Sijoitustoiminta

Kelan hallitus vahvistaa vuosittain sijoitussuunnitelman. Sijoitustoiminnan tavoitteita ovat varmuus, tuotto ja rahaksi muutettavuus. Lisäksi sijoitusten pitää olla riittävän hajautettuja.

Kansaneläkerahaston, sairausvakuutusrahaston, sosiaaliturvan yleisrahaston ja palvelurahaston sijoitustoiminnan painopiste on kassavarojen sijoittamisessa. Eläkevastuurahaston varat ovat henkilöstön Kelan palvelukseen perustuvan eläkevastuun katteena. Eläkevastuurahaston omaisuuden allokoinnilla pyritään kasvattamaan rahaston tuottoa ja varautumaan siihen, että sijoitukset voidaan tarvittaessa muuttaa tuottavasti rahaksi. Sijoitusten kansainväliselle hajauttamiselle on asetettu tavoitteet ja aikataulu.

Vuoteen 2019 lähdettiin sekasortoisen loppuvuoden 2018 aiheuttamasta kuopasta. Poliittiset riskit pitivät sijoittajat ja markkinat varovaisina. Riskinotto markkinoilla kuitenkin palkittiin, sillä peloista huolimatta riskit eivät toteutuneet. Yhdysvaltojen ja Kiinan väliset kauppa- sekä tariffikiistat notkauttivat osakemarkkinoita pariin otteeseen, mutta loppuvuodesta neuvottelujen edistyessä kurssit jälleen nousivat. Myös Yhdysvaltojen taantumapelot helpottivat loppuvuonna ja Britanniassa konservatiivien vaalivoitto edisti EU-eroneuvotteluja. Maailmantalouden ja -kaupan epävarmuustekijät saivat keskuspankit löysäämään rahapolitiikkaansa ja korot saavuttivat maailmanlaajuisesti alimmat tasonsa.

Vuosi 2019 oli sekä osake- että korkomarkkinoilla paras sijoitusvuosi pitkään aikaan. Hyvän kehityksen taustalla olivat pääasiallisesti Keskuspankkien elvyttävä rahapolitiikka sekä toiveet talouden elpymisestä ja poliittisten riskien vähentymisestä. Globaalisti osakevuosi osoittautui parhaaksi sitten vuoden 2009, sillä euromääräisesti kokonaistuotot ylsivät 30 prosenttiin. Euroopan osakemarkkinat tuottivat 27 prosenttia ja Suomen osakemarkkinat 20,4 prosenttia. Myös korkomarkkinoilta saatiin hyviä tuottoja. Eurooppalaisten valtionlainojen (kaikki luotto- luokat) tuotot olivat 6,8 prosenttia ja yrityslainojen riskitasosta riippuen 6–11 prosenttia. Rahamarkkinoiden tuotot jäivät negatiivisiksi.

Kansaneläkerahaston osakkeiden markkina-arvo nousi vuoden alusta 18,5 prosenttia (edellisvuonna arvo laski 15 prosenttia).

Eläkevastuurahaston tuotto oli 18,7 prosenttia (edellisvuonna tuotto jäi negatiiviseksi ja oli -4,8 prosenttia). Myös pidemmällä aikavälillä salkku on suuren osakepainonsa ansiosta tuottanut hyvin.

Vuonna 2019 saadut osinkotuotot kasvoivat edellisen vuoden 37,2 milj. eurosta 40,6 milj. euroon.

Kansaneläkerahaston, sairausvakuutusrahaston ja sosiaaliturvan yleisrahaston kassavarojen yhteenlaskettu kuukausittainen keskiarvo vuonna 2019 oli 860,5 milj. euroa (edellisvuonna 1 003,4 milj. euroa). Kassavarojen keskikorko oli 0,06 prosenttia (edellisvuonna tuotto jäi negatiiviseksi ja keskikorko oli -0,03 prosenttia).

Rahoituksen tulevaisuudennäkymät

Kelan tulevaan rahoitustarpeeseen vaikuttaa maan hallitusohjelman lisäksi suhdanneluonteiset tekijät kuten työttömyysasteen ja väestörakenteen muutokset. Ennusteiden mukaan huoltosuhde huononee edelleen seuraavina vuosina ikääntyneiden määrän kasvaessa ja työikäisen väestön supistuessa. Iäkkään väestön kasvu aiheuttaa jatkossa mm. korkeampia eläkemenoja. Samanaikaisesti työikäinen väestö, joka pääosin rahoittaa veroillaan sosiaaliturvaa, supistuu.

Valtion osuus Kelan rahoituksesta on kasvanut voimakkaasti 1990-luvulta lähtien. Valtion rahoitusosuus Kelan etuus- ja toimintakulujen rahoituksesta kasvoi pääosin Kelan toimeenpantaviksi tulleiden uusien etuuksien vuoksi. Kiky-sopimus voimisti tätä suuntausta edelleen.

Vuodesta 2019 vuoteen 2020 Kelan kokonaismenot kasvavat arviolta 550 milj. euroa. Kasvua on erityisesti eläke-etuuksissa pienten eläkkeiden korotuksen vuoksi. Sairausvakuutuksen vähimmäismääräisiä päivärahoja, työttömyysetuuksien perusmäärää, lapsiperheiden etuuksia yksinhuoltajakorotuksen osalta ja lapsilisiä neljännestä lapsesta alkaen ja elatustuen täyttämäärää korotetaan. Opintoraha sidotaan kansaneläkeindeksiin vuoden 2020 elokuusta alkaen, ja lisäksi korotetaan eräitä opintotuen lisiä.

Valtio rahoittaa vuoden 2020 kuluista noin 74 %. Näillä varoilla katetaan kaikki kansaneläkerahaston etuudet, pääosa sosiaaliturvan yleisrahaston ja osa sairausvakuutusrahaston etuuksista sekä prosenttiosuuden mukainen määrä Kelan toimintakuluista. Vakuutetut maksavat etuus- ja toimintakuluista 14 % (määrä muodostuu sairausvakuutus- ja työttömyysvakuutusmaksuista). Työnantajien vakuutusmaksuilla katetaan 7 % Kelan menoista. Kunnat maksavat 5 %, ja nämä varat ohjataan lastenhoidon tukeen sekä työttömyysturvaan. Vuodesta 2020 alkaen valtion rahoitusosuus työtulovakuutuksessa on noin 9 % työtulovakuutuksen kuluista. Muu kuin valtion rahoittama osuus työtulovakuutuksesta rahoitetaan vakuutusmaksuilla, ja siltä osin kulujen rahoitusosuudet ovat työnantajille 52 % ja vakuutetuille 48 %. Sairaanhoidovakuutuksessa kulujen rahoitusosuudet ovat valtio 67 % ja vakuutettujen vakuutusmaksut 33 %.

Rahoituksen tulevaisuuden näkymät ovat melko vakaat, koska etuus- ja toimintakulujen arvioidaan olevan reaalisesti samalla tasolla vuoteen 2024 saakka. Myös valtion osuuden arvioidaan olevan noin 74 % koko tarkastelujakson.

Toimintakulujen rahoitustarpeeseen vaikuttavat säästötoimenpiteet, joita valtio on aikaisempina vuosina kohdistanut Kelaan. Pysyvän rahoituksen riittävyys on turvattava myös tulevina vuosina. Nykyisessä ja tulevassa toimintaympäristössä Kelalta vaaditaan entistä kattavampaa ja nopeampaa palvelutarjontaa. Lisärahoitustarpeet toimintakuluissa painottuvat lähivuosina tietoturvan sekä etuusjärjestelmien ja asiointipalvelujen kehittämiseen. Tämä on välttämätöntä, jotta Kelan etuuskäsittelyn ja asiakaspalvelun palvelutaso ja -kyky kyetään jatkossa turvaamaan ja että tietoturvaa sekä Kelan palveluja voidaan kehittää.

Kelan toimeenpaneman sosiaaliturvan rahoituksen haasteet liittyvät lähivuosina julkisen talouden alijäämään. Keskusteluun ovat nousseet sosiaaliturvaan liittyvät kannustinongelmat. Ratkaisuiksi on esitetty muun muassa perusturvaetuuksien yhdenmukaistamista, perustuloa ja osallistavaa sosiaaliturvaa. Mitä enemmän nykyisiä etuuksia kyetään yhdistämään ja säädöksiä yksinkertaistamaan, sitä selkeämmäksi muodostuu myös niiden rahoitus. Sote- ja sotu-uudistus saattavat vaikuttaa toteutuessaan Kelan hoitamiin etuuksiin, korvausjärjestelmiin ja etuuk-sien rahoitukseen.

Toimielimet

Valtuutetut 17.6.2019 asti

Sarkomaa Sari, kansanedustaja, puheenjohtaja
Varajäsen: Lehti Eero, kansanedustaja
Keränen Niilo, kansanedustaja, varapuheenjohtaja
Rantakangas Antti, kansanedustaja
Alanko-Kahiluoto Outi, kansanedustaja
Yanar Ozan, kansanedustaja
Elomaa Ritva, kansanedustaja
Niikko Mika, kansanedustaja
Heikkinen Hannakaisa, kansanedustaja
Hakanen Pertti, kansanedustaja
Kiljunen Anneli, kansanedustaja
Nurminen Ilmari, kansanedustaja
Laitinen-Pesola Jaana, kansanedustaja
Raassina Sari, kansanedustaja
Louhelainen Anne, kansanedustaja
Saarakkala Vesa-Matti, kansanedustaja
Meri Leena, kansanedustaja
Mäkelä Jani, kansanedustaja
Salonen Kristiina, kansanedustaja
Taavitsainen Satu, kansanedustaja
Suutari Eero, kansanedustaja
Talvitie Mari-Leena, kansanedustaja
Talja Martti, kansanedustaja
Tölli Tapani, kansanedustaja

Valtuutetut 18.6.2019 lukien

Slunga-Poutsalo Riikka, kansanedustaja, puheenjohtaja
Varajäsen: Kotiaho Jouni, kansanedustaja
Nurminen Ilmari, kansanedustaja, varapuheenjohtaja
Berg Kim, kansanedustaja
Elomaa Ritva, kansanedustaja
Lundén Mikko, kansanedustaja
Filatov Tarja, kansanedustaja
Eloranta Eeva-Johanna, kansanedustaja
Forsgrén Bella, kansanedustaja

Virta Sofia, kansanedustaja
Häkkänen Antti, kansanedustaja
Ikonen Anna-Kaisa, kansanedustaja
Kontula Anna, kansanedustaja
Hänninen Katja, kansanedustaja
Lohi Markus, kansanedustaja
Aittakumpu Pekka, kansanedustaja
Mattila Hanna-Leena, kansanedustaja
Honkonen Petri, kansanedustaja
Niikko Mika, kansanedustaja
Juuso Kaisa, kansanedustaja
Salonen Kristiina, kansanedustaja
Werning Paula, kansanedustaja
Sarkomaa Sari, kansanedustaja
Koulumies Terhi, kansanedustaja

Tilintarkastajat

Rauhala Piia-Tuulia, yksikön johtaja, KHT, JHT, puheenjohtaja
Helkiö Mikko, tarkastusneuvos, JHT, HT
Maijala Eeva-Maria, varatuomari, varapuheenjohtaja
Ala-Nissilä Olavi, KTM
Kankaanniemi Toimi, kansanedustaja
Kivelä Kimmo, rovasti
Kurvinen Antti, kansanedustaja
Järvinen Heli, kansanedustaja
Kymäläinen Suna, kansanedustaja
Skinnari Ville, kansanedustaja 22.8.2019 asti
Lindén Aki, kansanedustaja 5.11.2019 alkaen
Laiho Mia, kansanedustaja
Multala Sari, kansanedustaja
Torvinen Matti, varatuomari
Rydman Wille, kansanedustaja
Tuomela Ulla-Maija, KHT, JHT
Lehto Ari, KHT, JHT

Hallitus

Savolainen Terttu, ylijohtaja, hallituksen puheenjohtaja

Slunga-Poutsalo Riikka, puoluesihteerin, varapuheenjohtaja 20.5.2019 asti

Nieminen Mira, rikoskomisario, varapuheenjohtaja 21.5.2019 alkaen

Antila Outi, ylijohtaja

Itkonen Pentti, toimitusjohtaja

Lehtinen Leila, johtaja

Rantahalvari Vesa, johtava asiantuntija

Siekkinen Saana, johtaja

Sipilä Timo, johtaja

Särkelä Riitta, pääsihteerin

Valpas Antti, pääsihteerin

Martinmäki Heli, puheenjohtaja, henkilöstön edustaja, puhe- ja läsnäolo-oikeus 4.3.2019 asti

Sarlin Tuija, puheenjohtaja, henkilöstön edustaja, puhe- ja läsnäolo-oikeus 10.4.2019 alkaen

Johtajat

Aaltonen Elli, pääjohtaja

Forss Mikael, johtaja 31.1.2019 asti

Mäki-Lohiluoma Kari-Pekka, johtaja

Nissilä Nina, johtaja 1.2.2019 alkaen

Johtavat toimihenkilöt

Tulosityksiköiden johtajat

Kivimäki Elise (asiakkuuspalvelujen tulosityksikkö)

Neimala Anne (etuuspalvelujen tulosityksikkö)

Nissilä Nina (IT-palvelukeskus) 31.1.2019 asti

Karjala Esko (IT-palvelukeskus, 1.4.2019 alkaen IT-palvelujen tulosityksikkö), 1.2.2019 – 30.4.2019

Melanen Jukka (IT-palvelujen tulosityksikkö), 1.5.2019 alkaen

Lindgren Marina (tietopalvelujen tulosityksikkö, perustettu 1.4.2019)

Hänninen Sari (yhteisten palvelujen tulosityksikkö)

Sisäisen tarkastuksen päällikkö

Uusi-Autti Eeva

Johdon tukiyksikön johtaja
Korhola Heli

Viestintäyksikön johtaja
Marjamäki Pipsa Lotta

Johtava ylilääkäri
Välimäki Jari 30.9.2019 asti
Leinonen Janne 1.10.2019 alkaen

Neuvottelukunnat

Kelan neuvottelukunta

Aaltonen Elli, pääjohtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja
Brax Tuija, pääsihteeri
Eskola Juhani, pääjohtaja 21.11. asti
Hallia Antti, asiantuntija
Hellstén Harri, työmarkkina-asioiden päällikkö
Hiltunen Leea, puheenjohtaja
Hiltunen Virpi, neuvotteleva virkamies
Huumonen Hanna, asiantuntija
Karjalainen Sakari, pääsihteeri
Kuokka Nelli, viestinnän ja yhteiskuntasuhteiden johtaja 1.10. asti
Laxåback Jonas, lakimies
Livson Matleena, erityisasiantuntija 1.10. lukien
Majanen Juha, apulaisbudjettipäällikkö
Manninen Eero, pääsihteeri 19.12. asti
Myllärinen Tarja, johtaja
Norppa Tiina, työsuojelun päävaltuutettu
Ojala Katri, johtava asiantuntija
Partanen Iso, toiminnanjohtaja
Pohjonen Petri, pääjohtaja
Raitamäki Sonja, pääsihteeri 19.12. lukien
Ruth Kimmo, työmarkkinaneuvos
Salonen Leila, toiminnanjohtaja
Siika-aho Liisa, johtaja
Säävälä Minna, perhetoimintojen johtaja
Tervahauta Markku, pääjohtaja 21.11. lukien
Tervonen Sari, toiminnanjohtaja
Työläjärvi Riitta, sosiaali- ja terveystieteellinen asiantuntija

Sairausvakuutusasiain neuvottelukunta

Mäki-Lohiluoma Kari-Pekka, johtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja
Jääskeläinen Reija, osaamiskeskuksen päällikkö, neuvottelukunnan varapuheenjohtaja
Hiljanen Ismo, vastaava suunnittelija, sihteeri
Siika-Aho Liisa, johtaja
    varajäsen: Ojala Eva, neuvotteleva virkamies
Vuorenkoski Lauri, terveystieteiden asiantuntija
    varajäsen: Pöyry Lauri, toiminnanjohtaja
Siikavirta Jaska, johtaja
    varajäsen: Pohjola Pasi, osastopäällikkö
Rytivaara Auli, asiantuntijalääkäri
    varajäsen: Vigelius Eveliina, asiantuntijalääkäri
Glantz Tuuli, sosiaalipoliittinen asiantuntija
    varajäsen: Haring Kari, asiantuntijalääkäri
Työläjäri Riitta, sosiaali- ja terveystieteiden asiantuntija
    varajäsen: Kause Hanna-Maija, johtava asiantuntija
Filatov Tarja, kansanedustaja
    varajäsen: Antikainen Sanna, kansanedustaja

Sosiaalilääketieteellinen neuvottelukunta 28.2.2019 saakka

Välimäki Jari, johtava ylilääkäri, neuvottelukunnan puheenjohtaja
Meurman Jukka, professori, neuvottelukunnan varapuheenjohtaja ja jäsen
Katariina Kallio-Laine, vastaava asiantuntijalääkäri, sihteeri ja jäsen
Hirvensalo Eero, dosentti
Holi Tarja, johtaja
Huupponen Risto, professori
Kivelä Tero, professori
Kosunen Elise, professori
Mäkelä Marjukka, professori
Pärnänen Heikki, johtaja
Pöyry Matti, toiminnanjohtaja
Ranki Annamari, professori
Räsänen Kimmo, professori
Strandberg Timo, professori
Tiitinen Aila, professori
Turpeinen Miia, dosentti
Asiantuntijat:

Eronen Marianne, vastaava asiantuntijalääkäri
Helminen Sari, vastaava asiantuntijahammaslääkäri
Järvinen Asko, dosentti
Kalliokoski Annika, ylilääkäri
Karjaluo Maria, suunnittelun asiantuntija
Komulainen Jorma, päätoimittaja
Kruuti Jaana, yliproviisori
Kälviäinen Reetta, professori
Laine Juhani, dosentti
Laukkala Tanja, vastaava asiantuntijalääkäri
Lehto Matti, johtaja
Mäkelä Mika, dosentti
Mäkitalo Jorma, osaamiskeskuksen johtaja
Rajaniemi Sinikka, ylijohdaja
Suominen Liisa, professori
Timonen Markku, professori
Turpeenniemi-Hujanen Taina, professori
Vataja Risto, linjajohtaja
Wartiovaara-Kautto Ulla, dosentti
Ylöstalo Pekka, professori

Lääkejaosto:
Huupponen Risto, professori, jaoston puheenjohtaja
Kastarinen Helena, vastaava asiantuntijalääkäri, jaoston sihteeri
Jyrkkiö Sirkku, toimialuejohtaja
Järvinen Asko, osastonylilääkäri, dosentti
Klintrup Katariina, vastaava asiantuntijalääkäri
Lukkarinen Heikki, toimialuejohtaja
Rönneberg Anne, suunnittelun asiantuntija
Turpeinen Miia, dosentti, arviointiylilääkäri
Välimäki Jari, johtava ylilääkäri

Hammaslääketieteen jaosto:
Meurman Jukka, professori, jaoston puheenjohtaja
Helminen Sari, vastaava asiantuntijahammaslääkäri, jaoston sihteeri
Laine Juhani, dosentti
Pöyry Matti, toiminnanjohtaja
Suominen Liisa, professori
Ylöstalo Pekka, professori

Sosiaalilääketieteellinen neuvottelukunta 1.3.2019 lähtien

Välimäki Jari, johtava ylilääkäri, neuvottelukunnan puheenjohtaja 30.9.2019 saakka
Leinonen Janne, johtava ylilääkäri, neuvottelukunnan puheenjohtaja 1.10.2019 alkaen
Miia Turpeinen, professori, neuvottelukunnan varapuheenjohtaja ja jäsen
Kallio-Laine Katariina, vastaava asiantuntijalääkäri, neuvottelukunnan sihteeri ja jäsen
Autti-Rämö Ilona, pääsihteeri
Helaskoski Eva, johtaja 1.7.2019 alkaen
Henriksson Markus, ylijohtaja
Hirvensalo Eero, ylilääkäri
Jääskeläinen Erika, dosentti
Lahti Satu, professori
Lönnroos Eija, professori
Mäkelä Mika, professori
Mäkitalo Jorma, osaamiskeskuksen johtaja 30.6.2019 saakka
Pärnänen Heikki, johtaja
Pöyry Matti, toiminnanjohtaja
Strandberg Timo, professori
Sumanen Markku, professori
Ylöstalo Pekka, professori
Asiantuntijat:
Atula Sari, dosentti
Heikinheimo Oskari, professori
Helminen Sari, vastaava asiantuntijahammaslääkäri
Huupponen Risto, professori
Jauhonen Hanna-Mari, tutkijalääkäri
Järvinen Asko, osastonylilääkäri
Kastarinen Helena, vastaava asiantuntijalääkäri
Koskenvuo Karoliina, tutkimuspäällikkö
Laukkala Tanja, vastaava asiantuntijalääkäri
Lukkarinen Heikki, toimialuejohtaja
Meurman Jukka, professori
Sipilä Raija, toimituspäällikkö
Soukka Tero, vastuualuejohtaja
Suominen Liisa, professori

Vainiemi Kirsi, vastaava ylilääkäri

Lääkejaosto:

Turpeinen Miia, professori, lääkejaoston puheenjohtaja

Kastarinen Helena, vastaava asiantuntijalääkäri, lääkejaoston sihteeri

Huupponen Risto, professori

Jauhonen Hanna-Mari, tutkijalääkäri

Järvinen Asko, osastonylilääkäri

Klintrup Katariina, vastaava asiantuntijalääkäri

Leinonen Janne, johtava ylilääkäri

Lukkarinen Heikki, toimialajohtaja

Lönnsroos Eija, professori

Rönneberg Anne, suunnittelun asiantuntija

Hammaslääketieteen jaosto:

Ylöstalo Pekka, professori, jaoston puheenjohtaja

Helminen Sari, vastaava asiantuntijahammaslääkäri, jaoston sihteeri

Lahti Satu, professori

Meurman Jukka, professori

Pöyry Matti, toiminnanjohtaja

Soukka Tero, professori

Suominen Liisa, professori

Eläkeasiain neuvottelukunta

Mäki-Lohiluoma Kari-Pekka, johtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja

Foudila Raija-Liisa, suunnittelija, neuvottelukunnan sihteeri

Neimala Anne, etuusjohtaja

Seppälä Marja-Leena, etuuspäällikkö

Turunen Marjukka, yksikön päällikkö 15.2.2018 asti

Ollila Regina, osaamiskeskuksen päällikkö 16.2.2018 alkaen

Erik Strömberg, hallitusneuvos

Tossavainen Hanna, hallitussihteeri

Tossavainen Hanna, hallitussihteeri

Moilanen Pirjo, neuvotteleva virkamies

Isomäki Marja, lainsäädäntöneuvos
Narikka Jouko, budjettineuvos
Kautto Mikko, johtaja
Kuivalainen Susan, osastopäällikkö
Tanskanen Antti, asiantuntija
Rantahalvari Vesa, johtava asiantuntija
Hellsten Harri, työmarkkina-asioiden päällikkö
Mäkelä Albert, lainopillinen asiamies
Näätsaari Sinikka, sosiaaliasioiden päällikkö
Väänänen Pirjo, työllisyysasioiden päällikkö
Veirto Katja, asiantuntija 19.4.2018 asti
Ojala Katri, johtava asiantuntija 20.4.2018 alkaen
Piispanen Pekka, johtaja
Koskela Samppa, lakimies
Työläjärvi Riitta, sosiaali- ja terveystieteellinen asiantuntija
Tallavaara Marja, asiantuntija
Lumiaho Maire, lakimies
Kemppi Anssi, toiminnanjohtaja
Kuuskoski Eeva, puheenjohtaja
Kokko Timo, toiminnanjohtaja
Pajunen Tarja, sosiaalipoliittinen asiantuntija
Kyyrö Päivi, toiminnanjohtaja
Hiltunen Leea
Niiranen Matti, VTM
Nyman Pia, YTM
Dahlin Berit, toiminnanjohtaja
West Markus, päätoimittaja
Partanen Hannu, toiminnanjohtaja
Koskimies Jan, toiminnanjohtaja
Talvila Tuomas, tiedottaja

Työterveyshuoltoneuvottelukunta

Mäki-Lohiluoma Kari-Pekka, johtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja
Neimala Anne, etuusjohtaja, neuvottelukunnan varapuheenjohtaja
Melart Paula, asiantuntijalääkäri, neuvottelukunnan sihteeri
Mukala Kristiina, lääkintöneuvos
Partinen Ritva, ylitarkastaja
Sauni Riitta, ylilääkäri

Kantolahti Tarja, neuvotteleva virkamies
Mäkitalo Jorma, tutkimus- ja palvelukeskuksen johtaja
Leino Timo, ylilääkäri
Larkio Johanna, johtava työterveyslääkäri
Tiitola Katri, työterveyslääkäri
Alanne Marja, johtava työterveyshoitaja
Österman Pilvi, työterveyshoitaja
Haring Kari, asiantuntijalääkäri
Mironen Anne, neuvottelupäällikkö
Auli Rytivaara, ylilääkäri
Tanskanen Antti, asiantuntija
Hämäläinen Taija, työmarkkina-asiamies
Palola Jorma, neuvottelupäällikkö
Tallavaara Marja, asiantuntija
Aikio Kari, aluepäällikkö
Työläjärvi Riitta, sosiaali- ja terveystieteellinen asiantuntija
Kukka Anna, työympäristöasiantuntija
Hanna-Maija Kause, lakimies
Meklin Jaana, lakimies
Hellsten Harri, työmarkkina-asioiden päällikkö
Mäkelä Albert, lainopillinen asiamies
Mikkola Hennamari, yksikön päällikkö
Hujanen Timo, erikoistutkija
Laavi Elina, yhteiskuntasuhteiden päällikkö
Pelkonen Janne, erityisasiantuntija
Autti-Rämö Ilona, johtava ylilääkäri
Janne Leinonen, johtava ylilääkäri

Kuntoutusasiain neuvottelukunta

Mäki-Lohiluoma Kari-Pekka, johtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja
Neimala Anne, etuusjohtaja, neuvottelukunnan varapuheenjohtaja ja jäsen
Ahlgren Tuula, etuuspäällikkö, neuvottelukunnan sihteeri
Välimäki Jari, johtava ylilääkäri (1.12.2018–31.5.2019)
Toivanen Mikko, osaamiskeskuksen päällikkö
Salminen Anna-Liisa, johtava tutkija
Seppänen-Järvelä Riitta, johtava tutkija
Maleike-Ruohola Sofia, ylilääkäri
Siika-aho Liisa, johtaja
Tiainen Milja, hallitussihteeri

Tötterman Patrik, erityisasiantuntija
Haavisto-Vuori Päivi, neuvotteleva virkamies
Sariola Jukka 2.10.2019 asti
Jääskeläinen Marko 3.10.2019 alkaen
Hoffrén Tea 2.10.2019 asti
Sariola Jukka 3.10.2019 alkaen
Kokko Sari, järjestöjohtaja, NKL
Parviainen Tarja 15.1.2019 asti
Siiskonen Virpi, puheenjohtaja, Etelä-Savon CP-yhdistys 16.1.2019 alkaen
Rytivaara Auli, asiantuntijalääkäri
Ronkainen Hannu, toimitusjohtaja
Pekkonen Mika, hallituksen puheenjohtaja
Kalliokoski Raimo, hallituksen puheenjohtaja
Haring Kari, asiantuntijalääkäri
Kaukoranta Ilkka, ekonomisti
Työläjärvi Riitta, sosiaali- ja terveystieteellinen asiantuntija
Koskela Samppa, lakimies
Tallavaara Marja, asiantuntija
Lumiaho Maire, lakimies
Hellstén Harri, työmarkkina-asioiden päällikkö
Mäkelä Albert, lainopillinen asiamies
Vogt Ellen, erityisasiantuntija
Kock Tuula, asiantuntijalääkäri
Tervonen Hilppa, valmistelupäällikkö
Heimo Marika, avustusvalmistelija
Laavi Elina, yhteiskuntasuhteiden päällikkö
Pelkonen Janne, erityisasiantuntija
Hämäläinen Harri, ylilääkäri
Kuitunen Soile, toimitusjohtaja
Opari Päivi, erityisasiantuntija

Työttömyysturva-asiain neuvottelukunta

Mäki-Lohiluoma Kari-Pekka, johtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja
Neimala Anne, etuusjohtaja, neuvottelukunnan varapuheenjohtaja ja jäsen
Vartio Eeva, lakimies, neuvottelukunnan sihteeri
Koskela Samppa, lakimies
Sund Ralf, pääekonomisti
Maisonlahti Marjaana, neuvotteleva virkamies
Päivänsalo Kirsi, neuvotteleva virkamies

Metsämäki Janne, toimitusjohtaja
Oksanen Juho, vakuutusjohtaja
Meling Timo, vanhempi hallitussihteeri
Nyberg Johanna, vanhempi hallitussihteeri 15.6.2018 asti
Rehunen Joni, erityisasiantuntija 16.6.2018 alkaen
Väänänen Pirjo, työllisyysasioiden päällikkö
Naukkarinen Tytti, ekonomi
Aarnio Marko, toimistopäällikkö
Luojo Satu, lakimies
Hellstén Harri, työmarkkina-asioiden päällikkö
Mäkelä Albert, lainopillinen asiamies
Jussila Niina, toiminnanjohtaja
Mäki Outi, hallituksen puheenjohtaja
Rantahalvari Vesa, johtava asiantuntija
Räsänen Mikko, asiantuntija
Lumiaho Maire, lakimies
Tallavaara Marja, asiantuntija
Veirto Katja, asiantuntija 19.4. 2018 asti
Taulu Heikki, ekonomisti 20.4.2018 alkaen
Turunen Taru, johtaja

Toimeentulokiasiaain neuvottelukunta

Mäki-Lohiluoma Kari-Pekka, johtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja
Neimala Anne, etuusjohtaja, neuvottelukunnan varapuheenjohtaja
Kaisa Rainakari, lakimies, sihteeri
Kauhanen Heli, yksikön päällikkö
Taponen Petteri, asiakasyksikön päällikkö
Rahkonen Susanna, hallitussihteeri
Liukonen Ritva, erityisasiantuntija
Moisio Pasi, tutkimusprofessori
Karjalainen Pekka, erikoistutkija
Vogt Ellen, erityisasiantuntija
Uotinen Sami, johtava lakimies
Heikkinen Arja, sosiaalijohtaja
Salo Marja, erityisryhmien sosiaalipalveluiden palvelupäällikkö
Tiina Kirmanen, yhteiskunnallisen osallisuuden palvelujen ja työelämäpalvelujen johtaja
Sirkka Pennaen, palvelupäällikkö
Lindqvist Hans-Erik, kaupunginjohtaja
Lindén Yvonne, perhepalvelupäällikkö 31.8. lukien

Piironen Juha, kaupunginjohtaja

Karhu Sari, henkilöstöpäällikkö

Rämö Heidi, kunnanjohtaja

Salminen Jukka T., apulaiskaupunginjohtaja

Cantell-Forsbom Anna, perhepalveluiden johtaja

Kansaneläkelaitoksen tuloslaskelma ja tase vuosilta 2019 ja 2018, 1 000 euroa

Kansaneläkelaitoksen tuloslaskelma

Kansaneläkelaitoksen tuotot

	2019	2018
Etuusrahastojen tuotot		
Kansaneläkerahasto		
Työnantajien maksut	0	0
Valtion osuudet kansaneläkevakuutuksen etuuksista	-3 514 888	-3 535 500
Kansaneläkerahaston tuotot yhteensä	-3 514 888	-3 535 500
Sairausvakuutusrahasto		
Työtulovakuutus		
Työtulovakuutuksen vakuutusmaksut	-2 057 770	-2 034 424
Valtion osuudet työtulovakuutuksen etuuksista	-247 539	-194 362
Työtulovakuutus yhteensä	-2 305 308	-2 228 786
Sairaanhoitovakuutus		
Sairaanhoitovakuutuksen vakuutusmaksut	-439 774	-419 144
Valtion osuus sairaanhoitovakuutuksen etuuksiin	-2 049 662	-1 928 636
Saadut EU-korvaukset	-54 927	-48 215
Lääkekorvausmenojen palautusmaksu	-13 147	0
Takautumissuoritukset	-282	-313
Sairaanhoitovakuutus yhteensä	-2 557 792	-2 396 309
Sairausvakuutusrahaston tuotot yhteensä	-4 863 100	-4 625 095
Sosiaaliturvan yleisrahasto (Sty)		
Valtion osuus Sty:n etuuksista	-5 583 481	-5 625 000
Kuntien osuus Sty:n etuuksista	-748 754	-794 098
Ahvenanmaan osuus Sty:n etuuksista	-11 754	-39
Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu	-207 000	-261 000
Muut Sty:n tuotot etuuksiin	-68	-87
Sosiaaliturvan yleisrahaston tuotot yhteensä	-6 551 057	-6 680 224
Etuusrahastojen sijoitusten tuotot ja kulut	-1 312	-1 076
Etuusrahastojen rahoitustuotot ja kulut	-291	264
Etuusrahastojen muut tuotot ja kulut	-1 505	-7
Etuusrahastojen tuotot yhteensä	-14 932 152	-14 841 637
Valtion osuus etuusrahastojen toim. kuluista	-372 227	-369 672
Palvelurahaston tuotot		
Toimintatuotot	-13 251	-12 038
Myyntituotot	-15 597	-16 498
Palvelurahaston tuotot yhteensä	-28 848	-28 536
Eläkevastuurahaston tuotot		
Kannatusmaksut	-51 379	-50 812
Omaisuuksien tuotot	-117 556	-30 319
Työntekijöiden eläkemaksut	-21 129	-19 283
Vilma-laitosten hyvitykset	-9 885	-8 906
Työttömyysvakuutusrahaston suoritukset	-2 124	-2 101

Eläkevastuurahaston tuotot yhteensä	-202 073	-111 420
Kansaneläkelaitoksen tuotot yhteensä	-15 535 301	-15 351 265

Kansaneläkelaitoksen kulut

Etuusrahastot		
Etuuskulut		
Kansaneläkevakuutus		
Eläke- ja vammaisetuudet	3 521 512	3 545 816
Sairausvakuutus		
Työtulovakuutus	2 373 433	2 321 375
Sairaanhoidovakuutus	2 447 108	2 324 330
Sosiaaliturvan yleisrahasto		
Työttömyysturvaetuudet	1 870 367	1 965 169
Lapsiperheiden etuudet	1 883 345	1 918 312
Opintoetuudet	543 736	518 960
Asumistuki	1 490 985	1 488 966
Perustulokokeilu	-1	12 976
Muut etuudet	762 624	775 841
Etuuskulut yhteensä	14 893 110	14 871 744
Etuusrahastojen toimintakulut		
Toimintakulujen tuotot	-9 940	-15 466
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	274 239	260 052
Henkilösivukulut	83 199	92 199
Henkilöstökulut yhteensä	357 438	352 252
Muut toimintakulut	114 173	127 009
Ostopalvelut	55 944	52 997
Etuusrahastojen toimintakulut yhteensä	517 616	516 791
Etuusrahastojen kulut yhteensä	15 410 726	15 388 535
Kuntoutusvarauksen muutos	198	5 850
Palvelurahaston kulut		
Henkilöstö- ja tilaresurssien ostot	13 664	12 539
IT-käyttökulut	8 923	9 272
Muut kulut	2 601	3 420
Käyttöomaisuuden poistot	2 700	2 371
Palvelurahaston kulut yhteensä	27 888	27 602
Eläkevastuurahaston kulut		
Toimisuhte-eläkkeet	107 955	104 873
Vilma-laitosten maksamat eläkkeet	8 308	7 763
Muut kulut	-58	-198
Eläkevastuurahaston katteen lisäys	7 319	-2 121
Eläkevastuurahaston kulut yhteensä	123 524	110 317
Kansaneläkelaitoksen kulut yhteensä	15 562 336	15 532 305
Kansaneläkelaitoksen ylijäämä +/- alijäämä -	-27 035	-181 040

Kansaneläkelaitoksen tase

Kansaneläkelaitoksen vastaavaa	2019	2018
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
Etuusrahastojen IT-ohjelmat	7 917	8 789
Palvelurahaston IT-ohjelmat	1 566	1 841
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	9 483	10 630
Aineelliset hyödykkeet		
Etuusrahastojen rakennukset	72 836	39 974
Etuusrahastojen perusparannukset	43 583	45 702
Etuusrahastojen koneet ja kalusto	6 864	4 708
Palvelurahaston koneet ja kalusto	6 294	5 268
Etuusrahastojen kiinteistöennakot	2 859	2 545
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	132 436	98 197
Sote-hankkeen investoinnit	0	370
Sijoitukset		
Etuusrahastojen käyttöomaisuussijoitukset	37 649	52 543
Käyttöomaisuussijoitukset yhteensä	37 649	52 543
Etuusrahastojen korkorahastot	40 229	39 711
Eläkevastuurahaston korkorahastot	270 852	253 364
Etuusrahastojen osakkeet ja osuudet	35 546	28 988
Eläkevastuurahaston osakkeet ja osuudet	1 322 018	1 121 801
Eläkevastuurahaston muut sijoitukset	33 972	35 107
Muut sijoitukset yhteensä	1 702 617	1 478 971
Kansaneläkelaitoksen sijoitukset yhteensä	1 740 266	1 531 514
Kansaneläkelaitoksen pysyvät vastaavat yhteensä	1 882 186	1 640 712
Eläkevastuurahaston vajeus	68 791	68 828
Vaihtuvat vastaavat		
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	2 332	1 591
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	2 332	1 591
Lyhytaikaiset saamiset		
Etuusrahastojen rahastojen väliset saamiset	12 620	35 265
Etuusrahastojen myyntisaamiset	2 095	1 985
Palvelurahaston myyntisaamiset	674	1 160
Etuusrahastojen siirtosaamiset	1 601	1 385
Palvelurahaston siirtosaamiset	4 070	3 960
Etuusrahastojen muut saamiset	7 333	73 003
Palvelurahaston muut lyhytaikaiset saamiset	221	0
Eläkevastuurahaston muut saamiset	12 127	10 590
Etuusrahastojen ennakkomaksut	316 935	311 471

Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	357 676	438 818
Rahat ja pankkisaamiset		
Etuusrahastojen rahat ja pankkisaamiset	1 002 074	921 260
Palvelurahaston rahat ja pankkisaamiset	11 085	13 243
Eläkevastuurahaston rahat ja pankkisaamiset	51 619	27 030
Rahat ja pankkisaamiset yhteensä	1 064 778	961 532
Kansaneläkelaitoksen vaihtuvat vastaavat yhteensä	1 424 786	1 401 942
Kansaneläkelaitoksen vastaavaa yhteensä	3 375 763	3 111 482

Kansaneläkelaitoksen vastattavaa

Oma pääoma

Etuusrahastot

  Kansaneläkerahasto

    Rahasto vuoden alussa

-59 827   -70 143

    Rahaston muutos

6 624   10 316

Kansaneläkerahasto yhteensä

-53 203   -59 827

    Tilikauden tulos

-6 624   -10 316

  Sairausvakuutusrahasto

    Rahasto vuoden alussa

-545 824   -718 584

    Rahaston muutos

99 920   172 761

Sairausvakuutusrahasto yhteensä

-445 903   -545 824

    Tilikauden tulos

-99 920   -172 761

  Sosiaaliturvan yleisrahasto

    Rahasto vuoden alussa

-455   -455

    Rahaston muutos

0   0

Sosiaaliturvan yleisrahasto yhteensä

-455   -455

    Tilikauden tulos

0   0

Etuusrahastot yhteensä

-606 105   -789 181

Palvelurahasto

  Rahasto vuoden alussa

-1 907   -973

  Rahaston muutos

-960   -933

Palvelurahasto yhteensä

-2 867   -1 907

  Tilikauden tulos

960   933

Eläkevastuurahasto

  Rahasto vuoden alussa

-820 355   -822 476

  Rahaston muutos

-7 319   2 121

Eläkevastuurahasto yhteensä

-827 674   -820 355

  Tilikauden tulos

78 549   1 103

Rahastot yhteensä

-1 357 136   -1 609 407

Arvonkorotusrahastot

Etuusrahastot

  Rahastot vuoden alussa

    Kansaneläkerahasto

-77 816   -83 580

    Sairausvakuutusrahasto

-40 026   -40 213

Rahastot vuoden alussa yhteensä

-117 842   -123 793

Rahastojen muutos		
Kansaneläkerahasto	-30 661	5 765
Sairausvakuutusrahasto	4 347	187
Sosiaaliturvan yleisrahasto	-49	0
Rahastojen muutos yhteensä	-26 364	5 951
Eläkevastuurahasto		
Rahasto vuoden alussa	-644 171	-744 797
Rahaston muutos	-155 576	100 627
Eläkevastuurahasto yhteensä	-799 746	-644 171
Arvonkorotusrahastot yhteensä	-943 952	-762 013
Muu oma pääoma		
Palvelurahasto		
Kanta-puskurivarat	-2 177	-2 177
Eläkevastuurahasto		
Muu oma pääoma	-127 197	-48 648
Muu oma pääoma yhteensä	-129 374	-50 825
Kansaneläkelaitoksen alijäämä	27 035	181 040
Kansaneläkelaitoksen oma pääoma yhteensä	-2 403 428	-2 241 205
Kuntoutusvaraus		
Varaus vuoden alussa	-61 739	-55 889
Varauksen muutos	-56 178	-61 164
Varojen käyttö	55 980	55 314
Kuntoutusvaraus yhteensä	-61 937	-61 739
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Etuusrahastojen pitkäaikainen vieras pääoma	-7 743	-3 297
Palvelurahaston pitkäaikainen vieras pääoma	-4 000	-4 000
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	-11 743	-7 297
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Etuusrahastojen saadut ennakot	-587 255	-365 204
Palvelurahaston saadut ennakot	-5 019	-5 342
Etuusrahastojen rahastojen väliset velat	-10 240	-32 861
Palvelurahaston rahastojen väliset velat	-1 173	-2 023
Eläkevastuurahaston rahastojen väliset velat	-1 208	-381
Etuusrahastojen ostovelat	-10 806	-8 901
Palvelurahaston ostovelat	-2 795	-3 239
Etuusrahastojen siirtovelat	-73 596	-127 164
Palvelurahaston siirtovelat	-5 661	-6 771
Eläkevastuurahaston siirtovelat	0	-1 607
Etuusrahastojen muut lyhytaikaiset velat	-197 130	-246 177
Palvelurahaston muut lyhytaikaiset velat	-221	-12
Eläkevastuurahaston muut lyhytaikaiset velat	-3 553	-3 164
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	-898 655	-801 241
Kansaneläkelaitoksen vieras pääoma yhteensä	-910 398	-808 538
Kansaneläkelaitoksen vastattavaa yhteensä	-3 375 763	-3 111 482

Tuloslaskelmat ja taseet rahastoittain vuosilta 2019 ja 2018, 1 000 euroa

Kansaneläkerahaston tuloslaskelma

	2019	2018
Tuotot		
Vakuutusmaksut	0	0
Valtion osuudet etuuksista	-3 514 888	-3 535 500
Sijoitusten tuotot ja kulut	-1 312	-1 076
Muut tuotot ja kulut	-592	-1
Tuotot yhteensä	-3 516 792	-3 536 577
Eläke- ja vammaisetuudet	3 521 512	3 545 816
Etuuskate	4 720	9 239
Toimintakulut	63 855	68 359
Valtion osuus toimintakuluista	-61 951	-67 282
Ylijäämä + / alijäämä -	-6 624	-10 316

Kansaneläkerahaston tase

	2019	2018
Vastaavaa		
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
IT-ohjelmat	4 775	4 392
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	4 775	4 392
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	62 117	31 752
Perusparannukset	24 496	25 541
Koneet ja kalusto	1 736	1 433
Sote-hankkeen investoinnit	0	370
Ennakkomaksut	4 824	4 784
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	93 173	63 880
Sijoitukset		
Käyttöomaisuussijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	13 695	20 620
Käyttöomaisuussijoitukset yhteensä	13 695	20 620
Muut sijoitukset		
Osakkeet	35 546	28 988
Muut sijoitukset yhteensä	35 546	28 988
Sijoitukset yhteensä	49 241	49 608
Pysyvät vastaavat yhteensä	147 189	117 880
Vaihtuvat vastaavat		
Lyhytaikaiset saamiset		
Rahastojen väliset saamiset	4 478	11 146
Myyntisaamiset	638	659
Siirtosaamiset	126	579
Muut saamiset	55	62

Ennakkomaksut	48	153
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	5 346	12 598
Rahat ja pankkisaamiset	328 586	106 311
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	333 932	118 909
Vastaavaa yhteensä	481 121	236 789

Vastattavaa

	2019	2018
Oma pääoma		
Kansaneläkerahasto		
Rahasto vuoden alussa	-59 827	-70 143
Rahaston lisäys/vähennys	6 624	10 316
Kansaneläkerahasto yhteensä	-53 203	-59 827
Tilikauden tulos	-6 624	-10 316
Arvonkorotusrahasto		
Rahasto vuoden alussa	-77 816	-83 580
Rahaston lisäys/vähennys	-30 661	5 765
Arvonkorotusrahasto yhteensä	-108 477	-77 816
Alijäämä	6 624	10 316
Oma pääoma yhteensä	-161 680	-137 642
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Velka valtiolle toimintakuluista	-661	-866
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	-661	-866
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Saadut ennakot	-283 524	-55 125
Rahastojen väliset velat	-5 978	-17 125
Ostovelat	523	865
Siirtovelat	-18 376	-18 355
Muut lyhytaikaiset velat	-11 408	-8 484
Tilitettävä arvonlisävero	-17	-57
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	-318 780	-98 281
Vieras pääoma yhteensä	-319 441	-99 146
Vastattavaa yhteensä	-481 121	-236 789

Sairausvakuutusrahaston tuloslaskelma

	2019	2018
Tuotot		
Työtulovakuutus		
Vakuutusmaksut		
Sairausvakuutuksen päivärahamaksu	-1 357 700	-1 273 050
Työnantajan sairausvakuutusmaksu	-700 070	-761 373
Vakuutusmaksut yhteensä	-2 057 770	-2 034 424
Valtion osuudet etuuksista	-247 539	-194 362

Työtulovakuutus yhteensä	-2 305 308	-2 228 786
Sairaanhoitovakuutus		
Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu	-439 774	-419 144
Takautumissuoritukset	-282	-313
Valtion osuudet sairaanhoitovakuutukseen	-2 049 662	-1 928 636
Saadut EU-korvaukset	-54 927	-48 215
Lääkekorvausmenojen palautusmaksu	-13 147	0
Sairaanhoitovakuutus yhteensä	-2 557 792	-2 396 309
Rahoitustuotot ja kulut	-289	266
Muut tuotot ja kulut	-895	-3
Tuotot yhteensä	-4 864 285	-4 624 832
Etuuskulut		
Työtulovakuutus		
Päivärahasuoritukset	2 005 830	1 963 476
Työterveyshuolto	367 603	357 899
Harkinnanvarainen kuntoutus	0	0
Työtulovakuutus yhteensä	2 373 433	2 321 375
Sairaanhoitovakuutus		
Sairaanhoitokorvaukset	1 984 432	1 891 123
Työterveyshuolto	23 716	22 376
Kuntoutuspalvelut	380 634	358 699
Muut etuudet yhteensä	58 326	52 132
Sairaanhoitovakuutus yhteensä	2 447 108	2 324 330
Etuuskulut yhteensä	4 820 541	4 645 704
Etuuskate	-43 744	20 872
Toimintakulut	201 997	206 590
Valtion osuus toimintakuluista	-58 530	-60 552
Kuntoutusvarauksen muutos	198	5 850
Ylijäämä + / alijäämä -	-99 920	-172 761

Sairausvakuutusrahaston tase

Vastaavaa	2019	2018
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
IT-ohjelmat	2 031	2 587
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	2 031	2 587
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	10 719	8 222
Perusparannukset	15 649	16 181
Koneet ja kalusto	3 207	2 383
Ennakkomaksut	3 516	3 395
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	33 091	30 181
Sijoitukset		
Käyttöomaisuussijoitukset	24 163	32 182

Korkorahastot	40 229	39 711
Sijoitukset yhteensä	64 392	71 892
Pysyvät vastaavat yhteensä	99 514	104 660
Vaihtuvat vastaavat		
Lyhytaikaiset saamiset		
Rahastojen väliset saamiset	2 164	6 994
Myyntisaamiset	1 317	1 102
Siirtosaamiset	957	660
Muut saamiset	7 033	72 941
Ennakkomaksut	115 594	117 393
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	127 065	199 090
Rahat ja pankkisaamiset	407 493	482 494
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	534 558	681 584
Vastaavaa yhteensä	634 073	786 244
Vastattavaa	2019	2018
Oma pääoma		
Sairausvakuutusrahasto		
Rahasto vuoden alussa	-545 824	-718 584
Rahaston lisäys/vähennys	99 920	172 761
Sairausvakuutusrahasto yhteensä	-445 903	-545 824
Tilikauden tulos	-99 920	-172 761
Arvonkorotusrahasto		
Rahasto vuoden alussa	-40 026	-40 213
Rahaston lisäys/vähennys	4 347	187
Arvonkorotusrahasto yhteensä	-35 680	-40 026
Alijäämä	99 920	172 761
Oma pääoma yhteensä	-481 583	-585 850
Varaukset		
Kuntoutusvaraus		
Varaus vuoden alussa	-61 739	-55 889
Varauksen lisäys	-56 178	-61 164
Varojen käyttö	55 980	55 314
Kuntoutusvaraus yhteensä	-61 937	-61 739
Varaukset yhteensä	-61 937	-61 739
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Velka valtiolle toimintakuluista	-873	-19
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	-873	-19
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Saadut ennakot	-2	-2
Rahastojen väliset velat	-2 098	-8 741
Ostovelat	-6 107	-5 065
Siirtovelat	-39 228	-94 077
Muut lyhytaikaiset velat	-42 245	-30 751

Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	-89 680	-138 636
Vieras pääoma yhteensä	-90 553	-138 655
Vastattavaa yhteensä	-634 073	-786 244

Sosiaaliturvan yleisrahaston tuloslaskelma

	2019	2018
Tuotot		
Valtion osuus etuuksista	-5 583 481	-5 625 000
Kuntien osuus etuuksista	-748 754	-794 098
Ahvenanmaan osuus etuuksista	-11 754	-39
Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu	-207 000	-261 000
Takautumissuoritukset työnantajilta	-21	-22
EU:n asetuksen nro 883 korvaukset	-47	-65
Rahoitustuotot ja kulut	-1	-1
Muut tuotot ja kulut	-17	-3
Tuotot yhteensä	-6 551 075	-6 680 229
Etuuskulut		
Työttömyysturvaetuudet	1 870 367	1 965 169
Lapsiperheiden etuudet	1 883 345	1 918 312
Opintoetuudet	543 736	518 960
Asumistuki	1 490 985	1 488 966
Perustulokokeilu	-1	12 976
Muut etuudet	64 187	59 882
Toimeentulotuki	698 438	715 959
Etuuskulut yhteensä	6 551 057	6 680 224
Etuuskate	-18	-5
Toimintakulut	251 764	241 842
Valtion osuus toimintakuluista	-251 746	-241 837
Ylijäämä + / alijäämä -	0	0

Sosiaaliturvan yleisrahaston tase

	2019	2018
Vastaavaa		
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
ICT-ohjelmat	1 111	1 810
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	1 111	1 810
Aineelliset hyödykkeet		
Perusparannukset	3 438	3 980
Koneet ja kalusto	1 921	892
Ennakkomaksut	-5 481	-5 634
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	-122	-762

Sijoitukset		
Käyttöomaisuussijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	-209	-258
Käyttöomaisuussijoitukset yhteensä	-209	-258
Sijoitukset yhteensä	-209	-258
Pysyvät vastaavat yhteensä	780	791
Vaihtuvat vastaavat		
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	2 332	1 591
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	2 332	1 591
Lyhytaikaiset saamiset		
Rahastojen väliset saamiset	5 978	17 125
Myyntisaamiset	140	224
Siirtosaamiset	519	146
Muut saamiset	245	0
Ennakkomaksut	201 292	193 926
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	208 173	211 421
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	210 505	213 012
Rahat ja pankkisaamiset	265 994	332 455
Vastaavaa yhteensä	477 279	546 258
Vastattavaa		
Oma pääoma	2019	2018
Sosiaaliturvan yleisrahasto		
Rahasto vuoden alussa	-455	-455
Rahaston lisäys/vähennys	0	0
Sosiaaliturvan yleisrahasto yhteensä	-455	-455
Tilikauden tulos	0	0
Arvonkorotusrahasto		
Rahasto vuoden alussa	0	0
Rahaston lisäys/vähennys	-49	0
Arvonkorotusrahasto yhteensä	-49	0
Ylijäämä	0	0
Oma pääoma yhteensä	-504	-455
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Velka valtiolle toimintakuluista	-3 877	-820
Muut pitkäaikaiset velat	-2 332	-1 591
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	-6 209	-2 412
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Saadut ennakot	-303 728	-310 077
Rahastojen väliset velat	-2 164	-6 994
Ostovelat	-5 222	-4 702
Siirtovelat	-15 992	-14 732
Muut lyhytaikaiset velat	-143 460	-206 886

Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	-470 567	-543 391
Vieras pääoma yhteensä	-476 776	-545 803
Vastattavaa yhteensä	-477 279	-546 258

Palvelurahaston tuloslaskelma

	2019	2018
Tuotot		
Toimintatuotot	-13 251	-12 038
Myyntituotot	-15 597	-16 498
Tuotot yhteensä	-28 848	-28 536
Kulut		
Henkilöstö- ja tilaresurssien ostot	13 664	12 539
ICT-käyttökulut	8 923	9 272
Käyttöomaisuuden poistot	2 700	2 371
Muut kulut	2 601	3 420
Kulut Yhteensä	27 888	27 602
Ylijäämä + / alijäämä -	960	933

Palvelurahaston tase

	2019	2018
Vastaavaa		
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
ICT-ohjelmat	1 566	1 841
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	1 566	1 841
Aineelliset hyödykkeet		
ICT-kone- ja laiteinvestoinnit	6 292	5 264
Koneet ja kalusto	2	4
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	6 294	5 268
Pysyvät vastaavat yhteensä	7 861	7 109
Vaihtuvat vastaavat		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	674	1 160
Siirtosaamiset	4 070	3 960
Muut saamiset	221	0
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	4 965	5 119
Rahat ja pankkisaamiset	11 085	13 243
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	16 050	18 362
Vastaavaa yhteensä	23 911	25 471
Vastattavaa		
Oma pääoma	2019	2018
Palvelurahasto		

Rahasto vuoden alussa	-1 907	-973
Rahaston lisäys/vähennys	-960	-933
Palvelurahasto yhteensä	-2 867	-1 907
Kanta-puskurivarat		
Kanta-puskurivarat vuoden alussa	-2 177	-2 177
Kanta-puskurivarat lisäys/vähennys	0	0
Kanta-puskurivarat yhteensä	-2 177	-2 177
Tilikauden tulos	960	933
Ylijäämä	-960	-933
Oma pääoma yhteensä	-4 084	-3 150
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Velka valtiolle	-4 000	-4 000
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	-4 000	-4 000
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Saadut ennakot	-5 019	-5 342
Rahastojen väliset velat	-1 173	-2 023
Ostovelat	-2 795	-3 239
Siirtovelat	-5 661	-6 771
Muut lyhytaikaiset velat	-221	-12
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	-14 868	-17 387
Vieras pääoma yhteensä	-18 868	-21 387
Vastattavaa yhteensä	-23 911	-25 471

Eläkevastuurahaston tuloslaskelma

	2019	2018
Tuotot		
Kannatusmaksut	-51 379	-50 812
Omaisuuksien tuotot	-117 556	-30 319
Työntekijöiden eläkemaksut	-21 129	-19 283
Vilma-laitosten hyvitykset	-9 885	-8 906
Työttömyysvakuutusrahaston suoritus	-2 124	-2 101
Tuotot yhteensä	-202 073	-111 420
Kulut		
Toimisuhte-eläkkeet	107 955	104 873
Vilma-laitosten maksamat eläkkeet	8 308	7 763
Muut kulut	-58	-198
Eläkevastuurahaston katteen lisäys	7 319	-2 121
Kulut Yhteensä	123 524	110 317
Ylijäämä + / alijäämä -	78 549	1 103

Eläkevastuurahaston tase

Vastaavaa	2019	2018
-----------	------	------

Pysyvät vastaavat		
Sijoitukset		
Korkorahastot	270 852	253 364
Osakkeet ja osuudet	1 322 018	1 121 801
Muut sijoitukset	33 972	35 107
Sijoitukset yhteensä	1 626 841	1 410 272
Pysyvät vastaavat yhteensä	1 626 841	1 410 272
Eläkevastuurahaston vajaus	68 791	68 828
Vaihtuvat vastaavat		
Lyhytaikaiset saamiset		
Saamiset Vilma-laitoksilta	3 219	2 866
Saamiset Kevalta	8 908	7 723
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	12 127	10 590
Rahat ja pankkisaamiset	51 619	27 030
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	63 746	37 620
Vastaavaa yhteensä	1 759 379	1 516 720
Vastattavaa		
Oma pääoma	2019	2018
Eläkevastuurahasto		
Katettava vastuu vuoden alussa	-820 355	-822 476
Katettavan vastuun lisäys/vähennys	-7 319	2 121
Eläkevastuurahasto yhteensä	-827 674	-820 355
Muu oma pääoma	-127 197	-48 648
Tilikauden tulos	78 549	1 103
Arvonkorotusrahasto		
Rahasto vuoden alussa	-644 171	-744 797
Rahaston lisäys/vähennys	-155 576	100 627
Arvonkorotusrahasto yhteensä	-799 746	-644 171
Ylijäämä	-78 549	-1 103
Oma pääoma yhteensä	-1 754 618	-1 513 174
Vieras pääoma		
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Rahastojen väliset velat	-1 208	-381
Velka Kevalle	-3 553	-3 164
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	-4 761	-3 546
Vieras pääoma yhteensä	-4 761	-3 546
Vastattavaa yhteensä	-1 759 379	-1 516 720

Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot

1. Tilinpäätöksen rakenne, perusteet ja arvostusperiaatteet

Kelan tuloslaskelma ja tase esitetään tilinpäätöksessä yhdistettynä siten, että kansaneläkevaakuutuksen, sairausvakuutuksen ja yleisen sosiaaliturvan luvut on yhdistetty. Eläkevastuuraasto ja palvelurahasto esitetään omakatteisina rahastoina. Yhdistetystä taseesta on eliminoitu kansaneläkevaakuutuksen, sairausvakuutuksen ja yleisen sosiaaliturvan väliset erät. Yhdistetyn tuloslaskelman ja taseen lisäksi kustakin rahastosta on oma tuloslaskelmansa ja taseensa.

Tilinpäätöksen perusteet noudattavat valtuutettujen päätöksen mukaisesti pääosin maksuperustetta etuuskien osalta. Olennaisia suoriteperusteisia kirjauseriä ovat rahastojen väliset tilitykset, ennakonpidätykset ja sosiaaliturvamaksut, sairauksien ehkäisemis- ja kuntoutusvaraus, korot, käyttö- ja sijoitusomaisuuden ostot ja myynnit, kurssierot ja vastaavat erät sekä toimintakulut.

Harkinnanvaraisen kuntoutuksen varauksen käyttö kirjataan tuloslaskelmaan suoriteperusteisesti kuluksi yksilökohtaisen kuntoutuksen osalta ja muilta osin sitoumusperusteella. Myös varauksen muutos merkitään tuloslaskelmaan.

Valtuutettujen päätöksen mukaisesti omaisuuden arvostusperiaatteena käytetään käyviä arvoja. Arvonkorotukset ja niiden peruutukset on kirjattu taseeseen ja arvonalennukset ja niiden oikaisu tuloslaskelmaan. Käyvän arvon määrittelyssä on osakkeissa käytetty tilinpäätöshetken pörssikursseja. Kiinteistöjen ja kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden osakkeiden arvot perustuvat kiinteistöryhmän arvioihin ja osittain ulkopuolisiin arvioihin.

Toimintakulujen 40/60-jaosta kansaneläkerahaston ja sairausvakuutusrahaston kesken luovuttiin vuoden 2009 alussa. Toimintakulut jaetaan kansaneläkerahastosta, sairausvakuutusrahastosta ja sosiaaliturvan yleisrahastosta maksettaviksi osuuksiksi. Jo ennen kirjanpito vuoden alkua määritellään toimintolaskentaan perustuvat rahastoittaiset toimintakulujen osuusprosentit. Toimintakulut jaetaan kirjanpidon kuukausitason- ja tilinpäätöslaskelmissä näiden prosenttien mukaan. Rahastojen välisiä toimintakuluosuuksia ei pääsääntöisesti muuteta kesken vuoden, vaan vasta seuraavan vuoden alusta lukien, jos muutosten ennakoidaan olevan olennaisia.

Syksyllä 2018 aktuaari- ja talouspalveluryhmä vahvisti toimintakulujen rahastoittaisiksi jakosuhteiksi vuodelle 2019 seuraavat osuudet: kansaneläkerahasto 12 %, sairausvakuutusrahasto 39 % ja sosiaaliturvan yleisrahasto 49 %.

Ennen 1.1.2009 tehtyjen investointihankintojen poistot kohdistetaan kirjanpidossa kansaneläkerahastolle ja sairausvakuutusrahastolle jakosuhteessa 40/60. Vuodesta 2009 alkaen tehdyt

käyttöomaisuusinvestoinnit ja niiden poistot kohdistetaan kansaneläkerahastolle, sairausvakuutusrahastolle ja sosiaaliturvan yleisrahastolle edellä mainittujen toimintakulujen jakosuhteiden mukaisesti. Jos investointi kohdistuu selkeästi vain osaan rahastoista tai yhteen rahastoon, kohdistetaan se sekä siitä tehtävät poistot kuitenkin vain ko. rahastoille tai rahastolle.

Vuoden 2019 toimintakuluosuudet poistojen kohdistamisen jälkeen ovat seuraavat: kansaneläkerahasto 12,34 %, sairausvakuutusrahasto 39,08 % ja sosiaaliturvan yleisrahasto 48,64 %.

Käyttöomaisuudesta tehdään suunnitelman mukaiset tasapoistot.

Poistoajat ovat seuraavat:

kalustoinvestoinnit	10 vuotta	ict-kone- ja laiteinvestoinnit	4 vuotta
puhelinvaiheinvestoinnit	10 vuotta	muut kone- ja laiteinvestoinnit	5 vuotta
ict-ohjelmoinvestoinnit (ostetut)	5 vuotta	toimitilojen peruskorjaukset	5 vuotta
kiinteistöjen peruskorjaukset	20 vuotta	kiinteistöt	30 vuotta

Vuoden 2020 toimintakuluosuudet

Kansaneläkelaitoksen aktuaari- ja talouspalveluryhmä on vahvistanut toimintakulujen rahoittaisiksi jakosuhteiksi vuodelle 2020 seuraavat: kansaneläkerahasto 11 %, sairausvakuutusrahasto 40 % ja sosiaaliturvan yleisrahasto 49 %. Poistojen todellinen jakautuminen rahoit-tain muuttaa vahvistettuja prosentteja vähäisessä määrin.

2. Kansaneläkelaitoksen tuotot, 1 000 euroa

	2019	2018
Kansaneläkerahasto		
Valtion osuudet kansaneläke-etuuksista	2 089 093	2 132 719
Valtion osuudet vammaisetuuksista	551 941	556 834
Muut valtion osuudet	873 855	845 947
Kansaneläkerahasto yhteensä	3 514 888	3 535 500
Sairausvakuutusrahasto		
Työtulovakuutus		
Sairausvakuutuksen päivärahamaksu	1 357 700	1 273 050
Työnantajan sairausvakuutusmaksu	700 070	761 373
Valtion osuudet etuuksista	247 539	194 362
Työtulovakuutus yhteensä	2 305 308	2 228 786

Sairaanhoitovakuutus

Vakuutusmaksut	439 774	419 144
Takautumissuoritukset	282	313
Valtion osuudet etuuksista	2 049 662	1 928 636
Saadut EU-korvaukset	54 927	48 215
Lääkekorvausmenojen palautusmaksu	13 147	0
Sairaanhoitovakuutus yhteensä	2 557 792	2 396 309
Sairausvakuutusrahasto yhteensä	4 863 100	4 625 095
Sosiaaliturvan yleisrahasto		
Valtion osuus etuuksista	5 583 481	5 625 000
Kuntien suoritukset lastenhoidon tukeen	363 144	391 361
Kuntien suoritukset työmarkkinatuen passiiviosaan	385 610	402 737
Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu	207 000	261 000
Muut tuotot	11 822	126
Sosiaaliturvan yleisrahasto yhteensä	6 551 057	6 680 224
Etuusrahastojen etuustuotot yhteensä	14 929 045	14 840 819
Etuusrahastojen muut tuotot		
Sijoitusten tuotot ja kulut	1 312	1 076
Rahoitustuotot ja kulut	291	-264
Muut tuotot ja kulut	1 505	7
Etuusrahastojen muut tuotot yhteensä	3 107	818
Valtion osuus etuusrahastojen toimintakuluista	372 227	369 672
Palvelurahasto		
Toimintatuotot	13 251	12 038
Myyntituotot	15 597	16 498
Palvelurahaston tuotot yhteensä	28 848	28 536
Eläkevastuurahasto		
Kannatusmaksut	51 379	50 812
Omaisuuuden tuotot	117 556	30 319
Työntekijöiden eläkemaksut	21 129	19 283
Vilma-laitosten hyvitykset	9 885	8 906
Työttömyysvakuutusrahaston suoritukset	2 124	2 101
Eläkevastuurahaston tuotot yhteensä	202 073	111 420
Kansaneläkelaitoksen tuotot yhteensä	15 535 301	15 351 265

3. Etuuskulut, 1 000 euroa

Kansaneläkerahasto	2019	2018
---------------------------	-------------	-------------

Eläke- ja vammaisetuudet		
Kansaneläkkeet	2 059 050	2 104 664
Perhe-eläkkeet	25 294	26 485
Suoritukset Melalle	2 452	3 413
Takuueläke	230 805	214 103
Eläketuki	27 134	27 610
Rintamasotilasetuudet	9 158	11 937
Eläkkeensaajien asumistuet	616 211	600 128
Vammaisetuudet	551 352	557 443
Muut etuudet	56	33
Eläke- ja vammaisetuudet yhteensä	3 521 512	3 545 816
Sairausvakuutusrahasto		
Työtulovakuutus		
Sairauspäivärahat	866 820	797 430
Vanhempainpäivärahat	891 417	891 559
Kuntoutusrahat	151 073	123 653
Työpaikkakassojen maksamat	-104	53 177
Lomakustannuskorvaukset työnantajille	39 015	39 934
Perhevapaakustannuskorvaukset työnantajille	44 855	43 833
Sairauspäivärahat YEL-vakuutetuille	8 774	8 045
Päivärahasuorituksen Melalle	3 979	5 845
Työterveyshuolto	367 603	357 899
Työtulovakuutus yhteensä	2 373 433	2 321 375
Sairaanhoitovakuutus		
Lääkekorvaukset	1 524 168	1 434 675
Lääkärinpalkkiokorvaukset	101 244	103 232
Tutkimus- ja hoitokorvaukset	38 157	38 440
Matkakorvaukset	290 594	285 800
Työpaikkakassojen maksamat suoritukset	30 269	28 975
Työterveyshuolto	23 716	22 376
Vajaakuntoisten ammatillinen kuntoutus	34 770	27 608
Vaikeavammaisten lääkinnällinen kuntoutus	202 574	197 161
Harkinnanvarainen kuntoutus	143 290	133 930
Terveystilan ja työkyvyn lisäselvitykset	111	104
Suoritukset Melalle	1 960	2 879
EU-korvaukset	56 255	49 149
Sairaanhoitovakuutus yhteensä	2 447 108	2 324 330
Sairausvakuutusrahasto yhteensä	4 820 541	4 645 704
Sosiaaliturvan yleisrahasto		
Peruspäivärahat	210 354	233 533
Työmarkkinatuki	1 659 947	1 731 569
Vuorottelukorvaus	68	70
Työttömien opiskelun tuki	-1	-3

Lastenhoidon tuki	364 852	393 310
Lapsilisät	1 358 972	1 369 269
Äitiysavustus	9 433	9 409
Adoptiotuki	497	180
Elatustuki	149 591	146 144
Opintoetuudet	543 736	518 960
Asumistuki	1 490 985	1 488 966
Perustulokokeilu	-1	12 976
Rintamaveteraanien matkakorvaukset	232	292
Sotilasavustus	15 553	14 891
Vammaisten tulkkauspalvelut	48 143	44 678
Paperittomien sosiaalihuoltomaksut	258	21
Perustoimeentulotuki	698 438	715 959
Sosiaaliturvan yleisrahasto yhteensä	6 551 057	6 680 224

Etuuskulut yhteensä 14 893 110 14 871 744

4. Etuuskate, 1 000 euroa

	2019	2018
Tuotot		
Kansaneläkerahasto	3 514 888	3 535 500
Sairausvakuutusrahasto	4 863 100	4 625 095
Sosiaaliturvan yleisrahasto	6 551 057	6 680 224
Sijoitusten tuotot ja kulut	1 312	1 076
Rahoitustuotot ja kulut	291	-264
Muut tuotot ja kulut	1 505	7
Tuotot yhteensä	14 932 152	14 841 637
Kulut		
Eläke- ja vammaisetuudet	3 521 512	3 545 816
Työtulovakuutus	2 373 433	2 321 375
Sairaanhoitovakuutus	2 447 108	2 324 330
Työttömyysturvaetuudet	1 870 367	1 965 169
Lapsiperheiden etuudet	1 883 345	1 918 312
Opintoetuudet	543 736	518 960
Asumistuki	1 490 985	1 488 966
Perustulokokeilu	-1	12 976
Muut etuudet	762 624	775 841
Kulut yhteensä	14 893 110	14 871 744
Etuuskate	39 042	-30 107

5. Sijoitusten tuotot ja kulut sekä rahoitustuotot ja kulut, 1 000 euroa

	2019	2018
Kansaneläkerahasto		
Sijoitusten tuotot ja kulut		
Osinkotuotot	1 312	1 076
Sijoitusten tuotot ja kulut yhteensä	1 312	1 076
Kansaneläkerahasto yhteensä	1 312	1 076
Sairausvakuutusrahasto		
Rahoitustuotot ja kulut	289	-266
Sairausvakuutusrahasto yhteensä	289	-266
Sosiaaliturvan yleisrahasto		
Rahoitustuotot ja kulut	1	1
Sosiaaliturvan yleisrahasto yhteensä	1	1
Eläkevastuurahasto		
Sijoitusten tuotot ja kulut		
Osinkotuotot	39 334	36 083
Sijoitusten myyntituotot	85 444	34 751
Sijoitusten myyntitappiot	-6 238	-913
Vuokratuotot	2 234	2 234
Arvonmuutokset sijoituksista	-3 218	-41 837
Sijoitusten tuotot ja kulut yhteensä	117 556	30 319
Eläkevastuurahasto yhteensä	117 556	30 319

6. Henkilöstökulut, 1 000 euroa

	2019	2018
Palkat ja palkkiot	283 286	273 531
Lomapalkkavelan muutos	6 425	3 775
Muut korvaukset	-4	-6
Kanta korvaukset	-13 663	-12 539
RAJA-yhteyspisteen korvaukset	-380	-450
Etätulkkauksen korvaukset	-207	-84
Sote-hankkeen korvaukset	-1 217	-4 174
Palkat ja palkkiot yhteensä	274 239	260 052
Kannatusmaksut	51 379	50 812
Lakisääteiset henkilösivukulut	11 469	18 818

Muut henkilösivukulut	20 351	22 570
Henkilösivukulut yhteensä	83 199	92 199
Henkilöstökulut yhteensä	357 438	352 252
Palkkoihin liittyvien luontoisetujen verotusarvo	7 857	8 250
Hallitukselle ja johtajille maksetut palkat ja palkkiot	774	853
Valtuutettujen, hallituksen ja tilintarkastajien muut kulut		
Valtuutetut	6	27
Hallitus	42	22
Tilintarkastajat (sisäiset)	4	0
Tilintarkastajat	103	100
Kulut yhteensä	155	150
Kelan toimielinten kuukausi- ja kokouspalkkiot	2019	2018
Valtuutetut		
Valtuutettujen puheenjohtaja:		
Kuukausipalkkio	592,42 €	583,08 €
Kokouspalkkio	148,10 €	145,77 €
Valtuutettu:		
Kuukausipalkkio	473,93 €	466,47 €
Kokouspalkkio	118,48 €	116,62 €
Tilintarkastajat		
Tilintarkastajien puheenjohtaja:		
Kuukausipalkkio	410,13 €	403,67 €
Kokouspalkkio	118,48 €	116,62 €
Tilintarkastaja:		
Kuukausipalkkio	273,42 €	269,12 €
Kokouspalkkio	118,48 €	116,62 €
Hallitus		
Hallituksen puheenjohtaja:		
Kuukausipalkkio	821,00 €	821,00 €
Kokouspalkkio	232,00 €	232,00 €
Hallituksen jäsen:		
Kuukausipalkkio	532,00 €	532,00 €
Kokouspalkkio	232,00 €	232,00 €
Henkilöstön edustaja:		
Kuukausipalkkio	0,00 €	0,00 €
Kokouspalkkio	131,00 €	131,00 €

Hallituksen jäsenet ovat osallistuneet hallituksen kokouksiin vuonna 2019 seuraavasti:

Terttu Savolainen, pj (9 kertaa), Riikka Slunga-Poutsalo (3), Pentti Itkonen (9), Vesa Rantahalvari (10), Saana Siekkinen (8), Timo Sipilä (10), Riitta Särkelä (9), Leila Lehtinen (10), Outi Antila (10), Antti Valpas (10), Mira Nieminen (5)

Heli Martinmäki, henkilökunnan edustaja (2), Tuija Sarlin, henkilökunnan edustaja (7)

Pääjohtajan ja johtajien palkat

Kelan johtajien kokonaispalkkaus määräytyi seuraavasti:	2019	2018
Pääjohtaja Elli Aaltonen	18 061,31€/kk	17 855,97€/kk
Johtaja Kari-Pekka Mäki-Lohiluoma	18 061,31€/kk	15 321,63€/kk
Johtaja Nina Nissilä	14 423,88€/kk	-
Johtaja Mikael Forss	-	14 259,89€/kk

* Mäki-Lohiluoma toiminut virkaa hoitavana pääjohtajana siihen asti, kunnes pääjohtajan virka on täytetty. Palkkaus määräytynyt ajalla 20.8.2019 - 31.12.2019 pääjohtajan kokonaispalkkauksen mukaisesti (ennen tätä 15.497,83 euroa/kk).

Kokonaispalkkaus sisältää mahdollisen autoedun. Lisäksi johtajilla on puhelinetu.

Oikeus ravintoetuun ja työpaikkaterveydenhuoltoon määräytyy kuten muillakin toimihenkilöillä.

7. Kansaneläkelain 98§:n ja 103§:n mukainen valtion osuus, 1 000 euroa

	2019	2018
Nettorahoitusomaisuus 1.1.	77 103	79 057
+ Tuotot yhteensä	2 152 948	2 201 078
Vakuutusmaksut		
Valtion osuus kansaneläkkeistä	2 089 093	2 132 719
Valtion osuus toimintakuluista	61 951	67 282
Omaisuuksien tuotot	1 904	1 077
- Kulut yhteensä	2 150 712	2 202 957
Etuudet	2 086 857	2 134 598

Toimintakulut	63 855	68 359
+ Merkintäoikeuksien myyntituotot		
= Nettorahoitusomaisuus 31.12.	79 339	77 178
- 3,5 % tilikauden ku- luista	75 275	77 103
= Rahaston vaje (-) tai ylijäämä (+)	4 064	74
+ KEL 103§:n mukainen suoritus		
= Velka valtiolle toimintakuluista	661	866
= Saatava valtiolta toimintakuluista		
Lisäys/vähennys valtion osuuteen toimintakuluista		
Valtion osuus toimintakuluista, kertymä		
Valtion osuus rahoitusomaisuuden vähimmäismäärästä	4 064	74

8. Sairausvakuutusrahaston kassavirtalaskelma, 1 000 euroa

	2019	2018
Sairausvakuutus		
+ Vakuutusmaksut	2 497 544	2 453 568
+ Takautumissuoritukset	282	313
+Valtion osuudet etuuksiin	2 297 201	2 122 998
+ Saadut EU-korvaukset (sh-vakuutus)	54 927	48 215
+ Muut tuotot	13 147	0
- Etuudet	4 820 541	4 645 704
- Ennakkomaksujen lisäys (-)	-1 799	4 674
= Kassajäämä I	44 358	-25 283
Velka valtiolle/saatava (etuudet), muutos(+/-)	76 557	-42 263
+ Omaisuustuotot	1 185	-263
= Kassajäämä II	122 100	-67 809
+ Valtion osuus toimintakuluista	58 530	60 552
- Toimintamenot	197 083	201 546
- Käyttöomaisuuden poistot	4 914	5 044
= Kassajäämä III	-21 367	-213 847
Velka valtiolle/saatava (toimintakulut), muutos(+/-)	-151	8 186
=Kassajäämä IV	-21 216	-222 033
Pääomien lisäys (-)/vähennys (+)	-289	-19 711

Omaisuuuden lisäys (-)/vähennys (+)	1 089	2 726
Lyhytaikaisten velkojen / saatavien muutos (+/-)	54 584	-75 688
+ Rahat ja pankkisaamiset 1.1.	482 494	645 824
- Rahat ja pankkisaamiset 31.12.	407 493	482 494
=	0	0

9. Sosiaaliturvan yleisrahaston kassavirtalaskelma, 1 000 euroa

	2019	2018
+Valtion osuudet etuuksiin	5 595 236	5 625 039
+Kuntien osuudet	748 754	794 098
+Työttömyysvakuutusrahaston suoritukset	0	0
+Saadut ETA-korvaukset	47	66
+Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu	207 000	261 000
+Takautumissuoritukset	21	22
-Etuudet	6 551 057	6 680 224
-Ennakkomaksujen lisäys (-)	7 367	375
=Kassajäämä I	-7 367	-375
Velka valtiolle/saatava (etuudet), muutos(+/-)	57 040	-7 407
Velka kunnille/saatava, muutos(+/-)	217	29
Velka tyött.vak.rhsto/saat., muut.(+/-)	0	0
+Omaisuuustuotot	18	5
=Kassajäämä II	-64 605	7 008
+Valtion osuus toimintakuluista	251 746	241 837
+Investointituotot	0	0
-Toimintamenot	247 099	236 817
-Käyttöomaisuuden poistot	4 665	5 025
=Kassajäämä III	-64 623	7 003
Velka valtiolle/saatava (toimintakulut), muutos(+/-)	-1 380	16 607
=Kassajäämä IV	-63 243	-9 603
Omaisuuuden lisäys(-)/vähennys (+)	60	5 655
Lyhytaik. velkojen/saatavien muutos(+/-)	3 278	16 287
+Rahat ja pankkisaamiset 1.1.	332 455	352 691
+Rahat ja pankkisaamiset 31.12.	265 994	332 455
=	0	0

10. Eläkevastuurahaston kannatusmaksulaskelma, 1 000 euroa

	2019	2018
Täysi eläkevastuu 31.12.	2 043 294	1 999 456
Kateprosentti	39,5 %	40,0 %

Katettava vastuu 31.12.	807 101	799 782
Katettava vastuu 31.12. edellinen vuosi	799 782	801 903
Muutos	7 319	-2 121
Työntekijäin maksuista kertynyt osuus eläkevastuusta 31.12.	0	0
Työntekijäin maksuista kertynyt osuus eläkevastuusta 31.12. edellinen vuosi	0	0
Muutos	0	0
Vähimmäiskatteen ylittävän osan purku 31.12.	20 573	20 573
Ylimääräistä katetta purettu yhteensä	0	0
Ylimääräistä katetta purkamatta 1.1.	20 573	20 573
Koko vastuu 31.12.	827 674	820 355
Koko vastuu 31.12. edellinen vuosi	820 355	822 476
Eläkevastuurahaston katteen lisäys / vähennys	7 319	-2 121
Kannatusmaksu:		
Toimisuuhde-eläkkeet	+ 107 955	104 873
Vilma-laitosten maksamat eläkkeet	+ 8 308	7 763
Eläkevastuurahaston katteen lisäys	+ 7 319	-2 121
Eläkevastuurahaston muut kulut	+ -58	-198
Edellisen vuoden kustannustenjaon tarkistus	+ 59	231
Vilma-hyvitykset	- 9 885	8 906
Työntekijäin eläkemaksut	- 21 129	19 283
Omaisuuksien tuotot ilman arvomuutoksia ja myyntivoittoja	- 41 568	38 316
Työttömyysvakuutusrahaston suoritus	- 2 124	2 101
Koko kannatusmaksu vuonna 31.12.	48 877	41 941
Kannatusmaksu ilman osakesiirtoa Kavasta 31.12.	51 379	50 812
Siirretään osakkeita kansaneläkerahastosta (vähintään)	0	0

11. Käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset, 1 000 euroa

Tilivuonna hankittu käyttöomaisuus on aikaisempina vuosina tilinpäätöksessä poistettu kansaneläkeasetuksen 19 §:ään perustuen kertapoistona. Poistot ovat sisältyneet kansaneläkerahaston ja sairausvakuutusrahaston muihin toimintakuluihin. Vuoden 2003 tilinpäätöksestä lukien käyttöomaisuudesta tehdään suunnitelman mukaiset poistot. Vuoden 1998 tilinpäätöksestä lukien ei kulumattomasta käyttöomaisuudesta ole tehty enää poistoja.

	2019	2018
Eläkevastuurahaston muut sijoitukset		
Kiinteistöt		
Hankintameno 1.1.	46 838	46 838
Kertyneet arvonalennukset	-13 068	-13 068
Arvonkorotukset tilikauden alussa	1 330	1 330
Tasearvo 1.1.	35 100	35 100
Arvonmuutokset tilikaudella	-1 200	0
Tasearvo 31.12.	33 930	35 100
 Kiinteistöt		
Hankintameno 1.1.	33 308	33 308
Kertyneet poistot tilikauden alussa	-29 139	-28 808
Arvonkorotukset tilikauden alussa	35 805	35 805
Tasearvo 1.1.	39 974	40 305
Tilikauden poistot	-888	-331
Arvonmuutokset tilikaudella	33 750	0
Tasearvo 31.12.	72 836	39 974
 IT-ohjelmat		
Hankintameno 1.1.	55 531	54 703
Kertyneet poistot tilikauden alussa	-46 742	-44 216
Tasearvo 1.1.	8 789	10 487
Lisäykset tilikaudella	2 594	4 276
Vähennykset tilikaudella	-554	-3 448
Vähennysten kertyneet poistot	258	924
Tilikauden poistot	-3 171	-3 449
Tasearvo 31.12.	7 917	8 789
 Rakennusten perusparannukset		
Hankintameno 1.1.	80 275	64 022
Kertyneet poistot tilikauden alussa	-34 573	-29 578
Tasearvo 1.1.	45 702	34 444
Lisäykset tilikaudella	4 023	16 253
Tilikauden poistot	-6 142	-4 994
Tasearvo 31.12.	43 583	45 702
 Ennakkomaksut 1.1.	2 545	11 643
Ennakkomaksujen muutos	314	-9 098
Ennakkomaksut 31.12.	2 859	2 545
 Koneet ja kalusto		
Hankintameno 1.1.	32 512	31 794
Kertyneet poistot tilikauden alussa	-27 804	-26 182
Tasearvo 1.1.	4 708	5 613
Lisäykset tilikaudella	4 397	2 148

Vähennykset tilikaudella	-92	-1 430
Vähennysten kertyneet poistot	90	686
Tilikauden poistot	-2 238	-2 309
Tasearvo 31.12.	6 864	4 708
Palvelurahaston käyttöomaisuus		
Hankintameno 1.1.	22 256	17 426
Kertyneet poistot tilikauden alussa	-15 147	-12 776
Tasearvo 1.1.	7 109	4 650
Lisäykset tilikaudella	3 452	4 829
Tilikauden poistot	-2 700	-2 371
Tasearvo 31.12.	7 861	7 109
Käyttöomaisuusosakkeet (toimisto-osakkeet)		
Hankintameno 1.1.	92 276	92 276
Kertyneet poistot tilikauden alussa	-84 295	-84 295
Arvonkorotukset tilikauden alussa	48 151	48 462
Kertyneet arvonalennukset	-3 589	-3 589
Tasearvo 1.1.	52 543	52 854
Vähennykset tilikaudella	-4 225	0
Vähennysten kertyneet poistot	4 225	0
Arvonkorotukset tilikaudella	2 043	0
Arvonalennukset tilikaudella	-687	0
Arvonkorotusten peruutukset tilikaudella	-16 250	-311
Tasearvo 31.12.	37 649	52 543
Sote-hankkeen investoinnit		
Hankintameno 1.1.	398	0
Kertyneet poistot tilikauden alussa	-28	0
Tasearvo 1.1.	370	0
Lisäykset tilikaudella	0	398
Vähennykset tilikaudella	-398	0
Tilikauden poistot	-90	-28
Vähennysten kertyneet poistot	117	0
Tasearvo 31.12.	0	370

12. Muut sijoitukset, 1 000 euroa

KANSANELÄKERAHASTO

2019

2018

Osakkeet (KP-tili 11180)

Tasearvo 1.1.	28 988	34 628
Hankinta-arvo 1.1.	5 704	5 704
Arvonkorotukset 1.1.	23 284	28 924
Muutokset		
Arvonkorotukset	9 706	15 347
Arvonkorotusten peruutukset	-3 148	-20 987
Tasearvo 31.12.	35 546	28 988
Hankinta-arvo 31.12.	5 704	5 704
Arvonkorotukset 31.12.	29 842	23 284
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	0	0

ELÄKEVASTUURAHASTO**2019****2018****Osakkeet, kv-osakerahastot ja pääomarahastot
(KP-tilit 61180, 61185 ja 61195)**

Tasearvo 1.1.	1 090 422	1 209 872
Hankinta-arvo 1.1.	560 993	557 516
Arvonkorotukset 1.1.	631 411	713 895
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	101 982	61 539
Muutokset		
Lisäykset hankinta-arvo	147 510	28 991
Vähennykset hankinta-arvo	-88 701	-25 514
Vähennyksiin kohdistuvat arvonkorotukset	-77 768	-15 698
Vähennyksiin kohdistuvat arvonalennukset	996	0
Arvonkorotukset	443 121	360 743
Arvonalennukset	-31 764	-54 527
Arvonkorotusten peruutukset	-228 999	-427 529
Arvonalennusten oikaisut	27 325	14 084
Tasearvo 31.12.	1 282 143	1 090 422
Hankinta-arvo 31.12.	619 802	560 993
Arvonkorotukset 31.12.	767 765	631 411
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	105 424	101 982

Korkorahastot**(KP-tilit 61170 ja 61171)**

Tasearvo 1.1.	253 364	256 185
Hankinta-arvo 1.1.	251 269	235 270
Arvonkorotukset 1.1.	3 589	21 015
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	1 494	100
Muutokset		
Lisäykset hankinta-arvo	44 465	198 463
Vähennykset hankinta-arvo	-43 127	-182 464
Vähennyksiin kohdistuvat arvonkorotukset	-1 249	-15 467

Vähennyksiin kohdistuvat arvonalennukset	94	135
Arvonkorotukset	22 136	2 788
Arvonalennukset	-17	-5 069
Arvonkorotusten peruutukset	-6 231	-4 747
Arvonalennusten oikaisut	1 417	3 540
Tasearvo 31.12.	270 852	253 364
Hankinta-arvo 31.12.	252 607	251 269
Arvonkorotukset 31.12.	18 245	3 589
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	0	1 494

13. Osakkeet ja osuudet

Alla on lueteltu ne yhtiöt, joissa Kansaneläkelaitoksella on markkina-arvoltaan yli kahden miljoonan euron omistus 31.12.

Osakemäärät kpl

	Yhteensä 31.12.2019	Yhteensä 31.12.2018
Elisa	103 488	103 488
Fortum	7 030 896	7 030 896
Huhtamäki	400 000	400 000
Metso	396 316	396 316
Neste	7 945 272	2 648 424
Nokia	4 288 896	4 288 896
Nordea	5 293 343	5 292 935
Orion B	1 658 368	1 658 368
Oriola B	1 991 481	1 991 481
Outokumpu	9 298 625	9 298 625
Stora-Enso A	23 825 086	23 825 086
Stora-Enso R	973 982	973 982
Telia Company	997 327	997 327
UPM-Kymmene	1 603 690	1 603 690
Valmet	396 316	396 316
Wärtsilä	5 807 730	1 935 910

KANSANELÄKELAITOKSEN 20-100 % OSAKEOMISTUKSET KIINTEISTÖ- JA ASUNTO-OSAKEYHTIÖISSÄ

Kotipaikka	Yhtiö	Omistus- osuus %	Yhtiön oma pääoma €	Yhtiön voitto /tappio 31.12.18/30.6.1 9 €
ALAVUS	Kiinteistö Oy Alavuden Kuulantien Liiketalo	27,29	2 553 745,67	16 336,92
EURA	Asunto Oy Euran Yhdystie 11	27,61	1 786 801,39	12 582,38
FORSSA	Asunto Oy Forssan Karhunpesä	44,05	1 641 582,13	-8 444,39
HAAPAJÄRVI	Kiinteistö Oy Haapavaru	34,21	531 043,69	2 960,52
HAMINA	Kiinteistö-osakeyhtiö Haminan Teräskulma	22,92	890 512,81	-29 673,35
HARJAVALTA	Kiinteistö Oy Harjavan Kultakulma	27,23	776 220,46	7 187,89
HEINOLA	Kiinteistö Oy Heinolan Virtakatu 9	100,00	1 791 857,07	-12 179,24
HELSINKI	Kiinteistö Oy Sectagoona	100,00	4 283 990,21	0,00
HUITTINEN	Kiinteistö Oy Karpintie 8	59,64	623 413,11	-134 353,54
HYVINKÄÄ	Kiinteistö Oy Oikokuja	32,98	5 811 918,52	10,05
IISALMI	Kiinteistö Oy Iisalmen Päiviönkatu 14	100,00	1 203 398,44	-232,90
INARI	Asunto Oy Ivalon Venevalkama	23,20	432 005,01	0,00
JOENSUU	Joensuun Metsätalo Oy	21,45	3 345 460,06	79 319,11
JÄMSÄ	Kiinteistö Oy Jämsän Keskuskatu 6	21,24	1 088 668,35	3 160,09
KAJAANI	Kiinteistö Oy Kajaanin Keskuspuisto	58,06	1 458 617,64	10 710,53
KANGASALA	Asunto Oy Kangasalan Hermanni	22,90	3 871 295,67	-1 446,01
KANKAANPÄÄ	Kiinteistö Oy Järvi-Jussi	31,17	957 047,26	-1 978,11
KANNUS	Kiinteistö Oy Kannuksen Torinkulma	53,97	720 804,98	1 672,92
KAUHAJOKI	Kiinteistö Oy Toopeka 24	23,84	1 300 021,39	3 398,22

Kotipaikka	Yhtiö	Omistus- osuus %	Yhtiön oma pääoma €	Yhtiön voitto /tappio 31.12.18/30.6.1 9 €
KAUSTINEN	Kiinteistö Oy Kelan- kulma	49,06	805 908,51	-364,56
KEMI	Kiinteistö Oy Kemin Klubinkulma	23,76	909 961,46	63 166,07
KERIMÄKI	Kiinteistö Oy Keri- mäen Liikekeskus	27,34	682 684,54	23 513,06
KOKKOLA	Kiinteistö Oy Kok- kolan Torikatu 16 Fast Ab	29,67	1 956 572,27	21,88
KOTKA	Kiint. Oy Keskus- katu 7	40,47	3 731 978,15	28,43
KOUVOLA	Kiinteistöosakeyh- tiö Valtakatu 19	100,00	1 264 029,79	6 835,79
KUHMO	Kiinteistö Oy Kuh- mon Kela	38,76	1 096 434,01	1 770,88
KUUSAMO	Asunto Oy Kitkan- kartano	22,44	980 366,46	0,47
LAUKAA	Asunto Oy Laukaan Sarakoti	25,74	2 146 343,76	5,77
LEPPÄ- VIRTA	Kiinteistö Oy Leppä- virran Liikekulma	38,79	1 211 696,52	17,56
LOHJA	Kiinteistö Oy Lohjan Kauppatori	59,77	2 085 759,36	0,13
LOPPI	Kiinteistö Oy Lopen Kauppatie	44,70	713 116,04	27,64
LOVIISA	Kiinteistö Oy Lovii- san Kirkkopuisto	20,00	778 332,04	2 606,34
LUUMÄKI	Kiinteistö Oy Luu- mäen Apteekin- kulma	34,30	467 402,05	5 219,14
MERIKAR- VIA	Kiinteistö Oy Meri- karvian Kauppatie	40,17	425 938,72	-7 505,49
MIKKELI	Kiinteistö Oy Sääs- tömikko	49,80	1 220 897,63	20,98
MUHOS	Kiinteistö Oy Mu- hoksen Kivipirtti	32,14	840 171,47	-314,34
MUONIO	Kiinteistö Oy Muo- nion Erkin Kulma	78,57	388 928,39	-842,42
MYNÄMÄKI	Kiinteistö Oy Liike- talo Mynä-Center	27,08	905 560,89	28,74

Kotipaikka	Yhtiö	Omistus- osuus %	Yhtiön oma pääoma €	Yhtiön voitto /tappio 31.12.18/30.6.1 9 €
MÄNTTÄ	Kiinteistö Oy Män- tän Hippohovi	41,94	777 380,53	-2 469,71
NASTOLA	Nastolan Virastota- lokiinteistö Oy	20,63	1 077 049,92	-49 026,73
NILSIÄ	Kiinteistö Oy Nil- siänportti	24,00	1 425 676,98	2,84
NOKIA	Kiinteistö Oy No- kian Pirkkalaistori	30,48	776 192,64	11,63
NURMES	Asunto Oy Poron- talo	27,72	354 249,45	4 423,39
ORIVESI	Kiinteistö Oy Orive- den Kotikontu	35,26	817 674,62	-2 446,92
OULAINEN	Kiinteistö Oy Lantti- kela	21,93	651 353,01	-3 655,63
PALTAMO	Kiinteistö Oy Palta- mon Säästökulma	20,98	453 940,26	-4 914,71
PARIKKALA	Kiinteistö Oy Liike- piha	23,60	270 168,39	11 056,26
PARKANO	Kiinteistö Oy Parka- non Puistokulma	45,00	838 228,23	1 685,10
PIEKSÄMÄKI	Kiinteistö Oy Piek- sämäen Torihovi	66,83	1 241 611,19	-623,02
PIELAVESI	Kiinteistö Oy Piela- veden Puustellintie 10	100,00	389 588,44	192,49
PIETAR- SAARI	Bostads Ab Kvarn- backsgatan 10 i Ja- kobstad Asunto Oy	20,66	741 615,77	4,32
PORI	Kiinteistö Oy Palo- joenkulma	30,82	5 324 842,51	1 692,77
PORVOO	Kiinteistö Oy Por- voon Kaivopuisto	41,33	1 776 572,71	27,45
RAAHE	Kiint. Oy Raahen Raatihuoneenpuisto	40,55	1 248 146,77	0,00
RAISIO	Kiinteistö Oy Vasa- rantori	51,25	934 764,35	10 909,10
RAUMA	Kiinteistö Oy Norta- monkatu 24	67,30	2 802 790,12	-17 716,07

Kotipaikka	Yhtiö	Omistus- osuus %	Yhtiön oma pääoma €	Yhtiön voitto /tappio 31.12.18/30.6.1 9 €
RIIHIMÄKI	Kiinteistö Oy Riihimäen Jarrumiehenkatu 10	40,42	2 047 102,69	3,03
ROVANIEMI	Kiinteistö Oy Vilhontalo	24,07	2 326 372,70	21 725,99
SAARIJÄRVI	Kiinteistö Oy Paaonrinne	45,39	412 523,58	16 118,03
SALO	Kiinteistö Oy Hämeentie 18	100,00	167 059,79	-5 184,83
SASTAMALA	Asunto Oy Marttilankatu 23	24,94	622 756,44	24,96
SAVON-LINNA	Asunto Oy Jalavajousi	23,80	5 584 880,95	-17 194,92
SIILINJÄRVI	Siilinjärven Kauppapuisto Oy	36,78	3 728 355,07	6 299,34
SODANKYLÄ	Asunto Oy Sodankylän Kaivola	30,81	788 189,00	151,11
SOMERO	Asunto Oy Jukolanhovi	21,27	344 028,66	12 255,74
SOTKAMO	Asunto Oy Sotkamon Seppälä	31,39	922 453,15	47,75
SUOLAHTI	Kiinteistö Oy Suolahden Kellosepänkatu 21	32,03	756 131,14	-45 503,51
SUOMUS-SALMI	Kiinteistö Oy Suomussalmen Uitonkulma	24,79	1 991 207,27	-2 966,30
SUONENJOKI	Kiinteistö Oy Suonenjoen Kelankulma	100,00	541 693,83	-2 427,83
YSMÄ	Kiinteistö Oy Uotinkukkaro	21,52	474 097,06	-14 040,32
TAIVAL-KOSKI	Kiinteistö Oy Sähkökela	35,26	198 277,10	-3 280,67
TAMPERE	Ahvenisjärven Liikekeskus Oy	49,20	1 292 125,32	7,84
TAMPERE	Sini-Kulma Oy	50,10	5 951 937,48	3 225,79
TORNIO	Kiinteistö Oy Laivurinkela	53,19	429 325,39	43,92

Kotipaikka	Yhtiö	Omistus- osuus %	Yhtiön oma pääoma €	Yhtiön voitto /tappio 31.12.18/30.6.1 9 €
UUSIKAU- PUNKI	Kiinteistöosaakeyh- tiö Uudenkaupungin Itä-Tulli	64,33	1 715 561,73	0,00
VAALA	Kiinteistö Oy Vaalan Torinkulma	40,70	483 544,87	-492,86
VAASA	Kiinteistö Oy Ra- vatti Fastighets Ab	100,00	1 161 812,98	-15 286,51
VANTAA	Kiinteistö Oy Myy- rinmarja	27,74	4 526 234,85	26,53
VANTAA	Kiinteistö Oy Silkin- kulma	23,15	5 989 166,55	-21 103,97
VANTAA	Kiinteistö Oy Kor- son Toimistokeskus	22,89	6 036 000,87	-3 844,92
VARKAUS	Kiinteistö Oy Var- kauden Kelankulma	65,85	509 784,65	-2 463,02
VARPAIS- JÄRVI	Kiinteistö Oy Varpa- kulma	35,84	479 737,50	1 826,36
VESANTO	Kiinteistö Oy Vesan- non-Savo	34,44	689 996,48	4 652,22
VIHTI	Kiinteistö Oy Num- melan Linja-auto- asema	22,02	3 350 587,47	-4 860,45
VIITASAARI	Kiinteistö Oy Viita- saaren Saarikeskus	31,92	1 159 248,46	-2 014,30
YLITORNIO	Kiinteistö Oy Ylitor- nion Liiketalo	27,25	956 243,90	3 361,54
YLÖJÄRVI	Kiinteistö Oy Ylöjär- ven Mikkola	20,84	2 850 737,89	-8 648,52
		87 kpl	138 069 506,63	-87 123,06

Luvut on poimittu asunto-osakeyhtiöiden ilmoittamista tilinpäätöstiedoista. Asunto-osakeyh-
tiöiden tilinpäätöstiedot on raportoitavissa kiinteistötiedon hallintajärjestelmästä.

14. Muut saamiset, 1 000 euroa

Muiden saamisten olennaiset erät	2019	2018
Saamiset valtiolta sairausvakuutusrahastolle	0	64 351

Saamiset EU-korvauksista	6 863	8 421
Saamiset Vilma-laitoksilta	3 219	2 866
Saamiset Kevalta toimosuhde-eläkkeistä	8 908	7 723
Muut saamiset	691	230
Muut saamiset yhteensä	19 681	83 592

15. Ennakkomaksut, 1 000 euroa

Ennakkomaksujen olennaiset erät	2019	2018
Työpaikkakassojen ennakot	2 815	5 313
Apteekkiennakot	103 753	102 948
Opintotuen ennakot	50 671	48 992
Asumistuen ennakot	121 718	120 729
Työttömyystuen ennakot	7 643	6 363
Vanhempainpäiväraha ennakot	2 705	2 432
Perustoimeentulotuen ennakot	19 229	16 228
Muut etuusrahastojen ennakot	8 401	8 467
Ennakkomaksut yhteensä	316 935	311 471

16. Oma pääoma, 1 000 euroa

	2019	2018
Kansaneläkerahasto		
Oma pääoma		
Rahasto vuoden alussa	59 827	70 143
Rahaston muutos	-6 624	-10 316
Rahasto yhteensä	53 203	59 827
Arvonkorotusrahasto 1.1.		
Käyttöomaisuus	54 532	54 657
Sijoitukset	23 284	28 924
Arvonkorotusrahasto 1.1. yhteensä	77 816	83 580
Arvonkorotusrahaston muutos		
Käyttöomaisuus	24 103	-124
Sijoitukset	6 558	-5 640
Arvonkorotusrahaston muutos yhteensä	30 661	-5 765
Arvonkorotusrahasto yhteensä 31.12.	108 477	77 816
Oma pääoma yhteensä	161 680	137 642
Sairausvakuutusrahasto		
Oma pääoma		
Rahasto vuoden alussa	545 824	718 584
Rahaston muutos	-99 920	-172 761

Rahasto yhteensä	445 903	545 824
Arvonkorotusrahasto 1.1.		
Käyttöomaisuus	40 026	40 213
Sijoitukset	0	0
Arvonkorotusrahasto 1.1. yhteensä	40 026	40 213
Arvonkorotusrahaston muutos		
Käyttöomaisuus	-4 576	-187
Sijoitukset	229	0
Arvonkorotusrahaston muutos yhteensä	-4 347	-187
Arvonkorotusrahasto yhteensä 31.12.	35 680	40 026
Oma pääoma yhteensä	481 583	585 850

Sosiaaliturvan yleisrahasto

Oma pääoma

Rahasto vuoden alussa	455	455
Rahaston muutos	0	0
Rahasto yhteensä	455	455
Arvonkorotusrahasto 1.1.		
Käyttöomaisuus	0	0
Arvonkorotusrahasto 1.1. yhteensä	0	0
Arvonkorotusrahaston muutos		
Käyttöomaisuus	49	0
Arvonkorotusrahaston muutos yhteensä	49	0
Arvonkorotusrahasto yhteensä 31.12.	49	0
Oma pääoma yhteensä	504	455

Palvelurahasto

Oma pääoma

Rahasto vuoden alussa	1 907	973
Rahaston muutos	960	933
Rahasto yhteensä	2 867	1 907
Kanta-puskurivarat		
Kanta-puskurivarat vuoden alussa	2 177	2 177
Kanta-puskurivarojen muutos	0	0
Kanta-puskurivarat yhteensä	2 177	2 177
Oma pääoma yhteensä	5 044	4 084

Eläkevastuurahasto

Oma pääoma

Rahasto vuoden alussa	820 355	822 476
Rahaston muutos	7 319	-2 121
Rahasto yhteensä	827 674	820 355

Muu oma pääoma		
Muu oma pääoma vuoden alussa	48 648	47 545
Muutos	78 549	1 103
Muu oma pääoma yhteensä	127 197	48 648
Arvonkorotusrahasto 1.1.		
Käyttöomaisuus	1 792	3 512
Sijoitukset	642 379	741 285
Arvonkorotusrahasto 1.1. yhteensä	644 171	744 797
Arvonkorotusrahaston muutos		
Käyttöomaisuus	70	-1 720
Sijoitukset	155 506	-98 907
Arvonkorotusrahaston muutos yhteensä	155 576	-100 627
Arvonkorotusrahasto yhteensä 31.12.	799 746	644 171
Oma pääoma yhteensä	1 754 618	1 513 174
Kansaneläkelaitoksen oma pääoma yhteensä	2 403 428	2 241 205

17. Kuntoutusvaraus 31.12.2019, 1 000 euroa

	2019	2018
Yksilökohtainen kuntoutus		
Varaus vuoden alussa	38 101	31 561
Varauksen lisäys tilikaudella	53 400	52 800
Varauksen käyttö tilikaudella	-48 166	-46 260
Yksilökohtainen kuntoutus yhteensä	43 335	38 101
Kuntoutuksen kehittämishankkeet		
Varaus vuoden alussa	18 111	19 943
Varauksen lisäys tilikaudella	856	5 085
Varauksen käyttö tilikaudella	-5 771	-6 917
Kuntoutuksen kehittämishankkeet yhteensä	13 196	18 111
Tutkimus- ja kehittämistoiminta		
Varaus vuoden alussa	5 527	4 384
Varauksen lisäys tilikaudella	1 922	3 279
Varauksen käyttö tilikaudella	-2 043	-2 136
Tutkimus- ja kehittämistoiminta yhteensä	5 406	5 527
Kuntoutusvaraus yhteensä 31.12.2019	61 937	61 739
Varauksen muutos yhteensä	198	5 850

Varauksesta sidottu päätöksin	22 405	26 639
-------------------------------	--------	--------

18. Pitkäaikainen vieras pääoma, 1 000 euroa

	2019	2018
Velka valtiolle toimintakuluista	5 412	1 705
Velka toimeentulotuen vakuuksista	2 332	1 591
Palvelurahaston pitkäaikainen laina	4 000	4 000
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	11 743	7 297

19. Saadut ennakot, 1 000 euroa

	2019	2018
Saatujen ennakkoiden olennaiset erät		
Kansaneläkerahaston etuuksien ennakkomaksut	277 425	54 131
Ennakot työmarkkinatukeen	7 643	6 363
Ennakot perustulokokeiluun	4 910	4 447
Ennakot opintotukeen	52 382	52 855
Ennakot asumistukeen	125 100	129 170
Ennakot toimeentulotukeen	111 750	115 500
Palvelurahaston ennakkomaksut	0	231
Palvelurahaston investointiennakot	5 019	5 111
Muut ennakot	8 044	2 738
Saadut ennakot yhteensä	592 274	370 546

20. Siirtovelat ja lyhytaikaiset velat, 1 000 euroa

	2019	2018
Siirtovelat, olennaiset erät		
Lomapalkkavelka	59 024	58 594
Etuuksien siirtovelat	3 800	3 000
Velka verohallinnolle kausilityksistä	0	56 652
Muut siirtovelat	10 772	8 919
Palvelurahaston muut siirtovelat	5 661	6 771
Siirtovelat yhteensä	79 257	133 935
Lyhytaikaiset velat, olennaiset erät		
Velka kansaneläkkeiden ennakonpidätyksistä	5 152	5 463
Velka sairauspäivärahan ennakonpidätyksistä	9 571	8 644

Velka vanhempainpäivärahan ennakonpidätyksistä	12 564	11 582
Velka kuntoutusrahojen ennakonpidätyksistä	3 116	2 396
Velat EU-korvauksista	668	3 116
Velka peruspäivärahasta	2 715	33 557
Velka työmarkkinatuesta	11 212	12 321
Velka työmarkkinatuen passiiviosasta	15 770	17 599
Velka lapsilisistä	3 882	7 566
Velka äitiysavustuksesta	2 707	2 610
Velka opintotuesta	32 343	24 405
Velka asumistuesta	9 501	20 792
Velka sotilasavustuksesta	1 986	3 739
Velka sairaanhoitovakuutusosuudesta	12 206	0
Velka Kavan toimintakuluista	866	1 808
Velka Savan toimintakuluista	19	722
Velka Sty:n toimintakuluista	820	2 497
Velka elatustuesta	431	4 399
Velka perustoimeentulotuesta	18 019	27 102
Velka pakolaisten toimeentulotuesta (3 v)	2 567	3 565
Velka peruspäivärahojen ennakonpidätyksistä	3 405	3 094
Velka työmarkkinatuen ennakonpidätyksistä	25 764	25 639
Velka lasten kotihoid.tuen ja osittaisen hoitorah. ennakonpidätyksistä	5 614	6 065
Velka opintotuen ennakonpidätyksistä	42	4 225
Velka Kevalle ennakonpidätyksistä	3 553	3 164
Muut lyhtyaikaiset velat	16 409	13 285
Lyhytaikaiset velat yhteensä	200 904	249 354

Vakuudet, vastuusitoumukset ja taseen ulkopuoliset järjestelyt

21. Eläkevastuurahasto, 1 000 euroa

	2019	2018
Henkilöstön eläkevastuu	2 043 294	1 999 456
Vähimmäiskate	807 101	799 782
Katettu kannatusmaksuilla ja tuotoilla	807 101	799 782
Katettu työntekijäin eläkemaksuilla		
Vähimmäismäärän ylittävä kate	20 573	20 573
Eläkevastuurahasto	827 674	820 355
Eläkevastuurahaston vajeus	68 791	68 828
Eläkevastuurahaston arvonkorotusrahasto	799 746	644 171
Rahaston ulkopuolella oleva osa kokonaiseläkevastuusta	1 215 620	1 179 100

22. Leasingvastuut, 1 000 euroa

	2019	2018
IT-laitteiden leasingvastuut		
Seuraavana tilikautena maksettavat	4 118	5 565
Myöhemmin maksettavat	3 615	7 103
IT-laitteiden leasingvastuut yhteensä	7 733	12 668

23. Perustoimeentulotuen maksusitoumukset, 1 000 euroa

	2019	2018
Perustoimeentulotuen maksusitoumukset		
Seuraavana tilikautena maksettavat	4 437	3 960
Myöhemmin maksettavat*	54 203	38 059
Perustoimeentulotuen maksusitoumukset yhteensä	58 640	42 020

*Maksusitoumuksen voimassaolon loppuaika on v. 2020 jälkeen tai myöhemmin tai voimassaoloajan loppuaikaa ei ole määrätty

24. Takaisinperinnässä olevien etuuksien määrä, 1 000 euroa

	2019	2018
Etuus		
Työttömyysturvaetuuudet	45 224	41 385
Yleinen asumistuki	37 221	31 829
Opintotuki	9 029	9 899
Eläkkeet ja vammaisetuudet	3 488	3 800
Muut etuudet	17 278	16 259
Yhteensä	112 240	103 172

Matka-avustuksen tiedot ovat 1.1.2019 alkaen mukana työttömyysturvaetuuksissa. Aikaisempina vuosina ne on ilmoitettu kohdassa muut etuudet.

25. Perittävän elatusavun määrä, 1 000 euroa

	2019	2018
Elatusapu	185 734	186 681

26. Opintotuen tulovalvonnan perusteella syntyneet perinnät, 1 000 euroa

	2019	2018
Opintotuen vuosivalvonta	17 252	18 570

Opintotukilain (17§) mukaan opiskelija huolehtii itse, ettei vuosituloraja ylitä.

Perittävään määrään sisältyy 15% korotus (27§).
Kela ei voi vaikuttaa takaisinperittävän määrän syntyyn.

27. Opintolainojen valtioneuvokset ja takaussaatavat, 1 000 euroa

Alla on valtion opintotukilain nojalla takaama pankeissa oleva opintolainakanta sekä takaajana maksetuista lainoista syntynyt takaussaatavakanta, jotka sisältyvät valtion hallinnolliseen kirjanpitoon. Kela huolehtii opintotukilain nojalla takausvastuiden maksamisesta, takaussaatavien perinnästä ja tuottojen tilittämisestä opetusministeriölle. Kela ei voi vaikuttaa takaajana maksettaviin määriin.

	2019	2018
Valtion takaama opintolainakanta	3 980 989	3 400 927
Valtion takaussaatavat	113 332	115 900

28. Vakuutusjäämät, 1 000 euroa

	2019	2018
Verovirastojen jäämäperinnässä olevat vakuutusmaksusaatavat	115 016	116 433

Tilinpäätöksen allekirjoitukset

Helsingissä maaliskuun 19. päivänä 2020

Vertti Kiukas

Mira Nieminen

Tuija Brax

Leila Lehtinen

Vesa Rantahalvari

Juha Rehula

Saana Siekkinen

Timo Sipilä

Riitta Särkelä

Kirsi Varhila

Kela

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä huhtikuun 23. päivänä 2020

Piia-Tuulia Rauhala
KHT

Eeva-Maria Maijala

Antti Kurvinen

Mia Laiho

Suna Kymäläinen

Toimi Kankaanniemi

Matti Torvinen

Ulla-Maija Tuomela
KHT, JHT

Kelan kirjanpidossa käytetyt kirjanpitokirjat vuonna 2019

Tasekirja	sähköinen + sidottu tilikausikohtainen kirja
Pääkirjanpidon päiväkirja	sähköinen, Tahti-järjestelmä
Pääkirjanpidon pääkirja	sähköinen, Tahti-järjestelmä
Osakirjanpidon päiväkirja	sähköinen, MK-järjestelmä
Osakirjanpidon pääkirja	sähköinen, MK-järjestelmä
Sijoitusomaisuus:	
Osakekortisto	sähköinen, Tahti-järjestelmä
Käyttöomaisuus:	
Toimisto-osakeluettelo	sähköinen
Muut käyttöomaisuus	sähköinen, Tahti-järjestelmä
Taululuettelo	kirja

Kelan kirjanpidossa käytetyt tositelajit vuonna 2019

a) pääkirjanpidon tositteet	koneellinen, Tahti-järjestelmä
Tahti-järjestelmän tositteet (tositelajiluettelo liitteenä)	
Liitetietotosite	
b) osakirjanpidon tositteet	
MK-järjestelmän tositteet (tositelajiluettelo liitteenä)	koneellinen, MK-järjestelmä

Pääkirjanpidon tositelajit

12	AD Adoptiotuki
13	AE Eläkk.saaj. as.tu
14	AY Asumistuki
15	EL El- ja vammaiset.
17	KB Kuntoutusraha
18	QK Valt. korv.maksut
20	KQ Kuntoutusmaksut
21	LL Lapsilisät
22	MM Maahanm.erit.tuki
23	Vammaisetuudet
24	OT Opintotuki
27	SA Sotilasavustus
28	SH Sairaanhoidokorv.
29	SM Erytishoitoraha
30	SP Sairauspäiväraha
31	SQ Valtak.sop.tilit.
33	TK TP-kass.enn.maksu
34	TM Työmarkkinatuki

35	TO Yritt. tt-huolto
36	TP Peruspäiväraha
37	TQ Koulutustuki
39	TW Työnant.tt-huolto
40	VB Äitiysavustus
42	VR Vanh.päiväraha
43	WH Lastenhoidon tuki
44	WY Last.h.tuen tkorv
45	WH Lastenhoidon tuki
46	F2 Asumistuki ja lap
47	MA Eläketuki / Menoj
48	LU Elatustuki
49	Takuueläke
50	PC Toimeentulotuki
51	PU Perustulo
53	Ulkomaan perintä/883
90	HA Toimisuhte-eläkk.
91	YM Toimistot
92	HP Palkat
93	Toimistojen LM-maksu
94	LP Laskut ja palkk.
95	SOKY-laskut
96	VU Vuokrat ja vast.
97	FK Toimist.kirj.pito
98	M2 Keskushall.pal.
99	M3 Katteensiirto
AA	Käyttöom.kirjaus
AB	Kirjanpitosite
AF	Poistokirjaukset
AN	Käyttöom.kirj: netto
AZ	Saldokirjaus
CH	Sopimuksen selvitys
DA	Asiakastosite
DG	Asiakkaat - hyvitys
DR	Asiakkaat - lasku
DS	Vuokravakuudet
DT	Vuokratulot
DZ	Asiakkaat - maksu
EU	Euro - pyöritysero
EX	Ulkoinen numero
KA	Toimittajatosite
KG	Toimittajat - hyvityt.
KN	Toimittajat - netto
KO	Vuokramenot
KP	Tilin ylläpito
KR	Toimittajat - lasku

KY	Toimittajat - KH hyv
KZ	Toimittajat - maksu
ML	ML-tilitys
PR	Hinnanmuutos
RA	Hyvitys - nettosuor.
RB	Saatavien varaus
RE	Lasku - brutto
RN	Lasku - netto
RT	KH Siirtokirjaukset
RV	Myyntilasku
SA	Pääkirjatilitosite
SB	Pääkirjatilikirjaus
SC	Pääkirjavyörytys
SJ	Sijoitukset
SK	Kassatosite
SM	Sähköinen muistiotos
SO	KH sisäiset vuokrat
SU	Jälkikirjaustosite
UE	Tiedonsiirto
WA	Tavaranluovutus
WE	Tavaranvastaanotto
WI	Inventointitosite
WL	Varast.otto/toimitus
WN	Tav.vast.otto netto
ZA	Automaattitiliöinnit
ZB	Korv. tt-laskut
ZH	Palkat
ZK	Konversiot
ZM	Matkalaskut
ZP	Maksukirjaus
ZR	Pankki - täsmäytys
ZS	Maksu per shekki
ZT	Sähköinen tiliote
ZV	Maksuselvitys

Osakirjanpidon tositelajit

Adoptiotuki (AD)

Eläkkeensaajan asumistuki (AE)

Asumistuki (AY)

Eläke- ja vammaisetuudet (EL)

Takuueläke (GE)

Kuntoutusraha (KB)

Kuntoutusmaksut (KQ)

Lapsilisä (LL)
Toimistojen maksut (LM)
Elatustuki (LL)
Osakirjanpidon tosite (MK)
Vastaanottokirjaus/KAVA (MK1)
Vastaanottokirjaus/SAVA (MK2)
Vastaanottokirjaus/STY (MK3)
Maahanmuuttajien erityistuki (MM)
Keskushall. Palautukset (M2)
Opintotuki (OT)
Perustoimeentulotuki (PC)
Perustulo (PU)
Kansaneläke (QE)
Valtion korvaukset (QK)
Työttömyysetuus (RF)
Sotilasavustus (SF)
Sairaanhoitokorvaus (SH)

Sairauspäivärahaetus (SJ)
Erityishoitoraha (SM)
Sairauspäiväraha (SP)
Työpaikkakassan ennakkomaksu (TK)
Yrittäjien työterveyshuolto (TO)
Koulutustuki (TQ)
Työnantajien työterveyshuolto (TW)
Työpaikkakassatilitykset (TY)
Ulkomaan perintä (UP)
Äitiysavustus (VB)
Vammaisetuudet (VI)
Vanhempainpäiväraha (VR)
Lastenhoidon tuki (WH)
Lastenhoidon tuen työkorvaus (WY)

Liite 4: Kelan vastuullisuusraportti 2019

Pääjohtajan katsaus

Kelan tavoite on toimia ihmistä arvostavasti, osaavasti, yhteistyökykyisesti ja uudistuvasti. Näihin arvoihin perustuu myös vastuullisuustyömme. Kelan visiona on palveluiden edelläkävijänä luoda hyvinvointia ja oman elämän hallintakykyä.

Vastuullisuuden keskeinen painopiste Kelassa on sosiaalisesti kestävä kehitys. Sen päämääränä on turvata hyvinvoinnin edellytykset nykyisille ja tuleville sukupolville. Vuonna 2019 Kela on aktiivisesti osallistunut nuorten syrjäytymisen sekä eriarvoisuuden ehkäisemiseen kehittämällä ammatillista kuntoutusta, kuntoutuspalveluita ja lainsäädäntöä. Nuoret ja eri yhteistyötahot ovat antaneet positiivista palautetta oikeansuuntaisesta kehitystyöstä, nuorten palveluista sekä erityisesti uudesta tavasta kohdata nuori.

Viime vuonna päätimme uudistaa strategiaamme niin, että osallistimme henkilökuntaa sen suunnittelussa. Uuden strategian läpileikkaavana teemana on sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunnan rakentaminen. Vuonna 2019 panostimme vastuullisuustyön vaikuttavuuteen ja tiedon lisäämiseen, ja tämä kehitystyö tulee jatkumaan myös tänä vuonna.

Vuonna 2020 vastuullisuustyössä keskitymme erityisesti kestävään talouteen, yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon. Lisäksi pyrimme vahvistamaan luottamusta ja yhteistyötä sekä kehittämään vaikuttavuutta ja vastuullisuustyön seurantaa. Myös työmme kestävä kehityksen kansallisissa työryhmissä jatkuu.

Kelan vastuullisuustyön saavutuksista voit lukea lisää tästä raportista.

Outi Antila

Kelan pääjohtaja

Kelan vastuullisuuden johtaminen

Kelan vastuullisuustyö lähtee liikkeelle strategiasta. Vastuullisuus perustuu vahvasti myös Kelan lakisääteiseen tehtävään sosiaaliturvan toimeenpanijana. Sosiaaliturvasta huolehtivana organisaationa toimintamme kytkeytyy erityisesti sosiaalisesti kestävään kehitykseen.

Olemme asettaneet vastuullisuustyöllemme tavoitteet, jotka ohjaavat vastuullisuustyön toteuttamista. Tavoitteet on ryhmitelty neljäksi teemaksi, jotka toimivat vastuullisuustyön painopisteinä. Kelan vastuullisuussuunnitelma tullaan päivittämään keväällä 2020.

Kelan vastuullisuusteemat ja -tavoitteet:

Sosiaaliturvajärjestelmän kehittäminen

1. Olemme aktiivinen yhteiskunnallinen vaikuttaja.
2. Tuemme asiakkaidemme hyvinvointia ja oman elämän hallintaa.

Eriarvoisuuden vähentäminen

3. Toimimme syrjäytymisen ehkäisemiseksi.
4. Kehitämme palvelujamme asiakkaidemme ja henkilöstömme monimuotoisuuden huomioimiseksi.

Vastuullinen yhdessä tekeminen

5. Olemme vastuullinen työnantaja.
6. Toimimme taloudellisesti kestävästi.
7. Sijoitamme varamme vastuullisesti.

Ilmastonmuutoksen hillitseminen

8. Pienennämme hiilijalanjälkeämme.

Kelassa on erilaisia vastuullisuutta tukevia suunnitelmia ja ohjeistuksia. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman päivittäminen aloitettiin syksyllä 2019, ja uusi suunnitelma julkaistaan keväällä 2020.

Kelan vastuullisuustyön seminaarissa joulukuussa 2019 määriteltiin Kelan vastuullisuustyön nykytilannetta ja visioitiin tulevaisuutta. Esiin nousi selkeä tarve jakaa tietoa ja syventää ym-

määrystä koko henkilökunnan tasolla. Vuoden 2020 aikana vastuullisuustyötä tehdään näkyväksi, ja sille asetetaan tänä vuonna entistä konkreettisempia tavoitteita, joiden toteutumista seurataan.

Kelan uusi strategia on tehty yhdessä

Kelan uuden strategian määrittelyssä ja arkeen kuljettamisessa hyödynnettiin palvelumuotoilun menetelmiä. Strategian perusta luotiin tiiviissä yhteistyössä koko Kelan ja keskeisten sidosryhmiemme kanssa. Kiteytyneen työn taustalla on mm. strategiakiertue kaikissa vakuutuspiireissä ja asiakaspalveluyksiköissä, asiantuntija- ja sidosryhmähaastatteluja, kymmeniä työpaikkoja, asiakaspalvelutyön havainnointia, avointa viestintää ja kaikille kelalaisille avoin verkkokysely. Haluamme ylläpitää samaa yhdessä tekemisen henkeä läpi koko strategiakauden. Tavoitteiden kuljettaminen arkeen toteutetaan yhteistyössä ja avointa vuorovaikutusta korostuen. Uuden strategian tavoitteiksi nousivat luottamus ja yhteistyön vahvistaminen, asiakaskokemuksen kehittäminen sekä tiedon liikkuvuus ja hyödyntäminen. Kelan strategian tavoitteet konkretisoituvat toimenpiteiksi neljässä osastrategiassa. Niillä tuetaan sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävää yhteiskuntaa.

Yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Tavoite 1: Olemme aktiivinen yhteiskunnallinen vaikuttaja

Teemme aloitteita sosiaaliturvan lainsäädännön kehittämiseksi.

Yhtenä vastuullisuustyön tavoitteena on vaikuttaa aktiivisesti yhteiskunnassa. Tavoite kytkeytyy erityisesti sosiaaliturvan lainsäädännön kehittämiseen. Vaikuttamalla lainsäädäntöön voimme osaltamme edistää sosiaalisesti kestävää kehitystä. Julkaisemme vuosittain lainsäädännön kehittämissalkun, jonka kehittämiskohteet liittyvät lainsäädännön ja toimeenpanon yksinkertaistamiseen ja etuuksien riittävään tason varmistamiseen. Kehittämissalkku toimitetaan tiedoksi Kelan valtuutetuille, eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle sekä lainvalmistelusta vastaaville ministeriöille.

Tarjoamme asiantuntemustamme sosiaaliturvan kehittämiseksi Suomessa ja kansainvälisesti.

Osana yhteiskunnallista vaikuttamistamme haluamme vaikuttaa sosiaaliturvajärjestelmän kehittämiseen. Olemme mukana muun muassa valtioneuvoston kanslian johtamassa Toimi-hankkeessa, jossa yhtenä kehittämisen kohteena on sosiaaliturvan byrokratialoukkujen purkamisen asiakkaan ja toimeenpanon näkökulmasta. Hankkeessa hyödynnetään Kelan vahvaa sosiaaliturvan asiantuntemusta osana perusturvan kokonaisuudistusta.

Tuotamme sosiaaliturvasta tutkimus- ja tilastotietoa sekä viestimme siitä eri kanavissa.

Tutkimusblogejamme luettiin vuonna 2019 yhteensä 73 097 kertaa. Vuonna 2018 lukukertoja oli 85 416. Kelan tutkimuksen Twitter-tilillä oli 10 300 seuraajaa. Vuonna 2018 seuraajia oli 8 718.

Kelan tehtäviin kuuluu palvella tiedolla. Tuottamallamme tutkimus- ja tilastotiedolla vaikuttamme sosiaaliturvaan liittyvään päätöksentekoon. Tuomme tutkimus- ja tilastotietoa esille eri kanavissa. Näin tuottamamme tieto on laajasti hyödynnettävissä.

Pääosin Kelan tutkimus liittyy Kelan hallinnoimiin etuuksiin ja sosiaaliturvajärjestelmän toimivuuteen. Tutkimme muun muassa toimeentulotuen käyttöä ja kohdentumista sekä näihin liittyen pienituloisten kotitalouksien hyvinvointia. Tutkimus pyrkii siis jo itsessään tuottamaan tietoa, jota voidaan hyödyntää kestävämmän yhteiskunnan rakentamisessa. Toisaalta tutkimuksessa keskitytään nimenomaisesti ekososiaaliin kysymyksiin. Kelan johtava tutkija Tuula Helne on kansallisesti ja kansainvälisesti tunnettu ekososiaalipoliittisten kysymysten asiantuntija. Hän on tuottanut niihin liittyen useita julkaisuja, joista yksi uusimmista pohtii hyvinvoinnin suhteellista luonnetta ekosysteemeissä.

Kela järjesti osana Suomen EU-puheenjohtajakautta kansainvälisen konferenssin, jossa kantavina teemoina olivat sosiaaliturva ja sen kestävä kehittäminen. Konferenssi koostui useista asiantuntijapuheenvuoroista, joissa käsiteltiin Kelan toimintaa osana suomalaista hyvinvointivaltiota. Näkökulmat vaihtelivat kansainvälistyvästä toimintaympäristöstä tekoälyn hyödyntämiseen sosiaaliturvajärjestelmän kehittämisessä.

Konferenssijärjestelyissä keskeinen periaate oli ekologisuus. Tilaisuudessa pyrittiin siihen, että konferenssin hiilijalanjälki olisi mahdollisimman pieni ja tarjolla oli vain kasvisruokaa.

Kestävän kehityksen työ kansallisella tasolla

Olemme aktiivisesti mukana kansallisessa kestävä kehityksen työssä. Vuonna 2019 jatkoimme toimintaamme jäsenenä Suomen kestävä kehityksen toimikunnassa ja seurantaverkostossa. Olimme myös mukana valmistelemaan kansallista kestävä kehityksen seuranta. Linkki VNK:n kestävä kehityksen seurannan sivustolle: [KESTÄVÄN KEHITYKSEN TILA](#)

Asiainn vaivattomuus

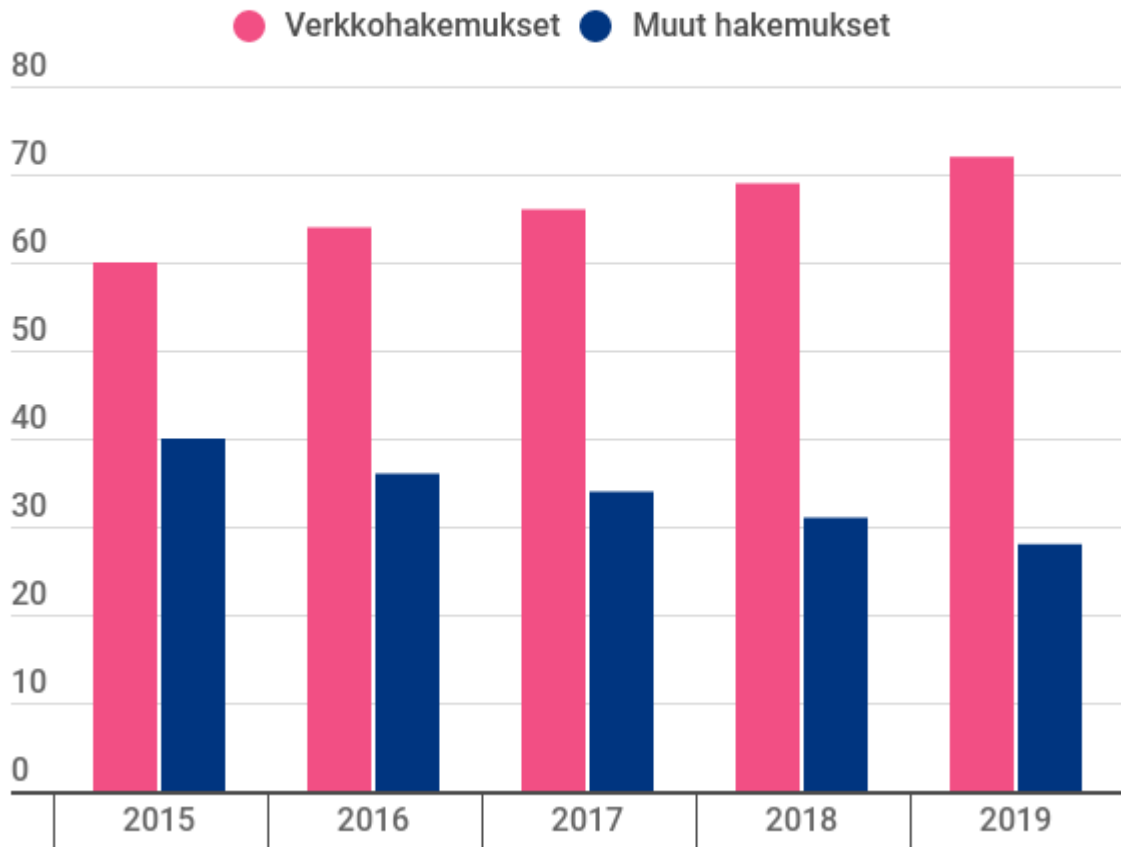
Tavoite 2: Tuemme asiakkaidemme hyvinvointia ja oman elämän hallintaa

Asiakkaidemme hyvinvoinnin tukeminen ja elämänhallinta kytkeytyvät palvelujemme vaivattomuuteen. Kelalle on tärkeää, että asiakkaat voivat asioida kanssamme eri tavoilla. Olemme panostaneet tähän kehittämällä asiointitapoja mahdollisimman kattaviksi. Kela jatkoi palveluverkkonsa ja palveluidensa kehittämistä vuonna 2019. Vähäisessä käytössä olleita palvelupisteitä korvattiin muilla palveluilla, kuten kunnan asiointipisteellä tai pop up -palvelulla. Kelan omia palvelupisteitä oli vuoden 2019 lopussa 146, ja niissä asioitiin 2 miljoonaa kertaa.

Vuonna 2019 Kelaan toimitettiin yli 15 miljoonaa etuushakemusta. Näistä 11 miljoonaa, eli 72 %, tehtiin verkossa. Samaan aikaan yhä useampi lähetti Kelaan viestejä verkkoasiointipalvelussa, ja yhteydenottojen määrä muissa asiakaspalvelukanavissa laski. Verkkohakemusten osuus kaikista hakemuksista on kasvanut jo useita vuosia. Vuonna 2019 asiakkaat kirjautuivat asiointipalveluun lähes 30 miljoonaa kertaa ja lähettivät Kelaan noin 3 miljoonaa viestiä. Vuonna 2019 Kelaan toimitettiin yhteensä lähes 22 miljoonaa liitettä, joista verkossa 65 %. Vuotta aiemmin osuus oli 60 %.

Asiakkaille tärkein tietolähde on kela.fi-sivusto, jolla käytiin lähes 46 miljoonaa kertaa vuonna 2019 (44 miljoonaa vuonna 2018). Toinen tärkeä tietolähde on palkittu Kysy Kelasta -palsta: vuonna 2019 palstalla käytiin yli 1,3 miljoonaa kertaa ja esitettiin 29 000 kysymystä.

Verkkohakemusten osuus kaikista hakemuksista 2015–2019, %

Viime vuoden aikana Kela käynnisti useita kokeiluja, joissa asiakkaiden kysymyksiin vastataan verkkosivuilla ja sosiaalisen median kanavissa. Kokeilujen tavoitteena on helpottaa asiakkaan Kela-asioiden hoitamista. Vuoden 2019 aikana Kelan chattirobottia opetettiin vastaamaan muihinkin kuin vanhempainpäivärahoja koskeviin kysymyksiin. Robotilta voi kysyä nyt myös lapsilisästä, äitiysavustuksesta ja elatustuesta. Hyvien kokemusten myötä Kela jatkaa chattien kehittämistä sekä asiakaspalveluaan sosiaalisessa mediassa vuonna 2020.

Kela palvelee asiakkaita nyt myös Instagramissa. Kelan Instagram-tilillä julkaistaan viikoittain vinkkejä, jotka auttavat asiakkaita Kela-asioiden hoitamisessa. Lisäksi palveluasiantuntijat vastaavat asiakkaiden esittämiin yleisiin kysymyksiin. Asiakkaat saavat neuvoja ja ohjeita esimerkiksi verkkoasiointiin, etuuksien hakemiseen ja liitteiden toimittamiseen. Tili on kaksikielinen, eli asiakkaat voivat esittää kysymyksiä suomeksi ja ruotsiksi. Instagramissa Kela vastasi vuoden aikana yli 400:aan asiakkaiden lähettämään kysymykseen.

Syrjäytymisen ehkäisy

Tavoite 3: Toimimme syrjäytymisen ehkäisemiseksi

Syrjäytymisen ehkäisy on yksi vastuullisuustyömme keskeisistä tavoitteista. Olemme panostaneet syrjäytymisen ehkäisyyn etuustoiminnan ja kuntoutuksen lisäksi muun muassa toimimalla erilaisilla yhteistyöfoorumeilla eriarvoisuuden vähentämiseksi.

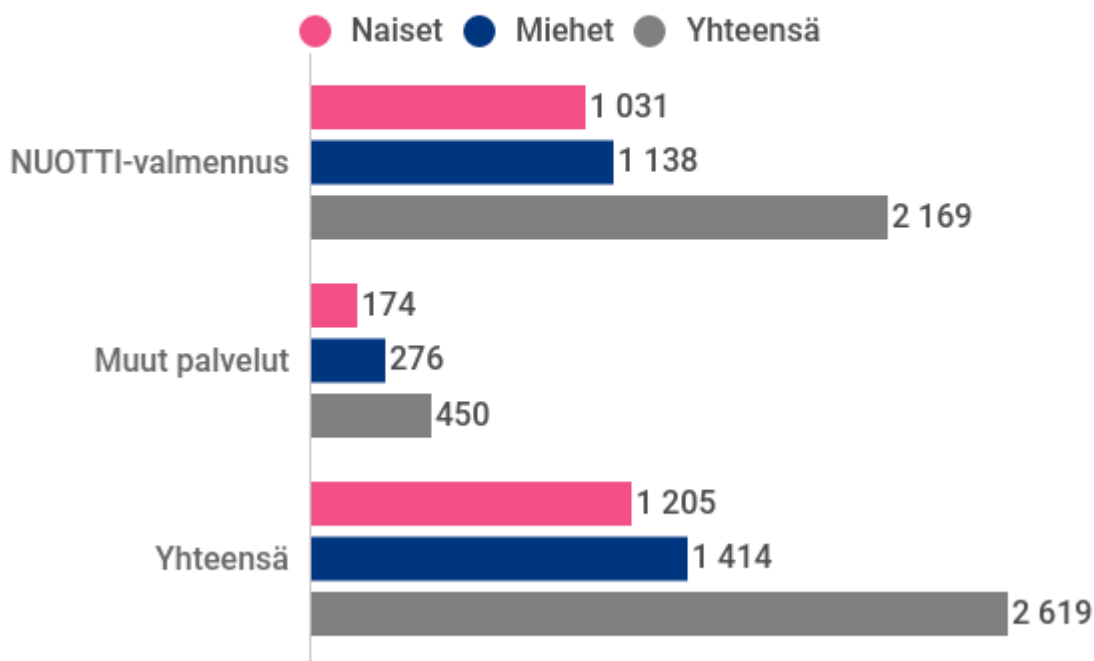
Onnistumisia nuorten ammatillisen kuntoutuksen kehittämistyössä

Olemme aktiivisesti osallistuneet nuorten syrjäytymisen ja eriarvoisuuden ehkäisemiseen kehittämällä ammatillista kuntoutusta, kuntoutuspalveluita ja lainsäädäntöä. Esimerkiksi nuoren ammatillisen kuntoutuksen lainmuutoksen tavoitteena on, että erityisesti opiskelun ja työelämän ulkopuolella olevat 16–29-vuotiaat nuoret saisivat nopeasti matalan kynnyksen asiantuntijatukea toimintakyvyn heikentymiseen ja pääsisivät uusien yhteistyökanavien kautta joustavasti sopivien palveluiden piiriin. Nuoria kannustaa se, ettei heiltä enää vaadita kuntoutukseen hakemisvaiheessa lomakkeita eikä lääkärintodistuksia, vaan jokainen nuori kohdataan nyt yksilöllisesti haastatteleamalla.

Nuoria ohjataan Kelan kuntoutukseen aktiivisemmin nuorten omista verkostoista, kuten Ohjaamoista ja Etsivästä nuorisotyöstä. Olemme havainneet, että vanhempi, joka kantaa huolta omasta nuorestaan, on myös yhä useammin yhteydessä Kelaan saadakseen nuorelle apua elämänhallinnan ongelmatilanteissa.

Kehittämistyömme seurauksena nuoren ammatillisen kuntoutuksen saajamäärät ovat suurempia kuin siitä laaditut ennakoarviot. Kuntoutuspalveluihin ohjautuminen ja nuorten kiinnostus ovat yllättäneet positiivisesti niin Kelan kuin nuorten kuntoutuspalveluita tuottavat palveluntuottajatkin. Nuorille lanseerattu uusi kuntoutuspalvelu NUOTTI-valmennus on herättänyt odotettua enemmän mielenkiintoa, mikä kasvatti hakijamääriä joka kuukausi vuonna 2019. Muita nuoren ammatillisen kuntoutuksen palveluita ovat ammatillinen kuntoutuspalvelu, työllistymistä edistävä ammatillinen kuntoutus (TEAK) ja koulutuskokeilu.

Nuorten ammatillista kuntoutusta saaneiden määrä sukupuolen mukaan vuonna 2019

Nuoren ammatillisen kuntoutuksen tulee olla tarkoituksenmukaista toimintakyvyn, elämäntilanteen sekä opiskelu- tai työllistymisvalmiuksien tukemiseksi. Kelaan ohjautuneiden nuorten elämäntilanteet ovat hyvin erilaisia. Osa nuorista tarvitsee vahvempaa ja pitkäkestoisempaa tukea, kun taas osalle nuorista riittää henkilökohtaisen valmentajan antama oikeanlainen sysäys kohti opiskelu- tai työpaikan saamista. Useilla kuntoutukseen ohjatuista nuorista on taustallaan keskeytyneitä opintoja, ja he kokevat näköalattomuutta oman tulevaisuutensa suhteen. Nuorilla voi olla olemassa tukiverkostoja, mutta ne ovat nuoren ulkopuolella irrallaan eivätkä ne keskustele keskenään. Näissä tilanteissa esimerkiksi NUOTTI-valmentaja voi yhdistää verkostot toimimaan yhdessä nuoren hyväksi. Toisaalta olemme kohdanneet nuoria, joilla ei ole tukenaan ainuttakaan auttavaa tahoa. Tällöin NUOTTI-valmentaja arvioi nuoren tuen tarpeet, selvittää nuoren tilanteen kannalta hyödylliset tahot ja kokoaa verkostoa nuoren tueksi. Konkreettisimmillaan tämä voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että NUOTTI-valmentaja menee yhdessä nuoren kanssa terveyskeskukseen varatulle lääkärin vastaanottoajalle ja huolehtii, että nuoren asia tulee ymmärretyksi ja lähtee etenemään.

Linkki Sonjan tarinaan: <https://elamassa.fi/tyo-ja-toimeentulo/nuotti-valmennus-sonjan-vointi-on-parantunut-huomattavasti/>

Olemme tehneet ison työn lainmuutoksen aikaansaamiseksi, ja nykytilastojen valossa voimme todeta, että työ on kantanut hedelmää. Tärkeintä on kuitenkin nuorten ja yhteistyötahojen antama positiivinen palaute oikeansuuntaisesta kehitystyöstä: nuorten palveluista ja erityisesti uudesta tavasta kohdata nuori. Voimme olla tyytyväisiä siitä, että lainmuutos ja kuntoutuksen kehittäminen on tuottanut nuorille onnistuneita kokemuksia Kelan asiakkaina sekä vahvistanut luottamus- ja yhteistyösuhteita heidän kanssaan toimivien tahojen kanssa.

Kelan asiantuntijat jalkautuivat Asunnottomien yöhön vuonna 2019 ympäri Suomea. Asunnottomien yön tapahtumissa asunnottomilla oli mahdollisuus kysyä Kelan etuuksista ja saada neuvoa niiden hakemisessa. Joillakin paikkakunnilla Kelan työntekijät osallistuivat vapaaehtoisina ruoka-avun jakeluun.

Monimuotoisuus

Tavoite 4: Kehitämme palvelujamme asiakkaidemme ja henkilöstömme monimuotoisuuden huomioimiseksi

Olemme kehittäneet asiointitapojamme huomioidaksemme asiakkaidemme monimuotoiset tarpeet. Palveluidemme saavutettavuus näkyy monella eri tavalla: palvelukanavien laajana valikoimana, kieli- ja tulkkauspalveluina, erityiskäyttäjryhmille kohdennettuina palveluina ja muun muassa selkokielisyyteen panostamisena. Asiakkaidemme mahdollisuudet asioida kanssamme ovat toimintamme perusta.

Kelassa on kokeiltu uutta palvelutapaa useilla eri paikkakunnilla. Kun asiakas astuu ovesta sisään, palveluasiantuntija selvittää mahdollisimman pian asiakkaan tarpeen ja ohjaa asiakasta eteenpäin. Jos asiakkaalla on paljon selvitettäviä asioita, hänelle voidaan varata aika palvelupisteeseen tai puhelinpalveluun. Asiakkaan henkilötietoja käsitellään aina huolella, ja jos tarve vaatii, asiakkaan kanssa siirrytään sivummalle yksityisen asioimisen varmistamiseksi.

Omakielisillä palveluilla yhdenvertaisuutta

Suomessa puhutaan kolmea eri saamen kieltä, pohjois-, inarin- ja koltansaamea. Saamen kielen mukaan saamelaisella on oikeus saada Kelasta palvelua omalla äidinkielellään. Saamenkielisiä palveluja kehittäessä teemme yhteistyötä saamelaisyhteisön ja Suomen saamelaiskäräjien kanssa. Työtä tehdään kulttuurisensitiivisistä lähtökohdista.

Saamenkielisille palveluille on perinteisesti ollut erityinen tarve saamelaisten kotiseutualueella. Saamenkielisiä palveluja kysytään kuitenkin yhä useammin myös muualla Suomessa, koska jo noin 60 % saamelaisista asuu kotiseutualueen ulkopuolella.

Olemme tukeneet asiakkaiden omatoimista asiointia viestimällä heidän omalla kielellään. Saamenkielisten puhelin- ja etäpalvelujen avulla saamenkieliset voivat asioida omalla kielellään asuinpaikastaan riippumatta. Etäasiointimahdollisuuksien kehittämisen lisäksi on tärkeää viestiä Kelan etuuksista kaikilla saamen kielillä ja edistää näin saamenkielisten omatoimista asiointia Kelassa.

Saamenkielisten palveluiden ja viestinnän kehittäminen jatkuu vuonna 2020 esimerkiksi uudistamalla saamenkieliset kela.fi-verkkosivut ja julkaisemalla saamenkielisiä esitteitä ja lomakkeita.

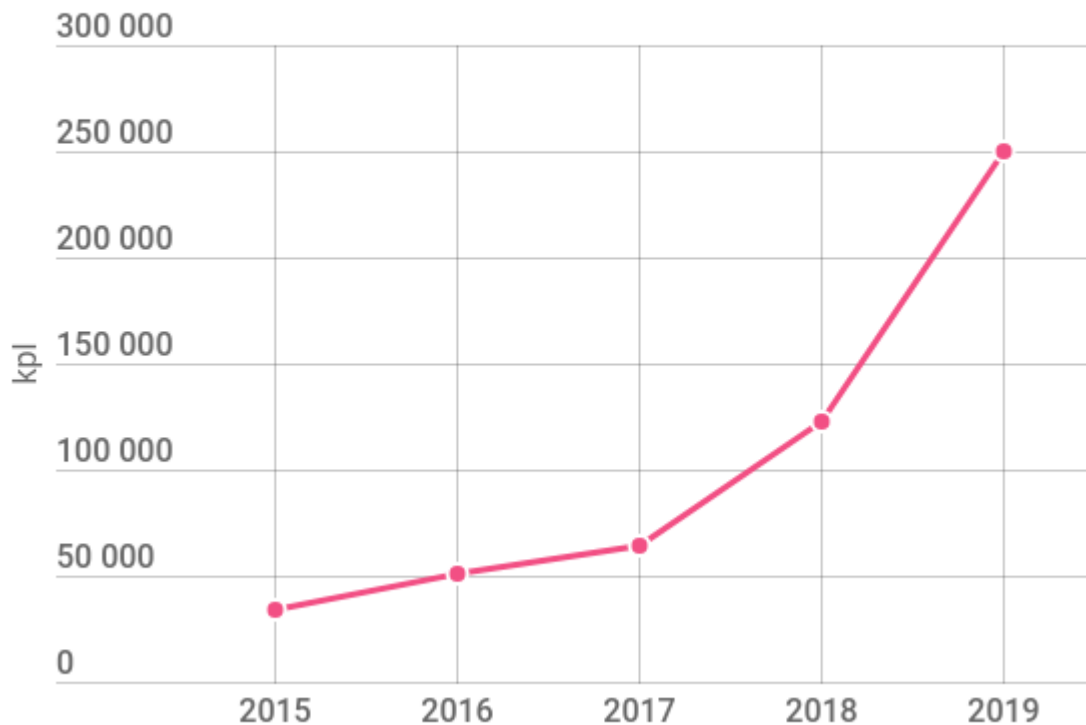
Henkilöstön monimuotoisuuden huomioiminen

Käytämme työaikajoustoja työn ja muun elämän yhteensovittamiseksi.

Olemme suuri työnantaja ja henkilöstömme monimuotoisuuden huomioiminen on keskeinen osa vastuullisuuttamme. Henkilöstön monimuotoisuuden huomioimisella vahvistamme työhyvinvointia sekä uudistuvaa työ- ja organisaatiokulttuuria. Vuonna 2019 Kela on lähtenyt mukaan Tasa-arvo ja isät -hankkeeseen, jolla edistetään tasa-arvoista vanhemmuutta. Hankkeella tuetaan jo olemassa olevaa työkulttuuria, joka on tasa-arvoista ja erilaiset perhetilanteet huomioon ottavaa. Perheystävällinen työpaikka -kyselyssä vuonna 2019 työntekijöistä 77 % oli sitä mieltä, että Kelassa on perheystävällistä työkulttuuria tukeva asenne- ja arvomaailma. Työpäivänsä aloittamis- ja lopettamisaikaan koki pystyvänsä vaikuttamaan 82 % vastaajista.

Digitalisaatio mahdollistaa uudenlaisia työn tekemisen muotoja. Kotona tehtävä etätö on työmuoto, jolla on myös ekologisia vaikutuksia. Kelalaisten tekemien kotietätöpäivien määrä on kasvanut vuosittain ja vuonna 2019 määrä kasvoi jälleen edellisiin vuosiin verrattuna.

Kotietäyöpäivät Kelassa 2015–2019

Henkilöstömme monimuotoisuuden huomioiminen merkitsee myös perheystävällisyyttä, johon tahdomme työnantajana panostaa. Vuoden 2019 henkilöstöbarometrin vastaajista 88 % koki voivansa sovittaa työnsä yhteen yksityiselämänsä kanssa.

Vastuullisuus työnantajana

Tavoite 5: Olemme vastuullinen työnantaja

Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö on Kelan tärkein voimavara. Vastuullisena työnantajana haluamme huolehtia henkilöstömme työhyvinvoinnista ja osaamisen kehittämisestä. Työntekijöillemme on mahdollisuus kehittää itseään ja osallistua sisäisiin ja ulkoisiin koulutuksiin. Vuoden 2019 henkilöstöbarometrin mukaan henkilöstömme tyytyväisyys oli hyvällä tasolla: vastaajista 81 % oli tyytyväisiä työhönsä. Vuonna 2018 vastaava luku oli 82 %.

Vahvistamme henkilöstömme asiantuntijuutta ja osaamista.

Panostamme henkilöstömme työhyvinvointiin ja työntekijäkokemukseen.

Henkilöstöbarometrissä 2019 kelalaiset arvioivat työkykynsä keskiarvoksi 8,2. Olemme panostaneet henkilöstömme työhyvinvointiin eri tavoin. Yksi esimerkki on mahdollisuus vapaaehtoistoimintaan työajalla. Jokaisella kelalaisella oli halutessaan mahdollisuus käyttää vuoden 2019 aikana yksi iltapäivä vapaaehtoistoimintaan, joka tukee hyvinvointia. Toivomme kokeilun kannustavan henkilöstöämme vapaaehtoistyöhön myös vapaa-ajallaan.

Vapaaehtoistoiminnan tekeminen lisää avunsaajan ja vapaaehtoisen hyvinvointia. Mahdollistamalla vapaaehtoistoiminnan lisäämme myös asiakasymmärrystämme, kun pääsemme lähemmäksi avun tarvitsijoita. Näin vapaaehtoistoiminnan mahdollistaminen kehittää myös palveluamme.

Kelan verenluovuttajat –ryhmälle kirjattiin vuonna 2019 yhteensä upeat 122 luovutusta. Tämä merkitsee jopa 366:a* autettua potilasta. (* = kun jokaisesta veripussista erotellaan punasolut, verihiutaleet, plasmavalmisteet)

Toimimme vuonna 2019 kulttuuri- ja ihmisoikeustapahtuma Helsinki Priden virallisena yhteistyökumppanina.

Vuoden 2019 Kelan Nälkäpäivä-keräys #Me kelalaiset tuotti yhteensä 4 120 euroa ja oli Nälkäpäivän toiseksi tuottavin verkkokeräys.

Syksyllä 2019 osallistuimme lasten oikeuksien viikolla valtakunnalliseen Lapsi mukaan töihin -päivään. Kannustimme henkilöstöämme tuomaan lapsiaan tutustumiskäynnille työpaikalle ja halusimme näin edistää työn ja perheen yhteensovittamista.

Taloudellinen vastuullisuus

Tavoite 6: Toimimme taloudellisesti kestävästi

Kestävä talous

Kelan kestävä talouden pohjana on pitkän aikavälin rahoituksen varmistaminen. Tuotamme yhteiskunnallisesti tärkeitä ennusteita ja arvioita Kelan etuusmenoista ja niiden kehityksestä. Kestävä talouden avulla varmistamme strategian toteutuksen onnistumista. Tavoitteenamme on, että Kelan toiminta on taloudellisesti toimintakykyistä, ja samalla saavutetaan pitkäjänteiset taloudelliset tavoitteet.

Kelassa talouden pitkäjänteisyys tarkoittaa yli vuosien tapahtuvaa suunnittelua ja seuranta, taloudellisten riskien hallintaa sekä kustannusten ja hyötyjen huomioimista toiminnan kehittämisessä. Taloudellinen toimintakyky on toimintaympäristön muutosten ennakoimista ja toiminnan sopeuttamista kulloiseenkin taloustilanteeseen, jotta pystytään toimimaan vastuullisesti kaikissa tilanteissa.

Kehittäminen

Strategisen kehittämistyön painopisteinä ovat olleet digitalisaatio, tiedon hyödyntäminen ja toimitilojen käytön tehostaminen. Nämä kytkeytyvät laaja-alaisesti kaikkeen toimintamme ja palvelujemme uudistamiseen asiakkaan asiointista aina henkilöstönäkökulmaan asti.

Vuonna 2019 kokeilimme innovaatorahan käyttöä ja osallistimme nuoria asiakkaitamme innovaatiokilpailun avulla. Innovaatiokilpailuun osallistui yhteensä noin 100 nuorta kolmella eri paikkakunnalla. Nuoret ideoivat innovaatioita Kelan palvelujen parantamiseksi. Ideoita syntyi aivan uusien palvelumuotojen lisäksi muun muassa verkkoasiointiin ja henkilökohtaisiin palveluihin. Innovaatioideoita hyödynnetään Kelan tulevissa kehittämiskohteissa.

Palvelut

Tiedon hyödyntäminen on osa strategiaamme ja yhteiskunnallista vastuullisuutta. Tästä syystä vuonna 2019 keskitimme tiedon hyödyntämisen palvelut omaksi yksikökseen, joka sai nimekseen Tietopalvelujen tulosityksikkö.

Kelan monista palvelumuodoista on verkkoasiointi ylivoimaisesti suosituin ja tehokkain. Se säästää Kelan ja yhteiskunnan varoja ja on myös asiakkaallemme vaivaton tapa asioida kanssamme. Perinteisessä toimistopalvelussa yhden asiointikerran kustannus on noin 10 euroa kun taas verkkoasiointinissa muutamia kymmeniä senttejä.

Asiakkaamme saavat tarvittaessa henkilökohtaista palvelua sekä puhelinpalvelussa että palvelupisteissä. Ylläpidämme koko maan kattavaa palveluverkkoa, mutta samalla tavoittelemme toimitilojen tehokasta käyttöä lisäämällä monitilatoimistoja sekä etätyömahdollisuuksia. Suunnittelemme tulevat toimitilatarpeemme ja niihin tarvittavat investoinnit pitkäjänteisesti ja ekologisesti vastuullisiksi.

Hankintojen vastuullisuuden kehittäminen

Taloudellisen vastuullisuuden kysymykset kytkeytyvät laajasti myös organisaatiomme ulkopuolelle taloudellisina, sosiaalisina ja ekologisina vaikutuksina. Esimerkkinä tästä on hankintojen vastuullisuus.

Yksi vastuullisuustyömme tärkeistä tavoitteista on kehittää hankintojemme vastuullisuutta. Vuonna 2019 jatkoimme työtä esimerkiksi äitiyspakkauksen vastuullisuuden edistämiseksi. Työn tavoitteena on kehittää erityisesti äitiyspakkauksen sosiaalista vastuullisuutta. Vuoden 2021 äitiyspakkauksen tarjouskilpailu käynnistyi 2019, ja siinä painotettiin vastuullisuutta ja laatua. Laatukriteeriksi lisättiin luomupuuvilla ja hankittavaksi kohteeksi kierrätysmateriaalista valmistettu tuote. Kilpailutuksen sopimusehtoihin lisättiin Kelan auditointioikeus. Kaikilta tavarantoimittajilta pyydetään erilliset selvitykset, jos tuotteen valmistusmaa on sosiaalisen vastuullisuuden näkökulmasta luokiteltu riskimaaksi.

Jatkamme panostusta äitiyspakkauksen vastuullisuuteen myös vuonna 2020. Tavoitteenamme on entistä vastuullisempi äitiyspakkaus. Vastuullisuuden kehittäminen jatkuu myös muiden hankintojen osalta.

Vastuullinen sijoittaminen

Tavoite 7: Sijoitamme varamme vastuullisesti

Sijoitustoiminnassa Kela noudattaa YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteita. Uudistimme vastuullisen sijoittamisen periaattemme vuoden 2019 sijoitussuunnitelman yhteydessä. Raportoimme vastuulliseen sijoittamiseen liittyvistä kysymyksistä Kelan hallitukselle ja tarvittaessa muille Kelan toimielimille sijoitustoiminnan raporteissa. Tarkastelemme vuosittain vastuullisen sijoittamisen periaatteiden ajantasaisuutta sijoitussuunnitelman käsittelyn yhteydessä.

Vastuullisen sijoittamisen periaatteet olivat keskeisessä asemassa vuonna 2019 toteutetussa kansainvälisen osakerahastosalkun kilpailutuksessa.

Ilmastotekoja

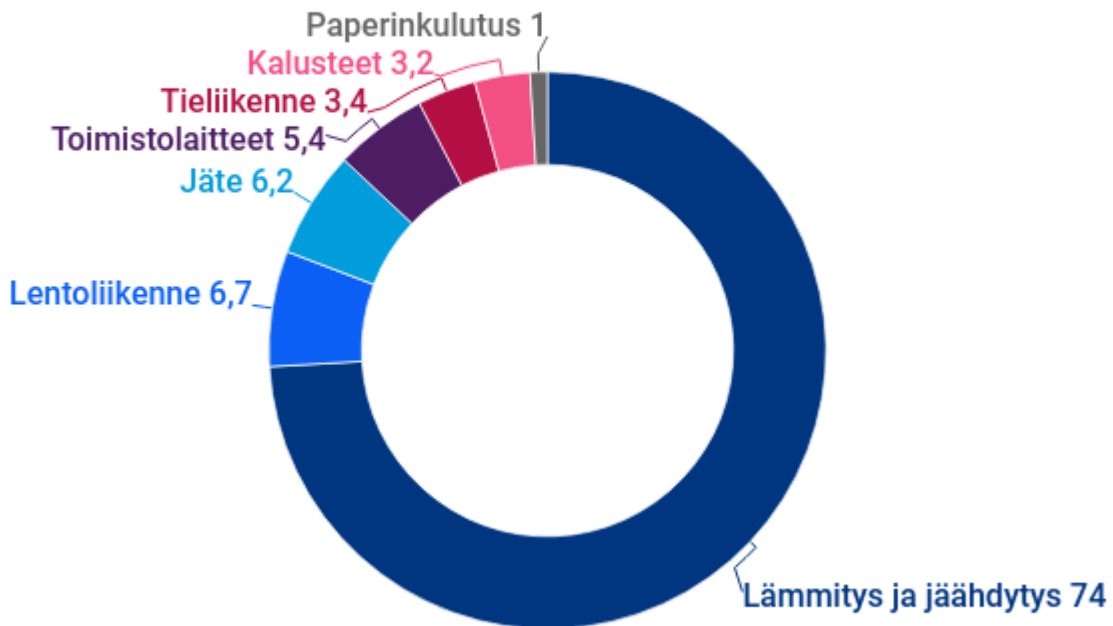
Tavoite 8: Pienennämme hiilijalanjälkeämme

Laskemme hiilijalanjälkemme ja panostamme sen pienentämiseen.

Olemme laskeneet vuosittaisen sisäisestä toiminnastamme aiheutuvan hiilijalanjälkemme vuodesta 2013 alkaen. Mukaan lasketut osa-alueet ovat energiankulutus, matkustaminen, toimistotarvike- ja kalustehankinnat, paperinkulutus sekä jätteet. Vuonna 2019 hiilijalanjälkemme pieneni mukaan laskettujen alueiden osalta edellisestä vuodesta 4,5 %. Hiilijalanjälki pieneni lähes kaikilla osa-alueilla lämmitystä lukuun ottamatta.

Kelan hiilijalanjäljestä suurin osa muodostuu energiankulutuksesta. Maanlaajuinen palvelupisteverkostomme ja isot toimitalomme vaikuttavat hiilijalanjälkeemme ja erityisesti sähkön ja lämmityksen kulutukseemme.

Kelan hiilijalanjäljen osa-alueet 2019, %

Verkkoasioinnin kehittäminen on yksi merkittävä palvelumme hiilijalanjälkeen vaikuttava tekijä. Kehittämällä verkkopalvelujamme vaikutamme asiakkaamme asioinnin hiilijalanjälkeen erityisesti paperinkulutuksen ja palvelupisteisiin tehtävien asiointimatkojen vähenemisen myötä.

Vuonna 2019 koulutimme ravintolapalveluidemme henkilökuntaa kasvisruokaan liittyen. Luomutuotteet otettiin käyttöön kaikissa ravintoloissa ja kauratuotteiden osuutta lisättiin. Hävikkiruuan myynti aloitettiin usealla eri paikkakunnilla, ja hävikin pienentämiseen kiinnitetään entistä enemmän huomiota. Hävikkiruuan myynti on saanut henkilöstöltämme erinomaista palautetta. Vuonna 2020 vähennämme riisin käyttöä ja kiinnitämme huomiota soijan alkuperään. Lisäksi vältämme tuotteita, joissa on palmuöljyä.

Tulevaisuuden näkymiä

Kelan vastuullisuustyötä ja kestävästä kehityksestä uudistettiin vuonna 2019. Keskeiset teemat liittyivät hankintojen vastuullisuuteen, palveluiden kehittämiseen, eriarvoisuustyöhön ja syrjäytymisen ehkäisyyn.

Vastuullisuuden näkökulmasta katsottuna vuosi 2019 oli monipuolinen ja onnistuimme asettamissamme tavoitteissa melko hyvin. Kehitettävää on kuitenkin edelleen, ja se pitää meidät liikkeessä myös tulevina vuosina.

Vuonna 2020 vastuullisuustyön kehittäminen jatkuu. Pyrimme kasvattamaan vastuullisuustyömme vaikuttavuutta ja lisäämään tietoa sekä talon sisällä ja sen ulkopuolella. Jatkamme kansallista työtämme kestäväen kehityksen työryhmissä. Kelan uuden strategian toimenpiteillä ja neljällä osastrategialla tuemme sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävää yhteiskuntaa. Tavoitteellisella ja tulevaisuuteen katsovalla vastuullisuustyöllä edistämme kestävää kehitystä.

Liite 5: Kelan tutkimustyön keskeisiä tuloksia ja havaintoja vuonna 2019

Kelan tutkimus tuotti tietoa sosiaali- ja terveysturvan ajankohtaisista kysymyksistä

Vuonna 2019 Kelan tutkimus tuotti 135 julkaisua, joista 27 oli vertaisarvioituja. Omissa sarjoissa tuotimme 17 julkaisua. [Tutkimusblogeja](#) julkaisimme 47. Omien sarjojemme tutkimusjulkaisujamme ladattiin yhteensä 282 489 kertaa ja blogeja 73 097 kertaa. Tutkimusviestinnässä jatkoimme tiedon levittämistä erityisesti sosiaalisessa mediassa. [@Kelantutkimus Twitter-tilillä](#) on yli 10 000 seuraajaa. [Seminaareja ja tapahtumia](#) järjestimme 11 kpl, ja niihin osallistui paikan päällä ja verkossa yhteensä 1 800 kävijää. Kelan tutkimuseettinen toimikunta koontui 11 kertaa. Vuonna 2019 aloitettiin myös uuden tutkimusohjelman rakentaminen.

Toimeentulotuki, asumistuki ja aktiivimalli tutkimuksen kohteena

Kelan tutkimuksen laajan yleistä asumistukea käsitelleen tutkimushankkeen tulokset julkaistiin keväällä 2019. Kelan rekisteritietojen perusteella tarkasteltiin yleistä asumistukea saaneita ruokakuntia, tukijaksojen kestoa ja ruokakuntien toimeentuloa. Yleiseen asumistukeen perehdyttiin myös vuokranantajien näkökulmasta haastatteluaineistoon perustuen. Lisäksi tutkimuksessa esiteltiin ja vertailtiin Ruotsin, Tanskan, Hollannin ja Britannian asumistukijärjestelmiä. [Asumista tukemassa. Yleinen asumistuki tuensaajien ja vuokranantajien näkökulmista ja eurooppalaisessa vertailussa](#)

Maaliskuussa 2019 valmistui Valtioneuvoston tutkimus- ja selvitystoiminnan rahoittama ja julkaisema selvitys ”Toimeentulotuen saajien elämäntilanne, asuminen ja työnteko”. Kelan tutkimuksen koordinoima selvitys tehtiin yhteistyössä VATT:in ja Helsingin yliopiston kanssa ja siinä luotiin Kelan kattaviin ja aiempaa tarkempiin rekisteritietoihin pohjautuen kuva perustoimeentulotuen saajista, tuen saannin kestosta ja tyyppillisistä tuensaajaryhmistä. Selvityksessä tarkasteltiin myös toimeentulotuen vaikutusta vuokriin sekä toimeentulotuen saajien työntekoa. [Toimeentulotuen saajien elämäntilanne, asuminen ja työnteko](#)

Tammikuussa julkaistua Valtiontalouden tarkastusviraston perustoimeentulotuen Kela-siirtoa käsittelevää tarkastuskertomusta varten tuotimme tilastollisen analyysiin etuuksien käsittelyajoista.

Perustoimeentulotukea saaneiden henkilöiden asiointia koskevassa selvityksessä havaittiin, että melkein puolet tukea hakeneista asioi tuen hakemisen lisäksi palvelupisteessä tai yhteyskeskuksessa jonkin muunkin syyn vuoksi. Yleisimpiä yhteydenottojen syitä ovat neuvonta, viireillä olevan hakemuksen täydentäminen ja käsittelyssä olevaa hakemusta koskeva tiedustelu. [Perustoimeentulotukea hakevien asiointi Kelassa](#)

Aktiivimallin toteutumista seurattiin sosiaali- ja terveysministeriön toimeksiannosta keväällä 2019. Ministeriölle toimitetun selvityksen tulokset on julkaistu Kelan Työpaperissa, jossa tarkastellaan muun muassa siitä, kuinka suuri osa työttömyysturvan saajista on täyttänyt aktiivisuusehdon ja millä toimenpiteillä se on täyttynyt. Lisäksi työpaperissa analysoitiin aktiivisuusehdon täyttämistä henkilön taustatekijöiden ja asuinpaikan mukaan. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/307207>

Perustulokokeilun ensimmäiset arvioinnit valmistuivat

Suomessa järjestettiin vuosina 2017-2018 satunnaistettu kenttäkoe perustulosta. Kokeilussa maksettiin 2000 Kelan työttömyysetuuksia saaneelle henkilölle 560 euroa kuukaudessa ilman ehtoja. Kela vastaa yhdessä yhteistyökumppaniensa kanssa perustulokokeilun vaikutuksia selvittävästä arviointitutkimuksesta.

Keväällä 2019 julkaistiin kokeilun ensimmäisen vuoden tuloksia työllisyyteen, ansiotuloihin sekä sosiaalietuuksien ja työvoimapalveluiden käyttöön liittyvästä osatutkimuksesta (Kela/VATT/Palkansaajien tutkimuslaitos). Perustulonsaajat tekivät kokeilun ensimmäisenä vuotena keskimäärin yhtä monta työpäivää kuin verrokkihenkilötkin. Myös koe- ja verrokkihenkilöiden veronalaiset ansiotulot olivat yhtä suuret. Perustulon saajat hakivat verrokkihenkilöitä vähemmän työttömyysturvaetuuksia, joita perustulo osittain korvasi, mutta käyttivät kuitenkin työvoimapalveluita lähes yhtä paljon.

Keväällä 2019 julkaistiin myös tuloksia koe- ja verrokkihenkilöille kohdennetusta kyselytutkimuksesta, joka toteutettiin hieman ennen kokeilun päättymistä (Kela/Helsingin yliopisto/Turun yliopisto/Suomen Mielenterveysseura). Kyselytutkimuksen perusteella perustulonsaajat olivat tyytyväisempiä elämäänsä, luottavaisempia tulevaisuuteensa ja kokivat vointinsa paremmaksi kuin verrokkihenkilöt, jotka eivät saaneet perustuloa.

Keväällä 2020 julkaistava arviointitutkimuksen loppuraportti tulee sisältämään lisää tuloksia, kuten rekisteritietoihin perustuvat analyysit työllisyydestä, tuloista ja palveluiden käytöstä kokeilun toisena vuotena, ensimmäiset tulokset perustulonsaajien syvähaastatteluista, uusia analyysejä aiemmin kerätystä hyvinvointikyselystä sekä tarkastelun perustulon kannatuksesta väestössä ja perustuloa koskevasta julkisesta keskustelusta. Loppuraportin ja osahankkeiden erillisjulkaisujen lisäksi perustulokokeilusta toimitetaan englanninkielinen kirja.

Perustulon arviointitutkimuksen julkaisuja vuonna 2019:

Hämäläinen, K, Kanninen, O., Simanainen, M., Verho, J. 2019: Perustulokokeilun ensimmäinen vuosi. VATT Muistiot. [Perustulokokeilun ensimmäinen vuosi](#)

Hämäläinen, K, Kanninen, O., Simanainen, M., Verho, J. 2019. Employment effects for the first year of the basic income experiment. Teoksessa Kangas, O., Jauhiainen, S., Simanainen, M., Yli-

kännö M. (eds.). The basic income experiment 2017–2018 in Finland: Preliminary results. Reports and memorandums of the Ministry of Social Affairs and Health 2019:9. [The basic income experiment 2017–2018 in Finland : Preliminary results](#)

Blomberg, H., Jauhiainen, S., Kanerva, M., Kangas, O., Komu, M., Kroll, C., Lassander, M., Niemelä, M., Simanainen, M., Tuulio-Henriksson, A., Ylikännö, M. 2019. Wellbeing effects of the basic income experiment. Teoksessa Kangas, O., Jauhiainen, S., Simanainen, M., Ylikännö M. (eds.). The basic income experiment 2017–2018 in Finland: Preliminary results. Reports and memorandums of the Ministry of Social Affairs and Health 2019:9. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-4035-2>

Lastenhoidon tukien vaikutuksia äitien osallistumiseen työmarkkinoille

Tutkimuksessa selvitettiin äidin työmarkkina-aseman ja kotihoidon tuen korotetun tason yhteys lasten kotihoitojakson pituuteen. Tutkimuksesta julkaistaan myös popularisoitu kirjoitus Talous & Yhteiskunta -lehdessä alkuvuonna 2020. Tutkimuksessa havaittiin, että äidin lapsen syntymää edeltävä työmarkkina-asema on vahvasti yhteydessä siihen kuinka pitkäksi lastenhoitojakso muodostuu. Heikossa työmarkkina-asemassa olevien hoitojaksot olivatkin keskimäärin pidempiä kuin äitien, joilla oli lapsen syntyessä voimassa oleva työsuhde. Toisin kuin yleisesti luullaan, niin kotihoidon tuen suuruus vaikutti sekä työttömien että työllisten äitien hoitojaksojen pituuteen. Äidit, joille maksettiin korkeampaa kotihoidon tukea pidensivät hoitojaksojaan riippumatta lapsen syntymää edeltävästä työmarkkina-asemasta. Toisaalta, kotihoidon tuen tason vaikutus voi olla vahvempi äideillä, joiden työmarkkina-asema oli heikko.

Räsänen T; Österbacka E, Valaste M ja Haataja A. Lastenhoidon tukien vaikutus äitien osallistumiseen työmarkkinoille. Sosiaali- ja terveysturvan raportteja 56. Kela. [Lastenhoidon tukien vaikutus äitien osallistumiseen työmarkkinoille](#)

Kelan kuntoutusta koskeva laaja MUUTOS-hanke valmistui

Muutos-hanke tuotti tietoa siitä, millaisia vaikutuksia Kelan kuntoutuspalveluiden muutoksilla on ollut asiakkaille. Viisivuotinen hanke koostui 11 osatutkimuksesta, jotka kohdistuvat erityyppisiin kuntoutusmuotoihin tai -etuuksiin. Lisäksi kahdessa tutkimuksessa selvitettiin lainmuutoksen -ammattillinen kuntoutus ja vaativan lääkinnällinen kuntoutus - vaikutuksia.

Härkäpää K, Kippola-Pääkkönen A, Buchert U, Järvikoski A, Kallinen M. Asiakkaiden ja terapeuttien äänellä. Kokemuksia ja arvioita Kelan vaativasta lääkinnällisestä kuntoutuksesta. Helsinki: Kela, Spsoaali- ja terveysturvan raportteja 21, 2020. Saatavissa: [Asiakkaiden ja terapeuttien äänellä. Kokemuksia ja arvioita Kelan vaativasta lääkinnällisestä kuntoutuksesta](#)

Shemeikka R, Pitkänen S, Saarinen T, Vuorento M. Kuntoutuksesta tukea omaishoitajien arkeen. Implementaatiotutkimus omaishoitajien uudistuvien kuntoutuskurssien toteutuksesta, hyödyistä ja vaikutuksista. Helsinki: Kela, Työpapereita 152, 2019. Saatavissa: [Kuntoutuksesta tukea omaishoitajien arkeen](#)

Åkerblad L, Haapakoski K, Tolvanen A ym. Henkilökeskeisyyden ehdot. Kelan ammatillisen kuntoutus selvityksen arviointi. Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 154, 2018. Saatavissa: [Henkilökeskeisyyden ehdot. Kelan ammatillisen kuntoutus selvityksen arviointi](#)

Haapakoski K, Åkerblad L, Tolvanen A ym. Kelan ammatillisen kuntoutuksen lakiuudistus. Ihanteet, toimeenpano ja harkintavalta. Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan raportteja 12, 2018. Saatavissa: [Kelan ammatillisen kuntoutuksen lakiuudistus. Ihanteet, toimeenpano ja harkintavalta](#)

Pikkarainen A, Koivula, R. Ikääntyneiden ryhmämuotoinen kuntoutus kuntoutujien, omaisten ja työntekijöiden kuvaamana. IKKU-kuntoutuksen kohdentuminen, tavoitteellisuus, toimivuus ja koettu vaikuttavuus. Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan raportteja 15, 2019. Saatavissa: [Ikääntyneiden ryhmämuotoinen kuntoutus kuntoutujien, omaisten ja työntekijöiden kuvaamana. IKKU-kuntoutuksen kohdentuminen, tavoitteellisuus, toimivuus ja koettu vaikuttavuus](#)

Karhula M, Heiskanen T, Seppänen-Järvelä, R. Kelan tuki- ja liikuntaelinsairauksien kuntoutus. Kuntoutujien ja kuntoutuksen palveluntuottajien kokemuksia. Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan raportteja 16, 2019. Saatavissa: [Kelan tuki- ja liikuntaelinsairauksien kuntoutus. Kuntoutujien ja kuntoutuksen palveluntuottajien kokemuksia](#)

Harkko J, Villa T, Korkeamäki J, Vaalasaranta L, Poutiainen E. Kuntoutus opintojen tukena. OPI-kuntoutuskurssien toteutuminen. Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan raportteja 20, 2019. Saatavissa: [Kuntoutus opintojen tukena. OPI-kuntoutuskurssien toteutuminen](#)

Sipari S, Vänskä N, Lehtonen K, Pihlava J. GAS-menetelmän käyttö Kelan sopeutumisvalmennuskursseilla. Kuntoutujan omat tavoitteet -tutkimus. Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan raportteja 20, 2019. Saatavissa: [GAS-menetelmän käyttö Kelan sopeutumisvalmennuskursseilla](#)

Mäkinen J, Seppänen-Järvelä R. Vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen lainmuutos Kelan arviointi- ja ratkaisutyön asiantuntijoiden näkökulmasta. Helsinki: Kela, Työpapereita 148, 2019. Saatavissa: [Vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen lainmuutos Kelan arviointi- ja ratkaisutyön asiantuntijoiden näkökulmasta](#)

Riitta Seppänen-Järvelä (Toim.) Monimenetelmällisyys kuntoutuksen tutkimuksessa. Havainnot ja kokemuksia Muutos-hankkeen tutkimuksista. Helsinki: Kela, Työpapereita 144, 2018.

[Monimenetelmällisyys kuntoutuksen tutkimuksessa. Havaintoja ja kokemuksia Muutos-hankkeen tutkimuksista](#)

Etäkuntoutus ja nuorten valmentava kuntoutuspalvelu kehittyvät

Etäkuntoutus tarkoittaa kuntoutusta, jossa käytetään tavoitteellisesti erilaisia teknologiaa hyödyntäviä sovelluksia, kuten matkapuhelinta, tietokonetta tai verkkosovelluksia. Tutkimusnäytön perusteella etäkuntoutus on vähintään yhtä vaikuttavaa kuin perinteinen kasvokkain toteutettu kuntoutus. Joissain tilanteissa se tuottaa jopa parempia tuloksia kuin perinteinen kuntoutus. Etäkuntoutus soveltuu kaikille asiakasryhmille; soveltuvuuden ratkaisevat yksilölliset tekijät. Kelan etäkuntoutuksen kehittämishankkeen tutkimustulosten perusteella etäkuntoutuksen yhdistelmämalli on osoittautunut hyväksi tavaksi toteuttaa kuntoutusta. Tällöin osa kuntoutuksesta toteutetaan perinteisesti kasvokkain ja osa etänä.

Salminen, Anna-Liisa; Hiekkala, Sinikka toim. Kokemuksia etäkuntoutuksesta. Kelan etäkuntoutushankkeen tuloksia. Kela. Helsinki. 2019 [Kokemuksia etäkuntoutuksesta. Kelan etäkuntoutushankkeen tuloksia](#)

Nuorille kohdistettua Kelan uutta valmentavaa kuntoutuspalvelua (NUOTTI-valmennus) ja kevyempää ohjautumista kuntoutukseen arvioitiin tutkimuksella. Tutkimustulosten perusteella valmennus on tullut tarpeeseen ja palvelun sisältö on ollut onnistunut. Tutkimus nosti kuitenkin esiin, että nuoren tarvitsema tuki on usein palvelujen kokonaisuus, jossa toimijoiden yhteistyöllä ja työnjaolla on tärkeä merkitys.

Miettinen S, Välimaa O, Mäntyneva P, Kaisvuori T, Hakala P, Mäki S. 2019. ”Apu on ollut mittamattoman arvokasta” - Kelan nuorten ammatillisen kuntoutuksen uusi NUOTTI-valmennus ja suullisen hakemisen malli. Työpapereita 150. Kela, Helsinki. [Kelan nuorten ammatillisen kuntoutuksen uusi NUOTTI-valmennus ja suullisen hakemisen malli](#)

Työkyvyttömyyden yleisyyden ja työkyvyttömyysprosessien tutkiminen jatkui

Tuotimme edelleen tietoa sairauspoissaolojen kehityksestä. Sairauspoissaolojen kasvu on jatkunut, ja mielenterveyden häiriöt ovat yhä merkittävämpiä työkyvyttömyyden aiheuttajia. Mielenterveyden häiriöt ovat vuodesta 2018 alkaen aiheuttaneet jo enemmän sairauspoissaolopäiviä kuin tuki- ja liikuntaelinten sairaudet. Tutkimuksemme mukaan myös alueelliset erot sairauspoissaoloissa ovat selvät, eivätkä väestörakenteiden erot selitä näitä eroja. Tutkimme myös työkyvyttömyyseläkkeen hakemista ja eläkkeelle siirtymistä. Havaitsimme, että matalammissa sosioekonomisissa asemassa olevat hakevat työkyvyttömyyseläkettä korkeassa asemassa olevia useammin, mutta heillä on suurempi hakemusten hylkäysosuus. Tutkimuksisamme havaittiin myös, että työkyvyttömyyseläkehylkäyksen jälkeen palataan vain harvoin töihin. Tulosten mukaan työkyvyttömyys kietoutuu usein erilaisiin työllistymisongelmiin.

Työkyvyttömyyteen ja sairauspoissaoloihin liittyviä julkaisuja vuonna 2019:

Blomgren Jenni (2019): Sairauspoissaolojen kasvu jatkuu – mielenterveyden häiriöt yhä suurempana huolenaiheena. Kelan Tutkimusblogi, 25.1.2019. [Sairauspoissaolojen kasvu jatkuu – mielenterveyden häiriöt yhä suurempana huolenaiheena.](#)

Blomgren Jenni (2019): Mielenterveyden häiriöt ohittivat tuki- ja liikuntaelinten sairaudet sairauspoissaolopäivien määrässä. Kela Tutkimusblogi, 7.8.2019. [Mielenterveyden häiriöt ohittivat tuki- ja liikuntaelinten sairaudet sairauspoissaolopäivien määrässä.](#)

Blomgren Jenni, Jäppinen Sauli, Rahkonen Ossi, Pekkala Johanna, Lahelma Eero (2019): Pitkien sairauspoissaolojen alue-erot selittyvät vain osin väestörakenteella ja sairastavuudella. Suomen Lääkärilehti 2019;74(47):2734–2738.

Lallukka Tea, Kronholm Erkki, Pekkala Johanna, Jäppinen Sauli, Blomgren Jenni, Pietiläinen Olli, Lahelma Eero, Rahkonen Ossi (2019): Work participation trajectories among 1,098,748 Finns: reasons for premature labour market exit and the incidence of sickness absence due to mental disorders and musculoskeletal diseases. BMC Public Health 2019; 19, 1418; doi:10.1186/s12889-019-7753-6.

Perhoniemi Riku, Blomgren Jenni, Laaksonen Mikko (2019): Harva palaa töihin hylkäävän työkyvyttömyyseläkepäätöksen jälkeen. Kelan Tutkimusblogi, 19.6.2019. [Harva palaa töihin hylkäävän työkyvyttömyyseläkepäätöksen jälkeen.](#)

Perhoniemi Riku, Blomgren Jenni, Laaksonen Mikko (2019): Työttömillä ja työntekijäasemassa olevilla tuplariski työkyvyttömyyseläkkeissä. Kelan Tutkimusblogi, 27.5.2019. [Työttömillä ja työntekijäasemassa olevilla tuplariski työkyvyttömyyseläkkeissä.](#)

Perhoniemi Riku, Blomgren Jenni, Laaksonen Mikko (2019): Sources of income following a rejected disability pension application: a sequence analysis study. Disability and Rehabilitation 2019, online first.

Perhoniemi Riku, Blomgren Jenni, Laaksonen Mikko (2019): Determinants of disability pension applications and awarded disability pension in Finland, 2009 and 2014. Scandinavian Journal of Public Health, online first 2019.

Pirkola Sami, Nevalainen Jaakko, Laaksonen Mikko, Fröjd Sari, Nurmela Kirsti, Näppilä Turcka, Tuulio-Henriksson Annamari, Blomgren Jenni (2019): The importance of clinical and labour market histories in psychiatric disability retirement: analysis of the comprehensive Finnish national-level RETIRE data. Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology, 2019, online first

Suur-Uski Johanna, Pekkala Johanna, Blomgren Jenni, Pietiläinen Olli, Rahkonen Ossi, Mänty Minna (2019): Occupational class differences in long-term sickness absence due to breast cancer during 2005-2013: A population-based study among Finnish women. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 2019;16(18):3477; doi:10.3390/ijerph1618347.

Tutkimus monikanavarahoituksen ongelmasta terveydenhuollossa valmistui

Sote-uudistusten keskeisenä tavoitteena 2010-luvulla hallitusohjelmissa on ollut terveydenhuollon monikanavarahoituksen vähentäminen. Monikanavarahoituksen on arvioitu olleen syynä tehottomuuteen ja terveystieteiden lääkäripalveluiden saatavuusongelmiin sekä väestöryhmien ja alueelliseen eriarvoisuuteen. Kuitenkaan suomalainen monikanavarahoitus ei ole erityistä kansainvälisesti, vaan samanlaisia sekamalleja on useissa OECD-maissa. Ilmiöstä on ollut vähän tutkimustietoa.

Monikanavarahoitusta ei voida poistaa, koska valtio osallistuu terveydenhuoltoon sekä yksityinen kotitalouksien ja työnantajien rahoitusosuus on suuri. Ilmiö syntyi 1960-luvulta kunnallisen järjestelmän, kansanterveystieteen, ja sairausvakuutuksen kehittyessä rinnakkain. 1970-1980-luvuilta alkaen mukaan liittyi laajeneva työnantajien järjestämä työterveyshuolto. Järjestelmät erkaantuivat, sillä jokaisella oli omat kannattajansa ja lainsäädäntönsä.

Sote-uudistuksessa ilmiötä on yritetty ratkaista kerralla muiden uudistustarpeiden kanssa. Työterveyshuolto, yksi tärkeistä osista, on jätetty uudistusten ulkopuolelle. Jos rahoituksen uudistamisen tavoitteena on monikanavarahoituksen vähentäminen, on tunnistettava yksityisen ja väestön rahoituksen suuri osuus. Tavoitteet yksikanavaisuudesta voivat johtaa rahoituslähteiden vähenemiseen ja kokonaisrahoituksen supistumiseen. Yksityisen, kotitalouksien ja työnantajien rahoitusosuus on suuri. Julkisen rahoituksen tarve lisääntyy, jos rahoitusvastuuta siirretään yhä enemmän kunnille ja valtiolle. Tutkimuksen Oulun esimerkkianalyyseissa julkisen rahoituksen tarve kasvaisi 30 prosenttia, jos palvelut rahoitettaisiin yksikanavaisesti ja koko maan tasolla pelkästään perusterveydenhuollossa tarvittaisiin julkista rahoitusta noin 300 miljoonaa euroa.

Tutkimuksessa käsitellään monikanavarahoituksen kehittymistä erityisesti perusterveyshuollossa ja työterveyshuollossa valtakunnallisesti ja alueellisesti. Empiirisen analyysin kohteena oli Oulu, jossa tarkasteltiin kunnallisia palveluita, työterveyshuoltoa, sairausvakuutuksen korvaamia yksityisiä palveluita ja Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön YTHS:n palveluita. Monikanavarahoituksen kokonaisuutta selvitettiin perusterveydenhuollon vastaanottoiminnassa.

Hujanen Timo. Monikanavarahoituksen ongelma terveydenhuollossa. Esimerkkejä perusterveydenhuoltotasoisesta vastaanottoiminnasta. Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 156, 2019. Saatavissa: [Monikanavarahoituksen ongelma terveydenhuollossa. Esimerkkejä perusterveydenhuoltotasoisesta vastaanottoiminnasta](#) .

Lääkekaton laskun ja diabeteslääkkeiden korvaustason laskun vaikutuksista

Lääkekattoa, eli Kelan korvaamien lääkeostojen omavastuiden kalenterivuositaita ylärajaa, alennettiin vuoden 2019 alusta noin 33 eurolla 605 eurosta 572 euroon. Alkuvuodesta 2019 julkaisimme blogikirjoituksen, jossa tarkastelimme muutoksen vaikutuksia ([Lääkekaton alenemisesta hyötyvät etenkin ikääntyneet ja pitkäaikaissairaat](#)). Kelassa tehtiin laskelmiin perustuvien ennakoarvioiden mukaan lääkekaton alentaminen lisää sairausvakuutuksen menoja 11 miljoonalla eurolla. Vuoden 2017 lääkekorvaustietojen perusteella tehdyn mikrosimuloinnin perusteella muutoksesta hyötyy kaikkiaan 7 % kaikista korvattavia lääkkeitä käyttäneistä, eli noin 254 000 henkilöä. Koska lääkkeitä käyttävät erityisesti ikääntyneet, 61 % lääkekaton alentamisesta hyötävistä on 65 vuotta täyttäneitä. Lääkkeiden kysynnän hintajoustoa tarkastelimme vuosien 2015–2017 lääkekorvaustietojen perusteella. Tarkastelussa havaitsimme, että lääkkeiden viikkokustannukset kasvoivat katon ylittämisen jälkeen noin 23 % kattoa edeltävään trendiin nähden. Lääkkeiden kysynnän hintajoustoksi saatiin lääkekaton kohdalla -0.33, mikä tarkoittaa, että 10 %:n omavastuun lasku lisää lääkkeiden kulutusta 3 %. Kysyntä muuttuu siis selvästi vähemmän kuin hinta. Euromääräisesti käyttäytymismuutosten vaikutukset ovat kuitenkin merkittäviä. Hintajoustoa käsittelevä tarkastelu esiteltiin Terveystaloustieteen päivillä alkuvuodesta 2019, ja on julkaistu tapahtuman abstraktikirjassa.

Aarni Soppi, Katri Aaltonen, Jouko Verho. Lääkekaton vaikutus lääkekulutukseen. Teoksessa Piia Pekola (toim.) Terveystaloustiede 2019.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137508/URN_ISBN_978-952-343-265-9.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Jatkoimme myös eduskunnan sosiaali- ja terveystaloustieteen edellyttämää seuranta-tyyppin 2 diabeteslääkkeiden korvaustason laskun vaikutuksista. Esittelimme alustavia tuloksia vaikutuksista lääkkeiden ja toimeentulotuen käyttöön Sairausriskivakuutuksen kesäseminaarissa kesäkuussa. Kesällä julkaistiin myös blogikirjoitus simulointitutkimuksesta, jonka tulosten mukaan korvaustason lasku säästi odotetusti (<https://tutkimusblogi.kela.fi/arkisto/5024>). Korvaustason laskun vaikutuksista lääkkeiden käyttöön valmistui loppuvuonna käsikirjoitus, joka on lähetetty vertaisarvioitavaksi. Tulosten mukaan korvaustason laskun jälkeen tyyppin 2 diabeteslääkkeitä ostettiin keskimäärin kuukaudessa hiukan vähemmän kuin ennen muutosta. Insuliinien käytössä ei havaittu tason nousua muutosta edeltäneeseen tasoon verrattuna. Olemme myös tarvittaessa toimittaneet sosiaali- ja terveystaloustieteen viimeisimpiä käytettävissä olevia tutkimustietoja korvaustason laskun vaikutuksiin liittyen.

Mikrobilääkkeiden seuranta kehittyi

Mikrobilääkeresistenssin kansallisessa toimintaohjelmassa 2017-2021 Kela on saanut vastuulleen selvittää yhdessä STM:n kanssa, miten tilastoja korvattavista lääkkeistä voidaan käyttää

mikrobilääkkeiden käytön seurannassa. Mikrobilääkkeiden käytöstä alle 18-vuotiailla valmistui Kelan ja Itä-Suomen yliopiston yhteistyönä tutkimus, jossa osoitettiin, että lasten ja nuorten mikrobilääkkeiden käyttö ja kustannukset ovat vähentyneet vuosina 2010-2016 kaikissa ikäryhmissä. Taaperoikäiset, 1-2-vuotiaat, käyttivät mikrobilääkkeitä eniten ja pojat käyttivät niitä hivenen enemmän kuin tytöt. Osa lasten käyttämistä mikrobilääkkeiden oraaliliuoksista poistui korvauksen piiristä tarkasteluaikana, mutta niiden kulutus ei vähentynyt. Tämä lienee lisännyt perheiden mikrobilääkkeistä maksamia kustannuksia.

Parviainen S, Saastamoinen LK, Lauhio A, Sepponen K. Outpatient antibacterial use and costs in children and adolescents: a nationwide register-based study in Finland, 2008–16. *Journal of Antimicrobial Chemotherapy* 2019, [Outpatient antibacterial use and costs in children and adolescents: a nationwide register-based study in Finland, 2008–16](#)

Lääkkeiden taksajärjestelmä Suomessa muita Pohjoismaita kalliimpi

STM julkaisi Kelan tutkimuksen, Thl:n ja Fimean yhteistyössä tekemän esiselvityksen lääkehuollon kokonaiskustannuksista ja apteekkitaloudesta. Kelan tutkimus toteutti selvitystä varten korvausjärjestelmää ja korvattavaa myyntiä koskevat simuloinnit. Simuloinneissa arvioitiin Ruotsin, Norjan ja Tanskan taksajärjestelmän vaikutuksia sairausvakuutuksesta korvattavien lääkkeiden kustannuksiin yhteiskunnan, potilaan ja apteekin näkökulmista.

Taksajärjestelmällä tarkoitetaan menettelyä, jolla lääkkeen tukkuhinnasta lasketaan sen vähittäismyyntihinta eli hinta, jolla apteekki myy sen asiakkaalle. Tukkuhinta on puolestaan se hinta, jolla tukkuliike myy valmisteen apteekille. Tukkuhinta on Suomessa säädely niillä valmisteilla, jotka ovat korvattavia.

Simuloinnit osoittivat, että korvattujen lääkeostojen vähittäismyyntihintaiset kustannukset olisivat Ruotsin, Norjan ja Tanskan taksajärjestelmissä 68–392 miljoonaa euroa Suomen taksajärjestelmän mukaisia kustannuksia pienemmät. Kun simuloinnissa käytetään kunkin maan taksajärjestelmää, mutta Suomen 10 prosentin arvonlisävero, ovat simuloitujen kokonaiskustannukset 222–323 miljoonaa euroa pienemmät kuin Suomen taksajärjestelmän mukaiset kustannukset.

Myös potilaiden vuotuiset omavastuut jäävät Suomen omavastuita pienemmiksi muiden maiden taksajärjestelmää käytettäessä. Tarkasteluissa, joissa Ruotsin, Norjan ja Tanskan taksajärjestelmiin yhdistettiin Suomen 10 prosentin arvonlisävero, potilaiden maksusuudet olivat 37–94 miljoonaa euroa pienemmät kuin Suomen taksajärjestelmässä.

Potilaiden keskimääräiset vuotuiset omavastuut pienenisivät simulointien mukaan 164 eurosta aina 140 euroon. Käytännössä lähes kaikki potilaat hyötyivät, tai ainakin heidän maksusuutensa muuttui vain vähäisesti (alle ±10 euroa vuodessa) kaikissa tarkasteluissa vaihtoehtoisissa taksamalleissa.

Teimme myös simuloinnin, jossa tarkastelimme taksajärjestelmien vaikutusta apteekkien sairausvakuutuksesta korvattuun kokonaisynttiin sen mukaisesti, millaisessa ympäristössä apteekki sijaitsee. Apteekit luokiteltiin Tilastokeskuksen luokittelua käyttäen kaupunkimaisessa, maaseutumaisessa ja taajaan asutussa kunnassa sijaitseviksi.

Tässä tarkastelussa apteekkien korvattun kokonaisyntin muutos vaihteli -10,5 ja -15,9 prosentin välillä, kun Ruotsin, Norjan ja Tanskan taksajärjestelmiin yhdistettiin Suomen 10 prosentin arvonlisävero. Taksajärjestelmien vaikutukset olivat samansuuntaiset eri sijaintiryhmiin kuuluvilla apteekeilla. Suurimmat muutokset havaittiin tyypillisesti apteekeissa, joissa reseptitoimitusten lukumäärä oli pieni. Näitä pienen reseptilukumäärän apteekkejä oli kaikissa sijaintityypeissä.

Mäklin S, Laukkonen L-M, Aaltonen K, Heino P, Koskinen H, Saastamoinen L, Hyvärinen A, Reinikainen L: Lääkehoidon kokonaiskustannukset ja apteekkitalous: esiselvitys. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2020: 1.

Koskinen H, Aaltonen K, Heino P ja Saastamoinen LK: Suomessa yhteiskunta ja potilas maksavat lääkkeistä kalleimman hinnan. Kelan tutkimusblogi 28.1.2020. Saatavilla: [Suomessa yhteiskunta ja potilas maksavat lääkkeistä kalleimman hinnan](#)

Helsinki 2020
ISSN 0355-4996

Kela|Fpa